FABVLÆ ÆSOPI IAM DENVO MVLto emendatius, quàm antea editæ.

AVTORE IOACHIMO CAMERARIO Pabebergensi.

Catalogum indicabit pagina uersa.

NORIBERGÆ.
cIↄ. Iↄ. LXXVII.

CONTENTA IN HOC OPERE.

Historia uitæ, morum, fortunæ, de interitu Aesopi Phrygis, fabularum celeberrimi autoris.

Fabulæ Aesopicæ omnes, orationis conueniente & æquabili ueluti filo pertextæ, à Ioachimo Camerario Pabebergensi.

Narrationes Aesopicæ ex uarijs autoribus collectæ: ut, Platone, Liuio, Gellio, Herodoto, Politiano, Gerbelio, & Erasmo.

Item, Indices duo, Vnus fabularum, Alter applicationis ac usus fabularum.

REVERENDO ET PIETATE AC DOCTRINA PRAESTANTI VIRO, IOHANni Schoppero, Venerabili Patri & Abbati Conuentus Fontis Salutaris, Ioachimus Camerarius Pabebergensis S. D.

CVM COEPISSEM DEscribere fabellas Æsopicas, collectas nonnullo studio, & fortasse quadã etiam industria nostra, sæpe recordatus sum Sophocleę sententiæ de Electra:

πολλά τοι σμικροὶ λόγοι
ἔσφηλαν ἤδη καὶ κατώρθωσαν βροτοὺς.

Etsi enim paucitas verborum à Poëta, & magnos sæpe errores peperisse, & optatissimos euentus procurasse dicitur, mihi tamen in mentem venit, posse idem verè recteq; de exilitate & quasi nuditate sermonis perhiberi. Nam de altero quidem dubiũ nemini est, qui vnquam audiuit, simpliciter obscœnas, maledicas, obtrectatorias locutiones, quin hę nocere plurimũ soleant. Alterum declararũt istæ fabellarum narratiunculę, de quibus nullum præceptum virtutis & sapientiæ non resonare posset in animis & intelligentia co-

rum, qui illas audire atque percipere voluissent. Ac quamuis initio pueris me hunc laborem tantummodo esse daturũ constituissem, quos sperarem de expositione nostra, & verbis non malis & figuris proprijs Latinæ linguæ, atque etiam mediocri prudentia, vt esset captus ætatis huius, instructum iri, tamen in ipso opere opinionem & spem concepi, futurum eundem etiam aliquo vsque in doctrina & literis progreßis non solum iucunditati, sed etiam vtilitati. Me quidẽ profecto pergentẽ minus atque minus pertæsum fuit institutæ operæ. Non.n. parum multas egregias cogitationes partim quasi resuscitari animo meo, partim de nouo exoriri atque nasci sensimus, sumusque in his sæpe non inutiliter philosophati animo nostro, cum nobiscum bonas & salutares sententias quasi fabularemur, vt nõ tam puerilis hæc eruditio, quàm omnium ætatum quasi ludus quidam morum & vitæ verè appellari posse videatur. Quo minus hunc libellum mittere tibi, doctrina, sapientia, dignitate præstanti, Venerabilis Pater, me puduit, cum primum nonnihil dubitarem, vtrum deceret tam tenuem opellam, &, vt vulgus habiturum esset, nugas dedicare tibi viro & grauioribus studijs dedito, & honoribus ætateque prouecto. Tametsi poterat defendi hoc factũ

hone-

honestissimi consilij tui respectu, quo in tuo cœnobio hoc & felici & infelici seculo nostro cœtum coëgisti puerorum, qui ad pietatem & bonarum artium cultum apud te educarentur: quibus si istum libellum à me fuisse transmissum dicerem, & tibi gratificatum me, & cuiuis facile hanc rationem probatam esse considerem. Est autem istud institutum scholæ tuum eiusmodi, vt omnium bonorum, & non inhumanorũ fauore prosequendum, studio adiuuandum, opera etiam pro vniuscuiusq; parte virili augendũ esse videatur. Sensim enim & paulatim diuinum literarum donum è manibus nostrorum hominum elabi, & redire ad pristinam quandam barbariem vita incipit. Ipsa studia bonarum artium fame iam manifestè laborant, neq; quisquam subuenit. Alimonia enim his subtracta est honoris & existimationis præclaræ, quæ secum omnes etiam commoditates & prẹmia abstulit. Quapropter actum videtur esse de his, nisi Deus ipse Principes & potentes viros ad hanc curam excitare voluerit, qui obuiam eant irruenti rebus humanis miserabili perturbationi, auctæ & confirmatæ diuturno dissidio, & quasi secessione quadam membrorum atq; partium Reipublicæ. Nam vitijs iam & multis deformitatibus quorundam ordinum

 detectis

detectis atq; cognitis, quàm grauis in rerum communium veluti corpore ruina facta sit, videmus. Itaq; iam, cum nusquam non aliquid corruptionis & mali reperire liceat, nulla tamen pars morbi dolorem sentit, id quod deterrimũ & lætale esse in ægrotationibus Medici tradunt. Accedit huic incredibilis diffidentia inter omnes publicè ac priuatim, aperta inuidia, simultates occultæ, odia capitalia, vt horum temporum nequaquam bella species sit, ac illa potius multiplici calamitate & miseria fœta atq; grauida esse videantur. Quẽ quidem partum debemus orare, quid enim nos aliud possumus? vt procul à nobis flectat, Non fortuna, vt ille ait, sed benignitas diuina gubernans. Qui autẽ vel autores fuerint, vt omnino existerent, vel non obstiterint, cum liceret, vel promouerint, vt accelerarentur ea quæ impendent, vel etiam si qui tanquam in metu, & anxietate patriæ riserint atque exultarint, quid aliud quàm pestes & exitia atque interitus rerum humanarum nominandi videntur? Contra vero, si ita fas est loqui, quasi Dij quidam in terris habendi sunt, qui primum auerterint, si non omnia, at partem illorum: deinde etiam, qui incitatis sese opposuerint, vt morari possent: postremo & ij laudandi, qui & ab omni culpa, si nullo pa-

cto tristitia euentuum vel repelli, vel saltem differri poterit, ipsi absfuerint, & patriæ casum deflere lugereq́ saltem voluerint. Sed quicquid futurum est, permittamus Deo, eidemq́ comittamus rerum publicarum & vniuscuiusq́ nostrum salutem. Tuum autem hunc conatum, contra imminentia aduersa, & ad stabiliendam tranquillitatem publicam, noli putare esse contemnendum aut leuem. Nam si multi hoc agerent, vt multi docti atq́ eruditi redderentur, magnopere scilicet sperandum videretur, fore vt, quicquid metuitur, *aut* propulsaretur penitus, aut leuissime abiret. Nihil enim periculi est ocio & tranquillitati à studijs humanitatis, & cultu bonarum artium, sed à ferocia & dementia atq́ furore imperitorum & barbarorum. Nos autem etiam ipsi qualicunq́ hac opella nostra illud propositum tuum adiuuisse confidimus, cum discentibus vel tuo instituto, vel quorumq́ curatione pueris, commodum & perutilem libellum impertiuimus. De quo paulo gloriosius loqui, deq́ certo iudicio ipse nostra commendatione non vererer, si maior fiducia esset mea, bene & præclare successisse id, in quo diligenter quidem & assiduo studuimus & elaborauimus. Sed qualecunq́ sit quod nos præstitimus, voluntas certe non

mala neq; praua non poterit improbari, qua ostendere voluimus, cuiusmodi scripta à teneris manibus tractari, & puerilibus mentibus comprehendi deberent. Neque enim ab hac ætate remouenda modo sunt omnia, quacunq; nota turpitudinis infamia, sed suspiciosa etiam. Sermo autem, si fieri posit, illorum erit optimus & purissimus, cumq; verbis tum figuris proprius. Sin deficiet in hoc ingenia, vt dexteritas externorum & aliena lingua vtentium, at diligentia studij & industriæ conspiciatur atq; appareat. De quo equidem spem habeo non malam. Te autem, venerabilis Pater, oro, vt hunc libellum æquo animo admittere & complecti velis, vt me sæpe gratissimum, quantum intelligere potui, hospitem accepisti, & summa humanitate atq; liberalitate tractauisti, tibiq; persuadeas, me tuæ famæ atq; nominis, cum virtutis tum meritorum erga me tuorum causa, esse studiosissimum. Bene vale, Tubingæ, Id. Sextilis. Anno partus salutiferi,

cIↃ. IↃ. XXXVIII.

DE

DE VITA ET MORIBVS FORTVNAQVE ET INTERITU ÆSOPI.

AESOPVM FABELLARVM illum mirificum artificem, in Phrygiæ, eius quæ magna dicitur, urbe Ammorio, natum esse inuenio. Neq; tamen desunt, qui Thracem Mesembrianum fuisse perhibeant. Neq; item alij, qui Samium. Sane inter plerosq; constat, hunc uixisse potiente rerum in Lydia Crœso, & seruitutem seruijsse Xantho cuipiam Samio. Quibus etiam temporibus multi sapientißimi uiri floruerunt, è quibus potißimum septem à posteritate nominatim celebratos legimus.

Ea tempestate, ingenij bonitas et sapientiæ usus, non de exquisita uerborum compositione, & longæ orationis cura æstimabatur, sed potius de dictorum grauitate & significantia, quibus præcipua utilitas inesset, quæq; doctrinam complecterentur, qua homines meliores fierent. Quod satis liquet ex illorum, quos dixi, sapientum dictis, quæ ipsorum propria fuisse traduntur. Veluti quo Solonem usum ferunt, spectandum semper esse diuturnæ uitæ terminum. Bias uerò animaduersa rerum humanarum prauitate, queri solebat, maiorem esse ubiq; improborum numerum. Thales spondentibus pro alijs, præsto noxam esse aiebat. At Pittacus pulcherri-

mam rem modum commendans, habebat crebro in ore, Ne quid nimis, ut noster Terentius dixit: uel ut alios inuenio annotasse: Obserua tempus. Periander monebat frenandam esse iram: uel ut alijs uideo placuisse, studio & exercitio nihil non obtineri. Lacedæmonius Chilo iubebat quenq; nosse se. Cleobulus affirmabat, mediocritatem esse omnium rerum primam. Quia uero hæc breuitatis cuiusdam disertæ, &, ut ita dicam, copiosæ laudem habent, quam nostræ interpretationes tenere non possunt, atq; haud scio an linguæ latinæ natura ab hac sit alienior, ideo illa ipsa, quæ ἀποφθέγματα uocantur, dicta rotunda & illustria, Græce, hoc est, sua uoce exponemus. Solonis igitur est: τέλος ὁρᾶν μακροῦ βίου. Biantis, πλείους κακοί. Thaletis: ἐγγύα πάρα δ' ἄτη. Pittaci: μηδὲν ἄγαν. uel, καιρὸν φυλάσσε. Periandri: ὀργῆς κρατεῖν, uel, μελέτη τὸ πᾶν. Chilonis: γνῶθι σεαυτόν. Cleobuli: ἄριστον δὲ μέτριον. uel, μέτρον ἄριστον. Atq; horum dictorum aliquot ea reuerentia ab antiquitate isq; honor habitus fuit, ut pro foribus Apollinis Delphici, tanquam non humanæ, sed diuinæ uoces, scriberentur. Sed nunc ad institutam de Aesopo historiam reuertamur. Eum Herodotus seruum fuisse Iadmonis Samij, qui eodem tempore ancillam habuerit Rhodopin, hoc argumento colligit: Cum enim, inquit, Delphicū oraculum iußisset Aesopo pœnas pendi, nemo inuentus est, qui has illius nomine exigere uellet, præter unum Samium ciuem, nepotem Iadmonis, auo cognominem. Sane et utriq; horum seruire Aesopus,

& ueri-

& ueritas priscæ rei perturbari potuit. Verum cum proposuerim de uita & moribus Aesopi narrationem texere, conquirens ea, quæ à ueteribus super his annotata essent, sequar id quod est maximè receptum, uenisse in Samo Aesopum Xantho philosopho, qui tandem inuitus libertate illum donauerit, permotus ac potius coactus flagitatione & clamore populi Samij.

Aesopum igitur conditione seruum fuisse comperio, & corpore ualde deformi ac fœdo, colore atro, unde & nomen illi inditum uidetur. Nam Aesopus, & qui propter nigredinem, et quasi fuliginem oris Aethiops dicitur, idem significant. Præterea acuto capite, collo breuißimo, labijs dependentibus, deniq; ea turpitudine, quæ humanæ figuræ maxima depingi posset. Contra uerò, nemo unquam sensuum subtilitate, & ingenij acrimonia maiore fuisse præditus perhibetur. Itaq; corporis tā indigesta moles mentis speciosißimæ sedes fuit. Quod quidem ipsum etsi rarò, non tamen nunquam animaduersum est, docuitq; mortales, non esse de externa rerum specie summam bonitatis æstimandam. Sanè uerum est, ferè animi generositatem & decus sese proferre & explicare solere, inq; corporis uenustate elucescere. Quod & ipsum sapientißimus Homerus sensit, cum sic furiosum Thersiten delineauit, ut in imagine hominis improbitas & malitia perspiceretur. Ita enim inquit:

> Multorum uir erat uerborum, quæ tamen ille
> Ordine non ullo aut decore eructata uomebat,
> In Reges celeri iaciens conuicia lingua,

Scurrili

Scurrili captans popularem uoce fauorem.
Hic deformi omnes superabat corpore Graios,
Qui pede calcarunt hostili Troia rura:
Distortis oculis, talo uitiatus in uno,
Pectore gibbosis humeris coëuntibus arcto,
Collis erat capitis, coma quem mala rara tegebat.

Quid dici poterat tetrius? At Principibus & Ducibus Græcorum quantam dignitatem corporis & maiestatem oris accommodat? Proinde laudatur aliqua in Tragœdia pronunciatus uersiculus:

Primum ipsa digna species imperio fuit.

Cæterũ, ut diximus, interdum hoc à natura non fuisse obseruatum intellectum est. Neq; pauci magni et clari uiri oris & membrorũ elegantia caruisse traduntur, ueluti Philopœmen Imperator Achæorum, qui eo nomine irrisus à Flaminio fertur. Idemq; cum aliquando ab hospitis uxore appellatus pro Imperatoris ministro, rogatusq; esset, ut sese in apparandis rebus necessarijs adiutaret, arrepta securi, ligna findere cœpit. Superueniente autem hospite, & pudore ac dolore confuso, iussit illum bono esse animo Philopœmen, se pro oris deformitate toto corpore pœnas luere. Similiter Socrates aspectu minimè amabili, & digno animi sui præstantia scribitur fuisse. Itemq; diu post Epictetus Philosophus, quod ipsum Epigramma etiam testatur:

Seruus Epictetus, uitiato corpore fœdus,
Alter inops Irus charus eram superis.

Idq; ab Homero quoq; his uerbis confirmatur:

Di bo-

Di bona non uni dant omnia, formam animumq́;,
Verborumq́; sonum placidum & sapientia dicta.
Namq; aliquis facie est pulcro neq; præditus ore,
At formam Deus exornat sermone uenusto,
Totaq́; in hunc oculos intendit concio, quando
Sana uerecundo profert è pectore dicta,
Demulcens animos, populiq́; per agmina regnans,
Illum incedentem ceu numinis ora tuentur.
Contrà est qui specie diuis non cedit, at illi
Gratia sermonis concessa est nulla diserti.

Quod quidem ipsum planè huic de Aesopo historiæ conuenit. Vtrum uerò & ille balbutierit aliquando, & tantum non mutus, & diuino beneficio orationis copiã consequutus fuerit, de eo ut quisq; uolet existimet. Ego cur uerum esse credere debeam, non uideo. Quare quæ de hoc traduntur prætermittam, & quomodo in Samum peruenerit, quibusq́; factis ac dictis adhuc seruus famæ celebritatem, & postmodo libertus populi Samij laudem & gloriam promeruerit, consequenter exponam. Forte accidit, ut Aesopus cum alijs aliquot mancipijs Ephesum ad mercatũ mittendus esset. Cum autem, quæ illuc deferri Dominus iusserat, serui inter se partirentur, & se quisq; oneri suo ferundo, ita ut fit, accingeret, uehementer Aesopus orauit, ut sibi & non ualido et nouitio homini parcere, et aliquid, cui portando sufficeret, imponere uellent. Quẽ intuiti omnes, et fortasse miserati quoq;, fecere potestatem illi, deligeret quod ipse minimè graue futurũ sibi crederet. Tum ille omnia dili-

gentur

genter oculis perlustrans & manibus tentans, ubi uidit in medio collocatam sportam ingentem cum panibus, quamq; alij duo ferre deberent, petijt eam sibi relinqui. Quo facile impetrato, cum omnium risu, qui quidem illum desipere dictitarent, ultro deposcentem quod grauißimum esset, cum ante laborem tantopere fuisset deprecatus, Sic tum iter ingreßi sunt. Iam diei dimidium abierat, & acquiescentibus omnibus, iubetur Aesopus meridiantibus cibum distribuere. Quo facto mox in uia ponderis una parte semiuacua in corbe minus gestabat. Itaq; & multo quàm prius ambulabat expeditius. Postero uerò die, cum, quod reliquum fuerat cibi, similiter esurientibus impendisset, ipse inanem corbem assumens, longo post se alios interuallo relinquebat. Ita demum intellexere & sese immerito illum derisisse, & illum certa spe diuturnioris commoditatis, maiorem, sed breuem molestiam perferre uoluisse. Cum autem mercatus iam abiuisset, alijs rebus satis bene distractis, mansere reliqui duo pueri mercatori, qui Ephesi emptorem reperire nullum potuerant. Horum unus carminum, alter dicendi peritus debebat esse, cumq; illis Aesopum unà trahebat. Itaq; statuit in Samum traijcere, quo ubi uentum fuit, in forum rerum uenalium mancipia pro sua utrunq; profeßione exornatum constituit, interq; hæc, quod multi tum reprehenderunt, medium Aesopum. Sed mercator astutè uoluerat formosos per se pueros, hac contrarietate turpitudinis speciosiores reddere. His ita ordinatis aduenere cum alij Samij, tum cuius in ea insu-

la

la celebre nomen ob sapientiæ studium erat Xanthus, eum aliquot discipuli sui comitabantur. Qui pulcritudine puerorum allectus accessit propius, & cantorē cœpit percontari, quid profiteretur. Cui ille, facere quodcunq; ei collibuisset. Quo dicto, immoderate Aesopus risit. Tum Xanthus & alterum de professione ipsius interrogans, similem responsionem audiuit. At Aesopus quàm ante aliquanto effusius risit. Discipuli qui illud animaduerterant, misère qui causam cachinnorū sciscitarentur, quòs Aesopus cum conuicijs repulit, expectans dum à magistro super ea re compellaretur. Xantho autem licitante, cum puerorum unus denarijs ter centum, alter ducentis indicaretur, deterritus ille precij magnitudine retro abijt tanquam discessurus. At discipuli cœpere orare illum, ne prius abscederet, quàm deformem etiam istum compellasset. Xanthus magis ioci & risus gratia, quàm quòd tanti illum putaret, morē his gessit. Et ita ut ante fecerat, Aesopum interrogauit, quam artem factitaret? Cui ille respondit, prorsus nullam. Cumq; instaret Xanthus, & causam sciscitaretur: Quia enim, inquit Aesopus, isti sodales mei facturos se omnia professi, non reliquere alijs quid facere possent. Tum animaduertere discipuli, hanc paulò ante risus illi causam fuisse, & Xanthus non parum festiuitate hominis delectatus: Quid, inquit, si te forte emero, bonus esse uoles? Respondit Aesopus, etiam si non emeris. Tum Xanthus, commissurusne es, ut aufugere tentes? Tum Aesopus: Vidisti tu unquam aniculam, inquit, quæ forte nacta ri-

mulam

mulam, per quam è cauea exire posset, consuleret Dominum de fuga? His auditis comprobauit quidem ingenij illius acrimoniam et promptitudinem Xanthus, sed corporis deformitatem dixit uix laturam hominum consuetudinem. Ibi Aesopus nonnihil commotus: Philosophe, inquit, mentem intuere. Non enim, cum uinum tibi placuit, dolij maculis aut lituris offenderis. Xanthus iam non festiuitatem huius, sed sapientiam admiratus emere statuit, & precium sciscitatus, hunc sibi placere dixit. Tum mercator, Quid, inquit, sterquilinio isto tibi empto opus est, utrumuis horum adolescentum mercare, & hunc quasi cumulum adijciam, ut accedat mercimonio hoc portentum uice auctarij. Xanthus respondit istum sibi placere, proinde si uenundare cupiat, ne moretur indicare. Quid igitur? inquit, mercator: Si hoc certum tibi est, numera sanè sestertios quadraginta. Xanthus precio persoluto Aesopum se sequi iußit. Cumq; peruenisset cum mancipio domum, non ignarus morum ingenijq; uxoris suae, facere uoluit, ut illius criminationes anteuorteret, neue de improuiso illi tam deformem faciem ante oculos adduceret. Itaq; abblandiens illi memorare cœpit tandem emisse se, quod diu rogatus esset, seruulum quo uti cum uellet posset. Cui illa, sanè bene abs te factū est, cum erga me tam munificum te præbuisti: sed quanti, inquit, mercatus es? Non magni, inquit ille. Quin igitur, inquit illa, produci in conspectum iubes? Tum ille: Adhuc de itinere fœdiusculus apparet, séd accersat aliquis, inquit, nouitium seruum. At illa, ut res erat, cir-

cumueniri

cumueniri se uerbis, & tegi mercimonij turpitudinem rata: Profecto, inquit, monstri aliquid affers, nam ualde mirandum sit, si tu tantæ curæ me tibi esse patiare, ut acceptis seruitijs mihi gratificere. Cui Xanthus: Vxor, inquit, quod mihi probatur, æquum est, non displicere tibi, si mulierem uis te perhiberi probam. Inter hos sermones prope accesserat Aesopus, quem contuita mulier, auersum ab illo in uirum plenum iræ & indignationis uultum contorquens: Hæc, inquit, sunt odij erga me tui, et contemtus manifesta indicia: neq; enim uspiam gentium unquam tetriorem humana specie beluam extitisse credo. Quid tu, inquit Xanthus, uerbero, dudum ita loquax, nunc tam obstinate taces, ac non potius aliquo bello dicto placas heram? Tum Aesopus paulisper cunctatus, Græcum uersiculum pronunciauit, in quo tres pestes rerum humanarũ dicuntur esse, mare, flamma, mulier. Quo audito illa, quasi parum ante irata fuisset, ita accensa furere: Ipse etiam Xanthus præ se aliquam animi ob dictum commotionem ferre. Quare Aesopus, ne contumeliose locutus putaretur, ita cœpit quod dixerat corrigere, ut de malis interpretaretur, & uersus proferret Euripideos, quorum hæc sententia esset:

> Insania rabies est undabundi freti,
> Vis fluctuumq; noxia, formidabilis
> Flammæ furor, metuenda res est inopia,
> Suntq; horribilia per terras plurima alia:
> Sed nihil ita horribile est uti mulier mala.

Proinde mea, inquit, hera, caue è potestate exeas, ac

potius effice mansuetudine, ut inter bonas & laudatas fœminas numereris. Quo audito, cū pudor illam ad moderationem quandam redigeret, intuens Aesopum profiteri cœpit, de illius uerbis cognoscere, neutiquā homini mentem ingeniumq; deesse, seq; illum non respuere. Ita ille seruitutē Sami philosopho, quē sæpe nominauimus, seruiebat, cum illi esset à mandatis et pedibus et nuncijs, & aduersationibus, postremo etiam, ut historia fingit Atriensis, coquus, obsonator, & unus obiret omnia seruorū munia. Accidit autem aliquando, ut prodeambulaturus extra urbem ad mercatum olorum Xanthus sequi se Aesopum iuberet, cumq; olitor habitum Philosophi conspexisset, magnopere illum orare cœpit, ut certam dubitationem, qua ualde agitaretur, sibi eximeret. Se enim nō satis mirari neq; decernere posse, qui fieret, ut quæ herbæ sua sponte è terra nascerentur, tam facilia & ingentia incrementa facerent, cum quæ magno studio & labore insertæ aut satæ essent, sæpenumero ne pullularent quidem, neq; erumperent, sed in ipso ortu intermorerentur, aut si maxime adoleuissent, tamen nullo modo aliarum progressus assequerentur. Xanthus cum non inueniret, quomodo quæstionem olitoris explicaret, ita diuinitus fieri respondit. Quo dicto in claros cachinnos erumpit Aesopus, ita ut intelligeret Xanthus se irrideri. Ac cōmotus, quid rides, inquit, mastigia? Cui paululum subducto Aesopus, magistrum, ait, tuum derideo, à quo huiusmodi es responsiones edoctus. Quis enim nescit, omnia quæ quidem in hoc mundo fiunt, ea fieri diuinitus?

uinitus?

uinitus? sed horum exquisitas causas Philosophia in medium profert hominibus. Nunc igitur me producito, simul ut quæ olitor requirit, cognoscat, & non poßit te ut indoctum uulgo criminari. Xanthus ad olitorem respiciens: Si, inquit, aues harũ rerum exactiorem causam noscere, licet è puero meo sciscitéris: nam ego præ alijs magnis considerationibus huiusmodi nugis uacare nequeo. Me miserum, inquit olitor, si iste literatus est, quibus studijs me in ætate occupaui? Sed heus tu, quid causæ horum dices, quod meam dubitationem dissoluat? Cui Aesopus: Nunquam compertum est, respondit, nouercam ea sedulitate fouere priuignos, qua matrem liberos complecti uidemus. Terram autem certum est esse sponte nascentium quasi parentem, insitorum autem nouercam. Quare illa ut mater alit ac uegetat, hæc ut nouerca multo segnius curat, ac potius quód ab his auertere ad illa potest, id studiose facit. Tum olitor: Profecto magna me liberasti dubitatione, inquit: Ob quod ut gratum esse me intelligas, quoties uolueris, hinc quantum lubebit olerum sumas licebit. Hoc loco sciens prætereo, quæ à Planude recensentur, nempe illas nimium nihili fabellas de lenticula & balneo, itemq; de pedibus suillis, & beneuola, aliquot etiam triuiales in conuiuio iocationes, quód non scitè hæc conficta esse uideantur. Neq; enim magnopere est exquirendũ, quid huiusmodi in narrationibus omnino uerum, sed quid aptum & facetum, & ad utilitatem etiam aliquam audientiũ compositum sit. Nunc igitur deinceps duas fabellas memorabo, unam

de reuocatione heræ, quæ à uiro discesšisset, confictam secundum Græcam historiam, quam Pausanias exponit in Bœotiæ descriptione, alteram de emtione linguarũ, desumtam ex Biantis facto, quod Plutarchus recenset in conuiuio septem Sapientum. Erat Xanthi uxor nobilis, & quæ multum dotis uiro attulerat, qua freta, et generis factione superbiens magis ipsa uiro moderabatur, quàm illius imperio subijciebatur. Quare et procaciter facere multa, & sumtuosa esse, & offendi facile, ut est istarum mulierum mos, & uiro responsare, & iurgari, deniq; si quando esset commotior, minari discesšionem consueuerat. Accidit igitur, ut tot contumeliarum impatiens Xanthus, aliquando acciperet eam haberetq; duriusculè, sperans sua seueritate illius petulantiam fractum iri: sed quod ipse profuturum sperauerat, in damnum conuertit. Obiurgata enim acrius uxor, quod sæpe in leuioribus dišsidijs minata fuerat, fecit ut à uiro discederet. Xanthus quamuis improbam fœminam uxorẽ amabat, & illius criminationes metuebat, ueniebatq; adeo de dote in periculum. Mittere igitur quotidie qui accerserent, blandiriq; per interpretes illi: uerum ubi eam non moueri intelligit, ualde grauiter casum illum ferre cœpit. Quo animaduerso Aesopus, ratione de mulieris reuocatione inita, ad herum adit, iubet bono esse animo, effecturum se ut ultrò redeat hera. Et pecunia accepta ad forum abit, dictitans se quærere uenales res necessarias nuptijs, de quibus non in macello solum percontabatur, sed ad ædes etiam, cum alias, tum ubi heræ

parentes

parentes habitabant, dißimulans sibi notas esse, accedens, petebat mercatum auicularum, piscium, & aliarũ cupediarum. Erat Aesopus non solum ea in domo familiæ, sed ferè in tota urbe notus omnibus. Et quia seruire eum marito herilis filiæ sciebant, sciscitari diligentius, cui rei obsonaret tam lautè. Aesopus, pro eo ac consilium ceperat, respondit callidè: Duxisse uxorem herum suum, posteaq̃ prior discesserit, neq; ullis precibus aut blandicijs retrahi potuerit, & inuitasse multos mortales, quos cupiat opipare pascere in conuiuio nuptiali, eam ob rem se conquirere, quicquid gulæ aptum adipisci queat, & nulli precio parcere iussum esse. Hoc audito, ancillæ, alia aliam præuerti studens, ad herilem filiam cursitant, exponunt quæ ex Aesopo audierant, augentq; dicta, ita ut fieri solet, muliebri garrulitate & peruerso studio exaggerantes rei indignitatẽ. Tum illa, ut impotens animi mulier erat, mutata subitò mente, curriculo ad uirum regreditur, ignarum horum omnium. Cui cum multa & grauia conuicia fecisset, & animum exonerasset indignatione sua aliquantulum: Non ita, inquit, tibi felices erunt Dij, Xanthe, ut me uiua alia uxore potiri concedatur. Xanthus re cognita, mirari calliditatem Aesopi, & reconciliare sibi obsequio iratam uxorem. Atq; ita rebus compositis, post non multos dies, cum studiosos aliquot sapientiæ homines inuitasset ad cœnam Xanthus, mittit obsonatum ad forum Aesopum, eiq; imperat, ut emat quod quidem sit optimum et bellißimum. Aesopus nactus occasionem explicandi in-

genij sui ad astutas elusiones idonei, cogitare secum cœpit, ostensurum se hero, quid sit rem mandare imprudenter, & abiens nihil præter linguas bouillas in cibum parauit. Cum iam uocati ad cœnam conuiuæ accubuissent, mensa posita, iubet afferri dapes Xanthus, ratus instructa omnia esse magnificè. Tum Aesopus assulas linguas singulas binis, ut accubuerant, apponit. Laudantibus conuiuis exordium, ut conueniens philosophicæ cœnæ, quòd lingua sapientiæ esset interpres, petit Xanthus aliud epularum genus. At Aesopus elixas apportat linguas. Tum ille aliud poscit: At hic frixas, cumq; postularet aliud ille, hic cum iusculo conditas linguas fert, deniq; omnia erant linguarum fercula. Ibi uehementer iratus Xanthus, Verbero, inquit, quid sibi uolunt linguæ per omnia? An mandata hæc mea fuere, ac non potius ut parares quod quidem esset optimum & bellißimum? Cui nihil exterritus Aesopus: Lætor, inquit, accusari me, præsentibus tot doctrina & eruditione claris uiris, quos ego iudices facio facti mei, & mandatæ rei executionis. Quid enim linguæ bonitati conferendum est? Quæ sola animi optima inuenta in lucem producit, unde, quicquid uspiam in rebus humanis bene est constitutum, extitit & conseruatur. Et quid opus est multis uerbis audiente hoc cœtu? Aut cui ignota est hæc Hesiodi sententia? Qua etiam tacentis linguæ thesaurus optimus esse dicitur, cum inquit:

Non alia est melior res quàm custodia linguæ,
Gratia quam decorat moderatæ summa loquelæ.

Quid

Quid faceret Xanthus, maxime cum uideret conuiuas Aesopo assentiri. Ergo, inquit, in crastinũ uoco uos denuo. Nam cupio uobis aliquid escæ dare præter linguas. Tu uero ostentator sapientiæ, abi & in crastinam cœnam para, quod quidem erit peßimum & deterrimum. Postero die redeunt conuiuæ, & Aesopus ita ut eius diei pridie epulas uniuersas linguis instruit. Tum Xanthus: Scelus, inquit, iamne linguæ peßimæ factæ sunt & deterrimæ, quæ heri tibi erant optimæ & bellißimæ? Cui Aesopus: Here, respondit, planum facere poßim, omnia quæ in hominum uita male & scelerate fiunt, cædes, proditiones, iniustam uim, fraudes nefarias, & quicquid est malorum facinorum, id totum strui linguæ ministerio, cum mala prius & consilia ineantur et sermone communicentur, quàm ad factum accedatur. Quid autẽ ego aliud debeo sentire, quàm quod consensus multorum seculorum prouerbio extulit:

Lingua quonam pergis? urbem ut condam, & urbem ut eruam.

Ciebant hæc bilem Xantho, & quia arbitrabatur illudere sibi Aesopum, ingentem indignationẽ aduersus illum animo concepit. Ibi unus è conuiuis: Hic, inquit, ad insaniam aliquem facile adegerit. Quo dicto cum sentiret Aesopus Xanthum contra se instigari: Oportet tibi, inquit, à rebus tuis profundum esse ocium, qui alienas cures, herumq; irrites, inq; seruum extimules. At Xanthus, arrepto per occasionẽ dicto, quærebat enim causam, quã suæ iræ prætexeret, si affecisset uerberibus

 Aesopum:

Aesopum: Quia tibi, inquit, hic uir doctißimus curiosus est, tu, nisi qui non sit adduxeris, uapulabis. Postero die Aesopus per urbem cogitabundus diu incedens quaerebat, quem simplicem & minime curiosum probare posset hero suo, cum uidet rusticum hominem negligenter cultum ac curatum forte in solo loco assedisse: Eum igitur de habitu corporis ratus esse neutiquam curiosum, familiariter appellat, & uerbis heri sui inuitat ad coenam. Rusticus diuinitus occasionem sibi offerri existimans, ut sine suo dispendio bene esset, statim promisit, nihil etiam percontatus, quid hominis herus foret, ac iamne, inquit, imus? Cui Aesopus, maxime, & de sermone etiam maiorem in spem adductus, sese compotem uoti effectum, planeq; gratulans sibi inuentũ esse quem quaesijsset, sequere, inquit. Cumq; in coenaculũ peruenissent, ubi lectuli strati essent, in proximum rusticus, ita ut erat luto & puluere foedus, incubuit. Quem ad coenam ueniens Xanthus conspicatus, rogat Aesopum, quid hospitis sit. Cui Aesopus respondit: Esse incuriosum, quem iussus fuerat adducere. Recte, inquit, curasti, & admoto ore ad aurem mulieri, praedicit illi, habiturũ se causam uerberandi Aesopum, quam diu uestigarit, modo ipsa se morigerã in omnibus quae iussa fuerit praebeat. Ac mox clara uoce: Mulier, inquit, aquam inferto, & pedes hospitis lauato. Illa nihil morata attulit aquam infusam in peluim, & procumbens ad lectulũ, in quem rusticus sese instrauerat, petijt ab illo ut pedes porrigeret. Xanthus nullo modo putabat laturum hoc rusticum, & prorsus recusa-

recuſaturũ ſeruitium Dominæ. At ille ſecum: Sane munus tale debuit ancillæ delegari, ſed quid in ſua quiſq; domo inſtituat, non eſt meum reprehendere, & protenſis pedibus: Domina, inquit, licet detractis peronibus iam laues. Iam erat fames mitigata diſcumbentibus, petit igitur poculum Xanthus, & allatum ruſtico dat in manus, iubetq; bibere, ſperans principium honoris gratia ad ſe remiſſurum, quod exquiſitum uideri poſſet, & ſuppeditare uerberandi Aeſopi cauſam. At ruſticus decere facere cogitans, quod mandaret is, qui cœnam daret, acceptum poculum Xantho uacuum reddidit. Xanthus omnino cupiens Aeſopum refellere, & efficere, ut aliquid eorum, quæ faceret, hoſpes curaret, ubi uidet forte illum ualde auide mandentem certum cibum, reprehendere eum cibum cœpit, ac dicere, inſulſum eſſe, uocatumq; cocum iubere loris ibi ante menſam conſcindi. Neq; dubitabat, quin ruſticus defenſurus eſſet cocum, ſed ille tacebat, quòd ſua nihil inter eſſe arbitraretur, quid herus in ſeruum ſtatueret. Ad ultimum cum placentæ appoſitæ fuiſſent, illiſq; ſe ingurgitaret ruſticus, quippe cui domi uxor non conſueuiſſet torrere, animaduerſa ea re Xanthus, iubet accerſi cocum, ac ſcelus, inquit, ita ne facere te oportet, ut cibos uniuerſos corrumpas? Quid enim inſipidum magis placentis iſtis fieri potuit, quibus apparet neq; mel neq; condimenta exotica te admiſcuiſſe? Cocus à ſe culpam repellens: Licet, inquit, here iraſcaris mihi, ſi placentæ ſunt crudæ aut aduſtæ, cæterum ſi condimenta abſunt, ego ſum extra culpam; teq; par

est uxori tuæ succensere, quæ quicquid dedit, id omnè mihi in placentas absumtum est. Tum Xanthus: Vxoris igitur meæ peccatũ est, ut audio, at ego deos testor, non leuius illam me castigaturum, quàm ancillam ære meo emtam. Ac conuersus ad mulierem, Vestes, inquit, hic pone. Sperabat enim hoc saltem non passurum rusticũ, et tam indignam iniuriam ab innocente muliere depulsurum, facturumq́; ut irati hospitis sæuitiam uerbis minueret. Verum ille apud se: Aiunt, inquit, uicini mei, se non consueuisse restinguere flammam, qua ipsi non aduruntur. Neq; ego igitur inseram me alienis negocijs, & Xanthum præbendens manu: Quæso, inquit, si ita uidetur, paulisper mane, dum et meam uxorem adducam, ne ista sola uapulet, sed ambæ potius, & quidem alternis plagis. Xanthus etsi ferebat ægre, simplicitatem hospitis omnes occasiones uerberandi Aesopum præcidisse, tamen & res ridicula illi uisa, & ipse coactus fuit fateri, adduxisse Aesopũ hominem neutiquam curiosum. Paucos post dies erat in foro Xantho negotium, mittit igitur Aesopum exploratum, an magna esset hominum turba apud forum. Quem cum in uia obuiam habuisset Prætor Samiorum, interrogauit, quo abiret? Cui Aesopus respondit: nescire se quò quidem nunc iret. Prætor irrideri se existimans, lictoribus imperat, ut illum comprehendant, & in carcerem ducant. Tum Aesopus: Censen', inquit, cum domo exirem, credidisse, me ad carcerem tendere? Prætor delectatus responso, iußit hominem dimitti. Ita ille institutum iter ad forum perfecit.

tit. Ibi cum innumerabilem multitudinem hominum conspiceret, forte uidet unum in ius alterum rapere, qui pecuniam debitam non uellet soluere. Qui debebat, prætendebat inopiam suam, daturum tamen operam se aiebat, ut dimidium alicunde corraderet. Cui creditor: dimidium? sanè bene, inquit, tantum dato, et res esto soluta: Nam præstat dimidium retinere, quàm totum amittere. Habebat enim pro amisso, quicquid ad iudicationes deuolutũ esset. Aesopus cum hæc, ita ut diximus, fieri uidisset, regressus domum, nunciat hero, uix unum hominem in foro conspici. Xanthus re non intellecta, & miratus qui fieret, domoq; egressus serius, ubi ad forum uenit, conspecta tanta multitudine: Scelus, istinc, inquit, interea dum cessamus, conuenêre? Aesopus rem illi omnem exposuit, & turbam quidem esse ingentem confessus est, sed in tanta turba se non plus uno illo homine, quem memorasset, cognouisse. Videri potest hoc effictum de facto Diogenis, quem tradunt aliquando Athenis in arcem conscendisse, & ingenti uoce citasse populum. Ad quem concurrentibus undiq; plurimis, et intentis præconio, quod facturus ille uideretur: Ego, inquit, homines citaui, non scelera, quod Græci dicunt καθάρματα. Post hæc, non breui sanè tempore, inuitatus ad conuiuium Xanthus, cum ibi adessent & alij professores disciplinarum & sapientiæ, alterq; alterum poculis Græco ritu inuitaret, quod προπίνειν illi dicunt, fiebat Xanthus hilaris, quòd iam plusculum bibisset. Tum Aesopus cernens in ebrietatem proclinem ferri herum,

ut post

ut post illum astabat: Here, inquit, Bacchum primum aiunt exhilarare homines, deinde ebrios, postremo insanos reddere. Xanthus offensus monitione: Abi, inquit, & liberis tuis reserua haec praecepta sapientiae. Hoc autem dictum Anacharsidi Scythae asscribunt, quem Laertius tradit conspicatum in Graecia uites & uuas, dixisse, singulas uites triplices uuas ferre: Vnas laetitiae, alteras temulentiae, tertias immanitatis. Quod postea dictum aliqui dilatarunt: Sic igitur loquitur quadam in Graeca fabula Bacchus.

Tres tantum ego sanis crateras misceo,
Vnum ualetudinis, & hunc primum ebibunt.
Secundum amoris: At soporis tertium.
Quo, qui sapere solent, eunt hausto domum.
Nam quartus haud est amplius crater meus,
Sed contumeliae, uelut huic proximus
Clamoris. Hunc sequitur commessandi furor,
Ita septimus habet uulnera, octauus forum,
Nonusq; stomachum: At decimus est insaniae,
Qui iam pedibus insistere amplius haud sinit.
Nam plurimum uini inditum in uas paruulum
Sternit sine omni quem replet negocio.

Atq; ita procedente potu, unus ex conuiuiis cernens Xanthum ebrietate obrutum, uarijs quaestionibus agitare coepit, quibus ille, ut quidq; in buccam uenerat, respondendo euomebat. Quare ille alter arrepto tempore: Xanthe, inquit, Memini me legere, arte fieri posse, ut ab uno homine totum mare ebibatur, quod ego nunquam

unquam credidi, & ex te scire studeo, an uerum esse existimes. Tum Xanthus, parum etiam intelligens quid ebalbutiret: Maxime, inquit. Atq; ipse adeo facere possim, neq; uerear uolenti pignus dare domum meam ponere. Placuit hoc isti alteri, & æstimari domum petijt, & re confecta uterq; annulum tradidit, quo obligatio firmaretur. Atq; ita tum, nam erat multum noctis, discessum est. Cum uerò iam illuxisset, & Xanthus, qui de lecto surrexerat, manus uellet abluere frigida, annulum, quòd crederet sibi forte delapsum è digito, requirere cœpit. Tum Aesopus: De annulo non habeo, inquit, quod tibi præterea indicem, nisi illum domum tibi tuam quasi per ludum ire ereptum. Xantho dictum admiranti, narrat Aesopus, quæ inter pocula præteritæ noctis gesta sint, quorũ prorsus ille oblitus fuerat. Quare rem expendens, quæ perfici non posset, angebatur animo, non inueniens quomodo sponsionem euerteret. Inq; ea solicitudine, curis, hæsitatione sua, ad Aesopum, cuius monita prius despexerat, cogebatur recurrere petitum opem & consilium. Ergo illum blandißimo sermone appellans, iubet meminisse, quid sibi beneuolentiæ fideiq; pro seruitio debeat, promittit etiam de sua memoria ualde prolixè. Nec difficulter non immansuetũ hominem permouit, ut polliceretur se effecturum, ne sponsione facta teneretur. Nam præstari, inquit, quod spopondisti, neutiquam posse ipse uides, sed ad obligationem dissoluendam, ne ea res tibi detrimento sit, ac gloriam etiam pariat, uiam me esse inuenturum confido.

Iam

Iam enim tempus aderit promissa perfici, at tu caue alli quid mœroris aut tristitiæ præ te feras. Quin ipse etiam ultro littus maris lectulis & pincernis occupa, cumq; multitudo ad spectaculum confluxerit, iube recitari formulam sponsionis, in qua est: Mare epoturum. Ni faciat, domum suam, aut minas centum dare spopondit. Quo facto, posce phialam in omniũ conspectu aqua marina repletam, eamq; manu tenens, sic loquere: Quid effecturum me promiserim, quamq; pœnam, ni fecissem, mihi ipse dixerim, audiuistis Samij, egoq; ita rem gestam esse fateor, & hoc ago, ut uidetis. Cæterum nemo est uestrum, quem fugiat, immensa numero & magnitudine flumina omnibus è terræ partibus in mare influere, quibus prohibitis, ubi mare purum relictum mihi fuerit, paratus sum facere, quod facturum me dixi. Nam de fluminibus ebibendis ipsa sponsionis formula, ut audiuistis, nihil mihi imponitur. Quæ cũ omnia Xanthus, sicut edoctus fuerat, peregisset, acclamare illi tota multitudo, & non oculis solum ac gestu, sed etiam conuicijs aduersarium petere, iubereq; auertere epoturo mare flumina. At is uictum se sapientia Xanthi fassus, orare ut irritus contractus esset, pœnam se permissurum arbitrio quorumcunq; Xanthus uoluisset. Ignouit Xanthus sapientiam sibi concedenti, eamq; se humanitate uelle accumulare dixit, itaq; remittere illi & pœnam, et pœnæ arbitrium. Hanc callidam excogitationẽ Plutarchus Bianti attribuit. Aliquanto post misit Aesopum Xanthus ad obseruanda auspicia. Solebant enim

ueteres

ueteres & Græci & Latini ferè res suas auspicato gerere, hoc est, spe concepta de euentu ex aliqua notatione uolatus, uocisq; auium, aut aliarum rerum obseruatione. Iusserat autem circumspicere, nuncubi par cornicum incubaret, quòd si quis dextrum habuisset, portendere boni aliquid aiebat. Aesopus forte conspicatus par cornicum, ut Xanthus uoluerat, propere ad illum renunciat. Qui egressus, ut & ipse contemplaretur, non nisi unam uidet, cum interea altera auolasset. Quare tanquam irrisus ab Aesopo, iubet illum uerberibus dilacerari. Adhucq; uestes illo ponente, aduenit qui ad cœnam inuitaret Xanthum. Tum Aesopus: Quæ post hac, inquit, aruspicinæ fides erit, cum mihi, cui ex illius præceptis bonum portendebatur auspicanti, malum detur, huic, cui debebatur malum, bonum? Quo dicto Xantho mitigato, effugit tum quoq; Aesopus uerberationes. Non diu post, cum Xanthus ad cœnam uocasset uiros sapientiæ laude celebres, Aesopum iußit præsidentem foribus neminem admittere de populo, & ab illo sodalicio alienum. Ille ad ianuam aßidens, ut quemq; ex ijs qui inuitati fuerant, ita ut fit, festinantius aduenire cernebat: Quo se modo, inquit, canis infert? Tum ille, qui hoc audierat, ratus se per ignominiam canem increpitatum, discedere iratus, neq; introire in ædes. Ita elusis penè omnibus, postremo aduenit reliquis unus callidior, & ingenio ac moribus festiuioribus. Quem cũ Aesopus similiter compellasset, ille: Quomodo nisi pedibus? inquit. Is igitur solus introgressus, cum iam esset diei

multum

multum, & conuiuarum præterea nemo ueniret, ualde indignatus Xanthus, postridie cum illis expostulationē acerrimam instituit, derisum se querens. At illi, insanis, inquiunt, uel tu, uel nos, & quomodo accepti essent ab ipsius seruo, exponunt. Prope astabat Aesopus, & neq; accusatione ista, neq; minacibus heri oculis perterritus: Ita enim, inquit, feci, ut tu mandaras, de plebeis & alienis à cœtu sapientum. Tum Xanthus, uerbero, inquit, stulti igitur hi tibi uidentur, quos tu tanquam canes abigere ausus. Minime tanquam canes, Aesopus inquit, sed profecto extra unum illum, qui apud te fuit, sic mediocriter uidentur sapere omnes. Quid ita uero scelus? inquit. Ita uero, quia interrogati, quomodo se canis inferret, nemo eorum intelligere potuit, præter hunc optimum & doctißimum uirum, qui tecum est cœnatus, qui pedibus mihi respondit. Quid facerent Philosophi? fatebantur rem ita se habere, ut Aesopus dixerat, & se parum tum quidem sapientes fuisse. Post dies sanè non paucos, deambulaturus Xanthus inter monimenta, Aesopū, ut consueuerat, assumit, ac contemplantibus illis inscriptiones, quæ Græcis epitaphia dicuntur, Aesopus animaduertit in saxo incisas literas Græcas, α, β, δ, ο, ε, θ, χ. Quas statim Xantho indicat, & iubet noscere, quid sibi uelint. Ille in omnes partes animum ac cogitationem uersans, ad nullum potuit illarum intellectū peruenire. Tum Aesopus: Ecquid erit præmij, inquit, si thesaurum hic nunc effodero? Xanthus dimidium inuenti auri & libertatem pollicetur. Ibi Aesopus ex eo loco, in quo

in quo ſaxum ijs literis, quas diximus, insigne ſitum erat, digreſſus paſſus quatuor, cum non multum terræ eruiſſet, amphoram plenam aureûm Lydiorum reperit. Qua hero tradita, petit ut fidem ſuam præſtet. Tum Xanthus, Sic demum, inquit, fecero, ſi tu etiam harum literarum ſignificationem mihi oſtenderis, quibus de theſauro certior factus es, quam quidem pluris æſtimo, quàm aurum. Aeſopus nihil cunctatus illarum ſententiam Græce expoſuit, quæ talis eſt: Progreditor *paſſus quatuor, fodito, reperies theſaurum auri. Xanthus cum etiam hoc extudiſſet, illudens illi: Cum aurum, inquit, ſcias effodere, non eſt animus amittere te. Tum ille: Atqui here, inquit, nolo te latere, inuentum theſaurum deberi regi* Byzantiorum*, hunc enim illi tradit ſententia earundem literarum:* Redde regi Dionyſio, *quem reperiſti theſaurum auri. Quo audito Xanthus: dimidium inquit, auri accipe et tace. Ita, inquit ille, faciam. Quanquam non tu quidem mihi aurum hoc tribuis, ſed qui illud defodit:* Hæ *literæ enim ſublatum theſaurum iubent diuidi.* Et *poſſunt quidem, ita ut fecerat* Aeſopus, *ad has omnes ſententias literæ iſtæ accommodari. Tum Xanthus: Quin imus igitur, inquit, & theſaurum inter nos partimur. At domū reuerſus, cum metueret loquacitatem* Aeſopi, *iubet compedes illi inijci. Qui cum comprehenderetur, ingenti uoce exclamare cœpit: Hæccine eſt philoſophica fides? Xanthus motus inuidia dicti, ſolui illum iubet, & comprimendum tibi, inquit, iſtud tuum uaniloquum os eſt, ſi libertatem cupis adi-*

 piſci.

pisci. At ego, inquit ille, ne supplicē tibi esse censeas, uelis nolis paucos intra dies liber ero. Atq; ita deinceps eas res exponemus, quibus maxime Aesopus laudem est consecutus, nimirum iam manumissus, ubi in lucem prodire, & nobilis esse apud reges & potentißimas ciuitates cœpit. Fieri autem uidemus, ut non pauci ingenio & sapientia summa uulgo aut ignoti aut etiam contemti sint, donec uel ipsi fiducia quadam sui, uel fortunæ beneficio elati, aliquem altiorem gradum conscenderint, ubi famæ claritate quasi illustrari facile poßint. Sunt autem illi gradus ferè, uel ipsum principem aliquem locum tenere ijs in rebus, quas populus admiratur & colit, uel tenentibus charum & acceptum esse, cuiusmodi sunt opes, potentia, regnum: Quæ qui consecuti sunt, ad eos omnium oculi conuertuntur, propterea quòd benefacere multis, & egentibus subuenire, laborantes alleuare posse facile uideantur. Atq; hoc loco uenit in mentem diuersitatis ingeniorum & naturæ hominum, quorum alij immodica cupiditate gloriæ & excellentiæ cuiusdam inter alios mortales, honorumq; ambitione accensi, nihil non moliuntur ac tentant, quo ad fastigium maximarum rerum, quas sibi proposuerunt, peruenire poßint. Quod à quibus fit, quia à uera ratione uirtutis propositum aberrauit, ij gloriosi ac ostentatores et sunt & nominantur, propter peruersum gloriæ studium, uanitatemq; ac iactantiam ipsorum. Sunt etiam ferè tales simulatores & mendaces & impudentes. Cuiusmodi in fabulis Thrasones & Pyrgopolinicæ depingun-

depinguntur, uaniloquentia sua intolerabiles & odiosi, dum commemoratione opum rerumq; à se gestarum sese magnificant, ac præponunt alijs omnibus. Huc pertinet tota illa caterua uulgarium diuitum et potentum, qui per omnes occasionum articulos quærunt, quomodo quàm plurimis ad contemplandum proponere opes & abundantiam suam possint. Quanquam hi quidem, cum uerè sunt diuites ac potentes, tolerabiliores uidentur superioribus, qui per mendacia & fictas prædicationes uirtutum rerumq; suarum sese efferunt, etsi turpitudine talis superbia non caret. Contra hos sunt, qui longissime abijciunt sese, quamq; illi lucem splendoremq; sequuntur & affectant, tam ipsi fugiunt ac deuitant, deq; se loquuntur nunquam gloriose aut magnificè, sed modicè semper, sæpenumero etiam humiliter, concedentesq; alijs præstantiam quarumcunq; rerum, paruitatem suam fatentur, neq; illius pudere se ostendunt. Quod cum fit ex conscientia infirmitatis, laudem habet integritatis, candoris ac modestiæ. Sed præ se ferunt sæpe homines non inepti hanc modestiam, non ideo quod sentiant se magnis rebus indignos, sed quod commendationem quandam hac ipsa detrectatione quærant, recusantes ea quæ uulgus tantopere miratur, & in quæ se plerique; auidissimè ingerunt. Carebunt autem & hi reprehensione, si non incurrerint in opinionem inanis simulationis, cuiusmodi uel si usurpatur in rebus exilibus et nullius ponderis, uel si manifesta est, ualde sunt tales ridiculi, & contemnendi, qui uolunt quidem cauti uideri

& uafri, sed puerili affectatione stoliditatem suam produnt. Quare ita etiam Græca uoce nominantur, ut intelligatur ipsorum esse puerilem & futilem uafriciem. Cæterum grauibus & magnis in negocijs, ac professionibus artium atq; doctrinæ, nonnullam etiam talis uel simulata tergiuersatio & eleuatio laudem adipiscitur. Creduntur enim, qui magnas res detrectant, & illas ponderare, & suas uires consulere, deq; oneris consideratione incidere in metum. Sic uidemus ualde probari eos, qui ad magistratus & honores inuitari ac requiri malunt, quàm ipsi illos ambire, aut cupidè sectari. Similiter probantur dißimulatores ingenij & sapientiæ, qualem Socratem fuisse accepimus, qui hac ipsa maximè refellit ac exagitauit suorum temporum homines, falsa persuasione sapientiæ tumentes. Quod quidem illum decuit, nec ineleganter factum Ciceroni uidetur, qui hoc reprehendenti Epicuro negat se assentiri. Et inter homines Romanos ita fuisse Aphricanũ traditur. Et hi quidem, quia à sinceritate siue candore recedunt, quamuis exiguũ, uitium tamen subeunt. Non enim potest cum uirtute & uera laude consistere fictio & fallacia. Cuius hac in parte, ut diximus, nomen est sinceritas, candor, etiam integritas, ut opinor, quod quidem Græcos uideo requirere. Huic certè aduersatur omnis simulatio. Sed qui infra sunt, putantur non insulsi, neq; infaceti homines. Qui uerò supra, omnibus modis uituperantur, ut uaniloqui & elati. Inter hæc autem uirtus constituitur magnificẽtiæ ac magnitudinis animi. Quare illa

re illa ad arduas & illustres actiones, ad gloriam & famam excitat, fiducia quadam, neq; falsa profecto persuasione uirium, cum qui quod appetunt laudabile & præclarum, id deberi iudicant benignitati ac liberalitati suæ: Quod genus hominum inuentu perquam est rarum. Hæc uero uirtus, quam animi magnitudinem nominauimus, robur quoddam & firmitatem continet, quiq; illa instructi sunt, ita se comparauerunt, ut non magnopere laborandum sibi existiment, quid alij de suis factis sentiant, ac contenti recti honestiq; conscientia, neq; laudationibus capiuntur, neq; terrentur uituperatione. Huiusmodi describunt in fabulis Amphiaraum, de quo apud Aeschylum legitur, non, ut reliquos duces, minarum & pollicitorum exaggeratione, neq; armorum splendore ac insignibus nobilitatem quæsiuisse, sed tacitum ingenti ac forti animo ad rem aggressum, quòd mallet bonus esse, quàm uideri. Videtur autem hæc uirtus minus etiam, quàm de qua paulò antè diximus, usitata esse. Quotus enim quisq; inueniri tanta animi celsitudine & despicientia potest, qui in nullo discrimine ponat, laudeturne an uituperetur? Cum indignari ferè homines soleant, si quid gestum ab ipsis, uel minima laudis particula dignum, non est quasi follibus quibusdam orationis inflatum. Facilis igitur & procliuis in uitium à uirtute, quæ medium semper locum obtinet, est aberratio. Medium autem tangere atq; tenere, diligentiæ & summæ rationis est opus, Quemadmodum in medium circulum punctum imponere, exercitationis & artis fu-

erit non mediocris. Sed nunc ad historiam de Aesopo reuertamur. Qui cum seruitutem, in quam fortuna eum coniecerat, magno animo pertulisset, conscius ipse sibi sapientiæ suæ, neq; ultra, neq; infra debitum modum illam æstimans, occasionem oblatam claritatis & famæ nanciscendæ non neglexit. Atq; ea fuit talis: Festo die, in maxima Samiorum celebritate, aduolans aquila rapuit annulum publici signi, isq; in sublime auferenti elapsus, in sinum seruuli decidit. Quæ res terrorem Samijs incußit, uisaq; est aduersi aliquid portendere ciuitati ac Reipublicæ. Quare omnibus sapientibus & peritia rerum celebribus accersitis, inq; primis Xantho, petiere ab illis, ut animaduerterent eius quod accidisset facti significationem. Fatentibus alijs, coniecturam se nullam inuenire, Xanthus poßtulauit, ut aliquot sibi dierum cogitandi de re maxima spaciū præberetur. Quo impetrato sollicitus anxiusq; domi inter curas perpetuas uolutabatur, & desperata explicatione, magnum præ se mœrorem et tristitiam ferebat. Aesopus sicut ante etiam fecerat, quid illum perturbaret, sciscitari, & suam operam polliceri. Xanthus rem illi exponere, & queri, actum de existimatione sua, quam ut contemnere poßit, metuere etiam capiti ab insano & irato populo. Non, inquit, deseram ille te, & ut prius quoq; feci, ex hac difficultate, qua nunc teneris, te eripiam. Tu modo sic facito, ut dicam tibi, ac crastinus opinor dies est uestræ responsioni datus, at tu ita apud populum loquere: Non ignoro, ciues, solere ad omnium rerum famam in

alijs

aliis atque aliis diuersas opiniones existere, ac ferè illas fingi pro uniuscuiusque ingenio & captu. Ita cum aliquem sua sapientia inter homines extulit, ut mihi apud uos aliisque accidit, tam illum quisque eas res scire ac sapere putat, quas ipse forte requirit & nescit. Atqui ciues aliter se res habet, ac sicut aliarum artium certæ sunt professiones, ita sapientia quoque non omnium promiscue rerum cognitionem continet, quanquam diuinarum & humanarū rerum est scientia, sed una quædam & ipsa est certæ artis professio. An uos arbitramini, sapientem tonsorem etiam atque cerdonem esse oportere, quoniam istæ res sunt humanæ? Quid igitur sapientiam uocem, quæritis ciues? diuinitatis ac humanitatis scientiam, quæ profecta est ars uitæ & morum. Illa igitur naturas rerum uestigat cœlestium terrenarumque, illa pietatem, cultum, obseruationem, usum deorum hominumque tradit, estque ueritatis cuiusdam quasi naturalis magistra. Neque igitur ariolos aut uates sapientia efficit, neque uos à nobis huius rei scientiam exigere debetis. Proinde si qua quæstio fuerit nata de Diis, deque illorum cultu, de uita & moribus hominum, de aliis naturalibus rebus, nostram operam experimini, Samii, nunc quærite potius qui augurandi disciplinam teneant, cuius quidem nisi fallor perquàm peritum seruulum domi habeo, quod non putaui uos celare me oportere, usque adeo proximo casu perculsos: etsi fortasse parum fuerit decorum uobis, in maxima re à seruo admonitos consilioque adiutos esse. Huiusmodi si tu orationem here apud Samios

 habueris,

habueris, missum te facient citra contumeliam, seu me uolent siue nolent audire. Nam si forte me non respuerint, deq; prodigio differentem laus fuerit secuta, tua profecto illa, sin contra, dedecus proprium hoc meum erit. Placebat consiliũ supra modum Xantho, non enim uidebat quorsum tenderet. Nec moratus, cum illuxisset, in concionem ascendit, ubi iam diu frequens populus expectabat, & ita ut edoctus fuerat præfatus, seruum pro se interpretem prodigij demonstrat. At illum, clamare multitudo, quàm primum accersendum, Xanthumq; obiurgare, qui non adduxisset secum. Tum aduocatus Aesopus, ubi in forum uenit, ad primum conspectum sui maximum risum excitauit omnium. Atq; ibi aliquis è turba: Quis hunc, inquit, diuinũ esse neget, in quo humani apparet nihil? Alius, an, ubi natus esset, stipites loqui consueuissent, quærebat. At ille in medium progressus hanc orationem habere instituit: Non debet, Samij, deformitas oris mei uel mihi à uobis contemtum parere, uel spem à me uobis præcidere. Neq; enim formoso nunc usus eget, neq; de uenustate corporis, sed de animi habitu homines sapientes æstimari solent. Nunquam ne inquinato in dolio suauißimum uinum reconditum fuisse, aut ingratum aureo poculo propinari comperistis? Intelligentiam & uim ac perspicaciam mentis requiritis, non uirium robur, aut ingens pulcrumúe corpus: Quale quidem meum minime esse cernitis, uerum de animo, qui intus latet, nolite quæso prius sententiam ferre, quàm illius interpretem orationem audiueritis.

ritis. His uerbis sedato murmure, cum omnes, ut, si quid haberet, in commune proferre uellet, expeterent: Tum ille ita locutus fertur: Et uos me hac gratia accersiuistis, et ipse ea uoluntate adsum, sed cum cogito, neq; me decere seruum de tantis rebus in concione uerba facere, neq; uobis dignum esse auscultare, me insuper in omnem euentum apud herum meum periclitaturum, uestrum fuerit, & consulere meo timori ac uerecundiæ, & conseruare dignitatem uestram, mihiq; libertatem impertire. Nemo erat, quin æquum postulare illum iudicaret. Placuit igitur Aesopum publice liberatum manumitti, agiturq; cum Xantho, ut quanti sit indicet, iubenturq; quæstores pecuniam persoluere. Xanthus cum uideret, etiam inuito se Aesopum liberum futurum, puderetq; adeo hominem locupletem facere minimi precij mentionem, aliquam gratiam apud Samios inire statuit. Itaq; respondit, se Samijs donare Aesopum seruum suum, quo pro arbitrio suo respublica uteretur. Quæ res ualde grata fuit populo Samio, statimq; prætor iussus est libertate donatũ Aesopum ad ciuium numerum asscribere. Cum præconium esset factum, populum Samium liberũ esse & ciuem iubere Aesopum, dono acceptum à Xantho philosopho, ibi tum Aesopus de prodigio in hunc modum disseruit: Nemo uestrum est, Ciues, qui nesciat, regiam uolucrem esse aquilam. Quare quòd aquila raptum signum publicum detulit in sinum serui, ea conditione hominis, ut nihil in se ipse habeat iuris, sed sub alterius prorsus potestate sit, quid aliud portendere ue-

 lit,

lit, quàm aliquem potentem regem ueſtrâm libertatem euerſum eſſe iturum, ſibiq; conaturum ciuitatem ueſtrã ſubiugare. Quo audito magnus Samiorum animos terror inuaſit, deq; ſtatu ac ſalute communi ſolliciti, quo euaſura eſſet prædictio expectabant. Neq; diu ſane poſt legati à Crœſo rege Lydorum affuere, qui poſtularent, ut Samij regi tributum penderent, quiq;, ſi aliter eſſent animati, illis bellum denunciarent. De ea re cum deliberatum aliquantiſper eſſet, cum maximæ partis animi ad pacem & ſubiectionem inclinarent, uiſum eſt Aeſopum quoq; conſulere: Qui rogatus ſententiam, ita locutus fertur: Duas pandit uias fortuna mortalibus in hac uita, ciues: unam libertatis, cuius initium eſt aſperum, finis planus: alteram ſeruitutis, qua prima nihil eſt mollius, extrema nihil durius. Ad hæc Samij cupiditate incenſi retinendæ libertatis unanimi uoce acclamauerunt: Liberi cum ſimus, ſerui noſtra uoluntate nunquam ſumus futuri. Ita legati bello indicto diſceſſere. Rex cognita re Samiorum audaciam ualde mirari, & bellum apparare cœpit. Vbi uero intellexit procliues ad imperium accipiendum Samios, unius uiri oratione à ſententia deſtitiſſe, illum coram cernere & audire uelle, maxime cum legati narrarent, paucißimis illum uerbis tantam rem effeciſſe. Petit igitur Rex à Samijs, ut Aeſopum ſibi tradant, quod ſi fecerint, in præſentia ſe metu illos belli liberaturum. Cognita re Aeſopus, minime ſibi eſſe contrarium ait, ad regem ſe mitti, prius tamẽ quàm proficiſcatur, fabulam memorare uel-

le:

le: Quo tempore, inquit, bruta etiam animalia commercio sermonis utebantur, bellum ingens inter lupos & pecudes est exortum. In quo, cum non essent inferiores pecudes auxilio adiutæ canum, legatis missis, pacem illis lupi obtulere, ea conditione ut canes sibi traderentur. Pecudes cupidæ pacis, non intellecta fraude, hacq; lege pace facta, & destitutæ canum præsidio, lupis prædæ direptioniq; postea fuere. Samij, cum uiderent quorsum hæc tenderent, negarunt se illum dimissuros esse. Sed Aesopus non passus se retineri, cum legatis naue conscensa, Sardis ad regem discessit. Quo uiso, per contemtum rex: En, inquit, uirum, per quem stetit, quo minus Samij in potestatem nostram uenirent, simulq; indignatione extimulatus, inimicis illum oculis intueri, et uultu minari malum. Tum Aesopus adorato illo pro more gentis: Non traditus, inquit, à ciuibus meis, neq; ulla ui compulsus, sed sponte & uoluntate mea hic coram te adsum, teq; oro Rex ne graueris paulisper tuas aures orationi meæ concedere. Captabat laqueolis puer curruculas, cœpitq; forte cicadã, quam cum iamiam esset interfecturus, orare illa cœpit, ut sibi parceret. Quẽ enim, inquit, ego unquam damno affeci, aut quem potui omnino afficere? quæ soleo homines, ramusculis arborum & graminum flosculis insidens, cantu meo exhilarare. Quid autem commoditatis poterit tibi morte mea parari? Vox enim in me est, neq; quidquam præterea. Ductus adolescens misericordia, emisit cicadam. Et ego te suppliciter adorans Rex, obsecro, ne me innocentem

extin-

extinguas: Nihil enim in me est præter sermonem, quo ad usum, & delectationẽ hominum uti consueui. Mouit regem sermonis elegantia, simul etiam misertus hominis, uitam illi se tribuere ait, & præterea quicquid à se petijsset. Tum Aesopus: Parce, inquit, rex ciuibus meis. Quod uerbis Rex Aesopo promisit, iußitq́; diplomatis firmari, nec parum hæc pietas Regi Aesopum commendauit. Qui reuersus Samum, allato nuncio reconciliationis, tantam læticiam excitauit, ut ad templa Deorum tota urbe supplicatum iretur, essentq́; festiuitatibus plena omnia. Ipsi etiam Aesopo statua posita est, in cuius basi, quo merito hic ipsi honor habitus esset, perscriptũ legebatur. Quam quidem statuam deletam bellorum temporibus, quibus grauißime illam insulam conflictatam legimus, uerisimile est. Lysippus tamen multis seculis post, sicut septem sapientum, ita Aesopi etiam effigiem ære expreßit, ut testatur Græcum epigramma, cuius hæc est sententia:

Quàm bene adhuc Lysippe tua Sicyonis alumne,
  Aesopi effigies cernitur arte, senex?
Quæ septem ante chorum sapientum iure locata est,
  Quos etiam ingenio uicerat ille suo:
Seria commendans figmentis dicta iocosis,
  Ac homines blando qualibet ore trahens,
Cum tristes illi monitus uiolentaq́; iussa
  In populum lingua præcipiente darent.
Ergo quod illorum sententia docta nequiuit,
  Hic homines ludens, ut saperent, docuit.

Post

Post hæc rediit ad Crœsum Aesopus, inq; illius gratiam composuit eas fabellas, quæ adhuc sub ipsius nomine feruntur. Ea tempestate Assyriorum regnum Babylone poßidebat Lycerus, siue, ut apud Herodotum legitur, Labynetus, iunctus societate & fœdere Crœso, cui & in bello aduersum Cyrum egregiam postea operam nauasse fertur, neq; desunt, qui, Crœsum ab hoc incitatum cum Cyro bellum suscepisse, tradant. Cum autem Aesopus incredibili teneretur desiderio uisendi orbis terrarum, & cuperet magnopere Babylona celeberrimam magnitudine, operibus, copiis, urbem aspicere, petiit à Crœso, ut Regi Babyloniorum literis se commendaret. Quo facile impetrato, prius quàm illud iter ingrederetur, constituit in Græciam traiicere, fama inuitatus septẽ sapientum, quæ iam ubiq; gentium inclaruerat. De quibus haud ab re fuerit, hoc loco nonnihil memorare. Non conuenit inter Græcos scriptores, neq; de numero, neq; nominibus sapientum. Plures enim alii, alii pauciores quàm septem tradidere, nominibusq; diuersis ab iis, quæ uulgo nota sunt. Plato septem nominat, & quidem usitatis appellationibus, nisi quòd Periandri loco Mysonem Cherensem ponit. Indignum ut credo iudicauit illum sapientiæ laude, qui in patria tyrannidem exercuisset, præsertim cum ipsius scelerata aliquot inprimis facinora prodita essent. Quòd uero septem adeo, istisq; nominibus illa ætate sapientes habiti fuerint, quærenti mihi hæc se causa potißimum offert: Miletus urbs fuit maritima Cariæ, colonia Ionum, ubi cum à piscatoribus

quidam

quidam iactum redemissent, illicq; cum piscibus auream cortinam extraxissent, orta inter partes controuersia fuit, cum non negarent piscatores, quicquid piscium captum esset, redemtoribus deberi, fortuna quod munus addidisset, suum esse oportere. Contra illi, nulla exceptione iactum eos uendidisse, aiebant. Si nihil extulissent, iacturam ferendam fuisse: Cum fortunæ benignitas affulserit, iniustum uideri se lucro fraudari. Videbatur lis, & propter ipsam, & quia precij non erat contemnenda magnitudo, digna esse, quæ non negligenter decideretur. Permittitur iudicium Milesijs. Illi cum, quid statuerent, non inuenirent, Appollinem Delphicum, quid iuberet fieri, consulunt. Quem ita respondisse ferunt:

Incola Mileti Tripodem consultus Apollo
Illi dat, cuius uincat sapientia cunctos.

Quo oraculo allato, nemo dubitauit, quin ab Apolline destinaretur aurum Thaleti Milesio ciui, artium et doctrinæ facile principi. In tali quippe fama fuit sapientiæ Thales, ut si quem Græci postea unquam præclare laudare uellent, eum alterum Thaletem esse dicerent. Sed non minori gloria Thales reiecit donum, quàm ad se delatum fuerat. Neq; enim sibi esse tantæ sapientiæ conscium, ut crederet oraculo sibi aurum adiudicatum: iußitq; deferri Prienas in uicinam urbem, ad doctum hominem Biantem. Is eadem usus animi moderatione aurum in Lacedæmona Chiloni transmisit. Chilo similiter à se ad Solonem ablegauit. Ille in Rhodum ad Cleobolum. A quo tandem ad Periandrum peruenit, qui siue ignora-

ignoratione, primum omnium Thaletem non uoluisse retinere, siue etiam certo iudicio ad Thaletem remisit. Thales autem ne receptum quidem seruandum duxit, Delphicoq; Apollini consecrauit, solum Deum & præmio & opinione summæ sapientiæ dignum ratus. Verum hac ex re horum septem nomina in maximam celebritatem & admirationem omniũ deuenere. Scio hanc historiã paulo aliter ab alijs referri, qui uel Soloni consecrationem tripodis ascribant, uel pateram auream pro tripode Thaletem dedicasse uelint. Adducentes etiam inscriptionem huius ferè sententiæ:

Thales potenti me in Nilei populo duci
Captum bis hoc uirtutis offert præmium.

Sed mihi receptißimam opinionem narratione exequi placuit. Verũ Aesopus, cum in Græciam ea cupiditate atq; proposito, quod retulimus, uenisset, reperit commodum Corinthi uniuersos, unáq; Anacharsidem Scytham, & multos horum sectatores ac discipulos. Inuitarat .n. hos Periander, siue quodã sapientiæ studio incitatus, siue hac uia ad gloriã nitens. Nec minus illi libenter Aesopum uidere, quàm ipse eos petierat, cum iam pridem fama factorũ & sapientiæ huius in Græcia percrebuisset. Accepti igitur conuiuio extra urbem in Periandri uilla, cum uarij, ut fit, sermones inter ipsos fererentur, Periander de regno iniecit mentionem, quod cũ à sapientibus fere damnaretur, tanquã perniciosum rebus humanis, & inter pestilentes administrationes poneretur, illo Græcorum insito sensu, quo libertatem amplexan-

plexan-

plexantes, regnationes detestati fuere, tanquam quibus in seruitutē subditi adigerentur. Itaq; cum in regnum, siue, ut græca uoce dicitur, tyrannidem sapientes inuehérentur, non dubitauit Aesopus oratione & sententia sua illis refragari, neq; non dictis pungere sapientes, quasi illi superbia animi et fastu quodam repleti, etiam uulgi studium aucupantes, Regibus essent infesti. Neq; probare Solonis contemtum regiarum opum Crœsi, neq; adeo illius sententiam ueram esse dicere: Ante mortem beatum appellari debere neminem. Non enim, si quid in uita prospere feliciterq; cecidisset, indignum uideri beatitatis nomine, nec sane infortunium uocandum res secundas, quibus commutatis, & illam rationem beatitudinis tolli, ita ut restitui discessu aduersarum. Nihil enim in rebus humanis firmum, certum, fixum, stabile esse. Vt autem sole splendente serenum diem, eodem tecto nubibus turbidum diceremus, non quidem in perpetuum, sed in præsentia: Ita recte & beatum & infelicem unumquenq; nuncupandum, pro fortunæ statu: Nisi quis delectaretur illa argutiola, fortunatos esse in prosperitatibus homines, non beatos. Hæc locutum, unus ex sectatoribus sapientum adolescens Bœotius, præter ætatis decorum adortus pene contumeliose: Tun', inquit, audebis in hoc cœtu sapientiam & uirtutem opibus diuitijsq; postponere? Quod quidem Aesopus quia minime fecerat, ut illum præpostere exultantem coherceret, hanc fabulam narrauit: Mula Lydia conspecta in fluuio forma sua, placere sibi cœpit, et caput iubasq; iactare, im-

re, impleriq; animo, & cum fremitu ad cursuram sese parare, quasi nullis equis cessura, cum subito inter harũ cogitationum superbiam paternum genus subijt, cuius humilitate perculsa, desijt uideri uelle quod non esset. Atq; ita illo refutato, sapientes sese quæstionibus mutuis exercere cœperunt, propositumq; fuit: Quid omnium maxima cum laude Rex aut Princeps facturus uideretur? Tum Solon: Quid enim, inquit, nisi regnum concedens populari administrationi? Cui Aesopus: At tu quin seruis & familiæ tuæ domesticum imperium concedis? Bias: Conseruans, inquit, ante omnia morum, institutorum, legumq; usum. Etiamne, inquit Aesopus, Indianorum, ubi more gentili & patrio parentes liberi mactant ac epulantur? Thales: Nemo, inquit, Regem laudet, quàm si ita uiderit regni habenas moderatum, ut ante legitimum tempus nulla uiolentia excussus fuerit. Sic ego, inquit Aesopus, gubernatorem nauis rectius laudauero. Anacharsis: Si solus sapiat, inquit. Ergo subditos, inquit Aesopus, dementes omnes esse oportebit. Cleobulus: Nemini fidem habendo. Nos ne, Aesopus, de fœneratore, inquit, censes quærere? Pittacus: Si ita, inquit, se erga subiectos gerat, ne magis ab illis metuatur quàm ametur. Facile, inquit Aesopus, indulgentia hoc efficiet, qua liberi corrumpuntur, ut nulla re magis. Chilon: Si, inquit, à terrenis ad cœlestia animum cogitationesq; adduxerit. Facere, inquit Aesopus, hoc debebit is, qui in Luna rerum potiri uoluerit. Nam hominibus omnibus profecto hoc præcipitur:

Mortalis es, Deos caue ultra animo abeas.

Quibus sermonibus habitis omnes à Periando petie-re, ut & ipse suam sententiam exponeret. Qui seuero et tristi uultu: Quæ dicta sunt de Regis laude, eleganter & præclare dicta sunt, inquit, omnia, etsi non appro-bante isto (demonstrans Aesopum) Mihi tamen, qui cor habeat Rex, hanc maxime laudem secuturus uidetur, ut rex esse desinat. Tum Aesopus ridens: Regiam, inquit, laudem exquirentes, de solio deturbatis regem. Etiam hic noster Solon admirabilis, qui mortuos uiuis præpo-suit, cum mortui nisi cadauera dici nihil poßint. Solon delectatus Aesopi dicacitate, demulcens illius manu sua caput, quòd infra se in sella accuberet: Tibi igitur absur dum uidetur, inquit, factu, sic Regem instruere, ut osten-datur, præstare regno carere, quàm frui? Maxime, in-quit Aesopus, & quidem assentiente oraculi responso, quod tibi redditum accepimus:

Illa beata erit urbs, quæ præconem audiet unum.

Neq; bonus profecto imperator esse, qui uictoria ca-rere quàm frui malit, neq; pastor, quem non iuuet cura pecoris, neq; quisquam quicquã recte facere poterit re-rum omnium, inuitus. His sermonibus ad Crœsum post-modum allatis, inuenio annotatum, perplacuisse sane illi sapientũ dicta, sed Aesopum unum prætulisse omni-bus. Cumq; diceret, omnes sibi esse illos uideri mortales eximios, addidisse: Sed inprimis Phryx. Quod prouer-bio postea usurpari cœptum est. In eo conuiuio dicitur ab hospite breuiter quæsitum etiam nonnullis de rebus, de qui-

de quibus quod sapientes respondissent, acutè correxit Aesopus, quæ huiusmodi ferè traduntur: Quid uetustißimum est? Quid nisi tempus? inquiunt illi. At Aesopus: Imò quid nisi Deus, qui initio caret? Quid maximum? Mundus. Imò locus, qui ipsum etiam mundum includit. Quid pulcerrimum? Lux. Imò mundus, quo quicquid spectabile est, comprehenditur. Quid sapientißimum? Veritas. Imò tempus, quo alia inuenta iam sunt, alia posthac inuenientur. Quid communißimum? Mors? Imò spes, quæ sola amißis omnibus relinquitur. Quid optimum? DEVS. Imò uirtus, absq; qua non est, quid bonum poßis dicere. Quid peßimum? Mala sors. Imò uitium, quod omnia pessundat & fœdat? Quid ualidißimum? Fortuna. Imò neceßitas, quæ profecto est inuicta. Quid facilimum? Voluptas. Imò quicquid naturale est. Atq; hæc inter, cum, sicut fieri assolet, pocula crebriora poscerentur, & sese hilariuscule inuitarent sapientes, disputaretq; Anacharsis, perfectionem bibendi esse ebrietatem, qui finis, & quod ultimum potionum uideretur, ita Aesopus illos pungere cœpit: Pastores, inquit, mactauerant ouem, & in tuguriolo comessabantur. Lupus, qui ante fores stabat, cũ quod fiebat animaduertisset: Ego, inquit, si agnum deuorassem, qui motus futuri erant? At isti impune matrem comedunt. Quo dicto admirationem sui cum quadam iucunditate incredibilem excitauit. Et de hac fama ipsius laus in tota Græcia magnopere increbuit. Neq; diu post in Asiam Aesopus traiecit, & Babylona,

 ut diu

ut dudum instituerat, perrexit proficisci. Quo cum peruenisset, paucos intra dies Regi acceptissimus factus est. Illis enim temporibus, cum ocia reges agitarent, ipsi sese mutuo quæstiunculis & scriptis propositis exercebant, qui Griphi à Græcis & ænigmata uocantur: quæ qui interpretari & dissoluere potuerat, & præmium & laudem referebat. Ea in re ualde utilis Regi Aesopus inuentus est, multumq; illi præmiorum & existimationis sapientiæ acquisiuit acrimonia ingenij sui. Cæterum cum ei fortuna liberos inuidisset, ut haberet, quo senectutem suam oblectaret atq; sustentaret, de Regis uoluntate adoptauit adolescentem bono loco natum, sed pauperculum, ingenio non illiberali, ut uidebatur. Quem, tanquam ex se natus esset, bonis artibus ac præceptis non destitit instituere, monstrareq; et præcipere, quæ ingredienda uia esset tendenti ad felicitatē & gloriam. Verum scelestæ & flagitiosæ naturæ nulla cultura aut studio bonæ probæq; efficiuntur, neq; illius prauitatem naturalem rectitudo disciplinæ emendare potuit. Itaq; inexpugnabilem maliciam remouendam Aesopus censuit: Quo intellecto, ille, ut mali consueuere, facinora facinoribus accumulare aggreditur, utq; se ulcisceretur, literas confingit, quasi patre autore, quibus uicinis regibus operam suam polliceretur, contra Lycerum: Quas literas ad regem defert, patremq; accusat proditionis, præfatus quidem, quanto cum animi dolore faciat. Neq; enim se tam inhumanum esse, ut, quid patribus à liberis reuerentiæ et pudoris debeatur, ignoret,

ret, sed profecto Regis patriæq; curã obscurare, et repellere illa omnia. Rex suspicans nihil sceleris subesse, calumniantem ita audiuit, quasi uera adferentem, inductum studio sui. Itaq; re inexplorata Aesopum statim iubet necari. Quibus id negocij datum erat, quòd perspectam ad illud usq; tempus Aesopi innocentiam haberent, & regij animi impotentiam nossent, Aesopum abductum recondunt, relato nuncio ad Regem, illum esse interfectum. Paucis interpositis diebus, ab Amaside Rege Aegypti Lycero literæ afferuntur, quibus ab eo peteret mitti sibi architectum, qui turrim intra terram & cœlum extruere, atq; unà, qui ad omnia interrogata respondere sciret. Lycerus inops consilij, in re sibi omnibusq; qui Babylone essent inexplicabili, cum iam etiam ira in Aesopum tempore nonnihil resedisset, ingenti dolore & pœnitentia facti requirere illum cœpit: neq; non sæpe profiteri, illius se uitam, si fieri poßit, regni sui parte redimere cupere. Quo audito, qui illum, ut dictum est, absconderant, regi uiuere indicant, iußiq; adducunt sentum squaloreq; obsitũ. Aesopus ubi ante Regem constitit, egregia oratione declarauit innocentiam suam regi, facileq; diluit obiectum crimen. Ibi rex ira percitus, accusatorem ipsius per summos cruciatus iubet interimi. Verum Aesopus impetrata uita illius, ad se recipere etiam non dubitauit, non posse tantam esse humani animi peruersitatem ratus, quæ tanto beneficio non flecteretur ac emendaretur. Sperabat igitur postea se ex animi sui sententia filium habiturum. Herodotus

 hanc

hanc historiam de Cambyse, Cyri filio, et Crœso memorat. Et recepto Crœso, quem interfectum crediderat, non parum quidem delectatum Cambysen fuisse, eos tamen, quibus trucidandi illum mandata dederat, ut qui dicto regio non audientes fuissent, iußisse occidi. Aesopus lectis Aegyptij literis, rescribi iubet, uere primo in Aegypto, qui peterentur, futuros. Ipse filium reduxit ad sese domum, utq; ante quoq; fecerat, non destitit optime illi & sanctißime praecipere, ut ex capitibus illarum praeceptionum, quae subiecimus, liquet. Quae nos excerpsimus, profutura legentibus ad institutionē, ad uirtutem & decus uitae. Sunt autem haec: Deum cum cura magna & reuerentia colito, animi & mentis sinceritate, non simulatione & specie sacrorum. Neq; arbitrare diuinum numen figmentum esse, quo ferocia ingenia indoctorum hominum quasi puerorum terreantur, sed differito, illud praesens, ualidum, efficax, uerum, potensq; esse omnium ubicunq; rerum.

Caue spem tibi facias inanem, posse illud te quicquam celare. Neq; enim perinde Deum fallere licet ut homines, cuius oculus cernit notatq; omnia, ut Hesiodus dixit. Neq; tam latè se super uniuersa solis fulgor expandit, qui, ut Homerus cecinit, nihil non auditq;, & uidet, quàm certo diuinus aspectus cuncta complectitur. Quare fac scelerum etiam occultißimorum te pudeat, iuuetq; culpa uacare in re etiam ignota omnibus mortalibus. Quodq; praecipitur rectißime; Reuerere rebus semper in tuis Deum.

Nam

Nam profecto ex hoc fructum percipies eum, qui memoratur: Ita quod ages abire non poterit male. Parentibus tuis eum honorem exhibeas, qualem à tuis liberis expectás. Ita enim natura comparatum esse scito, ut qualem quisq; erga parentes se gesserit, tales ipse liberos erga se suos experiatur.

His obseruatis da operam, ut pro uiribus ac facultatibus tuis omnibus hominibus inseruias, utque si benefacere non multum poßis, ne saltem malefacias. Verum primas beneficentiæ & uoluntatis tuæ partes ij teneant, quos natura tecum arctißime copulauit.

Non modo annitere, ut in factis absit impuritas & peccatum, sed etiam ut in dictis. Neque enim scelerate facere turpe solum est, sed etiam loqui.

Rationis dictata, quibus ad uirtutem instruimur, sequere, refrenaque appetitus, ne quò ad uitia te seducant.

Tam diu uelis discere, quàm diu ignoratione senties te implicitum: proque lucro magis habeas præceptorum bonorum accesßionem quàm pecuniæ.

Scito accidere hominibus solere, quod tenellis arboribus uidemus. Nam si feliciter enatis non defuerit cultura, ad frugiferam granditatem excrescunt, neglectæ uero perperam corroborantur. Et pueritia, si ad honestatem educatur, illos fert pulcerrimos fructus actionum laudabilium & decoris. Homines enim, quibus quidem humanam mentem & rationem indidit Deus, si excolantur artium & honestatis præceptionibus, euadunt in mansuetißimas & diuinas quasdam animantes. Contra

uero neglecti aut male instituti in ignauißimas aut etiam immanißimas bestias.

Discere fac uelis, in eo enim omnia sunt. Neq; quicquam est boni, quod inuiolatum permaneat, præter sapientiam et uirtutem. Quæ uero studio & labore consecutus es, fac usu & exercitatione recondas, ut durent. Aeque enim est reprehendendũ, nihil didicisse, & parta studio ac industria, amisisse negligentia & uecordia.

Noli existimare semper esse cum oris tristitia coniunctam sapientiam. Et facit quidem seueros sapientia, inhumanos non facit.

Quæris fortasse, quid uirtus sit? Scito igitur nihil esse aliud, quàm abesse ab ijs rebus, quibus teneri deforme sit: ira, inuidia, fastu, odio, luxu, libidine, auaritia, mœrore, læticia.

Caue fidem fallas. Mentiri sacrilegium puta. Linguam doma. Nunquam loquaces & garruli sunt ueritatis & honesti amatores. Et profecto habet se res ita, ut dicitur, multitudini uerborum leuitatem subesse.

Consuetudinem & familiaritatem bonorum colito. Nihil enim hac sententia est uerius.

> Virtutem tradet tibi consuetudo bonorum,
> Fac sectere bonos, qui bonus esse cupis.
> Quòd si te fortuna malis inuoluerit, ante
> Si quid erat mentis, scito perisse, bonæ.

Nam sicut polypus colorem loci, cui adhæsit, refert, ita eos mores quisq; induit, quales sunt illorum, quibus cum familiariter uiuit.

Pernicio-

Perniciosa est oratio & sententia uulgi: In malicia quidem turpitudinem inesse, sed coniunctam cum commodis. Itemq; probitatem laudari, uerum molestam esse & inopem. Nam profecto nihil est, quod utilius sit tendenti ad honores, gloriam, potentiam, quàm opinio uirtutis & iustitiæ, Quare tu ita statuas, proq; indubitato teneas, uirtutem & iustitiam non solum speciosiorem & laudatiorem, sed utiliorem quoq; esse, quàm calliditas & malitia sit.

Caue inseras te alienis negocijs. Quietem ama. Curiositatem & inquisitionē in res et facta aliorum deuita.

Bene regitur non ciuitas modo, sed etiam domus, ubi pluris fit ocium & quies, quàm petulantia & dissidiū, iusticia quàm iniquitas, suū tenere quàm aliena rapere.

Si, quod de alijs in bonam partem prædices, nihil est, in malam etiam sermoni parcito, calumnijsq; non solum linguam, sed ne aures quidem imperti. Nam magnopere fugiendum hoc uitium est, quo quidem duo sunt, qui unum iniuria damnoq; afficiunt. Qui enim calumnias alteri struit, illum profecto scelerate lædit, quem à tergo & non præsentem uituperat. Qui auscultat, itidem illū lædit, quia delectatur inclementibus dictis in absentem, ignarus ueritatis. Ita in unius miseri, et quidē inscientis perniciem duplex consentit et quasi coniurat prauitas.

Tu fac animo tuo honesta & laudabilia consilia capias, successum quære petitoq; à Deo.

Memento rerum omnium instabilitatis, ne te aut aduersi casus nimium affligant, aut efferant res secundæ.

Rationis usu nihil prius aut potius habeto. Neq; enim quicquam preciosius in maxima uilitate inueniri possit, quàm mens est in humano corpore.

Tria sunt, quorum te pœnitere nunquam debebit: Si mane ad opus surrexisti. Si quid bonarum didicisti rerum. Si bonis operam nauasti.

Luxum & crapulam fugito, inq; primis ebrietatem. Neq; enim tantũ senectus bis pueros, ut dicitur, facit, sed etiam & multo quidem magis uinum. Nec parum recte ebrium comparaueris equo, ruptis habenis incerto cursu erranti. Submersa enim ratione & mente, nihil potest nisi indecens uesanumq; in dictis ac factis existere.

Superbiam cohibeto, neq; minus animi quasi deficientiam, qua multi ipsi se immerito infelicitatis condemnauere. Satius esse puta, in mouendis rebus quàm gerendis properare.

Occasiones obserua. Quicquid suo tempore non fit, reprehendendum est.

Reges principesq; ac magistratus omni ueneratione colito. His enim status rerum humanarum saluis durat, qui pœnas infligant sontibus, tueantur innocentes.

His & horum similibus optimis praeceptis Aesopus non cessabat filium suum quotidie instruere. At ille non modo non melior inde fiebat, sed multo etiam deterior. Nulla autem hoc efficere ratio aut doctrina potest, ut expertes omnis bonitatis naturæ & ingenij perducat ad decus, mansuetudinem, humanitatẽ, aut artibus erudiat. Vereq; dixit ille apud Euripidem: Nullam esse in-

uentam

uentam scientiã, cum innumerabiles extarent, quæ hoc efficere possent, ut saperent quibus mens nõ inesset. Quemadmodũ enim si cum aceto suauißimum uinum confundas, acescit statim, et amittit dulcedinẽ suam: ita peruersæ naturæ, quicquid bonorũ præceptorũ accepere, statim corrumpunt, inq; similem sui sensum conuertunt. Viderunt hoc sapiẽtißimi Philosophi Pythagorici, quorum inter alia hoc quoq; fertur: Cibum in matellam non reponendum. Id certe significat, bona et salutaria præcepta uirtutis non committenda improbis. Iam uer appropinquabat: at Aesopus accingebatur ad turris ædificationem in aëre, ut Aegyptius postularat. Et est quidem admodũ futile, quod hoc loco memorari comperio: Mansuefactis aquilis illum appendisse arculas, in quibus pueri cum fabrilibus instrumentis collocati, à subuolantibus aquilis in sublime ferrentur, atq; ita, cum in Aegyptum peruenisset, indicasse, si administri lapidum ac materiæ designarentur, adesse qui petitã turrim extruerent, atq; ita constituto in loco et tempore emisisse aquilas, quibus altum petentibus, prospexisse pueros, & lapides & materiam clamasse. Tum quidem Amasidem admiratum, de Aesopo quæsijsse adijciunt, num Babylone homines uolatici reperirentur. Cui ille responderit: Lyceri subditorum hanc minimã esse laudem. Sed hæc, ut dixi, quamuis inepta uiderentur, placuit tamen perstringere. Sed ubi est, inquit Amasis, ille, qui ad interrogata respondeat? Non longe abest, inquit Aesopus. Accersiuerat autem Rex undiq; omnes sapientia claros.

Vbi

Rationis usu nihil prius aut potius habeto. Neq; enim quicquam preciosius in maxima uilitate inueniri possit, quàm mens est in humano corpore.

Tria sunt, quorum te pœnitere nunquam debebit: Si mane ad opus surrexisti. Si quid bonarum didicisti rerum. Si bonis operam nauasti.

Luxum & crapulam fugito, inq; primis ebrietatem. Neq; enim tantũ senectus bis pueros, ut dicitur, facit, sed etiam & multo quidem magis uinum. Nec parum recte ebrium comparaueris equo, ruptis habenis incerto cursu erranti. Submersa enim ratione & mente, nihil potest nisi indecens uesanumq; in dictis ac factis existere.

Superbiam cohibeto, neq; minus animi quasi deficientiam, qua multi ipsi se immerito infelicitatis condemnauere. Satius esse puta, in mouendis rebus quàm gerendis properare.

Occasiones obserua. Quicquid suo tempore non fit, reprehendendum est.

Reges principesq; ac magistratus omni ueneratione colito. His enim status rerum humanarum saluis durat, qui pœnas infligant sontibus, tueantur innocentes.

His & horum similibus optimis præceptis Aesopus non cessabat filium suum quotidie instruere. At ille non modo non melior inde fiebat, sed multo etiam deterior. Nulla autem hoc efficere ratio aut doctrina potest, ut expertes omnis bonitatis naturæ & ingenij perducat ad decus, mansuetudinem, humanitatẽ, aut artibus erudiat. Vereq; dixit ille apud Euripidem: Nullam esse inuentam

uentam

uentam ſcientiã, cum innumerabiles extarent, quæ hoc efficere poſſet, ut ſaperent quibus mens nõ ineſſet. Quem admodũ enim ſi cum aceto ſuauißimum uinum confundas, aceſcit ſtatim, et amittit dulcedinẽ ſuam: ita peruerſæ naturæ, quicquid bonorũ præceptorũ accepere, ſtatim corrumpunt, inq; ſimilem ſui ſenſum conuertunt. Viderunt hoc ſapiẽtißimi Philoſophi Pythagorici, quorum inter alia hoc quoq; fertur: Cibum in matellam non reponendum. Id certe ſignificat, bona et ſalutaria præcepta uirtutis non committenda improbis. Iam uer appropinquabat: at Aeſopus accingebatur ad turris ædificationem in aëre, ut Aegyptius poſtularat. Et eſt quidem admodũ futile, quod hoc loco memorari comperio: Manſuefactis aquilis illum appendiſſe arculas, in quibus pueri cum fabrilibus inſtrumentis collocati, à ſubuolantibus aquilis in ſublime ferrentur, atq; ita, cum in Aegyptum perueniſſet, indicaſſe, ſi adminiſtri lapidum ac materiæ deſignarentur, adeſſe qui petitã turrim extruerent, atq; ita conſtituto in loco et tempore emiſiſſe aquilas, quibus altum petentibus, proſpexiſſe pueros, & lapides & materiam clamaſſe. Tum quidem Amaſidem admiratum, de Aeſopo quæſiſſe adijciunt, num Babylone homines uolatici reperirentur. Cui ille reſponderit: Lyceri ſubditorum hanc minimã eſſe laudem. Sed hæc, ut dixi, quamuis inepta uiderentur, placuit tamen perſtringere. Sed ubi eſt, inquit Amaſis, ille, qui ad interrogata reſpondeat? Non longe abeſt, inquit Aeſopus. Accerſiuerat autem Rex undiq; omnes ſapientia claros.

Vbi

Vbi igitur consedêre, quæsiuit unus, plus ne esset uiuorum an mortuorum? Tum Aesopus: Viuorum, inquit, mortui enim nihil sunt. At alius: In mari ne an terra maiora animantia degerent? In terra, inquit ille. Namq; huius mare est portio. Ibi alius: Dic mihi, inquit, Animantium omnium quodnam tibi callidißimum uidetur? Quod adhuc ignotum, inquit ille, hominum industriam euasit. Tum alius: Prior ne dies fuit an nox? Dies, inquit Aesopus, prior uno quidem die. Tum alius etiam: Viginti, inquit, plaustra ligni quantum fumi possunt emittere? Facile id quidem, inquit ille, dictu: Nam si cineres de combustis lignis subtraxeris, quicquid reliquũ fuerit, pro fumo ponendũ. Atq; his dictis addidit, quæstionum intricatarum similes responsiones esse debere. Tum alij admißi fuere. Quorum unus: Sæpe, inquit, audiui, nihil ferro esse ualidius, quo quidem omnia labefieri possent. Sed mihi in mentem uenit, fabrum ualidiorem esse, qui ferrum subigeret & excuderet. Quid uerò tu censes? Ego ne, inquit ille? fabri etiam matrem ualidiorem putandam, quæ quidem domitorem ferri gestauerit. Post hunc alius ænigma uersibus proposuit in talem modum:

> Res una in pelago, & telluris in omnibus oris
> Nascitur, ac oriens est maxima deficiensq;,
> In medio uitæ nimium quàm parua uigore.

Aesopus statim subiecit:

> Mane cadit crescens & uespere grandior umbra.

Atq; ibi alius nominare iußit animalia, quæ in cœlo, terra

terra mariq; eadem inuenirentur. Aesopus nihil cunctatus, canem, coruum, serpentemq́; nominauit. Nam et canes & serpentes & corui sunt in mari quoq;, & inter sydera notantur. Tum ænigma alius aliud uersibus tale obiecit:

Est genitor, natos qui bis sex procreat unus,
Quorum sunt etiam natæ unicuiq; triginta,
Albæ aliæ, nigræq́; aliæ, quæ morte carentes
Perpetua uice delentur pereuntq́; ruina.

Aesopus & ipse uersu respondit:

Mensem annus edit, ille noctes & dies.

Ibi mox alius:

Sunt geminæ, inquit, inter se iunctißima turba sorores,
Altera nec tamen alterius uultum aspicit unquam,
Hæcq; illam genuit postquam, hanc parit illa uicißim.

Ad hæc respondit Aesopus:

Patris hæ profecto neptes sunt prius qui dictus est.

Tum alius:

Quid, inquit, iuuenta ætate fixum graueq; est, senecta tam leue, ut supra etiam terram uolitet? Aesopus respondit: floccos esse euanidorum florum. Mox alius, conijciendum Aesopo, quid significarent uersus qui sequuntur, proposuit:

Frigore digredior, redeunte calore reuertor,
Desero quod peperi, hoc tamen educat altera mater.
Quid tibi uis aliud dicam? me uox mea prodit.

Cui Aesopus:

Exemplum cuculus prauorum dicitur à te.

Alius

Alius tum deinde hæc proposuit:

Non habeo, nec habere uelim, quod si tamen adsit,
Non caream, Crœsi si mihi dentur opes.

Ad hæc ille:

Vno oculo haud uelles, multo cæcus minus esse.

Alius quæsiuit:

Quid est quod euenire sibi cuncti expetunt,
Si nunc tamen detur parandi copia,
Nemo asse mercetur sibi in præsentia?

Quod ita Aesopus explicuit:

Effici senes auemus, facti ubi sumus, piget.

Alius rursum proposuit:

Exigua me condo domo, semperq; patente,
Non metuo fures, alijs sed furta timori
Sunt mea, tota mihi nam furto degitur ætas,
Nomen scire cupis? numeri tres dant mihi nomen,
Quadraginta horũ est centũ et bis summa quaterq;.

Aesopus murem significari dixit. Hæc autem, intelligendum, Græco sermone pronunciata fuisse, & μῦς Græcis habet μ. 40. υ. 400. σ. 200.

Alius item hoc:

Nec sum, nec non sum, morior simul atq; renascor,
Præbet & interitus teneræ primordia uitæ,
Sumq; mihi lethi, & redeuntis originis autor.

Aesopus statim phœnicem auem esse dixit. Post hos & huiusmodi alios multos sermones, fateri coactus Amasis, se suosq; Aesopi sapientia uictos, debere præmia & laudationes Lycero, Aesopum cum ingenti gloria

ad

ad Lycerū remisit. Atq; ille, cum Babylone aliquandiu fuisset, magna cœpit incendi cupiditate reuisendæ Græciæ. Requirebat enim animo suo doctißimorum hominum consuetudinem, qua quondam ibi esset usus, & gentis humanitate & mansuetudine inuitabatur. Quare impetrata à rege copia proficiscendi, ea tamen lege, ut Babylonē primo quoq; tempore repeteret, traiecit in Græciam, ciuitatesq; illius gratißimo itinere pertransiens, quicquid ubiq; audierat doctorum & sapientium esse, ad eos se conferebat, talemq; se præbebat, qui singularem relinqueret omnibus sapientiæ suæ opinionem.

Peragrata autem penè uniuersa Græcia, uenit & Delphos, siue ut oraculum consuleret, siue ratus illos quasi familiares Dei reliquis facile anteire sapientia. Erat autem illius loci fama peruetus, quæ iam totum fermè orbem terrarum peruaserat, ueritate & certitudine prædictionum & fatorum celebris, quæ Apollo canere putabatur. Itaq; hoc potißimum Crœsus, qui paulo post hæc tempora bellum Cyro intulit, traditur usus, cum quidem prius periculum ipsius fecisset, ut scribit Herodotus, propemodum deridiculum. Nam quos legerat ad consulendum Deum, ijs horam diemq; qua interrogarent præfinierat, erat autem mandata interrogatio: Quid Rex Crœsus tum rerum ageret? Ipse uero illo tempore in regiam se abdens, aheno contecto impositas carnes agni & testudinis coquebat. Ibi ferunt sacerdotem Apollinis hæc respondisse Lydis:

Ast ego littoribus sparsæ numerum scio arenæ,

Men-

Mensuramq; maris, uocemq; intelligo muti.
Audio dicentem nihil. Et *nunc tangor odore*
Cortice munitæ dura testudinis, agni
Inter quæ carnes in operto ebullit aheno,
Aes ubi adimposito substrato amicitur ab ære.

Tanta igitur de fama, insignes pietate & sapientia Delphos *esse ille arbitrabatur. Cæterum cum illo aduenisset, secus rem habere se comperit.* Nam *& superbos & lucri cupidos, & contemtores eos cognouit. Quod quidem ipse ægre ferens, illorum uitia tali similitudine notauit:* Delphos *ita esse ut sarmenta, quæ in mari procul fluitarent, & stantibus in littore speciem aliquam non contemnendæ rei præberent, at ubi appropinquassent, tum proderent futilitatem suam.* Et Delphos *quidem absentibus quantiuis precij uideri, sibi uero, qui ad ipsos accessisset, diuersum esse compertum.* His *sermonibus mirum in modum* Delphorum *principes offendebantur, incensi indignatione & ira, simul etiam metuentes, ne apud exteros* Aesopi *insectationibus existimatio sua detereretur. Quare constituêre è medio tollere, & uita illum priuare, se liberare cura.* Sed *quia occultè se illum necare non facile posse intelligebant, & quòd contumeliosa morte afficere cuperent, ut iure hoc facere uiderentur, submisere, qui paranti abitionem in sarcinas paterã auream implicaret. Quo facto, illum ignarum omnium, & iam oppidũ egressum, deq; monte descendentem,* Delphorum *lictores consecuti, ut sacrilegũ arripiunt, & in oppidum retrahunt.* Neganteq; *illo, & insanire*

insanire eos dicente, sarcinæ discinduntur, inque ijs inuenta patera populo ostenditur, ipse inter defensiones suas in carcerem compingitur. Postero die productus, post accuratam refutationem obiecti criminis, nihilo secius sententia capitis condemnatur, pœna constituta, ut de saxo præcipitaretur. Aesopus magnopere ab illis contendit, dicentem pro se tamen ut audire uellent, quo concesso, hanc illis fabulam narrauit. Mus ranam inuitarat, cumque illam in penum repletum uario genere escarum introduxisset: Mi ranuncule, inquit, pascere hilariter, et exple te præsentibus bonis, nihil. n. arbitror te desideraturum omnium, quæ gulæ apta habeantur. Rana inuidens tantam felicitatem muri, quem uideret in delicijs summis quotidie uiuere, cum ipsa in limo tabesceret, cupiens illum perdere, gratum simulat animum sui, muremque uicißim ad sese inuitat, sed non, inquit, pari apparatu te excipiam, nostras tamen etiam opes qualescunque uolo spectes. Cæterum quia tibi in aquis uersari insuetum est, ne quò aberres, filo tuum meumque calcem alligabo, atque ita domum nostram deducam. Placebat consilium stolido, adque ranam annectebatur. Quæ in paludem desiliens, & profundum petens illum miserum & serò sapientem sub undas periturum unà trahebat. Qui cum cerneret se suffocandum: Ego quidem, inquit, tam indignam mortē ulcisci non potero, hoc tamen scio, ultore me non cariturum. Rana eo sermone nihil mouebatur. Post breue tempus, super aquas murē exanimem natantem miluius uidet, quem dum in cibum sibi aufert,

 appen-

appendentem etiam ranam attrahit, & uiuam post murem dilaniat. Atq; ego, inquit Aesopus, quomodo ulcisci me poßim, non uideo, sed hoc scio, non futuram mortem meam inultam. Nihil mouebantur Delphi his sermonibus, lictoriq; ut iussa peragat impetrant. Ibi Aesopus elapsus è manibus illorum, in aram, quæ prope posita erat, confugit, sperans se religione loci defensum iri. Sed ne sic quidem Delphi incœptum persequi destitere, negantes perfugium Deorum posse habere eum, qui illorum phana compilasset. Tunc Aesopus hanc illis fabulam narrauit: Lepus aquilam fugiens, forte ad cespitem defertur, ubi scarabeus incubabat, eum ut seruaret miserum & inopem orat. Scarabeus procedit ad Aquilam, utq; supplici sibi & lepori parcat, obtestatur per Iouē Deosq; omnes, monetq; ut prouideat, ne contemtu suæ paruitatis propriaq; superbia, in aliquod inopinatum malum ruat. Nihil aquilæ his sermonibus magis ridiculum fieri potuisse uisum, itaq; alæ unius flabris refutato scarabeo, leporem aufert ac dilaniat. Tulit eam despectionem sui & aquilæ ferocitatem perindigne scarabeus, et tota mente in uindictæ curam incubuit. Cumq; secutus auolantem aquilam, quo loco ille nidum fixisset, ipsumq; plenum ouis cognouisset, opcritur, dum ad pastum aquila de nido auolaret, tum omni ui ipse interea annitens, oua de nido deuoluit, quæ per altißimas rupes delabentia, facile comminuuntur. Reuersa aquila, detrimentoq;, ac damno cognito, ignara quo autore accepisset, in multo magis arduis rupibus nidificat, sed simili

euentu.

euentu. Itaq; inops consilij ad summum Iouem, cui quasi armigera esset conciliata, subuolat, queriturq; calamitatem suam, & auxilium implorat. At tu, inquit ille, in gremio meo oua parito, & componito, quo quidem in loco, ut opinor, tuta erunt. Obseruabat scarabeus sedulo hostem, simul ut è dolore illius uoluptatem caperet, simul ut quid ageret specularetur. Aduersus igitur hanc receptionem à Ioue tale machinatur, massam luto stercoreq; conglobatam, quantam sustinere potuerat, superne in gremium Iouis deijcit. Iupiter offensus fœtore & immundicia, festinat è gremio sterquilinium excutere, ita simul oua laxata ueste prouoluuntur. Aderat aquila, doloreq; & desperatione, si neq; in Iouis genibus tutò oua deponere liceret, exanimata, uidebatur omnem spem propagandi generis sui abiectura. At Iupiter mirari, et aliquod insigne esse scelus dicere, quod illam exagitaret. Ibi suppliciter ad pedes Iouis scarabeus prouolitans, & leporis suamq; iniuriam questus, contemptus ipsorum Deorum atq; adeo summi Iouis aquilam accusauit. Iupiter re cognita damnauit quamuis dilectam sibi auem, Ne tamen genus ipsius deleretur, cum iustas inimicitias & bellum gerere scarabeum censeret, statuit, ut aquila eo anni tempore, quo scarabei cernerentur, nunquam oua pareret, pullosúe educeret. Neq; uos, inquit, aram prophanate, Deosq; ueremini, uindices scelerum. Vix finierat, cum illum iussu magistratus lictores ab ara crudeliter abripiunt, inq; rupem unde deijceretur adducunt. Aesopus cernens, neq; in sua in-

 nocentia,

nocentia, neq; Deorum perfugio se opem inuenire, sibiq; haud dubie moriendum fraude & ui circumuento, priusquam deturbaretur de saxo, fabula huiusmodi in illos est inuectus: Rusticus in agro consenuerat, neq; unquam uiderat urbem. Qui sentiens se morti proximum, suos orauit, ut in urbem, antequàm uitam finiret, curarent se deduci. Illi non magnopere de sene solliciti, asinos ad plaustrum adiungunt, quo in urbem ueheretur. Erat illis uia trita in urbem & nota, sed forte dum in itinere essent, tempestas uentiq; coorti depulerunt à uia asinos, qui illa caligine in præcipitia deferuntur. Ibi rusticus uidens, quo in loco res esset: Me miserum, inquit, si uiolente pereundum mihi omnino fuit, quòd non perdunt me aliquæ generosæ animantes, ac potius ignauißima asini bestia. Ita, utinam, inquit Aesopus, cum pereundum esse uideam, perirem quidem, sed non perderet me tam futilis et ab omni bonitate aliena hominum natio. Nunc uero, quod reliquum est, Deos oro, ne innocentis indignam necem inultam esse patiantur, utq; ostendant uindicta & animaduersione sua, facta scelerata et facinora mala sibi non placere: id quod futurum esse mihi planè persuadeo. Hæc locutum, & insuper parantem alia dicere, irruentes Delphi, de rupe, ubi Diphriadum petrarum nomen fuisse monti traditur, deturbant, atq; ille per præceps delatus, fracta ceruice, interijt. Non longo tempore post hæc, Delphi omni genere calamitatum opprimebantur, grassante in illos cum pestilentia, tum fame, et omnibus ijs malis, quibus homines ac bestiæ atq;

etiam

etiam sata & arbores affligi pessundariq; consueuere. Itaq; illi ingenti pœnitentia quamuis sera duci, doloréq; summum capere ob perpetratum, iræ & odij impulsione & impotentia animi, nefarium facinus, utq; solent homines leues ac imperiti, quàm cupidi fuerant mortis Aesopi, & ad interficiendũ eum festinarant, tam uitam illius interemti expetere, et si fieri posset, in hanc ipsum quocunq; modo reuocare uelle. Fertur & hoc: Obuersatam fuisse Delphis terribilem quandam ueluti manium Aesopi speciem, qua dies atq; noctes exagitarentur, conscientia scelerum hanc imaginem sibi fingente, uel etiam diuinitus illa excitata. Ex eo autem sparsa fama fuit, Aesopum reuixisse, atq; hunc à Dijs immortalibus honorem habitum sapientiæ & pietati illius, quod & de Hercule & Glauco & Alcestide fabulæ tradidêre. Sed Delphi, cum diutius in Deorũ atq; hominum odio, quòd cœlum terramq; infestam haberent, durare se posse non considerent, Apollinem, familiare sibi numen, interrogarũt, quid se, ut tantis et tam intolerabilibus miserijs liberari possent, facere oporteret? Quibus ille respondit: Luendum esse innocentis sanguinem, & pœnas dandas impij parricidij. Atq; tum, ut diximus, Iadmon Samius has nomine Aesopi tandem exegit, & Delphis melius est factum.

Atq; hæc sunt, quæ paßim de Aesopo annotata reperimus, et referenda putauimus, rati neq; utilitate lectionis expertia futura, & iucunditatem nonnullam habitura esse. Quod autem de morte Aesopi traditum commemora-

memorauimus, id uideri poſſet translatum huc de Orgi lai cuiuſdam, Phallidis filij interitu, cui cum Crates primarius ciuis Delphis, ut Plutarchus ſcripſit, ſuam filiam deſpondiſſet, inter ſacra menſæ, cum ſuo more Dijs libarent, ſuaq; ſponte Crates medius diſceßiſſet, Orgilaus malum ominatus, ſponſa deſerta, unà cum patre in uoluntarium exilium abijt. Paulò pòſt, cum ad ſacrificium quoddam ſolenne Delphos redijſſent, Crates, qui illorum diſceßione ſe ſuosq; contumelia affectos fuiſſe arbitraretur, odio flagrans, facientibus rem diuinam neſcio quid auri conſecrati Deo obtruſit, atq; accuſatos ſacrilegij, curauit de rupe indamnatos præcipitari. Neceſſarios autem quoſdam illorũ, qui ſupplices in ædem Prouidentiæ cõfugiſſent, direptos de ara, et illos iugulauit. Idem tamen Plutarchus de Aeſopo hæc, quæ deinceps exponam, ſcripta reliquit in eo Libello, in quo diſputatur de ultione numinis lentiore. Delphos, inquit, ueniſſe quondam è Lydia Aeſopum accepimus, cum quidem illô à Crœſo miſſus fuiſſet ad ſolennia quædam ſacrificia celebranda, cum magno pondere auri, quòd & rem diuinam Rex ſumtuoſe atq; magnifice fieri uellet, & quo clarior fama eſſet cum religionis, tum munificentiæ ſuæ, iußitq; ſingulis ciuibus urbis Delphicæ à ſe tribui minas quaternas, quæ ſumma fuerit nummi Romani, M. ſexcenti ſeſtertij, & noſtratis coronati quadraginta. Cum autem, ut apparet, offenſiones & inimicitiæ inter Aeſopum ac Delphos exortæ eſſent, ſacrificium quidem ille peregit, pecuniam uerò non diſtribuit, ſed remiſit

Sardis,

Sardis, quod indignos eos regio beneficio iudicaret. At Delphi, consilio inito, crimen Aesopo sacrilegij intenderunt, & morti addictum de rupe, quæ cognominatur Hyampea, præcipitem dederunt. Ob hoc factum Numen ipsis iratum, cum sterilitatem terræ, tum multiplices inusitati modi languores ac morbos immisisse ferunt, tandemq́; magnitudine & copia malorum coactos fuisse, ut in Græcia ad omnes conuentus ac mercatus profiterentur delictum suum, & inuitarent persecutores cædis Aesopi, illisq́; pœnas à se offerrent. Anno autem fermè centesimo, Iadmon Samius has exegit, genere quidem non propinquus interfecto, sed posteritas eorum, quibus ille quondam seruijsset: Quas cum persoluissent Delphi, mala postea cessauerunt. Atq; ab eo tempore putatur supplicium sacrilegorum ab Hyampea ad Naupleam rupem translatum fuisse. Sunt, qui Amphictyonas, seuerißime habita quæstione, in autores cædis Aesopi animaduertisse, deq; ijs uniuersis capitis supplicia sumsisse, scripserint. De quo & prouerbium natum uidetur: αἰσώπειον αἷμα, & αἰσώπειος δίκη, quo uel seras pœnas dare sontes significaretur. Fuere, qui prouocasse in se odium & iram Delphorum Aesopum traderent, dicterijs & mordacibus fabulis, cum in illorum ocium maxime inueheretur iocis suis, quód agerent uitam sustentantes hostijs, quæ ab externis quotidie Apollini mactarentur: quæ si forte deficiant, futurum ut famis periculum eis impendeat, quod neq; agros quos colant haberent, neq; agros omnino colere scirent. Ve-

rum fabulæ, quas composuit Aesopus, magno semper in precio & admiratione apud sapientes homines fuere. Itaq; legimus, scribitq; hoc Plato: Socratem, qui sapientißimus habitus fuit, cœpisse illas uersibus exponere. Quorum quidem primi hi fuisse perhibentur:

Aesopus ciues fertur monuisse Corinthi,
Ne decus à uulgi calliditate probent.

Non autem dubium est, quin nequaquam omnium illarum, quæ sub ipsius nomine circumferuntur, autor sit Aesopus, & quin posteriores, secuti Aesopum, multas earum conscripserint. Neq; est obscurum, omnes huius generis fabulas Aesopicas appellari, de qua re alibi copiosius disseruimus. Etsi autem scio, à quibusdam certo numero comprehensas eas fabulas, de quibus quin factæ ab Aesopo essent non dubitaretur, fecisseq; alios duodecim, alios etiam plures, cum tamen discrimen certum fieri non posse uideatur, non solum eas nos, quæ essent à prioribus conquisitæ, sed quascunq; colligere potuimus, complectentes doctrinam & instructionem uitæ, exponendas oratione æquabili ac latina, si possemus, putauimus. Bona in spe, futurum, ut hoc scriptum nonnihil adiuuet institutionẽ puerilem, & studijs huius ætatis prosit. In quo opinio nostra Græcorum doctißimorum hominum exemplo confirmatur, qui inter primordia doctrinæ fabularum lectionem atq; narrationem primam esse, & styli exercitium ab his describendis uoluerunt inchoari. Quamuis autem à nobis opera potißimum data sit, ut oratione ea uteremur, in qua esset uerborum

puritas,

puritas,et proprietas figurarum,neq; alius finis propo-ſitus fuerit ſtudio noſtro,tamen id etiam nos præſtitiſſe confidimus, nulla ut forma & ſpecies expoſitionis bonæ,uel certè mediocris,in his,quæ ſubiecimus,deſiderari poſſe uideatur. Sed de hoc cum alij iudicabunt, tum nos nequaquam laborare oportet, qui nullam ambiuimus hoc opere ſuſcepto laudem, ſed operam pueritiæ nauare ſtuduimus. Atq; illud ita eſſe,ut dixi, facile probauerit tam exilis argumenti tractatio, cũ, ut ſpero, in maioribus nota ſit induſtria noſtra. Hoc autem ſi conſecutus fuero, ut de iſto labore fructum capiant pueri noſtri, magnam etiam laudem me adeptum eſſe exiſtimabo,qui in hac neglectione illorum,educatione & diſciplina peruerſa,atq; ſublata,aliquid illis utilitatis atque commodi procurauerim, & adiumenta attulerim ad decus atq; uirtutem, quibus hoc ſeculum cum ornatiſsimum eſſe poſſet,turpitudine & uitijs infamari male cernimus; & hanc relinquere ad poſteros ignominiam,ut infelices & improbi eſſe potius, quàm beati atq; innocentes uoluiſſe uideantur.

FABVLÆ
ÆSOPICÆ.

EXTANT HOC TEMPORE *Aesopicæ aliquot fabulæ, editæ, ut uideatur, à Planude. In Suida mentio subinde fit Babriæ, autoris cuiusdam fabularũ expositarũ Iambico metro, eius generis quod est τῶν σκαζόντων, cuius nomine & Aldus emisit quondã integris senarijs iambicis tetrastichis, omnes præter ultimam, compositas, haud scio an non uerò. Sed & apud Aristophanem senex uersibus Iambicis fabulas accinit. Quas uisum est primum interpretari, atq; ita alias oratione soluta & sermone simplici attexere.*

Aesopus à cœna redibat uesperi,
Huic allatrabat improba & petulans canis:
Ad ille ad hanc conuersus: ô canis canis
Si per Iouem, ait, hac pro tua lingua mala
Panes coëmeres, cor tibi esse crederem.

Fabula intorquetur in cauponem, quæ negocium seni facesserat, cuius se loquacitatem significat contemnere. Et mox prouerbialem fabulam breuiter memorat, qua significat se nihili pendere dicta illius.

Contendit olim, inquit, Lasus cum Simonide,
Tum Lasus ait ad illum: te nihil moror.

Postea refutat quendam à se pulsatum, qui de iniuria expostularet alieno tempore, cum illi medicus quærendus potius esset.

Syba

Sybarita quidam de curru quondam excidit,
Ac forte magno fractum uulnere est caput,
Equestris imperitus erat enim rei.
Cui dixit astans familiaris quispiam:
Quam quisq; nouit artem, in ea se exerceat.

Eundem rursus aliter eludit:

Sybaritis æreum uas mulier fregerat,
At hoc adeptum nescio quem testem facit,
Tum dicit ei Sybaritis: per Proserpinam,
Si testibus relictis emeres fasciam,
Habere cordis multo plus te crederem.

Hæc ideo exposui libentius, quo melius elegantißimus usus Fabularum de ueterum tractatione appareret. Ad fabulas autem Aesopicas omnes pertinent tales narrationes, quarum est manifesta abhorrentia à uero, siue appellentur Lybicæ, seu Sybariticæ, seu Phrygiæ, Ciliciæ, Aegyptiacæ, Cypriæ. Quid enim referat, si ita narretur fabula, ut Aesopum, aut Lybiæ aliquem incolam, aut mulierem Sybariticã, aut alium quempiam memorasse perhibeamus? Ad easdem & ἀπόλογοι & αἶνοι referendi. Apologus autem est longior narratio fabulosa, sparsa in personas, ut Plautinus in Sticho, quem, nihil. n. fieri illo festiuius potuisset, ascribendum duximus.

AN. Fuit olim, quasi ego sum, senex, ei filiæ
Duæ erant, quasi nunc meæ sunt, eæ erant duobus nuptæ fratribus,
Quasi nunc meæ sunt uobis. PAN. Miror quo euasurus est apologus?

AN. Erat minori illi adolescenti fidicina & tibicina.
Quam peregrè aduexerat: quasi nunc tu, sed ille erat cælebs senex,
Quasi ego nunc sum. PAN. Perge porrò, præsens hic quidem est apologus.
AN. Deinde senex ille illi dixit, cuius erat tibicina,
Quasi ego nunc tibi dico. PAN. Ausculto, atq; animum aduorto sedulo.
AN. Ego tibi meam filiam, bene qui cum cubitares, dedi:
Nunc mihi reddi ego æquum esse abs te, qui cum cubitem, censeo.
PAN. Quis istud dicit, an ille quasi tu? AN. Quasi ego nunc dico tibi,
Imò duas dabo, inquit ille adolescens, una si parum est.
Et si duarum pœnitebit, inquit, addentur duæ.
PAN. Quis istuc quæso, an ille quasi ego? AN. Is ipse quasi tu, Senex
Ille quasi ego, si uis, inquit, quatuor sanè dato.
Dum quidem hercle, quod edant, addas, meum ne contruncent cibum.
PAN. Videlicet illum fuisse parcum senem, qui dixerit.
Quoniam ille illi pollicetur, qui eum cibum poposcerit.
AN. Videlicet fuisse illũ nequam adolescentẽ, qui illico
Vbi ille poscit, denegauit se dare granum tritici.
Hercle quia æquũ postulabat ille senex, quandoquidem
Filiæ ille dederat dotem, accipere pro tibicina.
PAN. Hercle ille quidem certè adolescens doctè uorsutus fuit,

Qui

Qui seni illi concubinam dare dotatam noluit.
A N. Senex quidem uoluit, si posset, indipisci de cibo.
Quia nequiuit, qua lege licuit, uelle dixit fieri.
Fiat, ille inquit adolescens: Facis benignè, inquit Senex.
Habeon rem factam, inquit? Faciam ita, inquit, ut fieri uoles.

Aenus autem habet obliquam quandam, et sæpè mordacem, sæpè acerbam petitionem, admonitionem, reprehensionem, ut Hesiodi αἶνος, *& Homeri de Chlena. Sed de his fecimus alibi uerba copiosius, & quantum ad ea, quæ suscepimus, exequenda satis esse iudicauimus, tantum mentionis illorum assumsimus.*

Aquila & Vulpes. I

INijt quodam tempore societatem Aquila cum Vulpe, quæ ut usu familiaritatis confirmaretur, etiam nidos illis uicinos habere uisum. Et Aquila quidem suum in arbore fixit procera, at Vulpes propinquas arbusculas occupauit. Accidit forte, ut, paruulis suis relictis domi, Vulpes ad quærendum pastum exiret: Aquila, cui eo die non fuisset præda oblata, esuriens unà cum pullis suis, arreptos catulos necessariæ uulpis in suum nidum deportat, & illis sese ac suos exaturat. Reuersa paulo post uulpes, ubi rem gestam cognouit, incredibili dolore affecta fuit, cumq; suorum interitum ferret iniquißimè, tum hoc illam excruciabat, & ita despectam se ab aquila, & uindicandæ tantæ iniuriæ nullam sibi uiam apertam esse.

Facile

Facile enim intelligebat, celeritate illã atq; uiribus longè præstare. Fecit igitur quod concedebatur, ut obsequeretur animo suo, & propter arborem aßistens, maledictis & conuicijs, non magis iam necessariam suam, sed hostem capitalem insectata, Deos ad tam indigni facinoris ultionem aduocauit. Aquila desuper hæc ridere, et illam contemnere. Non diu autem post hæc, cum forte eo in loco feriæ essent rusticanæ, & exta mactati pecoris adolerentur, aduolauit aquila, ut consueuerat, ad exta, quæ dum rapit, adhæsit de fauilla & carbonibus aliquid, quo in nidum una cum illis delato & forte uento exorto, materia qua nidus congestus fuerat, flamma concepta exarsit, cumq; illa incendio dißiparetur, delapsi sunt & pulli aquilæ in terram semiusti, quos tum uulpes inspectante aquila in sua dumeta auferens, in magna lætitia uindictæ deuorauit.

Fabula hæc docet, perfidos et sceleratos, quamuis iniurias & uim potentia sua aliquantisper defendant, numinis tamen animaduersionem & ultionem euadere non solere: secundum Horatianum hoc:

Rarò antecedentem scelestum
Deseruit pede pœna claudo.

2 Aquila & Scarabeus.

Hanc fabulam, etsi illa supra est in historiola Aesopi exposita, tamen iterum narrare placuit.

LEpus, quem aquila insequeretur, ad scarabei lamulam confugit, & illius auxilium implorauit. Scarabeus

rabeus petit ab aquila, ut parcat supplici, perq; summũ Iouem obtestatur, ne despiciat paruitatem suam. At illa profligato scarabeo, raptum leporem deuorat. Quam auolantem assectatur scarabeus, ut cognosceret, quo illa loco nidificaret, ac mox occasionẽ nactus, de nido aquilæ omnia oua, quæ inerant, deuoluit per petrarum præcipitia. Aquila re cõperta, autori doloris sui ualde irata, nidum extruit in multo magis arduis rupibus, & in illo parit oua, sed simili euentu. Tum inops consilij ad Iouem aduolat, cuius propria auis esse perhibetur, & tertiam fœturã in illius gremio deponit, orans atq; obsecrans, ut tutam præstaret. At scarabeus globulũ sterquilinij eodem deijcit. Quem excussurus Iupiter, laxata ueste oua aquilæ effundit, quæ inflicta pauimento æreo facile comminuuntur. Cum autem de scarabeo intellexisset, quòd ab aquila factam iniuriam sibi hac uoluisset ratione uindicare, quòd statueret non solum scarabeũ, sed etiam suum numen ab aquila læsum atq; uiolatum esse, reuersam illam grauiter obiurgauit, & indicauit ei autorem malorum, quæ passa esset. Cum tamen genus aquilarum funditus interire nollet, scarabeum ad gratiam cum aquila reconciliandam adducere tentat: quo uehementer refragante, aquilæ tum partum transtulit ex eo tempore in aliud, quo scarabei non apparerent.

Monemur hac fabula, ne quem facile contemnamus, utq; cogitemus, neminem esse tam abiectum et humilem, qui non suæ iniuriæ uindicandæ aliquam occasionem inuenire poßit.

Luscinia

3 Luscinia & Accipiter.

CAntantem, ut consueuerat, ab arbore procera luscimiam rapuit esuriens accipiter: Quæ cum intelligeret sibi mortem impendere, ad preces conuersa, orat accipitrem, ne se perdat sine causa. Non enim suam exilitatem auidißimum uentrem illius posse explere, itaq; suadere, ut grandiores alias uolucres uenetur. Cui accipiter: Insanirem, inquit, si partam prædam amittere, & sequi uellem ea, quæ nusquam apparent.

Intelligendum, similiter & homines incogitantes quosdam reperiri, qui spe maiorum præsentem copiam despiciant atq; negligant.

4 Vulpes & Hircus.

SIti correpti hircus & uulpes, in profundum puteum desilierunt, cumq; illam sedauissent, hircus cœpit circumspicere & quærere, qua de aquis euadere in terram posset. Cui uulpes: Bonum, inquit, animum habe, nam mihi consilium subijt, quo usi seruari poßimus ambo. Si enim te in posteriores pedes erigens, priores parieti isti applicueris, et caput alte, cornua ut obliquētur, extuleris, tū ego de tergo tuo in hæc ascendere, atq; deinde exilire de puteo, & te mox etiam attrahere facile potero. Ad hæc cum se hircus paratum esse diceret, et obsequentem præbuisset, euasit de puteo uulpes, atq; ibi læta circum fauces exultare, et deridere hircum cœpit. Ille uero hanc grauiter accusare, et perfidiæ insimulare. Cui uulpes illudens: At tu, inquit, hirce, si tam cordatus esses,

quàm

quàm barbatum esse scimus, nunquã in istum te locum, non explorato reditu, immisisses.

Significatur hac fabula, uiros prudentes, priusquam quicquam aggrediantur atq; incipiant, præuidere & considerare, quonam illud euasurum, & quem finem habiturum esse uideatur.

Vulpes & Leo. 5

QVæ nunquam Leonem uulpes uiderat, cum huic forte occurrisset, ita fertur exterrita, ut pene moreretur formidine. Eundem conspicata iterum extimuit quidem, sed nequaquam ut dudum. Tertio illi obuiam facta, tam firmo animo fuit, ut accedere propius & compellare illum auderet.

Ostendit fabula etiam grauißima & difficilima negocia usu & consuetudine tractabilia reddi.

Feles & Gallus Gallinaceus. 6

FEles, captum Gallum cum uellet uideri iure occidisse, accusare illum cœpit, primum molestiæ, quam afferret mortalibus, quibus perpetuam noctem obstreperet clamoribus suis, et quos acquiescere defatigatos non pateretur. Hoc cum Gallus defenderet, quòd illis hac re utilem se operam dare assereret, qui ad necessaria opera eos excitaret, indicaretq; his faciendis tempus idoneum: Te tamen, inquit feles, nullum aliud est animal magis impudicum, qui naturæ legibus confusis, cum matribus & sororibus te commisces. Hoc ego, inquit Gallus, studio inseruio rebus & commodis heri mei, quo plura

huic oua pariantur. Cum igitur nullum posset afferre crimen feles, quod in gallo adhæresceret: Tu licet, inquit, causa non inferior esse uideare, mihi tamen esurire in animo non est, atq; ita illum iugulat.

Imago hæc est superbiæ atq; crudelitatis. Hæc enim uitia, quicquid dicatur aut fiat, iniustam uim urgent, quamuis prætexere si quid forte possint facinoribus suis, non omittant.

7 Vulpeculæ.

ELapsa uulpes de laqueo, sed mutila, nam caudam amiserat, non uiuendum in tanta deformitate sibi esse existimans, cœpit in commune suadere omnibus, ut & ipsæ prætruncari caudas sibi paterentur, cupiebat enim in turba & societate turpitudinis suum uicium quasi occultare. Quid enim, inquit, has & indecoras & superuacaneum onus gestamus, uel potius attrahentes defatigamur? Aut cuinam, obsecro, rei utiles sunt, nisi forte uerrendum solum conduximus? Parantem dicere plura, una de multitudine iuuencula fertur interpellasse his uerbis: Heus tu mea matercula, num fueras hoc suasura, etiamsi non tibi emolumento futurũ esse sperares?

Significat fabula neq; aliorum commoda deliberationibus malorum proposita esse, neq; libenter homines ijs consilijs accedere, quæ non eorum, quibus dantur, commoda spectare atq; procurare uideantur.

8 Vulpes & Sentes.

Insilierat

INsilierat forte in spinosas uepres uulpecula, cumq; laberetur, sentes apprehendit, quibus inniteretur, ab his sauciata, cum cruentis pedibus & magno dolore: Siccine, inquit, sceleratæ sentes, accipitis supplicem ue-stram. Cui sentes responderunt: Valde eam deceptam fuisse, quæ uellet sese apprehendere, cum ipsæ appre-hendere & retinere alia omnia consueuissent.

Ostendit fabula, stultè facere eos, qui opem & auxi-lium ab illis sperent, quibus insita sit maleficiendi & iniuriarum uoluntas.

Vulpes & Crocodilus. 9

CRocodilus Aegyptiacum est animal, tetrum aspe-ctu, atq; monstrosum, specie lacertæ, cute, rugis & squamis horrida, uastum atq; informe. Inter hunc & uulpem quodam tempore certamen de generis nobili-tate extitisse narrant. Cum autem Crocodilus, & maio-rum suorum multa præclara facinora, & à se fortiter res gestas prædicatione sua extolleret, respōdit uulpes: Nihil opus esse uerbis, nam de pelle apparere omnia.

Hoc fabula innuit: Mendaces ipsa re solere coargui & refutari.

Gallinæ & Perdix. 10

QVi delectabatur alendis gallinis, allatam sibi for-te perdicem addidit ad cohortem illarum. Quæ cum miseram morsibus impeterent, & ab esca repellea-rent, singulari illa dolore animi afficiebatur, quòd sibi hoc, quæ aliena esset, eoq; illis nomine inuisa accidere

 putaret.

putaret. Paulo post uidet ipsas quoq; illas se mutuo conscindere, tum se consolata: Si inter se, inquit, istæ inimicitias gerunt, neq; parcunt sibi, ferenda scilicet & mihi æquo animo fortuna mea.

Hoc fabula sibi uult, prudentibus magno esse solatio considerationem communis sortis & conditionis, cum animaduertunt, neminem esse, cui non mala & aduersa plurima obijciantur. Eosdem libenter etiam comparare sua mala cum aliorum malis, qui respectus sæpenumero magnitudinem his adimere soleat.

11 Vulpes.

IN statuarij officinam irrepserat uulpecula, ac contemplando diuersi generis & uariæ formæ effigies, magnam uoluptatē capiebat. Inter omnes tamen una muliebris corporis statua inprimis illam delectabat, ad quam & accedere, & sermonem instituere, & blandissimè alludere. Sed statua immobili persistente, uulpes indignata: Quàm formosa, inquit, facies cerebro caret.

Notantur hac fabula splendidi et conspicui, cum corpore, tum fortunis, sed stolidi & uecordes.

12 Carbonarius & Fullo.

COnduxerat perquàm spaciosas ædes carbonarius, itaq; inuitat fullonem habitantem angustius, ad se ut commigret. Negauit fullo sibi hoc faciendum, neq; fieri omnino oportere. Quid enim nobis commercij, inquit, inter nos esse poßit, cum, quæ ego forte eluendo nitida reddidissem, ea tu fuligine & maculis repleres?

Docet

Docet fabula, diſsimilia non rectè coniungi. Itaque dicitur & prouerbio ueteri: Pares cum paribus facile congregari.

Piſcatores. 13

DVm extrahunt naſſam de aquis piſcatores, grauiſsimum pondus eſſe illius ſentiunt. Quare lætitia exultare, et felici ſucceſſu immodicè gaudere, quòd opera præclara poſita uideretur. Sed naſſa ſubducta in terram conſpicantur ingens ſaxum, quo illa depreſſa fuerat. Ergo mutatis animis, contriſtari atq; mœrere, neq; minus doloris capere ob falſitatem opinionis, & ludibrium fortunæ, quàm incommodũ ſuum. Tum unus inter eos ſenior, obiurgare eos, & dicere: Non nimis indignè ferendum caſum illum, quòd conſanguineã habere gaudium uideretur triſtitiam. Itaq; uix aliter potuiſſe fieri, quàm ut illius tanto complexu etiam hanc aſſumerent.

Vtrumq; fabula admonet, non prius lætandum quàm explorata fortuna, neq; tamen triſtiores exitus non etiam moderatè ferendos eſſe.

Gladiator. 14

REuerſus in patriam quidam ſuam, unde aliquot annis abfuerat, in omnibus cœtibus gloriabatur & iactabat ſermone præclara facinora ſua: atq; ſe in inſula Rhodo ſaltando ſignum fixiſſe, quod nemo omniũ qui adeſſent aſſequi potuiſſet. Huius ſe habere teſtes uniuerſos Rhodienſes aiebat. Tum unus de circulo: Heus tu, inquit, ſi uera prædicas, hoc eſſe loco Rhodum puta, & hic ſaltum iſtum edito.

Fabula hæc subijcit, quod & Demosthenes dicit, uanam esse orationem omnem, quæ rebus deficiatur. Prouerbium autem hoc usurparunt ueteres, in ostentationibus gloriosorum retundendis, ut sic illos increparent: Hîc Rhodus, hîc saltato.

15 Votum quod solui non posset.

ÆGrotabat pauper, & in morbi grauißimo periculo, cum à Medicis desperasset, ad opem Deorum confugit, quibus se, si conualuisset, centum tauros immolaturum esse promisit. Hæc uxor illius, ut prope astabat, cum audisset: Vnde, mi uir, tantum, inquit, numerum taurorum parare poßis, si uoti conuictus sis? At ille: Quid tu, censen' inquit, stulta, cœlo descensurũ, qui illud sacrificiũ fieri postulet, si ego sanitatem recuperauero?

Narratur fabula & hunc ad modum:

Cum multi unà in naui ueherentur, orta tempestate horribili, unus cæteris formidolosior, quasi desperato omni auxilio humano, Deos inuocare, & illis uota pro salute sua nuncupare, interq́; alia promittere, se consecraturum de cera lampadem tantam & tam ponderosam, ut malo nauis æquaretur. Eo forte, qui iuxta illum aßidebat, audito, cum sciret mediocres esse, uel etiam infra mediocritatem, facultates hominis, admonere uoti magnitudinis, quod non uideretur exoluere ille posse. Cui hic responderit: Si nauis modo seruata & in portum delata esset, se facile Dijs satisfacturum, quos consideret postea uno numulo emta cera, contentos futuros.

Signi-

Significatur, esse multos in pollicendo faciles, qui etiam promittere ea soleant, quæ non uelint neque cogitent facere.

De Apollinis tentatore. 16

TEntaturus Apollinem, Deorum quidam contemtor & callidus, per sacerdotem fatidicam illius, in templum uenit Dei, ubi omnia pro ritu superstitionis illius apparata essent, occultatum manu sua passerculũ continens, cumq; ante cortinam, quem τρίποδα Græci uocarunt, astitisset, sciscitatus est: Viueret ne an mortuum esset, quicquid in manu teneret, ratus se facile in utranq; partem datum responsum refutaturum esse. Tum uates de numinis instinctu hæc fertur cecinisse:

Quicquid id est, tectum tua quod nunc dextera celat,
Vel uiuit, uel iam moritur, nostriq; uidebunt
Alterutrum in prolato oculi, sed te penes huius
Arbitrium facti est, & ad hoc mens nostra recurrit.

Discendum hoc est: In rebus diuinis maxime, sed & erga sapientes non fere quicquam ualere fraudes & astutias improborum.

Piscatores. 17

CVm piscatores, diu multumq; defatigati, nihil capere potuissent, tædio tandem affecti, perdita opera tristes domum redire parant. Tum de improuiso Thunnus, à reliquis piscibus agitatus, saltu in nauigiũ illorum se dedit, quo potiti cum præda et leticia abiere.

Indicat fabula, sæpenumero forte fortuna obuenire ea, quæ nulla arte ac ratione parari potuerint.

18 Fraudulentus.

PEriculose ægrotans pauper uouit, centum se bobus rem diuinam Dijs facturum esse, si conualuisset. Dij illum, fide habita, sanitati pristinæ restituerunt. At ipse confirmatus pannuceos boues centum finxit, et Dijs immolauit. Quam rem cum indigne tulissent Dij, exacturi pœnas perfidiæ immisere illi somnium, quo iuberetur in certo loco littoris terram effodere, quòd ibi inuenturus esset quadraginta M. nummûm, id est, mille Atticas minas. Quo cum expergefactus cupide perrexisset, & aurum quæreret, captus à Piratis fuit. At ille similiter, ut Deos antea, & hos fallere tentans, pollicetur pro suo corpore talenta mille, immanē pecuniæ summam. Nam nostratis nummi hæc fuerit circiter sexingentorum M. aureûm coronatorum. Sed cum huic illi minime crederent, abductus & mille denarijs uenundatus fuit.

Fabula docet mendacia, mendacesq; homines, Dijs esse inuisos.

19 Ranæ.

INcolebant ranunculi duo paludem, qua syderis calore, ut æstate fieri solet, exiccata, relictis sedibus illis pergebant quæsitum alias: Cumq; uenissent ad profundum puteum, hic, inquit unus, cōmode manebimus, neq; facile alium locum meliorem inuenire poterimus. Cui respondit alter: Placere & sibi locum, sed arbitrari se,

prius

prius quàm illo desilirent, considerandum, si quo casu & illæ aquæ recessissent, qua ratione de puteo redituri essent.

Docemur hac fabella, nihil esse omnium rerum incogitanter aggrediendũ, sed ut dici solet, in principij capite quasi pedes finis contemplari unumquenq; debere.

De Sene & Morte. 20

CEciderat ligna in sylua senex, quorum fasce sublato domum redire cœpit. Progressus autem multum sanè uiæ, cum defatigatus esset & onere & itinere, deposito lignatu acquiescens considerare ipse secum ætatis, inopiæ, solitudinis miserias, & clara uoce inuocare mortem, cuius auxilio facile liberari se ab omnibus malis posse diceret. Tũ mors, exauditis precibus illius, coram aßistens, quid uelit, percontatur? At senex territus, & quem iam mortis pigeret: Nihil enim, inquit, sed requiro aliquem, qui onus paululum alleuet, dum ego rursus subeo.

Docet fabula, ad præsentiam mortis omnes refugere, neq; quicquam esse tanti doloris aut cruciatus, quod uitæ dulcedinem abolere poßit, uereq; Creo apud Sophoclem ait:

Fugiunt & audaces retro, postquam prope
Vitam in suam grassarier mortem uident.

De Anu laborante ex oculis. 21

LAborans anus ex oculis accersit medicum, mercedemq; pactam ut sanitate recepta demum persol-

ueret, conuenit. Medicus orsus curationem, quotidie collyrio oculos pelluebat, & supinam in lectulo cum inunxisset, in tenebris iacentem relinquebat, asportans ipse secum quicquid forte reperisset supellectilis, siue uasculum seu uestimentum mulieris. Quæ cum animaduerteret se spoliari, & iam recuperato uisu cerneret uacuam relictam domum sibi, postquam accessit medicus, mercedem postulans promissam, nam & esse illam sanam, & se iudicium nullorum, quibus notus fuisset morbus ipsius, refugere aiebat: Non est ita, inquit, medice. Nam priusquam tuæ artis fortunam subirem, conspicabar passim copiosam domi meæ supellectilē: Nunc uero sana, ut ais, nihil prorsus uideo.

Significat hæc fabula, improbos & ueteratores ipsos nonnunquam suis dolis implicari & lædi.

22 Rusticus & filij illius.

RVsticus uicinus morti, cum relinquere filijs suis diuitias non posset, uoluit excitare animos illorum ad studium diligentis culturæ, & in opere faciundo assiduitatem. Accersit igitur illos ad se, atq; ita loquitur: Mei filij, quo in loco res meæ sint uidetis. Vobis autem quicquid potui in mea uita comparsi, idq; totum in uinea nostra quærere poteritis. Hæc cum dixisset, paulò pòst moritur senex. At filij, quòd crederent in uinea illum thesaurum alicubi abscondisse, arreptis ligonibus solum uineæ uniuersum effodiunt, ac thesaurum quidem inuenere nullum, terra tamen fodiendo perculta, uites uberrimum fructum tulere.

Docet,

Docet fabula, labores & operas summas diuitias esse. Et est Epicharmea sententia: labore à Dis hominibus bona uenire.

Herus & Canes. 23

IN prædio sub urbe quidam tempestate inclusus, primum ouibus mactatis uitam sustentauit, mox durante illa, nec à bobus quidem aratoribus abstinuit. Quæ cum canes fieri uiderent, consilium inter se aufugiendi illinc inierunt, quod non sperare posse uiderentur, ibi locorū se tutos futuros, ubi bobus aratoribus non parceretur.

Monet fabula, illos fugiendos inprimis, apud quos ne domestici quidem et necessarij in tuto esse uideantur.

Mulier & Gallina. 24

MVlier uidua gallinam habebat, quæ singulis diebus ouum unum pariebat, quæ, si curaret diligentius & saginaret gallinam, sperandum esse existimabat, ut bina aut terna illa quotidie oua pareret. Cum autem cibo superfluo opima gallina, & pinguis facta esset, planè tum parere oua desijt.

Ostendit fabula, cupiditatem & auaritiam sæpe detrimentosam esse. Et scripsit Demosthenes hæc quoq; præclare: Rebus secundis non esse modum neq; finem cupiditatum. Itaq; multos sæpe auidos fortunæ melioris præsentia bona amittere.

Vulneratus à Cane. 25

QVem canis momorderat circumiens medicū quærebat.

rebat. Cui notus quidam obuiam factus, cognita re, suasit ut in panem recentem exprimeret cruorem, & saniem uulneris, atque comedendum hunc obijceret cani, à quo læsus esset. Id enim salutare ipsi futurũ esse. Tum saucius cum risu: Hoc remedio, inquit, ego scilicet in me omnium, qui in urbe sunt, canum morsus irritauero.

Docet fabula, nullo beneficio prauos ab iniurijs deduci, atq; plerunq; reddi benignitate aliorũ deteriores.

26 Adolescentes & Coquus.

CVm forte iuxta cocum adolescentes duo uersuti et furatores assedissent, occupato coco rebus suis, unus horum rapuit frustum carnis, & alteri tradidit, qui demisit in sinum. Cocus postquam ad carnes respexit, & abesse aliquid sensit, qui sciret affuisse præter duos istos neminem, repetere ab illis amissum frustum cœpit. At is, qui de altero acceperat, deierare se nõ abstulisse, qui uero ipse sustulerat, penes se non esse. Cocus intelligere improbos esse & ueteratores: Mihi quidem, inquit, qui quid factum sit ignoro, uerba dare potestis, Deum autem profecto non falletis.

Deterret fabula à fallacia & fraude sermonis & periurio. Nihil enim horum non manifestum Deo est, quàmuis forte hominum animaduersionem effugiat.

27 Inimici.

IN eadem naui uehebantur duo, qui inter se capitalia odia exercebant. Atq; unus quidem in prora, alter uerò in puppi residebat. Orta tempestate ingenti, cum

omnes

omnes de uita desperassent, interrogat is, qui in puppi sedebat, gubernatorem, quam partem nauis primum submersum iri putaret? Cui gubernator, proram, inquit. Tum ille: Iam non magis, inquit, mors mihi grauis futura est, siquidem aspecturus sum interitum inimici mei.

Significat fabula, multos non moueri suis malis, si ijsdem inimicos & eos quos odere, prius circumueniri uideant. Itaq; Achilles Homericus non recusat mori, si prius Hectorem interfecerit, cum sciret post huius cædem sibi quoq; instare ac prope esse exitium.

Feles & Mures. 28

IN domo quadã magna copia murium diuersabatur. Hoc feles cum comperisset, eodem se contulit, et uenatione atq; captura musculorum bene aliquantisper uictitauit. Cum autem mures animaduerterent suum numerum quotidie fieri minorem, & quòd à fele consumerentur, statuerunt se intra suas conuernulas, & ijs in locis continere, in quæ peruenire illa non posset. Feles, cum mures non magis, ut soliti fuerant, procurrere uideret, statuit fraude elicere, seq; quasi mortua esset, de clauo quodam suspendit, quam conspicatus forte desuper musculus: Heus tu, inquit, si te in sacculum conuersam esse sciam, nunquam tamen commissurus sum, ut ad te propius accedam.

Docet fabula, prudentes non pati, sese iterum improborũ dolis falli, cum illorũ fraudes semel fuerint experti.

Thunnus & Delphinus. 29

Thunnus

THunnus Delphinum persequentem fugiens, cum incitatißimo ferretur impetu, fluctibus ad insulam appulsus, in illam unà cum Delphino eijcitur. Ibi thunnus conuersus, & Delphinũ conspicatus uita defici, non sibi iam magis suam mortem tristem futuram esse aiebat, quia cerneret autorẽ illius unà secum interiturum.

Hæc fabula demonstrat, æquiore animo suas miserias ferre homines solere, si illarum autores ijsdem irretiri intelligant.

30 Medicus & Ægrotus.

DVcebatur funus, hoc medicus, cuius opera in morbo usus fuerat mortuus, comitabatur. Atq; ibi cum alijs, qui funus prosequebantur, multa uerba facere, &, si uino abstinuisset iste, inquit, ac celeriter aluus fuisset humectata, ut solueretur, poterat conualescere. Tum de amicis unus: Hæc, inquit, qua lingua nunc dicis, cum occasione amissa, frustra memorantur? quo tempore uero recte & utiliter fuissent dicta, eo reticuisti.

Monet fabula, necessario tempore succurrendum laborantibus, ususq; est hac similitudine elegantißime contra Aeschinem Demosthenes.

31 Auceps & Anguis.

EXijt ad aucupium cum uisco quidam & arundinibus, ac turdum forte in alta arbore sedentem conspicatus, intendere atq; construere calamos, & uiscum allinire cœpit, defixis in turdo oculis atq; spe sua. Inter hæc miser anguem latentem in herba calcat, à quo irri-

tato

tato ictus, & letali accepto uulnere, iam moriens: Me miserum, inquit, qui dum alteri insidias struo, ego circumuentus & captus pereo.

Docet *fabula eos, qui alijs male consulere studeant, sibi interdum primis malum accersere, iuxta hanc* He*siodeam sententiam:*

Malum consilium consultori pessimum.

Fiber. 32

F*ibrum esse quadrupedem animantem, qui fere in aquis degat, atq; eius pudenda magnum in medicinis usum habere accepimus.* Hic igitur, *quoties urgetur ui hominum, non ignarus, cuius rei gratia petatur, praemordet ipse pudenda sibi sua, & contra insequentes proijcit, atq; ita saepenumero conseruatur.*

Significat fabula, similiter & prudentes homines salutis suae conseruandae gratia iacturam facultatum libenter facere. Vt et in poëticis fabulis legimus, non fuisse chariora Hippomeni *poma aurea, quàm uitam suam, quibus abiectis illam retinuerit.*

Canis & Cocus. 33

C*Anis in culinam introgressus, occupato coco, neq; animaduertente, corculum pecudis rapuit & aufugit.* Quē *his uerbis cocus fertur esse prosecutus:* Age, *nunc hoc abstuleris impune:* Sic *tamen habeto, te post hac, ubicunq; conspectus sis, cautius à me obseruatum iri.* Non *enim cor abstulisti à me, sed cor mihi attribuisti.*

Id

Id fabula docet, quod apud Herodotum *Crœsus loquitur, rebus aduersis intelligentiam excitari.*

34 Canis & Lupus.

IAcebat forte ad stabulum dormiens canis, quem oppressum dilaniaturus lupus, mitigatur commoditate orationis, & blandicijs promissorum. Viden enim, inquit canis, quàm hoc tempore macilentus sim, nam non diu est, cum grauißimo morbo liberari cœpi. Et prope est tempus dictum nuptijs herilis filij, tum ego me saginando, nitorem pristinum facile recuperauero, ut postea laute de me epulaturus esse uideare. His uerbis lupo persuasit, ut in præsentia se amitteret. Post dies aliquot reuersus ad idem stabulum lupus, uidet canem sub tecto domus iacentem placide acquiescere, quem ad se descendere iubet, & facere promissa. At canis illum deridens: Ego tibi, inquit, lupe, consilium dare uolo, ne si posthac unquam me ante stabulum sopitum deprehenderis, ullas magis nuptias expectes.

Indicat fabula, homines sapientes, si qua forte in re offenderint, aut periculum adierint, non committere, ut se eidem iterum discrimini committant.

35 Canis & Gallus Gallinaceus.

CAnis & Gallus societate inita unà iter faciebant. Noctu in agro depræhensi, cum tenebræ uiam obscurarent, sic acquiescendum statuêre, ut gallus in arboris ramis insideret, inferius autem in cauum truncum irreperet canis. Cantante autem suo more gallo, excita-

ta uul-

ta uulpecula accurrit, atq; illũ hortatur, ut descendat: cupere enim sese complecti auem, tam grata et suaui uoce præditam. Cui respondit gallus: Ianitorem, qui fores pandat, prius suscitandum esse, quàm ipse descendere poßit. Stulta uulpecula non prouisa fraude ad arborem accedit propius, & ianitorem quanto poteſt altißimo gannitu ciet. Ergo canis experrectus, subito in uulpeculam insilit, & correptam dilaniat.

Docet fabula, uim & iniurias inimicorum, quibus ipsi pares esse non ualeamus, ad alios potentiores uafricia & calliditate consilij auertendas esse.

Leo & Rana. 36

LEo auditis ranæ clamoribus, quos illa toto rictu edebat quàm maximos, primum percelli animo ualde cœpit, quòd crederet ingentem animantem esse autorem tanti clamoris. Animo tamen confirmato, circumspicere, & contra illum clamatorem, quisquis esset, sese parare, & ad pugnam accingere. Cum uidet prorepentem ranã de propinquo lacu, ibi leo, simul indignatione, simul etiam pudore affectus, pede illam calcatã attriuit.

Docet fabula, non esse ad quemlibet strepitum expauescendum, neq; nos inexplorata re terreri oportere.

Leo, Asinus, Vulpes. 37

AMicitiam quodam tempore iunxêre inter se, leo, asinus, uulpes, atq; ita communiter uenatum exiere. Copiosa autem præda parta, iubet asinum leo illam ut diuidat. Qui simpliciter in tres æquales partes distri

buens, forte putabat decerni oportere, quam quisq; deberet sumere. Ob hæc leo ira commotus, in asinum irruit, & dilacerat atq; deuorat miserum. Tum uulpem diuidere iubet. At illa, in unum aceruum congestis uniuersis, sibi exemit paruam portiunculam, atq; hanc iustam diuisionem esse dixit, ut leoni, cuius non solum auspiciis, sed etiam laboribus omnia essent quæsita, plurima extra quidem sortem cederent. Cui leo: Quis te, inquit, optima uulpecula, tam scite partiri docuit? Asini, respondit uulpes, mi leo fortissime, asini socij nostri casus.

Docet fabula, solere aliorum calamitate & malis prudentiores reddi homines.

38 Leo & Vrsus.

Cum in hinnuleum forte fortuna unum eodem tempore leo & ursus incidissent, uterq; illo potiri uolens, acerrime secum conflictari cœperunt, atq; ita unus afflixit alterum, ut oborta uertigine, ambo in terra prostrati iacerent. Vulpecula autem, quæ euentum pugnæ expectasset, cum uideret illos esse uiribus defectos, hinnuleum relictũ in medio ipsa illis semiapertis oculis intuentibus abstraxit. Quod cum illi prohibere non possent: Infelices nos igitur, intercidentibus uerbis inquiunt, uulpeculæ causa dimicando perimus.

Sæpe de aliorum laboribus fructum alij percipiunt.

39 Diuinator.

Diuinator in foro respondebat consulentibus, cum subito nuncius illi aduenit, patere fores domus

ipsius

ipsius, neq; intus quicquam reliquum, sed omnem supellectilē esse direptam. Quo perculsus animo ille exilijt, & curriculo ad ædes suas contendit. Hunc conspicatus festinantem quidam, Heus tu, inquit, cum alienarum rerum prædictiones profiterere, cur tuas negligebas?

Notantur hac fabula ij, qui cum ipsi perperam uiuant, aliena omnia curare & corrigere oratione sua non dubitant.

Formica & Columba. 40

FOrmica sitiens in fonticulum se demiserat, sed undis ablata suffocari cœperat, cum non esset ubi consisteret. Hoc columba cernens, de arbore iuxta fontem enata, defractum ramum in aquas abiecit, cui adhærescens formica, mortem euasit. Paulò pòst adfuit auceps, & arundinibus dispositis uisæ columbæ insidiari cœpit. Cui metuens formica, ad aucupem inter opus arrepsit, & ita uehementer illum pupugit, ut arundines præ dolore abijceret, atq; harum strepitu territa columba auolauit, ac periculum uitauit.

Docet fabula, erga benemeritos esse nos gratos debere.

Vespertilio, Rubus, Hirundo. 41

VEspertilio, rubus & hirundo, consociatis rebus suis, mercaturam facere decreuerant. Tum uespertilio aliunde pecuniam mutuo sumtam, pro sua portione ad negocia communia contulit. Rubus autem uestem: at Hirundo æs, atq; ita omnibus compositis, nauem conscenderunt. Prouectis uero in altum, tempestate frangi-

tur nauis, & uix sua corpora & uitam, rebus omnibus amißis, seruare potuerunt. Sed ex eo tempore hirundo littora frequentat, sperans fore, ut expulsum æs fluctibus recuperet. At uespertilio, metu creditorũ, interdiu latitat, & noctu uolitat. Verũ rubus non cessat prætereuntium uestes arripere, si forte recipere suam poßit.

Ostendit fabula, earum rerum, quibus operam dederimus, cura nos semper teneri.

42 Lignator & Mercurius.

CAedebat quidam ligna iuxta flumen, cui cum inter opus excidisset forte securis, in flumen delata & demersa fuit. Tum ille inops consilij, in ripa aßidens deflere fortunas suas, & lamentari misere. Mercurius uero, qui forte præteriens querelas illius cognouisset, misertus hominis, aquas subijt, & retulit securim, non eam quidem, quæ amissa fuerat, sed auream, & an hæc esset, quam perdidisset, interrogauit. Qui cum suam illam esse negaret, extulit alteram argenteam, sed ne eam quidem agnoscente lignatore, postremo ferream attulit, quam lætus homo suam esse dixit. Hac probitate delectatus Deus, uniuersas illi secures donat. Ista ut acciderant cum postea narraret plurimis, unus in similis euentus spem uocatus, & ipse in præterfluentem securim suam abijcit, & propter eum mox aßidens plorare atq; lamentari. Huic ita ut dudum alteri, Mercurius se obtulit, & causa lachrymarum audita, auream protulit securim, interrogans eane esset, quam delapsam in aquis

quereretur. Qui cum magno gaudio statim agnoscere se, & eam esse dixit. At Mercurius, mendacem & impudentem hominem auersatus, & se à conspectu illius, & auream securim unà secum abstulit, neq; proiectam in fluuium retulit.

Fabula docet, nõ minus malis Deos aduersari, quàm prodesse bonis solere.

Ægrotus & Medicus. 43

Ægrotus quidam à medico suo interrogatus, quo pacto præteritam noctem peregisset, respondit ille, se admodum sudasse. Hoc, inquit medicus, bonũ est. Postridie reuersus, & similiter percontatus ægrotantem, audiuit, horrore fuisse ipsum uehementi concussum. Hoc, medicus, bonum, inquit, & ipsum est. Tertio sciscitatus, quomodo haberet, cognouit aquam intercutem effusam affligere hominem. Sed & hoc bonum esse dixit. Digresso medico, accesit ex amicis unus ægrotum, & quid fit, inquit, & quo in loco sunt res tuæ? Optimo, inquit ægrotus. Nam multitudine bonorum extinguor.

Fabula indicat, non alijs homines magis succensere, quàm ijs, quos in suam gratiam mentiri, & à quibus assentationibus se falli animaduerterint.

Asinus & Olitor. 44

Seruiens apud Olitorem asinus, cum perpetuis laboribus fesso pabulum exiguum præberetur, precibus suis Iouem exorauit, ut illo domino liberatus, ad alterum perueniret. Ita uenundatus, nactus est herum figu-

 lum.

lum. Quo in seruitio, cum & luti & uasorum oneribus grauaretur, minus sibi uiuendum putabat, & multo quàm prius maioribus precibus, ut liberaretur, Iouem fatigabat. Ioue igitur uolente, tertio uenijt, addictusq; fuit cerdoni. Apud quem cum quæ gererentur uideret, Hei mihi, cum gemitu inquit, quanto priores seruitutes tolerabiliores erant. Nam ab hoc intelligo etiam pelli meæ periculum imminere.

Fabula ostendit, tum maximè homines ueterem fortunam requirere, cum nouam experiri cœperint.

45 Auceps & Casſita.

AVceps laqueos disponebat, & struebat insidias auibus, cuius opera contemplans caßita, quid rei ageretur admirans, acceßit propius, & sciscitatur de homine quid struat? Respondit ille, se urbem condere. Atq; omnibus perfectis, occultat se intra ramos arborũ. Caßita ad nouam urbem aspiciendam celeriter aduolat, & laqueo implicita capitur. Cumq; accurrisset auceps, tristis hæc illi: Si tales urbes condis, inquit, non facile multos incolas reperies.

Fabula monet, male coli atq; habitari cum oppida, tum domus, in crudelitate & rapinis Principum.

46 Viator.

ITinere quidam longo fatigatus, uotum fecit, dimidium eius quod reperisset, se Mercurio consecraturum. Cum autem incidisset in sacculum refertum palmis & amygdalis, illo sublato, fructus quidem comedit, nucleos autem

autem palmarum & amygdalorum testas in aram imposuit, quòd se soluere uotum diceret, atq; inuenta cum Mercurio partiri, de qbus extima et intima illi offerret.

Castigantur hac fabula auari, qui etiam Deorum ipsorum respectum postponunt cupiditatibus suis.

Puer & Mater. 47

ITabat in ludum literarium puer paruulus, atq; illic condiscipulis suis tabellas negligentius asseruantibus, suffurari eas et afferre matri solebat. Ea pueri furtis delectabatur, tantum aberat ut ob delicta filium suum castigaret. Itaq; ille, quod in pueritia facere assueuerat in paruis, grandior in magnis etiã exercere cœpit. Deprehensus autem quodam tempore in manifesto furto, et capite damnatus, ad supplicium cum duceretur, ualde obsecrauit carnificem, ut sibi matris, quã sequi cum lachrymis et eiulatu animaduerterat, compellandæ potestatem faceret. Qua re facile impetrata, os ille, tanquam arcanam quandam orationem habiturus cum matre, ad aurẽ ipsius applicat, & mordicus hanc arripit. Quod factum non solum matre, sed tota etiam multitudine indigne ferente, neq; solum ut furi faciente conuitia, sed etiam ut impio, docuit ille, matrem se ultum, utpote causam sibi exitij & ignominiosæ mortis. Si. n. cum quondã, inquit, ad eam pueriles afferebam tabellas, me castigasset, non processissem eo usq; audaciæ, qua nunc ad crucẽ adigor.

Fabula monet, neglecta delictorum supplicia in causa esse solere, ut illa maiora fiant & cumulatiora.

48 Pastor & Mare.

PAstorem, qui gregẽ suum forte appulisset ad mare, cum cerneret illud stare placidũ & quietum, cupiditas incessit nauigandi, & mercaturas faciendi. Venditis igitur ouibus suis, mercatur palmas, & in nauem imponit, atq; ita in altum prouehitur. Orta autem tempestate, cum periculum esset, ne nauis fluctibus deprimeretur, mercibus eiectis in undas, ægre uacua nauis fuit conseruata. Post dies pauculos, cum ad mare pastor tristis sederet, prætereunte quodam, & secum tranquillitatem maris, nam tempestas abierat, admirante: Ego, inquit pastor, scio, quid sibi uelit hæc maris tranquillitas, nam alias palmas profecto quærit, quas deglutiat.

Docet fabula, malis acceptis homines cautiores in posterum reddi solere.

49 Malus & Pirus.

CErtamine de formæ præstantia inter pirum et malum orto, cum illæ multis inter se uerbis disceptarent, rubus de propinqua sepe: Finem tandem, exclamat, obsecro rixarum faciamus.

Fabula ostendit, in dissensionibus potentum etiam infimos principatum quærere.

50 Talpa.

TAlpa animal est oculis captum. Hoc ad matrem aliquando suam, morũ uideo, dixit. Atq; iterum, thuris odor compleuit nares meas. Tertio, sonitus æris

attigit

attigit aures, inquit, meas. Cui mater respondit, se intelligere de dictis, non modo ipsum lumine, sed odoratu etiam atq; auditu priuatum esse.

Fabula notat gloriosos & Thrasones istos, qui, dum se mirifice ostendunt & iactitant, in minimis sæpe depræhensi redarguuntur.

Vespæ & Perdices. 51

LAborantes siti uespæ et perdices accedunt ad agricolam, & ab illo potum petunt, neq; se gratas solummodo futuras ob beneficium acceptum, sed promerituras etiam esse aiunt: opera quidẽ sua perdicem collocata in uinea fodienda, at uespas aculeis suis circũ hanc uolitantes abigendo fures. His respondisse agricolam ferunt: Habere se boues duos, qui nihil promittentes faciant omnia, atq; illis aquam potius se præbiturum esse.

Narratur fabula in homines nocentes, qui sermone adiumenta & utilitatem ostendunt, re autem tantummodo obesse consueuere.

Pauo & Monedula. 52

CVm haberent comitia uolucres regi creando, petiit regnum pauo, quòd se ob formam eximiam illo dignum præ cunctis esse diceret. Qui cum omnium suffragia laturus uideretur: Hic tamen rex, inquit monedula, si forte sit factus, & aquilam hostem habuerimus, quidnam opis auxilijue poterit afferre?

Monet fabula, in principibus legendis non speciem modo, sed etiam uirtutem & sapientiam spectari oportere.

53 Aper & Vulpes.

VIdens uulpecula ad truncū roboris acuentem dentes aprum, interrogat illum quo consilio faciat, cum nulla urgeat necessitas, neq; bellum instet. Cui aper respondit: Sibi periculum si forte adeundum sit, non ocium tum futurum ad acuendos dentes, ergo se rectè, dum concedatur tempus, ad euentum pugnæ præparare.

Monet fabula, ad pericula ut nos præparemus.

54 Cassita.

DVm escam appetit, irretita laqueo cassita, deplorans fortunam suam: Me miseram & infelicem, inquit, uolucrem, non ego alijs aurum subduxi, non argentum rapui, nihil inuasi rei ullius preciosæ, sed paruulum tritici granum mortem mihi conciliat.

Illis fabula narratur, qui parui lucelli gratia maxima sæpe discrimina non dubitant adire.

55 Hinnuleus.

HInnuleum cum ceruo sic locutum aliquando ferunt: Mi pater, cum multo sis maior canibus, & pedum his celeritate præstes, præterea cum tibi sint ardua cornua, quibus à te uim propulsare facile possis, qui fit, ut canes tantopere metuas? Ibi ceruus ridēs: Mi nate, uera, inquit, memoras. Mihi tamen, nescio quo pacto, semper accidit, ut audita canū uoce, in fugam statim conuertar.

Fabula docet, eos, qui natura formidolosi sint, nulla cohortatione confirmari posse.

Lepores & Ranæ. 56

Lepores quodam in conuentu de miseria & fortuna infelice uitæ suæ conquesti, quòd & à bestijs illa, & ab hominibus impugnaretur, nam & canibus & aquilis, & omnibus propemodum feris carniuoris sese direptioni & prædæ esse, tum sibi mortem ultro consciscere uelle decreuerunt. Statuebant enim multo esse satius semel interire, quàm sempiterna formidine agitari. Itaq; re probata uniuersis, ad proximam paludem cuncti impetu maximo ferebantur, ut in aquis demersi suffocarentur. Ranæ autem, quæ forte in herbis iuxta paludem enatis incubabant, incursione leporum territæ, subitò omnes in paludem se fugientes demisere. Tum unus inter lepores reliquis cordatior: State, inquit, socij, neq; in uos ipsos grauius quicquam consulite. Nam nos quoque, ut uidetis, quædam animantes metuunt, quas scilicet esse miseriores nobis oportet.

Fabula ostendit, afflictis aliorum miserias solatio esse.

Asinus & Equus. 57

Videbatur asino beatus esse equus, qui tam accuratè & copiose pasceretur, cum sibi ne paleæ quidem post maximam defatigationem abunde præberentur. Forte autem bello exorto, cum in prælium ab armato equus ageretur, & circumuentus ab hostibus, post multiplices labores pugnæ, tandem saucius collaberetur: Hæc igitur omnia conspicatus asinus, quàm paulò ante fortunatum esse equum censuerat, tam miserum & infelicem tum esse iudicabat. Docet

Docet fabula, non esse principatus & opes propter splendorem appetendas, sed in consideratione inuidiæ & discriminum, quibus principes & opulenti uersantur, boni consulendam tenuem fortunam, & mediocritatem uitæ. Itaq; & Plato *Vlyßis animam elegisse ait uitam hominis priuati, et non negociosi, neglectis omnibus alijs, honoribus & opulentia potentiaq; conspicuis.*

58 Auarus.

A*uarus & pecuniæ magnus amator quidam, agris domoq́; sua & supellectili ac uestimentis uenundatis, aurum, quod de precio illorum coëgerat, liquefactum in unam massam refundit atq; redigit, & hanc obruit terra.* Quo *autem loco aurum, eôdem & animum ac cor suum sepelijt.* Itaq; *illô quotidie uenire, & contemplari diuitias suas, & magnam capere de intuitu uoluptatem.* Hoc *animaduerso, quidã, qui prope operis nescio quid facere consueuerat, ratus, id quod erat, aurũ defodisse illic hominem, cum auarus satiatus aspectu terræ, qua tegeretur aurum, discessisset, accurrit, & eruta terra, aurũ reperit atq; aufert.* Mox *auarus, ut solebat, reuertitur, cumq́; uidisset quod interea factum fuerat, lamentari cœpit miserabilem ad modum, et tenuem uellere capillum, & deos atq; homines incusare.* Quem *præteriens quidam, cum cerneret in mœrore esse maximo, quid acciderit interrogat, & re audita:* Heus *tu, inquit, ne plora, neúe tantopere afflige animum tuum: nihil enim, ut uidetur, damni fecisti, qui tum etiam, cum*

haberes

haberes aurum, caruisti auro. Quare nunc repone istum in locum saxum quodpiam, tibiq; persuade ibi conditũ esse aurum. Nam nihil prorsus interfuerit, neq; alterum altero maiori tibi usui esse poterit. Neq; enim, cum adhuc aurum defossum istic esset, à te usurpabatur.

Significat fabula, frustra poßideri ea, quibus non utaris. Neq; esse fructum diuitiarum, nisi in harum usu.

Anseres & Grues. 59

IN *uno quodam prato pascebantur anseres & grues. Adueniente aucupe, grues leuitate sua adiuti facile auolant, at anseres impediti grauitate, dum moliuntur fugam, ab aucupe prehenduntur.*

Ostendit fabula, urbe capta, cum pauperes plerunq; uim hostilem effugiant, diuites in potestatem hostium uenire, & in seruitutem abduci.

Testudo & Aquila. 60

M*Agnopere orabat Aquilam Testudo, uolare sese ut doceret. Aquila ostendebat testudini, rem illam petere contrarium naturæ ipsius. Sed nihilo illa minus instare, et obsecrare aquilam, ut se uolucrem facere uellet. Itaq; unguli arreptam aquila sustulit in sublime, & laxatis illis, testudinem demisit, ut per aërem ferretur, quæ delata in rupes, comminuta interijt.*

Fabula docet, multos cupiditatibus suis excæcatos, consilia prudentiorum respuere, & in exitium ruere stultitia sua.

Pulex. 61

Cum

Cum insilijsset Pulex in pedem cuiusdam, ille ad opprimendum hunc Herculem inuocauit. Sed cum pulex se illinc mox saltu subduxisset, cum gemitu ille: Hercules, inquit, quid ego abs te opis in magnis periculis expectem, qui contra pulicem adesse mihi noluisti?

Fabula monet, non esse in rebus paruis & futilibus potentium auxilia imploranda, sed illud perfugium singularibus casibus reseruandum.

62 Ceruus.

Ceruus altero oculo captus iuxta mare pasci consueuerat, ita ut integrum oculum in terram haberet uersum: nihil enim periculi uidebatur à mari impendere. Cum autem forte nauis præteruceheretur, qui in illa erant, directa in ceruum sagitta, incautum confixêre. At ille ictus, me miserum, inquit, quantopere falsus fui, qui à terra metui, fretus undis, è quibus mihi mors immittitur.

Sæpe, ait fabula, quæ nocitura homines putauerint, ea lædere non solere: contrà, quæ profutura sperarint, ab ijs maximis interdum damnis affici.

63 Ceruus & Leo.

Ceruus fugiens uenatorem subijt antrum, quod forte in fuga conspexerat, ibi incidit in Leonem, à quo cum dilaniaretur: Heu mihi, inquit, cur non potius in hominum, quàm sæuissimæ bestiæ potestatem ueni?

Significat fabula, homines interdum parua pericula declinantes, in maxima se conijcere.

Cerua

Cerua & Vitis. 64

CVm fugeret Cerua insequentes uenatores, occuluit se sub uite. Venatoribus autem paululum prætergreßis, quòd putaret se cerua iam esse in tuto, secura animi carpere pampinos, & mandere cœpit. Quorum motus atq; strepitus uenatores conuertit, atq; illi, quod res erat, arbitrati sub uite bestiam aliquam latere, accurrunt, & uisam ceruam iaculis configunt. Quæ moriens: Merito, inquit, hoc mihi euenit, quæ uiolare non dubitarim seruatricem meam.

Docet fabula, ultionem numinis non effugere eos, qui pro beneficijs malefacta rependant.

Asinus & Leo. 65

VErsabantur in eodem loco asinus & gallus gallinaceus. Irruente autem leone, exclamat gallus, ac leo (dicitur enim uocem galli non ferre) aufugit. Asinus se metui putans, cursu fugientem leonem persequitur. Progressus autem longius, cum non magis iam exaudiretur galli uox, leo substitit, & asinum arreptum deuorauit. Qui cum interficeretur: Me insanum & dementem, inquit, qui nequaquam bellatore patre procreatus, ad pugnam me incitauerim.

Fabula significat, sæpe imbecilles per occasionem adoriri territos inimicos, sed eosdem gerentes se improuide & elatè, à confirmatis facile et celeriter opprimi.

Olitor & Canis. 66

DElapsum in puteum canem olitor seruare & retrahere

trahere cupiens, demisit & eodem se ipse. Canis ueritus ne descendisset sibi nocendi gratia, & ut suffocaret demersum, dentibus illum impetere, & morsu lacerare. Tum saucius olitor cum dolore: Iure mihi, inquit, hoc accidisse fateor. Cur enim autorem ipsum sibi interitus ego seruare uolui?

Hæc narratur fabula contra ingratitudinē & iniustitiā.

67 Sus & Canis.

MVtua sibi conuitia sus & canis faciebant. Sus per Venerem iurare, se canem, nisi desinat maledicere, dentibus suis conscissuram esse. Hanc irridens canis: Per Venerem, inquit, uenustum est iusiurandum tuum. Nam te ualde delectari Deam apparet, quippe cum nolit in suum phanum admitti eos, qui gustarint carnes tuas. Cui sus, iam mitior, respondit: Enimuero illa me diligit, cum occisores meos & infestos mihi prorsus repelli iubet ab se. At tu fœtes tam uiuus quàm mortuus.

Monet fabula prudentes, ut inimicorum conuitia & probra facetè ad laudem suam conuertant, & contra illos retorqueant.

68 Sus & Canis.

CErtamen erat inter suem et canem de pariendi facilitate. Canis quidem mirari se aiebat, si esset animans ulla, quæ hoc nomine contra se gloriari auderet. Tum sus: Memento tamen, inquit, tuos catulos cæcos te parere.

Docet fabula, non celeritate laudem sed perfectione contineri.

Anguis

Anguis & Cancer. 69

AMicitiam iunxerant anguis & cancer, & unà uiuere in domestico quodam familiaritatis usu statuerant. Sed cancer, animal simplex & probum, cum socij & necessarij sui fraudulentia & calliditate admodum offenderetur, sæpe hortatus fuit anguem, ut mores illos suos ueteratorios exueret. Anguis non modo non obtemperare recte monenti socio, sed fieri etiam indies deterior atq; uersutior. Quodam igitur tempore cancer sopitum inuadit, & forcipe sua captum strangulat. Qui cum mortuus iaceret directus: Ita te, inquit cancer, uiuentem rectum ac simplicem esse oportebat, si ferri tuam consuetudinem à bonis postulabas.

Indicat fabula, eos, qui in amicitia fraudulente uersentur, ipsos sese uehementißime lædere.

Pastor & Lupus. 70

REpertum catulum lupi paruulum sustulit pastor, & ablatum secum inter canes eduxit. Qui corroboratus, si forte lupus ouem rapuisset, insequebatur cũ canibus & ipse. Cum autem canes interdum assequi lupum non ualerent, ac se reciperent, hic persequens dum ad illum perueniret, non magis se fugientem sui generis animantem, particeps esse prædæ solebat. Postea saginatus reuertebatur & ipse. Quòd si forte lupus externus oues rapere cessaret, ipse clanculum iugulabat, & deuorabat cum canibus, donec his compertis pastor eum suspensum de arbore necauit.

Fabula dicit: Naturæ prauitatem bonos mores non producere.

71 Leo & Lupus.

DEcumbebat in antro suo senio confectus leo, & insuper morbo correptus. Ad quem uisendum omnes animantes conuenerant, præter uulpem. Hac occasione capta, lupus uulpem grauißime accusare, quæ tam superbe despiceret regem suum, neq; illum ægrotantem uiseret. Hæc illo declamitante aduenit uulpes, et de clausula orationis, quàm uehementer accusata esset, intelligens, & cernens leonem fremere ira, consiliũ cœpit callidum, & sui defendendi, et ulciscendi inimici, ac dicendi copia impetrata: Quænam igitur de cunctis animantibus, inquit, tantam curã gerit salutis Regiæ, aut de tua uita ita, leo, solicita est, ut ego? quæ omnia loca perago, uestigans medicinam, qua sanari posse uidearis, ac nuper tandem inueni qui remedium subijceret, præsens quidem atq; efficacißimũ, ut uidetur. Quodnam? lætus nuncio, inquit leo. Lupi, inquit uulpes, pellem modo detractam et adhuc calentem oportebit te circundare uentri & costis. Hoc audito, ita leone imperante, lupo misero pellis deripitur, & leoni applicatur. Cui iacenti insultans uerbis uulpecula: Non irritare, inquit, te principis animum, sed mollire potius & flectere oportebat.

Fabula docet, qui alteri struat malum, eum sibi laqueos quibus capiatur nectere.

72 Mulier & Maritus ebriosus.

Vixerat

Vixerat aliquot annis mulier cum uiro ebrioso, & illius molestias atq; tractationem malam pertulerat. Tandem uero statuit experiri, an ulla ratione tanto malo uir suus liberari posset. Ergo eum temulentum & obrutum uino accuratè consopit, ac mox oppressum profundißimo somno, neq; magis sentientem quàm mortui solent, humeris suis sublatum deportat in sepulcrum uetus, & in illo deponit, atq; abit. Paulò pòst de præteriti temporis notatione, cum coniiceret, crapulam & ebrictatem edormisse hominẽ, reuertitur, et monumento pulsato, si quis intus sit, progredi eum iubet. Vir, qui adhuc sanè esset somnolentus, quid uelit interrogat. At illa cibum, ait, se mortuis circũferre. Tum ebriosus uir: Ne tu mihi, quisquis es, cibum, sed potum adferto. Est enim hoc mihi contrarium, te cibi, ac non etiam potus mentionem facere. Hic mulier tristitia affecta, & manibus pectus plangens suum: Nulla, inquit, arte meliorem te fieri posse uir intelligo, ita consuetudine confirmatum, & in naturam abiisse morbum uideo.

Fabula monet, non esse assuescendum uitiosis actionibus, quòd ea, quæ sæpe multumq; fiant, etiam nolentes prosequantur.

Olor. 73

PEcuniosus quidam, qui anseres habebat domi, emit & olorem, & inter illos aluit. Audierat enim suauißimum esse cantum olorinum. Cum autem uellet ad epulas iugulare nocte quadam anserem, ideo enim sagi-

nabantur, forte cœpit olorem, quod tenebræ discrimen inter hunc et illos fieri nullum sinerent. At olor carmen dulcißimum, quod illos aiunt facere solere, ubi instare mortem sentiant, accinit, atq; ita cognitus seruatur.

Commendat fabula doctrinam, & inprimis musica studia, quibus etiam mors ipsa sæpe auertatur.

74 Æthiops.

EMtum Aethiopem quidã putabat ita in negligentia prioris domini decoloratum fuisse. Itaq; ad se deductum, summa cum cura lauare & destringere, & omni ratione anniti, ut sordes illas, quemadmodum reabatur, abstergere posset. Verum mutare illum colorem non ualuit. Aethiops autem afflictus cura in morbum incidit.

Significat Fabula, nullo pacto mutari ingenia & naturas, sed retinere insitas semper proprietates, & quasi personas attributas sibi. Recte igitur dicitur & hoc apud Aristophanem:

Non poteris rectum cancris inducere gressum,
Nec leues horrentis Echini reddere sentes.

75 Hirundo & Cornix.

DE formæ præstantia certamine orto inter hirundinem & cornicem, cum diu multumq; certatum uerbis esset, cornix tandem: Quicquid, inquit, formositatis in te sit, uernum hoc solummodo tamen est, at ego etiam hyeme duro.

Monet fabula firmitatem corporis forma potiorem habendam.

Merula.

Merula. 76

SVspensa ante fenestram in cauea merula noctu cantabat, ad quam aduolans uespertilio rogabat, cur non die potius canat, & noctu acquiescat? Quia enim, inquit illa, interdiu cantitans prodita & capta fui, itaque nunc malo edocta die taceo. Tum uespertilio: Sed tu enim, inquit, serò caues, quam priusquam deprehenderis tacere oportuit.

Docet fabula, post euentum, & cum iam malum acceptum sit, seram esse pœnitentiam & cautiones.

Cochleæ. 77

TOrrebat puer rusticus cochleas, quibus ad prunas stridentibus: Sceleratæ, inquit, animantes, potestis canere, cum urantur domus uestræ?

Fabula monet, quæcunque non fiant suo tempore, ea esse reprehendenda.

Mulier & Ancillæ. 78

MVlier uidua, quæ texendo uitam sustentabat, solebat ad opus excitare de nocte ancillas suas, cum quidem gallorum cantus auditi essent. At illæ diuturno labore defatigatæ, statuerunt gallum domesticum interficere, quòd huius cantu de somno dominam suscitari dicerent. Quo facto, deteriore conditione quàm prius esse cœperunt: nam de hora & tempore incerta domina et dubitans, prima sæpe nocte famulas postea excitabat.

Indicat fabula, sæpenumero bonæ spei consilia in malum exire.

79 Saga.

Saga quædam & mulier diuinatrix, auertere se Deorum iras, & placare infesta numina posse, profitebatur. Quam ream quidam fecere, postulantes impietatis, causaq; iudicibus probata, cum ad supplicium illa damnata abduceretur, de turba quidam irridens: Heus tu, inquit, quæ pollicebare alijs diuinæ iræ procurationem, non potuisti humanam sententiam mitigare.

Fabula narratur in magnarum rerum professores, qui minimarum sunt imperiti.

80 Feles.

Irrepserat in officinam excusoris feles, ibi repertam limam lingere cœpit, cumq; sauciata de lingua cruor manaret, gaudens illa successu, quod crederet ferrum à se lacerari, non fecit lingendi finem, donec tota lingua absumeretur.

Fabula dicitur contra eos, qui cupiditatibus & pertinacia sua seipsos damnis afficiunt.

81 Agricola.

Qvi terram colebat, cum agrum foderet, aurum forte reperit. Memor igitur beneficij, ut à terra in se collati, & gratus, hanc quotidie sertis redimere solebat. Ergo fortuna aliquando accedens ad illum: Cur acceptum refers, inquit, terræ, quod tibi ego tribui, cum statuissem te diuitijs augere? Nam sorte, si ita cadat, mutata, & auro delato ad alios, satis scio, te non terram, sed fortunam accusaturum esse.

Fabu-

Fabula monet, autores beneficiorum agnoſcendos, & illis memoriam atq; gratiam perſoluendam eſſe.

Viatores. 82

Dvo unà iter faciebant. Horum unus repertam bipennem ſuſtulit. Tum alter hortari, ne ſic loqueretur, ut diceret: Ego bipennem inueni, ſed ſic: Nos inuenimus. Hoc ei, qui ſuſtulerat bipennem, non perſuadebatur. Mox uiſis quibuſdam, qui ſe inſequerentur cum clamore & concitato curſu, eſſe eos qui amiſiſſent bipennem conijciens, perijmus inquit. At alter: Perij, inquit, dices nunc quoq;, non perijmus, quippe cum inuenimus nolueris dicere, ſed inueni.

Indicat fabula, eos, qui non participes fiant commodorum, neq; in malis etiam fideles eſſe ſocios.

Ranæ. 83

Ranæ duæ uicina loca incolebant, altera paludem profundam, altera lacunulam iuxta uiam, in qua modicũ aquæ ſubſtiterat. Tum illa paludis inhabitatrix hortari alteram, ad ſe ut cõmigraret, ubi multo tutiorem uitam degere liceret. Hæc uero negare ſe poſſe auelli à conſueto domicilio atq; loco. Paulò pòſt, nihil metuentem plauſtri rotæ, quod illac ducebatur, contriuerunt.

Significat fabula, homines in uſu rerum futilium priùs ferè ſubuerti, quàm ad meliora uel aſpirare uelint, uel peruenire poſſint.

Mellarius. 84

Cum

CVm forte abesset apium dominus, ingressus apiarium fur, execuit fauos & aluearia compilauit. Reuersus mellarius, & aluearijs inanibus repertis, ad illa constitit, & dolens damno suo, & quærens secum quid ageret. Interea redeunt apiculæ de pastu, & in illum infestæ inuolant, pungentesq; aculeis suis peßime accipiunt hominem. Qui iratus: Sceleratæ, inquit, animantes, furem dimisistis intactum, me uero curatorem uestrum affligitis.

Indicat fabula, quòd quidam per ignorantiam, aut etiam uecordiam, inimicos non caueant, amicos uero auersentur, aut repellant, tanquam aduersarios suos.

85 Alcedo.

ALcedo auis est amans solitudinis, & in alto degit, ac ferunt insidias hominum uitantem in rupibus marinis nidificare, & excludere pullos. Hæc quodam tempore oua paritura, nidum affixit scopulo, et fœtum in eo reliquit, ac euolauit ad pastū. Interea uento commotum mare, et procellis elatum, fluctibus nidum obruit, atq; oua dißipauit. Reuersa mater, et cognito damno suo: Infelicē me, inquit, quæ terrā ut insidiosam fugiens, contuli me in mare multo infestius mihi atq; nocentius.

Hæc fabula docet, quòd nonnulli mortales metuentes ab inimicis, non uitent sæpe concursum amicorum opinione sua, à quibus maioribus detrimentis afficiantur, quàm quæ dari ab inimicis potuissent.

86 Piscator.

In

IN fluuio quidam retibus expositis captabat pisces. Tum ad fustem lapide alligato aquas feriens, & limũ turbans, limpiditatem illis adimebat, ut temere fugientes pisces retibus implicarentur. Hoc alius, qui propter eum fluuium habitabat, fieri, & puras aquas inquinari, moleste ferebat. Tum piscator: Nisi, inquit, aquæ commotæ turbidæ reddantur, mihi fame pereundum sit.

Fabula ostendit, principes sæpe ciuitatum, suis commodis studentes, excitare seditiones consueuisse. Et turbulentos homines, cum in pace nihil bonæ spei inueniant, ad commouendos status & tranquillitatem publicam incumbere. Quo nomine et Cleon apud Aristophanem reprehenditur, hoc modo:

Namq; id, quod ijs anguillas qui captant, usu tibi uenit,
Vt, unda si stabilis fiet, nil quicquam capere poßint,
Sin susq; deq; concitauerint lutum in palude,
Captura præsto est, ut lucrum tibi mota ciuitate.

Simius & Delphinus. 87

SOlebant quondam mercatores in longinquis nauigationibus aßumere secum catellas melitæas, aut simiolos, quorum lusibus tædiũ nauigandi leuaretur. Quodam igitur Atticam cum simiolo præteruecto, non longe à Sunio promontorio regionis illius, uehementißima oritur tempestas, & inhorrescit mare, atq; fluctus tanti concitantur, ut nauis euerteretur. Disiectis igitur atque fluitantibus omnibus & rebus & hominibus, nabat in undis & simius. Hunc conspicatus Delphinus, miser-

tus illius, quòd esse hominem arbitraretur (singularis autem amor est erga genus humanum Delphinorum) annatat ad simium, & susceptum euehere ad terram incipit. Iamq; in conspectu erat Piræus, quo loco nauale esset Atheniensium, cum interrogat Delphinus simium: An esset ciuis Atheniensis? Qui cum respondißet, se & esse ciuem Atheniensem, & in ea urbe nobilibus parentibus procreatum: Amplius ille, an noscitare posset Piræum, rogat. Tum simius: optimumne illum amicum & summum, ac imprimis familiarem, inquit, meum, ratus de homine Delphinum loqui. Quo tam impudente mendacio offensus Delphinus, in mare se demersit, & uanum simiolum in aquis suffocandum reliquit.

Contra uanitatem & mendacia hæc fabula narratur, quæ sæpenumero gloriosulis non solum detrimento atq; probro, sed etiam exitio fuisse compertum est.

88 Muscæ.

AD mel profusum in cella quadam aduolantes muscæ, illius dulcißimo succo iucundißime pascebantur. Sed iam saturæ, cum auolare uellent, pedibus in tenace liquore hærentibus, nitentes etiam alas implicuerunt, quasi uisco quodam mellis. Itaq; morituræ: O miseræ, inquiunt, quantillus nobis cibus interitum attulit.

Fabula reprehendit uoluptarios liguritores, qui lenocinio dulcedinis in magna sæpe mala incurrere, sæpe etiam pessundari soleant.

89 Mercurius & Statuarius.

Auebat

AVebat cognoſcere Mercurius, quantopere ab hominibus coleretur. Venit igitur in officinam ſtatuarij, ſpecie emtoris, & primum Iouis ſimulacro conſpecto, quãti indicaret, interrogat. Cumq; audiſſet æſtimari denario, ſubridens, at Iunonis hoc quanti? inquit. Aliquantulo pluris, inquit ſtatuarius, hoc uendo. Quàm magno igitur? inquit Mercurius, faciamus enim preciũ. Seſtertijs, inquit ille, habeto nouem. Contemplans uerò reliqua, uidet & Mercuriale ſignũ, quod et ipſum licitatur. Sperabat autem carius multo æſtimatum illud iri, quippe Mercurij quod eſſet, nuncij & interpretis Deorum, cuius numen in ſpe lucri omnes mortales inuocarent. Tum ſtatuarius: Si tibi, inquit, emtis ſignis opus eſt, dabuntur illa duo, de quorum precio percontatus es, ſeſquidenario, & hoc in cumulum accedet.

Contra gloriæ cupidos fabula dicitur, qui tamen ab alijs non magni fieri conſueuerint.

Mercurius & Tireſias. 90

MErcurius periculum facturus diuinationis Tireſiæ formam hominis ſibi accommodat, & abactis bobus illius qui in agro paſcerentur ſub urbe, ad Tireſiam uenit, quaſi ſua aliqua de re illum conſulturus. Interea & de amiſsis bobus huic nuncium adfertur. Quo damno motus Tireſias, aſſumto Mercurio in locum editum & patentem proficiſcitur, de auium indicio furem ut cognoſceret. Iubet igitur dicere Mercurium, num auem aliquam cernat. Ille aquilam ſe uidere ait, quæ uolatu à

læua

lena ad dexteram ferretur. Nihil hæc ad nos, inquit Tiresias, obseruemus igitur aliam. Paulò pòst Mercurius cornicem conspicatus in proximæ arboris ramo insidentem, quæ nunc rostrum in cœlum attolleret, nunc terram uersus demitteret, id ipsum significat uati. Qui gestu cornicis intellecto: Hæc, inquit, cœlum et terram cornix testatur, recepturũ me boues meos, siquidem tu uolueris.

Hac fabula aduersus fures uti possumus.

91 Canes.

CVi erant canes duo, is horum alterum ad uenationes assuefecit, alterũ ad custodiam domus. Si quid autem prædæ partum labore uenatici allatum forte esset, particeps fiebat illius & domesticus. Ferebat id molestè uenaticus, & conuicia ignauiæ & desidiæ faciebat domestico, querebaturq; de suis illum defatigationibus & sudore bene uictitare. Cui domesticus respondit, non se accusandum esse, sed dominum, à quo non labores, sed aliorum labore quæsita absumere, edoctus esset.

Indicat fabula, imperitiæ adolescentum sustinere parentes culpam, qui non curarint rectè illos educari.

92 Pater & Materfamilias.

ERat nupta cum quodam mulier iracunda, & morositate intolerabilis toti familiæ. Hic cognoscendi cupidus, utrum suáne tantummodo, an etiam paterna domus ferre illam nequiret, bona cum gratia, quasi magna res agatur, ad patrẽ eam remittit. Post dies non multos reuocatam interrogat, quàm rectè sibi cum famulitio paterno

paterno conueniſſet. Bubulci, inquit illa, et paſtores mihi uiſi ſunt offendi mea præſentia. Ibi uir, mulier, exclamans, inquit, ſi grauis, & inuiſa ijs fuiſti, qui prima luce domo egrediuntur, & eadē poſtrema reuertuntur, quid de alijs ſuſpicandum, cum quibus totos dies uerſata es?

Intelligendum, ſæpenumero magna de paruis reſciſci, & incerta de certis explorari ſolere.

Hœdus & Lupus. 93

Hoedus à grege aberrauerat, hunc Lupus uiſum inſequi cœpit. Qui cum intelligeret ſe uiribus ſuis malum effugere non poſſe, callidum conſilium init, & ad Lupum conuerſus: Mi lupe, inquit, uideo me futurum eſſe cibum tuum. Tu tamen ne grauere parua in re benignè mihi facere, & quo iucundius finiam uitam, prius carmen aliquod accinito, ad quod ſaltando exhilarer. Ita etiam caruncula mea ſuauior erit. Statuit morē gerere lupus hœdo, et alta uoce edit ululatum, quo audito canes accurrunt, tum relicto Lupus hœdo fugam facere: ſed enim iure, inquit, hoc mihi euenit. Me enim, qui cocus eſſe debueram, cantorem agere non oportuit.

Fabula docet, nunquam feliciter naturam propriam exui, & indui alienam.

Cancer & Vulpes. 94

Egreſſus quondam de aquis cancer in ripa paſcebatur, hunc famelica uulpes corripuit, cumq; illum deglutire uellet: Cur igitur, inquit, ego, qui fluuiatilis eſſem, terreſtris fieri uolui?

Indicat

Indicat Fabula, sua studia deserentes, & incumbentes in aliena, merito fortunam experiri aduersam.

95 Fidicen.

Solebat quidam fidibus canendo exercere se sub testudine, cui inductum paulò antè tectorium fuerat, ubi cum uox resonaret, ualde huic illa canora uideri, itaque elatus animo, decreuit & in certamen publicum theatri procedere. Vbi cum deterrimè cantaret, sibilis exactus & plagis insuper affectus, pœnas dedit stolidæ audaciæ.

Fabula hoc indicat, quosdam in scholis & apud suos quantiuis precij sibi uideri, et opinione præclara seduci, ut ad rempublicam etiam accedere audeant, in qua gerenda sæpe turpißimè se dare consueuerint.

96 Fures.

Fvres, qui se per ruinosum parietē in ædes quasdam insinuassent, cū, quod auferre possent, nihil reperirent, gallum forte strepentem et cantantem comprehendunt, & secum asportant. Quem iugulaturi, orantur ab eo sibi ut parcant, suum enim cantum utilem hominibus esse, quos excitet de somno ad opera & laborem. Tum fures, eo libentius, inquiunt, te occiderimus, qui eos suscites, quorum uigilantia obstet conatibus nostris.

Fabula significat, malis ea maximè aduersari, quæ bonis prosint. Monet & hoc, imprudentes ea sæpe defensione uti, qua magis aduersariorum adiuuetur causa, quàm sua.

Cornix & Coruus. 97

Cornix inuidens coruo famam augurij, conspicata uiatores subuolat in arborem, & quàm potest altißima uoce crocitat, quibus conuersis et territis ad sonum illius, unus tandem, pergamus, inquit, comites, ista enim cornicis uox est, neq; in augurijs obseruatur.

Fabula docet, eos qui cum potioribus de dignitate contendant, non solum non exæquari illis, sed etiam risui sese exponere.

Cornix & Canis. 98

Cum rem diuinam faceret cornix pecude Mineruæ mactata, ad cœnam inuitat canem. Quid tu uero Deam, canis inquit, frustra solicitas, & sine causa sumtus facis? Ita enim illa te uehementer odit, ut ex omnibus tui generis animantibus uni tibi fidem augurij detraxerit. Ideo igitur cornix, huic inquit, sacra fero, ut mecum placata in gratiam redeat.

Docet fabula, esse multos, qui lucri spe inimicos colere & munerari non dubitent.

Coruus & Serpens. 99

Cum fame coruus periret, neq; escam uspiam inueniret, forte conspectum anguem conuolutum & apricantem rapit, quo replicato & sauciante coruum, ictus ille, ô me miserum, inquit, cui eiusmodi oblatum fuerit commodum, à quo mihi interitus immitteretur.

Castigat fabula auaros, quibus lucri cupiditas sæpe exitiosa esse comperiatur.

Mone-

100 Monedula & columbæ.

MOnedula animaduertens uictum abundantem columbarum, cerussa oblinit nigredinem suam, & adiungit se columbis. Hæ secum illam cibum capere, donec tacuit, facile passæ, postquam crocitantem audiuere, irruunt in eam, & abigunt de columbari. Tum reuertitur ad monedulas, quæ candicantem, ut alienam auem, & ipsæ excludunt, ita quæ non contenta sua sorte meliorem secuta fuerat, utriusq; uitæ commoda amisit.

Monet nos fabula, ut fortunam quisq; suam amplectatur, utq; cogitemus, cupiditates, præterquam quòd nihil utilitatis afferant, sæpe etiam damnosas esse.

101 Monedula.

CAptam quidam monedulam alligatam filo deuincto ad pedem illius donat filio suo, cum qua luderet. Illa impatiens humanæ consuetudinis, occasionem nacta in syluas auolat, implicito autem filo arboris ramis, cum iam fame sibi moriendum intelligeret: Me miseram, inquit, & stolidam auem, quæ hominum seruitutem fugiens, in mortem & exitium me coniecerim.

Fabula indicat, quòd homines declinantes mediocria mala, in maxima interdum incurrant.

102 Opifices.

IVppiter Mercuriũ iussit opificibus omnibus dare potionem medicatam uanitate. Ille oblitus sutorum, miscuit æqualiter mendacium uniuersis. Cum autem recordar etiã

daretur postea horum, quicquid relictum fuerat, id totum ebibendum ipsis præbuit. Ideoq; cum omnes opifices multũ mentiantur, sutores putantur esse uanißimi.

Narratur fabula mendacibus opificibus.

Iuppiter. 103

FVerat Iuppiter creatis hominibus oblitus uerecundiam quoq; indere, cum reliquos omnes affectus attribuisset. Ergo dubius animi, non inueniens uiam qua & hanc illis insereret, iubet ut ipsa in turbam & multitudinem sese inferat. Quod cum facere admodum grauaretur, Iuppiter autem ut faceret ualde instaret, consensisse tandem hac conditione dicitur, ne libido eodem quo ipsa accederet. Huius enim coniunctionem uel potius conspectum se tolerare non posse. Ex eo fit, ut omnes impuri & libidinosi etiam sint inuerecundi.

Narratur fabula contra impudicos et seruientes turpitudini cupiditatum.

Iuppiter. 104

CVm Iuppiter duxisset Iunonẽ, inuitasse ad nuptiale conuiuium uniuersas animantes traditur. Quæ cum tempestiue aduenissent, sola cessauit testudo, de qua cum causam moræ sciscitaretur, respondit illa, suã cuiq; domum gratißimam esse. Itaq; iratus Iuppiter hanc ei pœnam inflixit, ut affixam perpetuo sibi domum suam gestare cogeretur, unde & hoc est in obscura & ueteri illa descriptione huius animantis, terrigena, tardigrada, domiporta, sanguine cassa.

Fabula de ijs narratur, qui suarũ rerum tenuitatem præferunt aliorum splendori et copiæ. Monet etiam inferiores, primum ut caueant, ne ad iram prouocent potentiores contatione sua: nam fames & mora, ut ait Plautinus Sosia, bilem in nasum conciunt. Deinde ut offensos clementer respondendo placare potius, quàm uerborum insolentia contra se irritare uelint.

105 Lupus & Ouis.

QVi euaserat canes saucius lupus, cum iaceret in terra sine uiribus, à prætereunte oue petijt, de præterfluente sibi potum ut afferret: nam ego facile, inquit, tum cibum inuenero. Ouis, fraude intellecta, si ego potum attulero, inquit, me scilicet pro cibo usurus sis.

Fabula dicitur in ueteratores & fraudulentos insidiatores.

106 Lepores.

LEpores, suscepto bello aduersus aquilas, auxilium uulpium implorarunt. Qui responderunt, nõ se fuisse illis defuturos, nisi scirent & qui ipsi essent, & quibus cum bellum gererent.

Docet fabula, eos negligere salutem suam, qui cum potentioribus inimicitias exerceant.

107 Formica.

QVam animantem formicam nominamus, eam fuisse quondam mortalem humani generis accepimus. Exercuisse autem agriculturam, in cuius assiduo

studio

ſtudio & ſumma cupiditate, uicinis & res & frumenta ſubtrahere clanculum ſoleret. Qui cum, ut fit, furi multa quotidie mala imprecarentur, motus tandem Iuppiter communi execratione, in animantem, quæ, ut diximus, formica nominatur, conuertit furacem agricolam. Non tamen unà cum ſpecie mores quoq; mutati fuere, nam formica nunc quoq; rura frequentat, & alienos labores ipſa percipit, atq; recondit.

Fabula oſtendit, naturas prauas immutatas manere in omni formæ uarietate.

Veſpertilio & Feles. 108

VEſpertilio delapſa in ſolum, comprehenſa fuit à fele. Quæ cum hanc dilaniatura eſſe uideretur, petijt illa suppliciter, uitam ſibi ut concederet. At enim feles hoc facere poſſe negabat, quæ eſſet capitalis hoſtis omnium auium. Tum ueſpertilio ſe non auem, ſed murem eſſe dixit, itaq; dimiſſa fuit. Paulo poſt capta ab alia fele, ſimiliter petijt ſibi miſeræ uitam relinqui. Ibi feles ſibi hoc factu perdifficile eſſe ait, quæ cum omnibus muribus bellum gereret. Veſpertilio uerò, ſe murem nequaquam eſſe affirmare, ſed uolucrem. Quare iterum periculum euaſit, & nomine mutato bis ſeruata fuit.

Inſtruit homines fabula ad prudentiam, ut pro tempore & loco mutare conſi ia diſcant: omnibus enim propoſita conſeruatione ſalutis cum dignitate coniunctæ, non idem ſemper dici, ſed ſpectari oportet.

Viatores. 109

Viatores quidam in littore constiterant, quod longè in mari fluitantia sarmenta nauem esse arbitrarentur, quæ ad littus appelleretur. His uerò propioribus factis, sperabant lembum esse, mox uento & fluctibus eiecta sarmenta cum cognouissent, stulti scilicet, inquiunt, nos hic frustra nauigia expectauimus.

Fabula docet, quosdam ignotos formidini alijs esse opinione sua, cum quibus si quis propius congrediatur, statim apparere futilitatem & ignauiam illorum.

110 Asinus siluestris.

Siluestris asinus prostratum in Sole mansuetum asinum cernens, beatum illum iudicabat animo suo, qui et cute nitida & bene habito corpore esset. Mox uidens eundem & onera ferre, & ab agitatore fustibus cædi: Non ego te, inquit, magis beatum esse duco, intelligo enim cum quanta calamitate tua bona confusa sint.

Fabula docet, commoditates coniunctas cum miseria non esse appetendas.

111 Asini.

Asini perpetuam ponderum & agitationum defatigationem intolerabilem rati, ad Iouem legatos quodam tempore misêre, oratum ut sibi ille succurreret, tantisq; à malis liberaret animalia innocentia. Quibus Iuppiter uolens ostendere id quod peterent fieri nō posse, respondit, desituros onera baiulare asinos, cum mingendo fluuium effecissent. Quo audito, quòd ex animo & simpliciter hæc Iouem loquutum fuisse crederent, de-

crcue-

creuerunt, ubicunq; asinus minxisse alterum animaduertisset, ibidem & ipse uti mingeret, quod & ab illis custodiri ad hunc usq; diem aiunt.

Vult demonstrare fabula, fatis destinata non tolli.

Asinus & Vulpes. 112

Asinus indutus leonis pelle superbè obambulabat, & reliquas bestias territabat. Huic obuiam facta uulpecula, quæ forte illius uocem audierat: Etiam te ego, inquit, metuerem, nisi te rudere solere scirem.

Fabula indicat, quosdā indoctos alienis sæpè esse admirabiles, priusquam ipsi stultitiā suam uerbis prodant.

Asinus & Ranæ. 113

Asinus ligna portans, lacumq; transiens, & in lubrico titubans collabitur, cumq; onere grauaretur, neq; resurgere posset, eiulare & lamentari cœpit. Cuius querimoniam audientes incolæ lacus illius ranæ: Heus tu, inquiunt, quid faceres, si tanto tempore in his aquis iacuisses, quanto nos in ipsis uersamur, cum uix hic conciderìs, & omnia miserabili questu compleas?

Hanc posßit fabulam uir fortis & patiens laborum narrare ignauo & ocioso, qui in minimis defatigetur & doleat.

Asinus & Coruus. 114

Asinus pascebatur quodam in prato, huius in exulceratum dorsum inuolat coruus, & tundit rostro sauciam cutem. Tum asinus igitur rudere & subsi-

lire, at agitator ridere. Præteriens autem forte et lupus hæc cernens: O nostrum infortunatum genus, inquit, quos omnes ad primum conspectum clamoribus & armis insectantur, isti autem, coruum significans, impune licet asini pellem pectere, atq; insuper etiam arridetur.

Ostendit fabula, improbos & damnosos statim esse manifestos, cum primum apparuerint.

115 Asinus & Vulpes.

INijt amicitiam cum asino uulpes, atq; ita communiter exiere uenatum. Cum autem leonem conspexisset uulpecula, uerita ut euadere cursu posset, calliditate periculũ uitare tentat, & ad Leonem accedens, paciscitur uitam suam pro asini proditione. Leo tum quidem uulpi uitam promittit. Illa uerò in laqueum inducit asinum, in quo captus cum hæreret, neq; aufugere posset, capit prius uulpem leo, atq; ita ad deuorandum ociose asinum accedit.

Fabula indicat, quòd sociorum suorum proditores sibi etiam ipsis plærunq; exitium accersant.

116 Gallina & Hirundo.

GAllina reperta oua serpentis, cœpit studiose incubando fouere, ut pullos excluderet. Hoc agentem conspicata hirundo: Stulta, inquit, cur in hoc fœtu educando operam ponis, qui eductus in te primam omnium iniuriosus est futurus.

Fabula docet, prauitatem non mansuescere, quantumuis benignè tractetur.

Camelus.

Camelus. 117

CVm homines primum camelum aſpexiſſent, territi granditate beſtiæ, refugere illam perculſis animis. Mox intellecta manſuetudine illius, accedere propius, intuitiq; fuere confidentius. Tandem cum comperiſſent ſelle carere, eo uſq; deſpexerunt, ut & frenos inijcerent illi, & pueris agitandam traderent.

Fabula docet, terribiles caſus conſuetudine ita mitigari, ut ſæpe etiam contemnantur.

Anguis. 118

ANguis cum à plurimis calcaretur, ad Iouem ſupplex confugit, querens iniurias & uim hominum. Cui Iuppiter: Si is, qui te primus calcauit, fuiſſet à te percuſſus, reliqui à te abſtinuiſſent pedes ſuos.

Fabula indicat, eos, qui primis oppugnatoribus reſiſtant, alijs terrori ſolere eſſe.

Columba. 119

SIti enecta columba cum uidiſſet in tabula pictum cratera, rata aquam ineſſe, concitatoq; impetu ad illum lata, impactam alam in aſſeres fregit, itaq; delapſa in terram à pueris capta fuit.

Fabula monet, ut caueamus, ne imprudenter aggrediamur ullas res, obſeqẽutes cupiditatibus noſtris, quòd hæ multos in maxima damna impulerint.

Columba & Cornix. 120

COlumba, quæ in columbari nutriebatur, iactitabat

fœcunditatem suam. Audiens hoc cornix, at tu, inquit, nequicquam ea re superbis, de qua tibi plurimum doloris et luctus colligitur. Quantum enim tibi pullorum, tantum tristitiæ paritur.

Fabula docet, in seruitute miseriã augeri fœcunditate.

121 Diues.

CVm essent diuiti cuidam filiæ duæ, deq; his altera obijsset diem suum, conduxit ille mulieres, quæ in funeris pompa deflerent mortuam, quas Latini præficas dixere. Quorum miserabiles planctus conspicata superstes soror: quanta est hæc, inquit, infelicitas, id facere posse alienas, ut tam uehementer plorent atq; eiulent, cum id nos quarum luctus est proprius nequeamus? Cui mater, desine, inquit, mirari filia mea, tantopere istas mœrere: hoc enim pecunia accepta faciunt.

Fabula ostendit, inueniri quosdam tam auaros, qui non uereantur questui habere alienas calamitates.

122 Pastor.

EGerat pastor oues in quercetum, ibi strato sub arbore uestimentoq suo, conscendit illam, & decutere cœpit glandes, ad quas accurrentes oues, dum illas mandunt, etiam uestem pastoris dilacerant. Qui cum de arbore postea descendisset, & cognouisset damnum, quod interea fecerat, pessimæ, inquit, animantes, uos alijs ad uestitum lanam suppeditatis, mihi uero qui uos pasco meam uestem diripuistis.

Ostendit fabula, multos mortales alienis inscientes bene & suis malefacere.

Piſcator & Smaris. 123

SMaridem aiunt eſſe piſciculum paruum, eſu gratum. Huius generis captam unam perpuſillam oraſſe piſcatorem qui ceperat, ferunt, ut illo ſe tempore amitteret, ac ſineret grandeſcere, tum enim illum ſe cum maiore commodo ſuo facile eſſe recepturū. At ego, inquit piſcator, deſipiam, ſi ſpe futuri boni uel maximi, præſens è manibus dimittam, quamuis modicum.

Docet fabula, incogitantes eſſe, qui malint magna ſperare bona potius, quàm mediocribus frui.

Equus & Aſinus. 124

AGitabat quidam equum & aſinum onuſtos ſarcinis. Deficiente autem in itinere aſino, & petente ab equo, ut aliqua parte oneris ſe leuaret, ſi ſe uiuum aſpicere uellet, repudiauit equus preces illius. Paulò igitur poſt fatigatione & labore conſumtus aſinus in uia corruit, et efflauit animam. Tum agitator omnes ſarcinas, quas aſinus portauerat, atq; inſuper etiam detractā pellem aſino, in equum impoſuit. Ibi ille deplorans fortunam ſuam, cum ſero iam faſtidij pœniteret, Me miſerum, inquit, qui paruulum onus in me ſuſcipere grauatus fuerim, cum nunc cogar totum ferre, accedente etiam pelle comitis mei, cuius preces tam ſuperbe contemſerā.

Docet fabula, ſi ſuperiores cum inferioribus operas ſuas communicent, hoc ſolere utriſq; ſalutare eſſe.

De Fauno & Viatore. 125

SAtyros & Silenos uocant Græci ruris & ſyluarum

 numina,

numina, qui Latinis sunt Fauni & Syluani. Ex his unus quondam uiatorem hyemis frigore afflictum deduxisse perhibetur in specum suum, misertus hominis. Cumq; uideret crebro eum manus ori admouere, & illis inhalare, rogat quid sibi ea res uelit. Respondit uiator, calefieri ita spiritu manus contractas gelu. Tum Satyrus, ne quid humanitatis erga hospitem prætermitteret, affert in phiala uinum calidum & adhuc feruens, illoq; suum fouere guttur & stomachum iubet. In hoc & ipsum inspirare uiator, quod diceret admiranti & causam requirenti Satyro, refrigerari potū anhelitu. Ibi Satyrus eum auersatus: At tu, inquit, cito te aufer à me, & egredere de specu: nihil enim cum tua peruersitate commercij habere uolo, qui eodem ex ore efflas calidum & frigidum.

Fabula significat, fugiendas amicitias dubias & uariabiles hominum inconstantium & leuium.

126 Vulpes & Lignator.

Agitata uulpes à canibus, longo spacio fuga confecto, deuenit tandem ad casulam, ante quam lignator findebat stipitem quernū: ad eum supplex confugit, orans, ut sibi latebras aliquas demonstraret, in quibus, dum uenatores præterirent, occultaretur. Ille misericordia motus suam casulam iubet subire, ibi sperare se illam in tuto futuram: Postea recordatus, animantē illam esse nocentem, & tamen manifeste prodere supplicem non ausus, insecutis uenatoribus & num uulpē uidisset percontantibus

contantibus, uidisse quidē ille uerbis negabat, sed manu oculisq; casulam suam indicabat, ubi uolebat intelligi latere uulpeculă. Sed uenatores, non animaduerso indicio, et attendentes orationi, celeriter discedunt. Vulpes, quæ & audierat & uiderat omnia, progressa mox de casula, abire insalutato lignatore. Quod cum ille ægre ferret, & tanq̄ cum ingrata expostularet: Etenim salutem tu mihi debes, inquit, tuam, & meo beneficio uitam retines. Tum uulpes: Agerem, inquit, gratias ego tibi, si cum oratione tua manus & oculi consentirent. Quòd si dicendum aliquid est, ego quidem lingua bene precor, sed manus præcisas & oculos tuos effossos uelim.

Fabula contra eos narratur, qui uerbis bene pollicentur, re autem maleficiunt.

Homo & Statua. 127

QVidam domi suæ consecrata diui nescio cuius lignea statua, colere hanc, & sertis ornare aßidue solebat, & petere ab hac diuitias & opes. Sed hoc cum frustra longo tempore fecisset: non modo enim non augebatur res ipsius, sed etiam diminuebatur, iratus tandem apprehensum pedibus simulacrum terræ inflixit. Illiso autem forte in saxum capite, effractoq;, magna uis auri effunditur, quod in eo fuerat inclusum. Hoc colligens ille: Magna est, inquit, peruersitas tua diue, qui uenerantem te neglexeris, & affligentem ditaueris.

Significat fabula, prauos non cultu, sed ui & aduersatione placari.

Canis

128 Canis & Cocus.

IN domo quadam ingens conuiuium apparabatur. Inuitat igitur canis domesticus externum, secum ut epuletur. Deductus externus in culinam, uidet omnium rerum ad uictum necessariarum summam adesse copiam, magnas etiam ubiq; lautitias animaduertit. Itaq; gaudio plenus: Papæ, quàm opipare, inquit, hic nunc conuiuabor? tanto scilicet me cibo ingurgitare potero, ut saturitas postridie etiam duratura esse uideatur. Hæc ille secum lætus murmurans, caudam quasi adulans coco quassat: ille, ut ab externo metuens, arreptum de fenestra eum proijcit in uiam. Qui cum clamore maximo aufugiens, habuit obuiam sibi notum alterum canem. Hic igitur, qui fuisse eum inuitatum foras sciret, quomodo acceptus esset interrogat. Cui alter: Ita, inquit, multum potaui, ut ebrius unde exierim ignorem.

Fabula docet, fidem non habendam ijs, qui de aliorum facultatibus beneficos se futuros esse polliceantur.

129 Piscator.

PIscator artis non admodum peritus, uenit cum tibijs ad aquas, & carmen accinere cœpit, sperans futurum, ut ad uocis suauitatem pisces exilirent. Sed falsus spe sua, arripit rete, & proijcit in aquas, magnamq; copiam piscium extrahit. Quibus in ripa expositis & lasciuientibus: Nunc saltatis pessimi, inquit, dudum autem, me tibiam inflante, quiescebatis.

Fabula dicitur de ijs, quæ temere, uel non suo loco

atq;

atq; tempore fiunt. Eandem iratus Cyrus apud Herodotum κλειοῖ, narrat Aeolensibus, qui pacem à uictore peterent, quem societatem quondam ipsorum flagitantem repulissent.

Bubulcus. 130

Bubulcus amiserat uitulum de armento, quod custodire debebat. Tum ille syluas & solitudines omnes obire, & requirere uitulum. Sed multa opera & labore magno nequicquàm assumto, uotum Ioui fecit, se hœdum ille cæsurum, si esset sibi fur ostensus, qui uitulum rapuisset. Ibi forte delatus in saltum, uidet leonem, à quo mandebatur uitulus. Ad cuius conspectum ingenti formidine percitus bubulcus: Magne, inquit, Iuppiter, reperto uituli fure, hœdum me tibi ex uoto debere confiteor, sed nunc opimum bouem à me accipe, & ex illius ui atq; unguibus me eripe.

Fabula mouet, esse quosdam leuis animi homines, optantes temere quæ forte concupiuerint, eaq; consecuti cum sint, tum animis angi, & quærere, quomodo amittere possint. Itaq; Plato censebat, nihil à Dijs nominatim, sed ea, quæ profutura illi nobis scirent, petenda esse.

Coruus. 131

Coruus graui morbo laborans, Mater, inquit, Deos interpella pro salute mea, & à lachrymis tempera. Cui respondit mater: Vereor ut meas preces ullum numen exauditurum sit: nullius enim tu uictimis unquam pepercisti.

Fabula

Fabula docet, quibus secundis rebus plurimi fuerint inimici, eos non facile amicos in aduersis reperire.

132 Aquila

AQuilam de rupe leporem quem caperet despectantem, interea quidam sagitta confixit. Cuius ferrum cum intra corpus abijsset, pennæ autem arundinis exterius apparerent, illas contemplans Aquila: Hoc demum, inquit, magnum est malum, quòd meis ego pennis interimor.

Innuit fabula, miserabile esse, si nostræ nobis facultates & res periculum creare uideantur. Hoc prouerbio usus scelerate Iulianus fuit, cum causam redderet edicti, quo Christianis adimeretur lectio autorum Græcæ linguæ, & prohiberentur studia bonarum artium.

133 Cicada & Formicæ.

FOrmicæ humectatas in hyeme siccabant fruges, ad has adit cicada esuriens, & orat paululum cibi ut sibi impertiant. Cui illæ: Aestate, inquiunt, quærere te oportuit. Non uacabat, inquit cicada. Quid faciebas igitur? inquiunt illæ. Cantationibus operam dabam, inquit. Tum illæ: Si cecinisti æstate, inquiunt, hyeme saltato.

Monet fabula, ne ulla in necessaria re cessemus, ne postea egentes frustra præteritum tempus requiramus, aut aliorum opem imploremus.

134 Vermiculus & Vulpes.

EMersus de sterquilinio uermis, cœpit profiteri apud animan-

animantes, se esse medicum summum, neq; cedere Paeoni Deorum medico, usu & experientia artis. Quem rugosum & nutantem intuita uulpes: Medice, inquit, te ipsum curare prius, atq; ita profiteri artem debueras.

Docet fabula, turpiter ea ostentari uerbis, quæ re ipsa conuincantur mendacij. Et est prouerbio tritus huius sententiæ Senarius Græcus, qui irridet medicum aliorum, ipsum scatentem ulceribus.

Gallina auripara. 135

Habebat gallinam quidam, quæ ouum quotidie pariebat aureum. Hic sperans auri massam intra illam esse absconditam, occidit gallinam, & in dissecta nihil aliud reperit, quàm quod in reliquis esse gallinis consueuit. Itaq; ingentibus ille diuitijs inhians, etiam mediocres perdidit.

Monet fabula, ut immodicas cupiditates & auidos diuitiarum animos compescamus, & ut sua quisq; fortuna contentus uiuat.

Leo & Vulpes. 136

Leo senio confectus, cum uires non suppeterent ad uictum parandum, callidum cœpit consilium sustentandi uitam. Itaq; in antro, quasi periculoso morbo correptus, decumbens, quod ad ipsum uisendum passim animantes reliquæ aduenirent, præhensas illas deuorabat. Atq; ita magna bestiarum multitudine à leone absumta, accedit tandem et uulpecula ad antrum, & ante illud subsistit, hæsitabunda et circumspectans. Tum leo,

quid

quid cesset, cur non adeat ad se, rogat. At illa, id quod Horatius uersibus retulit, respondisse fertur:

Quia me uestigia terrent,
Omnia te aduersum spectantia, nulla retrorsum.

Fabula docet, prudentes ante pericula cauere sibi, & signa, quibus mala portendantur, notare, & hæc effugere.

137 Lupus & Mulier.

ESuriens lupus omnia loca circumiens cibum quærebat, tandem audit intra casam rusticam plorantem puerum, & interminantem matrem, ni desinat, lupis eum se uelle proijcere. Lupus eo dicto in spem uocatus, habiturum se cibum, totam diem astitit operiens, dum puerum mater proijciat. Sed uesperi hæc reconciliata puero, eidem abblandiens, & assentans: Mi pupule, inquit, bono animo es, lupum si uenerit obtruncabimus. Tum lupus tristis & deceptus abiens: In ista, inquit, domo aliter loquuntur, aliter sentiunt.

Fabula dicitur in eos, quorũ dictis non respondent facta.

138 Hœdus & Lupus.

SVpra tectum domus stans hœdulus lupum prætereuntem inclamabat, & illi maledicebat. Cui lupus: Non tu, inquit, sed tectum mihi maledicit.

Sæpe locus & tempus fortes facit homines timidos, ut insultare etiam præstantissimis non uereantur.

139 Mulus.

OBesus pastu hordei factus mulus incitare se ad cursum,

ſum, & gloriari de materna origine, quam celeritate refferret. Matrem, inquit, equam habeo, præſtanti celeritate, qua ego non ſum inferior. Mox quodam tempore currendi neceßitate illi impoſita, defatigatus cœpit paterni generis, & ſe eſſe aſino procreatum, recordari.

Fabula monet, non ſuperbiendum, ſi quem fortuna extulerit altius, neq; prioris conditionis obliuiſcendum: nam inſtabilem eſſe uitam hominum. Monet et hoc, prouectos ad honores & dignitatem, humilitatis aut dedecoris parentum conſcientia conſternari animis, ut Euripides Phædram loquentem introducit:

Animos uirorum fortium quoq; deijcit,
Si patris aut matris meminerint dedecus.

Anguis & Agricola. 140

IN ueſtibulo Agricolæ cauerna erat, quam incolebat anguis, hic puerum illius paruum, à quo non prouiſus calcatus eſſet, ictum ueneno ſuſtulit, atq; conſcientia facinoris in cauernam ſtatim abrepſit. Pater, dolore maximo ob mortem filij affectus, bipennem arripit, & ante fauces cauernæ aßiſtit, obtruncaturus prorepentem anguem. Hic uero, cui in memoria hæreret perpetratum facinus, egredi caute, & prius circũſpicere omnia. Sed agricola uindictæ cupiditate feſtinans, plagam in anguem uix dum apparente capite ſumma ui infert. At hic celeriter illud reducit, & mortem ſubterfugit, & bipennis in ſaxum impacta, ſignum impreßit iræ & indignationis agricolæ. Paulò pòſt hortante uxore illius,

cum angue ut reconcilietur, apponit ante cauernam panem & salem, & euocat anguem ad componendam pacem. Cui anguis: Nulla, inquit, firma pax fieri poterit, donec & bustum filij tui, & istud signum tam uiolentæ plagæ in saxo apparuerit.

Significat fabula, non obliuisci homines neq; deponere odia ac cupiditatem uindictæ, quamdiu uestigia extent malorum, quibus affecti fuerint.

141 Tubicen.

TVbicen cantu suo concitatis aciebus, & prælio commisso captus: Ne me, ne, inquit, uos interficite, nemo enim uestrum à me est occisus, quippe qui inermis nihil nisi tubam hanc, ut uidetis, habeam. At hostes, ideo te, inquiunt, cupidius interimemus, quòd pugnandi imperitus, alios ad pugnas & dimicationes incitare soleas.

Fabula docet, nocentiores esse eos, qui potentes instigent & irritent ad maleficiendum alijs, quàm priuatos ullos, qui ipsi malefici sint.

142 Arundo & Olea.

DIsceptabant de fortitudine, robore, & constantia olea & arundo. Cum autem olea arundini exprobraret mobilitatem, & quòd ad quamuis illa exiguam auram tremeret, tacuit arundo. Non ita diu post ingruentibus uentis, & resistente flatibus ipsorum olea, ab horum illa ui eruta et dissipata fuit, arundo autem submissione sua integritatem conseruauit.

Fabula

Fabula ostendit, laudandos eos magis esse, qui tempori seruire sciant, & se non opponant ualidioribus, quàm eos, qui cum præstantioribus se & potentioribus rixentur atq; contendant.

Significat & hoc, quod Herodotus scripsit: Numinis hunc esse morem, ut ardua conuellat.

Lupus & Grus. 143

INhæserat os in faucibus lupi, mercede igitur conducit gruem, qui inserto rostro in rictum suum os de faucibus extrahat. Hoc longitudine colli facile grus effecit. Cum autem mercedem postularet, subridens lupus, & dentibus infrendens: An tibi, inquit, merces parua uidetur, quòd caput incolume retuleris de lupi faucibus?

Fabula in eos dicitur, qui seruati de malis, erga salutis suæ autores ingrati reperiuntur.

Galli gallinacei. 144

DVo galli acriter inter se pro gallinis dimicabant, ita ut ambo sauciarentur, sed finito prælio, qui uictus fuerat, is pudore & dolore affectus, latebras quæsiuit, uictor autem in altum parietem euolauit, & quanta maxima uoce potuit, canere & alis strepere cœpit. Hunc de improuiso aquila præteruolans rapuit: ita alter, qui se dudum abdiderat, postea sine æmulo gallinarum consuetudine frui potuit.

Docet fabula, Deum ipsum superbis aduersari: mites autem apud illum in gratia esse.

Culex & Leo.

AGgressus culex ad leonem: Non ego, inquit, te tantam bestiam formido, neq; tu me præstantior es. Vel dic ipse, qua maxime laude excellas? Num quia unguibus laceras, & dentibus discerpis miseras bestiolas? At idem facit fœmina, si quando cum uiro pugnat. Me uero te ualidiorem etiam esse ut intelligas, age committamus prælium. Atq; ita se Martio illo canore,

Fractos sonitus imitante tubarum,

in Leonem incitans, intra nares illius inhæsit. Leo uero insaniens ira, suum ipse os proprijs unguibus dilanians, sese misere affligebat. Tum culex cum exultatione auolans & cantu, tanquam uictor, araneæ telæ irretitur, à qua cum comprehenderetur, iam moriens: Quæ hæc est, inquit, infelicitas, me leonis uictorem ab araneola interimi?

Fabula narratur contra eos, qui post magnos et præclaros successus, leui aliquo casu euertuntur.

FINIS.

HIc finis est earum fabularum, quæ Græca lingua editæ paßim in manibus discentium bonas literas habentur. Nunc ad eas accedam, quæ diuersarum gentium, & etiam earundem, dißimili tamen oratione perscriptas, nos collegimus, atq; simplici & inexquisito, puro tamen, si possemus, sermone exponere studuimus. Quod quamuis uideatur factu non difficile,

difficile, neq; laborem habere, aut industriam requirere: nos tamen in experiundo sensimus, hanc operam nonnullo nobis sudore constitisse, dicerem etiam non contemnendam neq; illaudabilem diligentiam, & studium non uulgare adhibitum fuisse, si melius de successu sperarem. Sed de hoc opere, qualecunq; est, neq; mitio putauimus, neq; nunc, alieniore, ut opinor, in loco, differere nos oportere existimamus. Hoc *tamen uidemur affirmare posse, inter has descriptiones nos comperisse, eum, qui* Aesopicam *fabulam mediocri orationis elegantia & perspicuitate, nec non sententiarũ conuenientia narrare potuerit, bonam spem de omni reliqua eruditione concipere debere. Id usq; adeo uerum est, ut etiam doctißimi uiri in hac parte neq; dubitent se frequenter exercere, et sæpe ipsi sibi minime satisfaciant: ut quamuis hæc sint quædam eloquentiæ exordia, tamen ad illa ipsa perfectio huius recurrat atq; reuoluatur. Sed ad propositam expositionem fabularum reuertamur.*

146

FABVLA DE HOMINE ET LEONE LAPIDEO.

ORta inter hominem & leonem contentione de robore, cum se huic ille anteferret, & omnibus modis uellet probare se esse ualidiorem, deduxit leonem ad effigiem hominis de saxo expressam, à qua leo item saxeus pedibus calcabatur. Tum leo: Si nostrum, inquit, genus fingere etiam didicisset, ego quoq; tibi, ut opinor, saxeos homines, qui à leonibus premerentur, possem ostendere.

Cohercet fabula iactantiam & ostentationem uirtutis propriæ.

147 De Leone sopito & Mure.

PEr leonis dormientis iubas decurrit musculus. Itaq; ille excitatus de somno, conuertit iter, neq; quo cœperat, pergere uoluit. Hunc irridebat ut timidum uulpecula. Cui ille: Non ego quidem timidus sum, sed hoc tamen iter mutabitur.

Docet fabula, ne minimos quidem casus negligendos aut contemnendos esse.

148 Leo, Aper, Vultures.

GAudebant uultures, cum cernerent leonẽ pugnantem

tem cum apro, & se uictum atq; occisum depasturos esse sperabant. Dum autem uidissent, illos omisso certamine pacem & fœdus facere, falsi spe deplorabant uanam expectationem suam.

Fabula monet, non esse lætandum ob mala aliena.

De Capra & furioso Leone. 149

COnspecto leone furente: O miseram & infelicem conditionem bestiarum, inquit capra. Siquidem etiam furiosos habituræ sumus leones, quorum mentis et rationis compotũ sæuitiã intolerabilẽ esse experimur.

Fabula deterret eos, qui in principatu sunt, & rerum potiuntur, ne in iram facile delabantur, neue è potestate exeant.

De Asino gestante simulacrum. 150

GEstabat impositum sibi asinus, nescio cuius Diui simulacrum: hoc cum adoraretur à prætereuntibus, ille animo elatus, quòd se adorari putaret, quærere de astantibus, quisnam esset, neq; enim se asinum esse arbitrari. Tum unus de illis: Tu quidẽ, inquit, asinus idem es, qui semper fuisti, sed nunc Diui simulacrum geris.

Instruit principes & potentes fabula ad moderationem, & ut se, similiter ac reliquos homines, esse mortales meminerint. Quòd autem imperium habeant in alios, hoc esse non ipsorum proprium, sed diuinum bonum, ut ait Homerus: οἵτε θέμιστας ἐκ Διὸς εἰρύαται, id est, qui regnum acceperint à Deo.

151 De Puero, qui viscera comederat.

INgurgitarat se puer uisceribus festo die quodam: Quæ, cum non posset concoquere aluus, frustillatim ille euomebat. Tum: O mea mater, territus exclamat, uiscera euomo. Cui illa: Rectè, inquit, mi fili, non enim tua, sed aliena ista bubula uomis.

Non oportere, ait fabula, grauari nos, si aliena reddenda sint.

152 De Culice & Tauro.

CVlex in cornu tauri residens, illum interrogabat, nunquid auolare se uellet? Cui respondit taurus, nihil interesse sua, utrum maneret an auolaret: ut enim non sensi accessionem, inquit, tuam, ita ne discessionem quidem sensero.

Contra eos fabula narratur, qui sibi uidentur esse sapientes, aut honorati, in stultitia sua, et aliorũ derisione.

153 De Puero & Scorpio.

LOcustas puer captans, in scorpium incidit. Huic ille: Ne, inquit, attigeris me: nam nisi à me abstinueris manum, locustas etiam, quas uenatus es, cum dolore & gemitu proijcies.

Fabula monet, uitandos esse congressus improborum.

154 De Sue & Mure.

ESuriens sus murem comprehenderat, quo famem sedaret. Hoc conspicati fabri, alter ostendens alteri ridebant.

ridebant. Tum mus semianimis: Ridetis, inquit, qui non potestis unum suem enutrire.

Multi sua errata non cernentes, aliena acriter animaduertunt, atque contra hos fabula dicitur.

De Asino induto leonina pelle. 155

PElle leonina indutus asinus territabat homines & bestias, tanquam leo esset. Forte autem conspectæ aures eminentes & longæ, indicarunt stolide superbientem asinum. Ita in pistrinum abactus, pœnas dedit temeritatis & petulantiæ suæ.

Fabula innuit, honores, indignis collatos, ad ignominiam plærunque recidere.

De Hirco & Vite. 156

ARrodentem pampinos hircum increpat uitis. Cur enim tu mea, inquit, folia carpis, quasi nihil præter ea sit frondium? Cum autem non faceret depascendi illos finem hircus: Quantum potes, inquit, noceto mihi, ego tamen uini tantum tulero, quantum te mactato ad libandum dis satis fuerit.

Indicat fabula, sæpe prodesse alteri eum, qui lædere uoluerit. Et extat Græcum epigramma hac de re, de quo expreßi sunt latini uersus:

Rode caper uitem, tamen hinc, cum stabis ad aras,
In tua quod spargi cornua poßit, erit.

De Homine & Fele. 157

HAbebat in delicijs felem adolescens; eam ut in pu-

ellam conuerteret, cum Venerem exorasset, lætus nuptias celebrat. Aderat & Venus conuiuio: hæc uolens periculum facere, cum formáne etiam animum priorem exuisset, emittit in mediũ murem. At hunc intuita sponsa, quæ inter uirgines exornata assederat, commoueri quidem admodum, sed se tamen reprehendere & continere. Tum Venus alterum musculum emisit. Quo uiso illa non magis apud se, exilire, & oblita omnium, musculum insequi cœpit. Ex eo est intellectum, difficulter uel potius nullo pacto naturam mutari posse.

Fabula docet, ingenitos mores & insitam mentem nulla arte posse transformari.

158 Caprea.

AD fonticulũ constiterat forte caprea, quæ in aquis contemplans imaginem suam, gracilia & exilia crura sua uituperabat, commendabat autem cornua. Mox audita uoce uenatoris, et canũ insultu, aufugiens, & inter dumeta cornibus adhærescens, cum celeritate pedum periculum euadere potuisset: O me desipientem dudũ, inquit, cui placerent saluti contraria cornua, crura uero displicerẽt, quorũ beneficio retineri illa possent.

Docet fabula, sæpe peruerso iudicio homines nocentibus delectari, & utilia spernere.

159 De Vulpe & Vua.

VVlpes sublimem uuam dependentem de uite conspicata, ad illam subsilijt iterum atq; iterum, omnes uires corporis adhibens, si forte attingere posset.

Tandem

Tandem defatigata inani labore, discedens ipsa sese quasi consolans: At enim acerbæ nunc etiam, inquit, uuæ sunt, & ista imprimis austera, neq; si in uia reperiatur, uidetur tollenda esse.

De ijs fabula dicitur, qui necessitati obsequuntur, & libenter abstinent ab ijs, quæ obtinere non possint.

De Coruo & Vulpe. 160

Sustulerat coruus alicunde caseum, & cum illo in altam arborem subuolarat. Vulpecula, quæ caseum concupijsset, ita illum adorta callide fertur, cum primum formam & nitorem pennarum, & laudes augurij collaudasset: Plane, inquit, te summi Iouis uolucrem esse dicam, si audiero etiam uocem, & cantum dignum reliquis uirtutibus tuis. Coruus laudibus uulpis inflatus, clamorem edere quàm maximum posset. Ita de aperto rostro delapso caseo potita uulpes, irridens illum: Nihil, inquit, tibi deest corue, præter cor.

Fabula docet, assentatores & deridendos & comedendos alijs, ut Terentius ait, exponere eos, qui illis delectentur.

De Ranis & Sole. 161

Laetabantur ranæ, cum nunciatum fuisset, solem uxorē duxisse. Tum una uetula: O stulta soboles, inquit, nos unius solis æstus et flammas metuimus, quid igitur fiet, si liberis ab hoc procreatis feruor multiplicetur.

Fabula indicat, multos esse ita amentes, ut malis proprijs gaudeant.

162 De Astrologo & Viatore.

Contemplans quidam noctu cœlum & stellas, in fossam, quam ante pedes traductam non uiderat, incidit. Tum alius eadem iter faciens, cum de gemitu illius ac oratione quod acciderat cognouisset: Optime, inquit, tu, qui os in cœlum erigebas, terram potius intueri debueras.

Fabula ostendit, reperiri quosdam, qui futura prædicere non dubitent, cum, quæ ante pedes sunt, non uideant. Irridetur Thales à Thressa ancilla similiter apud Platonem, quamuis in laudem hoc Philosophi à Platone conuertatur. Sed sic res se habet, ut ille ait:

Crede mihi sapere est, non nimium sapere.

163 De Equo & Ceruo.

Tenuerat equus pratum aliquantisper solus, postea cum in illud & ceruus uentitaret, & pabulum consumeret, cupidus ille uindictæ, quærit ab homine, utrum ope ipsius adiutus, iniurias cerui ulcisci posset? Cui respondit homo: posse, frenum si recipiat equus, & se conscendi patiatur ab armato. Annuente autem equo, tantum abfuit ut de ceruo speratas pœnas sumere liceret, ut etiam ipse in seruitute deinceps uiuere cogeretur.

Fabula monet, ne cum ullo tam graues inimicitias exerceamus, ut lædendi illius cupiditate malum etiam nobis non dubitemus accersere. Horatius ita explicat:

Qui pauperiem ueritus potiore metallis

Libertate

Libertate caret, dominum uehet improbus, atq;
Seruiet æternum, qui paruo nesciet uti.

De Sene & Concubinis illius. 164

SEnex, cuius caput respersum iam erat canis, habebat concubinas duas, moribus & ætate dissimiles. Nam altera iuuencula & lasciuior, altera ætate prouecta & senior erat. Vt igitur ad harum alteram forte accesserat, ita crines non similes suis dormienti uellebantur. Carpebat enim iuuencula albos, senior uerò nigros. Tandem ille caluo capite omnibus risui fuit.

Fabula narratur ijs, qui se contrarijs & pugnantibus negocijs occupant.

De Aquila & Monedula. 165

AQuilam rapientem agnum conspicata monedula, idem de ariete facere conatur, sed in uillis pecudis implicitis ungulis capta à pastore, & dono data filio fuit, qui illa in ludo pro monedula postea, quæ sua opinione aquilæ par fuerat, usus est.

Deterret fabula ab affectatione earum rerum, quæ res maiores sint, quàm ut nos assequi posse uideamur.

De Cornice superbiente aliarum auium pennis. 166

COrnicula collectas pennas de reliquis auibus sibi accommodauerat, & superba uarietate illa, reliquas omnes præ se auiculas contemnebat. Tum forte hirundo, notata sua penna, aduolans illam aufert, quo facto

facto, & reliquæ aues quisq; suam ademêre cornici, ita illa risum mouit omnibus, furtiuis nudata coloribus, ut ait Horatius.

Significat fabula, commendicatam speciem neq; diu durare, & perleui momento dissolui.

167 Struthocamelus.

STruthocamelus, *quem* Latini *passerem marinum dixere, auis in* Aphrica *est, penè bestia, bipes quidem illa, sed ungulis ceruinis.* Eadem *alas habet, sed supra terram non eleuatur.* Quodam *tempore igitur, cum bellum grauissimum esset inter uolucres & bestias, capta hæc à bestijs, ut auis pro hoste habebatur.* At *illa pedes ostendens, num auis illis uideretur, interrogat.* Itaq; *deceptis bestijs, tanquam ciuis, tuta apud illas fuit.* Paulo *post in prælio capta ab auibus, auem se esse, alis & rostro probauit, ita & his imposuit.*

Fabula *notat eos, qui diuersis inseruiunt quasi dominis, & tam hos quàm illos frustrantur.*

168 De Hirundine.

IN *foro, ubi iudicia fieri solebant, affixerat nidulum suum hirundo, huius pullos anguis læsit.* Tum *illa:* O *conditionem miseram, inquit, cum eo loco, ubi alij ius suum obtinent, mihi potissimum uis & iniuria allata fuit.*

Fabula *de ijs dicitur, quibus prætextu bonitatis & honestatis nocetur.*

169 Boues & Leo.

Pasce-

PAscebantur unà tres boues opimi in maxima concordia, itaq; facile ab omni incursione ferarum tuti erant, ac ne leones quidem aggredi illos audebant. Tandem dissidio inter illos nato, & soluta amicitia, singuli ualidioribus bestijs direptioni & prædæ fuere.

Fabula docet, tantum inesse mali in dissensione, quantum boni in concordia reperiatur.

De Agricola & Ciconia. 170

INter grues cœpit agricola & ciconiam. Hæc deprecata ab illo uitam, non solum innocentem, sed etiam piam se, & hominibus prodesse commemorat. Nam & nostrum genus, inquit, uenenatas bestias uenatur ac deglutit, & effœtos senecta parentes gestat atq; subleuat. Huic respondit agricola: Credere se, uera esse omnia, quæ recensuerit, sed inter nocentes captam eandem oportere pœnam sufferre quam illos.

Fabula significat, similem quenq; haberi ijs, cum quibus consociatus, & inter quos deprehensus fuerit.

De cane & frusto carnis. 171

FErebat canis secundum flumen decurrens raptum alicunde carnis frustum, cuius imago cum in aquis appareret, canis auidus illam, quasi alterum frustum undis innatans, appetit, sed dum pandit rictum, ut assumat, id quod tenuerat amittit.

Fabula docet, auariciam & infinitas cupiditates detrimentosas esse.

172 Asinus sale onustus.

Asinus cum sale in urbem agitari solitus, cum fluuius in uia transeundus esset, in illum forte quodam tempore decidit, & cum surgeret, sensit se nonnihil onere leuatum, quòd in aqua sales deliquissent. Itaq; postea semper in illo loco collabi, donec agitator, fraude intellecta, spongias asino imposuit, quibus madefactis, cum sentiret esse factum pondus grauius, multo deinde quàm antea unquam, celerius flumen transijt, diligenter cauens ne onus humectaretur.

Fabula docet, sæpe speratum commodum in detrimentum uerti. Docet & hoc, fraudulentos fraude circumueniendos. Narrat fabulam Plutarchus, & Thaletem illud inuentum spongiarum subiecisse scribit.

173 Camelus.

Camelus repanda à Ioue cornua petebat. Cuius ille stolidis precibus irrisis, etiam aures mutilauit, ut non solum inermis, sed etiam deformis de cætero esset.

Monet fabula, ineptis precibus Deos non esse fatigandos.

174 Lupus & Agnus.

Stabat supra agnum in ripa fluminis lupus, qui cum uellet, si deuorasset illum, hoc iure fecisse uideri: Cur tu, inquit, toruo uultu, & minacibus uerbis, scelestе, puras undas inquinas, ut ad me defluant turbidæ? Egóne? inquit timens & trepidans agnus, qui infra te astiti,

uſtiti, & à quo ad me illæ deferuntur. At enim maledi-
cis, inquit lupus, neq; recordare, quam pœnam ob petu-
lantiam linguæ pater tuus perſoluerit, ante menſes ſe-
ptem. Non ego tum, inquit agnus, procreatus fui. Scin
uero, lupus inquit, quàm uaſtum reliqueris nuper cam-
pum omnibus herbis nudatum? Nunquam hoc, inquit
agnus, factum reperies, neq; ego omnino, cum dentibus
caream, facere potui. Tandem lupus: Tu quidem, in-
quit, ſatis dicaculus es & diſertus, ego tamen laute cœ-
nare decreui: atq; ita correptum agnum deuorauit.

Fabula narratur, de impudentia facinoroſorum.

Venator & Paſtor. 175

Timidus uenator dicit paſtori, cupere ſe ueſtigium reperire leonis, & petit, ut, ſi quod animaduerte-
rit, demonſtret ſibi. Huic paſtor: En tibi, inquit, hic pro-
pe adeſt. Recte, inquit territus uenator, nihil quæro
amplius.

Aduerſus homines dicitur fabula, uerbis audaces, re
ipſa formidoloſos.

De Ruſtico & Equite. 176

Poſtulabat à ruſtico eques leporem, quem portan-
tem illum uidebat, & quanti uenderet rogabat.
Cum autem accepiſſet, quaſi inſpiciendum, ſubditis cal-
caribus equo, unà cum lepore auehebatur. Tum ruſti-
cus: Quid feſtinatione opus eſt? inquit, nam ego hunc
portabam dono tibi.

Docet fabula, aliorum improbitati multa ſæpe ne-
ceſſario condonari.

177 Lupus & Asinus.

COnspectum in pascuis asinum deuoraturus lupus, exoratur ab illo, ut prius spinam extrahat defixam in calce pedis posterioris. Sed dum lupus post asinum abit, percussus, & ·ertigine oborta humi stratus, facultatem dedit asino aufugiendi. Postea reuersus ad se: Cocus, inquit, qui essem, cur medicinam faciebam?

Fabula ostendit, uix sine damno fieri, ut omissa arte quam quisq; nouit atq; didicit, ad aliam factitandam aggrediatur

178 Taurus & Hircus.

CVm urgeret taurum insequens leo, confugit ille ad hirci caulam, sed hircus in foribus resistere, neque taurum intrò admittere. Tum taurus: Nisi utroq; nostrum robustior premeret me, facile poteram tibi ostendere, quanto præstent tauri uires uiribus hircinis.

Docet fabula, interdum iniurias & contumeliam debiliorum ferri necesse esse, propter metum ualidiorum.

179 Agricola & Anguis.

REpertum anguem, frigore penè mortuum, agricola misericordia motus fouere sinu, & subter alas recondere. Anguis recreatus calore uires recepit, ac confirmatus agricolæ, pro merito ipsius summo, letale uulnus inflixit.

Fabula demonstrat eam mercedem, quam rependere pro beneficijs mali consueuere.

Hirun-

Hirundo & Luſcinia. 150

Hirundo quodam tempore in ſyluas longe euolauit, ubi reperit in ſolis locis ſuauiſſime cantantem luſciniam, in ſempiterno mœrore atq; luctu, ob Ityn filium ſuum, qui eſſet tam crudeliter puerili in ætate occiſus. Hanc compellans hirundo: Mea chariſſima, inquit, tu, ſalue: quam ego hodie primum, poſt Tracicam conſuetudinem, intueor oculis meis. Sed age confer te ad homines, & nemora atq; ſyluas deſere. Ibi enim mecum multo commodius habitare poteris, ubi non feræ beſtiæ, ſed homines auſcultent carmina tua. Reſpondit huic luſcinia: Sine, mea ſoror, me hic in ſolitudine uitam degere. Nam ædificia & hominum uſus memoriam ueterum calamitatum mihi renouarent.

Fabula docet, præſtare foris & in ſolitudine uiuere quiete, quàm in urbibus & frequentia hominum cum moleſtia.

Rex & Subditus. 151

INnocenti ſubdito infeſtus Rex, ut cum cauſa illum poſſet plectere, imperat aſinum ut literas doceat. Hic ſe obedientem iuſſo futurum ait, & omnem diligentiam operæ adhibiturum, ſed eſſe tempore longo opus ad eam rem perficiendam. Peteret quantum uellet, concedente Rege, ille decennium poſtulat. Quo impetrato, amici hominem admonuere, fieri non poſſe, ut aſinum literis erudiret. At uos, inquit, bono animo eſtote. Nam intra tam multos annos aut morietur animal, aut Rex, aut

ego. Quodcunq; autem horum acciderit, ego onere suscepto liberatus fuero.

Docet fabula, difficilibus in negocijs & periculosis sæpe esse salutarem procrastinationem.

152 Rex & Subditus.

SVbditum opulentum & pecuniosum cupiens expilare Rex, ne uim fecisse uideretur, adduci hominem imperat, et à subornatis coram se postulari crimine perduellionis, quòd receptaret hostes suos, & cum illis consilia nefaria contra patriam iniret. Homini quieto, & cui nihil esset pace neq; utilius neq; optatius, mira uideri accusatio & res illa. Tum unus de accusatoribus: Etiam nunc, inquit, domi istius hostes regios occuli existimo. Ibi intelligens reus, qui essent hostes, quos abducere à se Rex cuperet: Ita, inquit, est: cogor enim fateri uerum. Sed mitte mecum ô Rex, quibus illi statim tradantur. Rex satellites cum illo misit, quibus omnem suam pecuniam & nummos cum daret deferendos ad regem: Hi quidem sunt hostes, inquit, etiam mei. Penè enim me perdiderant.

Docet fabula, prudentes parua libenter amittere, ut maiora retinere poßint.

153 Iuuenis Somniculosus.

DOrmientem quendam in medios semper dies, obiurgabant sui, et quidnam faceret in lecto tam diu quærebant. Quidnam igitur censetis? ille inquit. Dicere iussus: Quoties, inquit, mane euigilo, adsunt ad lectulum

lum meum puellæ duæ, quarum altera ad surgendum, & operis aliquid faciendum me hortatur, & ostendit, quàm turpe sit iuueni optimam diei partem in lectulo conterere: atq; interdum Græcum uersiculum accinit semisomni, cuius, ut opinor, sententia est: Auroram tertiam partem operis perficere. Ibi tum altera, nugari hanc, ait, & turbatricem esse quietis, qua nihil sit neq; melius, neq; dulcius, & qua uita hominum carere nequeat. Satis celeriter fieri ea quæ diligenter fiant. Bonum si adipiscendum sit, quouis tempore rectè surgi, malum si impendeat, nimis cito surrexeris, inquit, quamuis sero reliqueris lectum. Hæc ego, inquit adolescens, inter conuitia mutua, & altercationes grauißimas disceptantes has audiens, cum dubitem, utri assentiar, diutius soleo in lectulo immorari.

Proponit hæc fabula imaginem nobis industriæ atq; socordiæ, inter quas id est certamen, quod memorauit adolescens.

Crines alieni. 154

CAluus quidam alienos sibi crines sumserat, Græci φενάκην uocant. Orto autem uehementiore uento, deturbati illi in uiam, caluitiem reliquere manifestã, quam irridentes qui præteribant, ille intuitus: Quid ridetis, inquit, à me ablatum esse, quod meum non erat?

Fabula docet, homines prudentes æquo animo ferre iacturam earum rerum, quas in se fortuna contulerit.

Asinus vulgi. 155

SEnex pater comitatus filio adoleſcentulo aſinum agebat ad mercatum, uenditurus illum, ſi poſſet. Hoc conſpicati in agro mercenarij: O homines ſtultos, inquiunt, qui uacuum aſinum præ ſe agant potius, quàm ut alter ipſorum uehatur, cum hic ætate ſenecta, hic puerili ſit imbecillior. Senex uerum illos dicere ſentiens, filium ſuum in aſinum imponit: neq; multum uiæ progreßi, habent obuios notos ſibi homines, qui beneuolentia, ut uidebatur, ergà ſenem moti, reprehendere, quòd ipſe potius decurſa ætate & annis grauis defatigaretur, quàm ad laborem adoleſcentulum filium aſſuefaceret. Quos & ipſos rectè monere arbitratus, mutato conſilio, ipſe aſinum conſcendit, et adoleſcentulum filium ſuum præire iubet. Non multum itineris confecerant, cum audit & hoc culpantes quoſdam, quòd tenellos pedes pueri exerceret itinere, ipſe ſuis calloſis parceret. Ergo aßidere poſt ſe & filium iubet. Cum autem incidiſſent in quoſdam uiatores, ſalutato illi ſene, & de quibuſdam alijs locuti, mox, ipſiusne eſſet aſellus, an uteretur conducto, interrogant. Hic enimuerò ſuum eſſe dicebat, & ſe agere ad mercatum. Bene ſcilicet, inquiunt illi, uenditurus es exanimatum tanto pondere utriuſq; ueſtrum. Senex dicere & hos aliquid exiſtimans, pedibus alligatis aſini ſuſpenſum de pertica ipſe & filius portare. Ibi uerò hoc uidentium maxima reprehenſio & uituperatio extitit: alijs ut delirum ridentibus ſenem, alijs ut captum mente miſerantibus. Tum ille tandem perturbatus ſimul animo, ſimul indignatione percitus, ut pro-

pe flu-

pe fluuium forte astiterat, asinum in aquas præcipitem dedit. Ita dum sermonibus hominum mouetur, asinum miser perdidit.

Docet fabula, non oportere sapientes hoc agere, suas actiones ut uulgo probent, sed in honestate consiliorum illius beluæ multorum capitum censuram contemnere.

De glorioso in ignauia bellatore. 136

CVm ad urbem quandam exercitus esset hostium, præmißis paucis cohortibus, legiones & equitatus ciuiũ aduersus illos proficiscebatur. Inter equites unus præ cæteris festinabat, et reliquorũ segniciem incusabat, atq; ante aciem, quasi qui mox confligere cuperet, procurrebat: cum obuiam habuit saucios quosdam, qui de leui prælio commisso referebantur in urbem: Tum ille multo quàm antè lentiore gradu uti. Mox audito etiam fremitu & tumultu pugnantium, prorsus subsistere. De quo cum quidam, quid accidisset, & ubi illa gloria uetus esset, quæreret: Quid tu, inquit, me solum hostium uim sustinere posse credebas?

Insectatur fabula illos, quibus nihil est uerbis fortius neq; audacius, dum periculum abest: re autem ipsa & in discriminibus nihil ignauius neq; meticulosius.

Rusticus. 137

CVm in arborem ascenderat rusticus, de illa delapsus, grauiter femur dextrũ læsit. Huic alius forte præteriens se consilium daturum dixit, quo usus nunquam de arbore caderet. Vtinam, inquit ille, ante casum

meum dedisses, sed profuerit tamen etiam in posterum, dic igitur. Tum ille alter: Caue, inquit, ne uelocius terram repetas, unde ascendisti, quàm in arborem ipsam euaseris.

Fabula docet, sæpe cunctationem & moram esse laudabilem, maximè ijs in rebus, in quibus festinatio damnosa esse posset.

158 Gallus repertor unionis.

Gallus gallinaceus in sterquilinio, dum fimetum eruit, unionem reperit. Quo conspecto: Quid mihi, inquit, tam preciosa re inuenta opus est? Me tritici granum oblatum magis iuuaret. Nulli enim usui mihi esse potes. Neq; item ego te tollere, & honorem ac ornamentum tibi conciliare scio. Ita in neutro alter utilitatem aliquam reperit.

Fabula dicitur ijs, quibus indignis sæpe fortuna splendorem & bona offert, quem & ipsi sustinere nequeant, & sæpe etiam infamare soleant.

159 Canis & Ouis.

Postulabat in iudicio canis ouem debiti, quòd repeteret mutuum modiorum trium frumenti: testimonium dicebant, lupus, miluius, accipiter. Victa ouis & condemnata. sola enim erat, & planum fecerat testibus, deberi sibi frumentum, canis, quamuis non deberet, coacta iudicatum soluere, ante tempus tonsuræ uendidisse lanas dicitur, quorum precio frumentum mercaretur, & cani satisfaceret.

Fabula

Fabula docet, à malicia potentiorum nullius innocentiam tutam esse.

Leo, Iuuenca, Capra, Ouis. 190

SOcietatem iunxerant leo, iuuenca, capra, ouis. Parta autem præda, in æquales portiones quatuor diuisa, leo, prima, ait, mea erit. Debetur enim hæc præstantiæ meæ. Tollam & secundam, quam meretur robur. Tertiam uendicat sibi eximius labor, & defatigatio mea. Quartam qui suam esse uoluerit, is sciat se habiturum me inimicum. Quid facerent imbelles bestiæ, aut quis refragari leoni, uel illum infestum habere sibi uellet? Vniuersam igitur ipse prædam solus tenuit.

Hac fabula docemur, ijs qui potentum consuetudini implicentur, & insolentiam horum ferendam esse.

Fœta Canis. 191

CAnis grauida, cum partus instare tempus sentiret, impetrauit ab altera cane, sibi ut paulisper, dum onere catulorum liberaretur, concederet tuguriolo suo. Postea cum catuli iam ualentes facti essent, repetere habitationem illa suam, quòd eius usu satis longo tempore se caruisse diceret: Et nisi bona gratia suum obtineret, omnia esse experturam se aiebat, ut recuperaret domicilium suum. Cui hæc: Quid minare, inquit, quin potius hinc nos eijcis? ut potiatur tuguriolo, qui uiribus præstiterit.

Fabula significat, sæpe circumueniri blandicijs homines, ut contra se arment & augeant inimicos suos.

Atq; hoc etiam monet, ferè esse in causa meliore eum, cuius potestas plus poßit.

192 Aper & Asinus.

OBuiam factus apro asinus, crebros cachinnos eru-dens, etiam familiariter illum compellare non dubitauit: Salue mi fratercule, inquit, salue. Quam diu est, quòd te his locis non aspicimus? Vbinam gentium moratus? & percontari deinde, nunquid afferret noui? Quid narraret? Postremò etiam suam operam illi deferre, & rogare nunquid uellet? Aper cum irritaretur ineptijs stolidi aselli, iratus caput quassans: Non tamen ego, inquit, fatui istius sanguine contaminabo fauces meas, & præterijt, relinquens ignauum et uecors animal.

Fabula duo monet, alterum, ut potentiores ueniam interdum dare stultitiæ discant: alterum, ne contra præstantes se stolide humiliores inferant.

193 Muliebris luctus.

MVlier, quæ paulò antê uirum suum extulerat, quotidie ad sepulcrum illius uentitare, & plorare consueuerat. Hanc conspicatus arator, captus amore illius, assedit & ipse plorabundus ad sepulcrum, ac interrogatus cur fleret: Quidni fleam, inquit, cum amiserim formosißimā uxorem, quam nuper sæuißima mors ademit mihi? Neq; ego dolorem, quem illa mihi reliquit, aliter quàm plorando leuare possum. Idem, cum gemitu & eiulatu inquit illa, & mihi usu uenit miseræ. Sed si fortuna eadem, inquit arator, utriusq; est, cur non potius, quàm

us, quàm lacrimis conficiamur, corpora nostra coniungimus? Nam ego te non minus charam habiturus sum quàm uir prior habuit, & te eandem beneuolentiam præstituram mihi confido, quam defuncta uita uxor mea quondam mihi præstitit. His uerbis, sibi ut nuberet, mulieri persuasit. Atq; re confecta reuertens in aruum, ubi ad aratrum boues reliquerat, nusquam illos reperit: nam fur interea, qui inuenisset sine custode, illos abegerat. Plorare igitur ille & lamentari. Tum mulier accurrens consolari eum, iubereq; indubitanter sibi non minorem à se beneuolentiam polliceri quàm in priore uxore esset expertus, & blandius etiam complecti. Cui ille: priores q̃dem lacrimas restinguere facile fuit, sed hæ, nam de animo profluunt, tã cito non poterunt arescere.

Docet fabula, & luctum muliebrem esse consolabilem, & fraudulentos sæpe in fraudem incidere, & dolorem non fictum difficulter eripi.

Simiæ. 194

REferebatur quodam in conuentu simiarum de condenda urbe, quam simiarum genus teneret atque incoleret: placebatq; plærisq; etiam hac in parte hominum imitari industriam. Sed hoc ætate alijs prouectior simia magnopere dissuadebat, contraq; innumera commoda, quæ audierat à multitudine commemorari, unum aiebat malum inesse in re, quod opponi posset, quia intra mœnia, quasi cauea inclusæ, omnibus ualidioribus bestijs præda futuræ essent.

Monet

Monet fabula non solum uidendum, quid in aliqua re boni, sed etiam quid mali insit. Item hoc: Perperam consulta & deliberata, finem habere infoelicitatem.

Duo Mures. 195

OLim mus ruri genitus & educatus, urbis alterum murem incolam & habitatorem ad se inuitauit, eumq; deductum in nequaquam splendidum cauum suum, quamuis esset ætate & cura ad rem attentior, accipit tamen liberaliter, neq; in sua paupertate quæsitis parcit, sed omnia promit benigne & libenter. Apponit hospiti igitur cicer, quod pridem ad festos dies celebrandos & lautiores epulas seposuerat. Substernit illi auenam, Vuarumq; plærosq;, sed & alios quosdam acinos aridos profert. Tum etiam frustula succidiæ. Cupiebat enim omni ratione opiparam cœnam dare hospiti, & uarietate uincere singulorũ fastidium. Atqui hic superbè et contemtim arrodere dapes, cum paterfamilias ipse in recenti palea accumbens, farre & lolio pasceretur, & cibos unctiores magisq; delicatos relinqueret hospiti. Qui tamen neq; studium neq; uoluntatem illius boni consulens: Quæ, inquit, stulte, dementia est, ut hæc sola loca syluarum atq; montium incolere in omnium rerum penuria libeat? An non uenit in mentem tibi, mortalem uitam omnibus animantibus naturam esse largitam? In qua, dum durat, si tibi benefacias, tamen esse hoc haud longinquum. Si uero occasionem istam amiseris, nunquã in morte postea eandem oblatum iri. Quod si te

si te forte miseriæ & famis, atq; huiusce cultus & uictus asperi pœnitet, age in urbem te mecum, & ad homines confer, ubi in summa copia degere, & maximis uoluptatibus perfrui poßis. Mouere ista animum rustici muris: & mox, imus igitur, inquit. Profecti igitur, cum strenue reptassent, uenere tandem ad urbem,

Iámq; ferè mediam cœli nox humida metam
Contigerat, fusiq; urbis per mœnia cuncti
Conticuere, sopor fessos complectitur artus:

Cum domum subeunt hominis diuitis, & omnium rerum copia abundantis, in qua manebat urbanus musculus. Atq; ibi inductus rusticus in tricliniũ, collocatur super auratos eburatosq; lectulos, qui purpuratis & conchiliatis uestibus essent instrati. Ipse de reliquijs, quæ erant uariæ & multiplices, agitati pridie illius diei conuiuij, afferre sedulo bellißima quæq;, & ministrare studiose hospiti, utq; hilare uescatur ijs, quæ maxime placeant, hortatur. Rusticus inter hæc beatum se putare, & in summa lætitia lautißimis cibis sese replet, eamq; uitam expetendam, suam miseram prædicat: cum subito fores strepunt, & cardines sonant, hominumq; & canũ uoces exaudiuntur. Ibi conuiuæ musculi discurrere & trepidare, imprimis autem rusticus, cui, ut externo, omnia essent insueta et ignota. Tandem reddito silentio, & turba sedata, tremens toto corpore & subsiliente corde rusticus: Non mihi placet hæc uita, & uale, inquit, amice. Ego intra syluas & montes ad tenuem uictum et eruilias meas reuertor. Malo enim in securitate

pauper

pauper, quàm in opulentia maxima sollicitus semper & anxius uiuere.

Docet fabula, optimum esse, ut quisq; sua sorte contentus uiuat, neq; splendore fortunæ ad curas et anxietates occultas inuitari se patiatur. Hanc Horatius fabulam copiose uersibus descripsit, lib. 2. Satyra 6. Quem locum nos quasi reddere studuimus expositione nostra.

196 Aquila & Cornix.

FErebat ungulis testudinem aquila, quam rostro saepe frustra tundebat, perfringere enim non poterat. Huic occurrens cornix: Consilio, inquit, opus est, hera, non enim uires omnia conficere possunt. Puto enim & te audisse quod fertur:

Consilium est melius quàm uis, cum ligna secantur.
Consilium incolumem sæua inter flamina nauem
Ventorum, motis pelagiq; gubernat in undis.
Consilio celeres superantur in æquore currus.

Consilio igitur & ratione tu quoq; potiêre esca intra testam abdita, non ui. Quid igitur suades ut faciam? inquit aquila. In altißimas cœli plagas subuolabis, inquit cornix, atq; inde demittes in hanc rupem testudinem, ita afflicta ad saxum rumpetur testa, et caro nudabitur. Paruit aquila, & ita ut censuerat cornix fecit, ac testudo quidem comminuta, sed cibo aquila fraudata fuit. Nam priusquã illa deuolare posset, cornix deglutierat omnia.

Docet fabula, calliditate consiliorum munitißima quoq; expugnari.

Leo

Leo senex. 197

LEo confectus senio, uix debilia membra trahens, amißis uiribus, ab animantibus reliquis non modo contemtus, sed ultro etiam appetitus fuit, usq; adeo, ut asellus etiam, inertißima bestia, calce ferire miserum non dubitaret. Tam fortunam ille deplorare suam, & meminisse, quanto olim robustißimis quoq; beluis terrori fuisset, qui nunc ea contumelia consumto robore afficeretur.

Fabula potentes & honores atq; magistratus consecutos hortatur, ut ita se in illis gerendis teneant, ne cum uel fortuna mutata, uel hi depositi fuerint, alijs ipsi ludibrio sint.

Asinus & Catulus. 198

VIdebat Asinus amanter complecti patremfamilias catulum, qui insilierat in gremium illius. Idem & ipse igitur sperans, si pariter assultaret domino, euenturum sibi, in illum se infert, &, ut rebatur, abblanditur hero. Sed hic ineptias & peruersum studium repulit, & fustibus correxit stultitiam illius.

Docet fabula, ne affectemus ea quæ natura negauit, neue obtrudamus inuitis officia nostra.

Leo & Musculus. 199

LAsciuientes iuxta leonem dormientem musculi, unus ita agitauere incursione sua, ut in dorsum bestiæ deferretur. Qui à Leone captus, deprecari uitam suam,

& excusare imprudentiam facti. Leo etsi erat commotus, ignouit tamen musculo, & tam contemtum animalculum inuiolatum dimisit. Paulò post incautius prædam uestigans, in laqueos incidit, quibus astrictus, rugitum maximum edidit, ad quem procurrens musculus, cernensq; in uinculis eum, qui sibi dudum uitam petenti concessisset, gratiam pro beneficio relaturus, accedit ad laqueos, & illis corrosis leonem omni periculo liberat.

Docet fabula, & nullius paruitatem atq; impotentiam spernendam, & gratiam beneficijs referendam esse.

200 Hirundo & Auiculæ.

CVm linum sereretur, monuit reliquas auiculas hirundo, secum ut eruerent semina, de quibus relictis exoritura esset herba nocentissima auium generi. Sed hoc illis cum non probaret, rursum enatam primum & teneram herbam ut euellerent hortatur. Cum uero neq; hoc facere uellent, ipsa de syluis & solitudinibus ad hominum consuetudinem, & in oppida se contulit. Paulò post maturum linum carpitur, & retia nectuntur, & capiuntur auiculæ, sero deplorantes neglectionem salutaris consilij.

Fabula ostendit, uerum esse quod dici solet: Qui consilium bonum respuat, eum accersere perniciem sibi.

201 De Ranis & Ioue.

PEtijsse quodam tempore à Ioue ranæ dicuntur, sibi ut regem præficeret. Exoratus Iuppiter trabem ingentem in lacum deiecit. Quo sonitu turbatæ ranæ, re-

fugere

fugere primum, mox tamen speculari, quid accidisset. Cumq; trabem aspicerent natantem in aquis, subito in illam euasêre, cum magno contemtu, & per risum salutant Regem suum. Tunc Iuppiter immisit illis anguem aquaticum, Hydrum uocant, à quo cum capti mandeaentur, sero stulti uoti dementes ranunculos pœnituit.

Fabula monet, ne cui fortuna libertatis usum concessit, is seruitutis iugum induat.

Miluius & Columbæ. 202

Miluij metu accipitrem adsciscunt columbæ, à quo defenderentur. Accipiter admissus, quasi inobedientes castigans, plus stragis uno die in columbari edidit, quàm longo tempore euolantibus dare miluius potuisset.

Indicat fabula, malorum & crudelium patrocinia esse cruenta.

Fur & Canis. 203

Fur allatranti cani offerebat panem. Cui Canis: At nunc ego, inquit, satiatus, cum tu domum nostram compilaueris, me silente, unde mihi mox cibum petam, aut quomodo sedabitur fames mea?

Fabula docet, cauendas fraudes impostorum, neq; facta illorum, sed consilia spectanda esse. Referri & ad illud potest, quod à Iurisconsultis memoratur:

Tolle uoluntatem, nec erit discrimen in actu.

Scrofa & Lupus. 204

Accedens ad ſcrofam parturientem lupus, obſtetricis ſe munere functurum policetur. Cui ſcrofa, metuens ſuculis ſuis, ſi ederentur lupo præſente: Imò tu obſtetricem, inquit, adducito. Nam pudore prohibeor, quo minus in tali re uirili miniſterio utar. Atq; ita ablegato lupo, eniſa numeroſum fœtum, in tuto hunc collocat, & paulò pòſt reuerſum lupum deridet.

Fallacium iniurias ſæpe fallacijs repelli docetur.

205 Mons parturiens.

Mons tumens & ingemiſcens, quaſi partus inſtaret, maximos metus & terrores incuſſerat humano generi, cum ſubito mus prodijt. Itaq; anxietas hominum in riſus euaſit.

Indicat fabula, expectationem ſingularem ad maximas ſæpe nugas recidere. De qua re & prouerbio dici Horàtianus uerſus ſolet:

Parturiunt montes, naſcetur ridiculus mus.

206 Lupus & Hœdus.

Exiens in paſcua capra imperat hœdo, ne cui caulæ fores ante ueſperam pandat. Vix fuerat profecta, cum aduenit lupus, et in quantam exilitatem poterat deducit uocem, ut capræ ſimilis uideatur, & aperiri ſibi poſtulat. Cui hœdus fraude intellecta: Imberbes, inquit, animantes admitti mater uetuit.

Docet fabula, ſalutem conſeruari iuuentutis, obſequio & obedientia parentum & magiſtrorum.

De

De Ceruo & Oue. 207

PEtebat ab oue debitum frumentum ceruus, idq; teste lupo. Ouis territa, fatebatur sed debere illi frumentum, & præfiniri diem passa est, qua persolueret. Ea cum aduenisset, instanti ceruo, ut frumentum curaret sibi afferri: Quære, inquit ouis, mi cerue, in granarijs diuitum, nam mihi nullum est conditum domi meæ. Promisistin', inquit ceruus, te hoc die redditurum mihi frumentum, confessa deberi? Ita factum, inquit ouis, quia tum pelli metuebam meæ.

Fabula docet, quod ui gestum contractumq; sit, ratum haberi non oportere.

Musca & Caluus. 208

PVngebat sæpe caluum musca, nota est enim huius improbitas, itaq; ille palmam caluæ infligere, ut illam opprimeret, quæ subinde fuga elapsa deridere senem. Cui ille: Rideas, inquit, licet, me tamen ista pulsatio non admodum lædit, tibi autem inflicta una plaga contritæ interitum afferet.

Contra leuitatem narratur & petulantiam impotentum & humilium.

Vulpes & Ciconia. 209

VVlpes ciconiam cum inuitasset, apponit illi iusculum in catillo: hoc ipsa liguriens, hortatur per iocum ciconiam, ipsa quoq; ut uescatur, & boni consulat quod appositum sit, præsentiq; copia fruatur. Quid

faceret ciconia, quæ se fraudari cibo derideriq; cerneret? Nihil igitur, inquit, requiro, & curata omnia sunt laute & abunde. Sed ut gratia tibi referatur, uenies ad me quoq; cœnatum perendie. Quid opus est, inquit ludificans uulpecula? Nolo te mea causa sumtus facere. Cur, inquit illa, tam grauate? promitte uero. Fiat, inquit uulpes, etsi alio uocata est opera. Abit ciconia, & uasculum sibi parat uitreum, oblongum, & collo angustiore, in quod opiparas & delicatissimas escas indit, & uulpi, quæ ad cœnæ tempus affuerat, proponit. Tum ipsa glutire bellissimos cibos, iubereq; uulpem edere, & paratis libenter uti. Vulpes se benignitate acceptam uidens ea, qua nudiustertius ciconiam ipsa accepisset: Nihil, inquit discedens, queror. Nam qui alios fallere uolunt, ipsos quoq; falli interdum oportet.

Ostendit fabula, circumuentiones et imposturas plærunq; reuerti ad autores illarum.

210 Crabro & Mula.

CRabro inuolans in caput clitellariæ mulæ, Quin moues te, inquit, & gressus incitas? An ego te lentam uiatricem, nisi pergis, instigabo? Cui mula: Non ego te curo, inquit, sed fustes & stimulum illius qui me sequitur, mulionem significans, à quo si mihi quiete esse liceat, tuos facile, mi crabuncule, insultus pertulero.

Contra uanitatem humilium narratur fabula, qui cum nocere non possint, ab interminationibus tamen nequeunt abstinere.

Musca & Formica. 211

PRæferens se formicæ musca, illam abijcere uerbis, & se extollere: Vide enim, inquit, quanta sit humilitas tua. Caua loca terrarum incolis, & perpetuo humi reptas magno cum labore tenuem uictum quærens. At me alæ in sublime ferunt, & accipiunt mensæ regiæ, auro & argento ego eadem bibo, delicatißimis cibis uescor, purpuræ incubo: quin etiam mollißimas sæpe genas formosarum deosculor. Fastidiosæ & inflatæ opinione felicitatis respondit formica: Etiam hoc adde, improbitatem tuam inuisam & odiosam esse omnibus, contra te flabella & uenena parari. Itemq; hoc, modica anni parte durare hanc beatam uitam tuam, dum sol feruet, hyeme & frigoribus statim occidere. At ego æstate mediocri labore exerceor, ut hyeme quietam & securam uitam poßim degere.

Fabula hoc ait: Qui quæ uult dicit, ea quæ non uult audit. Et hoc: Non esse in paruis commodis, sed sine magnis incommodis uitam beatam.

Lupus & Vulpes. 212

SVmserant arbitrum de lite quadam lupus & uulpes, simium. Coram quo, cum grauißime alter alterum accusaret, & mutua sibi conuitia atq; probra ingererent, neq; criminandi facerent finem, tum iudex, silentio imperato: Te, inquit, ô lupe, scio nullam rapaciorem: & te, ô uulpes, non aliam magis fraudulentam esse bestiam. Inter uos igitur de cætero amicitia & pax,

sed reliquorum animantium, tam humani quàm beluini generis, pessimum erga uos odium esto. Hæc mea sententia est.

Docet fabula, non moueri nos dissensione & rixis improborum oportere, sed omni tempore illos, & arbitrari arctissimo uinculo prauitatis coniunctos esse, & auersari atq; odisse.

213 Mustela & Paterfamilias.

CApta mustela petebat amitti se, quæ ipsa familiæ utilis esse, & mures prehendere soleret. Ita est, ut dicis, inquit, illam qui ceperat, sed hæc opera non mihi datur, neq; meis seruis, sed primum tui uentris gratia muribus insidiaris, deinde infesta illis es, qui arrodendo reliquias uictus mei, tibi diminuant pastum. Quæ igitur non debetur tibi uenia, eam ne petas.

Dicitur fabula contra illiberalitatem eorum, qui solent, ut Comicus ait, cum nihil promereant, postulare id gratiæ apponi sibi.

214 Rana crepans.

COnspicata bouem opimum rana, etiam se posse exæquare magnitudinem illam, si contractam & rugosam pellem explicuisset, sperabat. Cum igitur se inflaret, rogat suos ranunculos, quàm longe à bouis mole abesse uideatur? Per, inquiunt illi, nostra matercula, permultum. Tum inflare se illa uehementius, & quæ uideatur, rogare iterum. Tum unus, ut Horatius loquentem

quentem fecit, de pullis: Non si te ruperis, inquit, pareris.

Stultitia reprehenditur eorum, qui aspirant ad non sperandam excellentiam.

Vespertilio transfuga. 215

BEllum gerebant bestiæ cum uolucribus, cumq; uideretur uictoria ad has sese inclinare, uespertilio, quæ euentum expectarat, neq; alterutri parti adhuc sese applicuerat, cum bestijs coniungitur. Mox fortuna mutata, ut hæc est belli uaria, uincentibus uirtute aquilæ uolucribus, ad aues illa reuolat. A quibus ut transfuga, nudata pennis, ab auium conuictu exclusa, & ad nocturnos uolatus damnata, pœnas dedit perfidiæ.

Contra mendaces & subdolos ac perfidos hæc fabula composita est.

Accipiter & Luscinia. 216

INuolarat in arborem accipiter, auras ut captaret. Ibi forte reperto nido lusciniæ, cum præhenderet iam pullos superuenit mater, & ut suis parcat, illum obtestatur per omnia diuina & humana, cum fletu miserabili. Quid fletu opus est, inquit accipiter, aut precibus? precio me citius moueris. Quodnam esset, rogantem, ipsa quod persoluere posset, carmen accinere iubet, ut delectetur. Hoc mœstißima mater summo studio, de animo quidem trißißimo, sed ab intimis præcordijs promit. Cumq; cessasset: Non mihi placuit, inquit accipiter, cantus tuus, neq; bellum carmen fuit, & arreptos pullos

 in con-

in conspectu matris deuorauit. Mox ab aucupe, quem in illa insolentia et superbia insidiantem sibi non animaduerterat, captus, non mediocre gaudium præbuit miseræ auiculæ, quæ plane diuinitus uindicari iniuriam suam cerneret.

Fabula docet, sæuitiam potentum inferiorum dolores ludibrio habere, neq; cogitare,

Vltorem post caput esse Deum.

217 Lupus & Vulpes.

COpiosam prædam lupus in antrum congesserat: accurrit uulpes, & blande illum compellat, & gratulatur aduentui prospero illius. Diu enim, inquit, à nobis abfuisti, & solicitos habuisti mora reuersionis tuæ. Lupus uulpeculam assentatione sua aliquid de præda sibi quærere intelligens: Bene, inquit, habet, tibi tamen partem afferre non potui. Falsa spe sua uulpes, & ad iram & uindictæ cupiditatem conuersa, accedit ad pastorem, &, heus tu, quid mihi dare uis, inquit, si nunc tradidero in manum tuam sempiternum hostem gregis tui? Omnia quæ uellet promittente pastore, paucos caseolos paciscitur, & illum ad specum lupi armatum deducit, qui facile hunc interemit. Postea uulpem uenientem petitum mercedem proditionis, accersitis ad tempus destinatum uenatoribus obijcit. Itaq; illa sibi interitum imminere uidens: Hoc, inquit, diuinum certe est iudicium, ut ego, quæ alterum fraude perdidi, fraude circumuenta inteream.

Fabula narratur contra inuidiam, & docet, malos male perire.

Luporum & Ouium pax. 218

Hæc antea quoq; exposita fabula, nunc paulò aliter commemorabitur.

CVm lupis bellum gerebant oues, atq; illæ, adiutæ auxilio canum, semper pares, sæpe etiam superiores erant. Lupi, uictoria desperata, ad oues legatos mittunt, qui pacem petant. Conditiones ferebantur, canes lupis ut obsides darentur ab ouibus, ipsæ catulos luporum acciperent. Cum de omnibus conuenisset, pax iurisiurandi religione firmatur. Paulò post securis ouibus, cum forte ulularent catuli luporum, illi in miseras & destitutas omni ope, quasi uiolatores pacis, qui iniuria obsides acceptos affecissent, irruunt, & ita ut prius impune illas rapiunt atq; uorant.

Monet fabula, ut eos, à quibus defendi nos sciamus, diligenter colere uelimus.

Securis & Ligna. 219

FActæ securi petijt à silua manubrium lignator, silua ad eum usum dedit stipitem oleastri. Tum instructa ad cædendum securi, siluam lignator populari, & arbores truncare. Ibi fertur fraxino dixisse quercus: Feramus æquo animo, soror, malum, quod ipsæ nobis accersiuimus.

Fabula monet, ne armemus contra nos hostes nostros.

220 Canis & Lupus.

ADmirans lupus nitorem & corpulentiam canis: Quanta, inquit, frater, felicitas est uitæ tuæ? Licet igitur, inquit canis, mecum in urbem uenias, & eadem fruare felicitate. Dum unà pergunt, animaduertit lupus in canis collo attritos pilos. Tum: Iugumne etiam sustinendum tibi est? inquit. Ceruix enim hoc glabra indicat, ut uidetur. Die, inquit canis, alligor, ut noctu sim acrior & uigilantior, atq; hæc uestigia sunt collaris, quod circundari solet ceruici. Hoc audito lupus: Vale, inquit amice, iam nihil moror seruilem felicitatem tuam.

Ostendit fabula, nihil esse libertate melius neq; præstantius.

221 Simius & Vulpes.

MEa uulpecula, inquit simius, da mihi de cauda tua tam grandi & onerosa tibi portiunculam, qua tegam patentes nates. Quàm grandi? inquit uulpes. Quòd si illam esset necesse plaustro post me subuehi, tu tamen nunquam uno huius pilo uestitior fieres.

Fabula hæc parsimoniam & sordes locupletũ notat.

222 Asini pellis.

AVfer me mors, inquit afflictus oneribus & uerberibus asinus, & eripe miserijs. Exaudijt inuocantem illa se, et præsto fuit. Moritur asinus, at pellis ipsius in tympana intenditur & exanimus etiam tunditur.

Dicitur

Dicitur fabula de pertinacia & aßiduitate infortunij.

Ceruus & Boues.

EXagitatus à canibus ad boues confugit ceruus, orans ut se tegere uelint, & apud se delitescere patiantur. Non repudiant preces illius boues, sed monent, ut de tutioribus latebris sibi prospicere uelit, aiuntq; uereri se, ne in stabulo deprahendatur. Omne se periculum subiturum affirmantem, recipiunt, & fœno atq; stramine obruunt. Aduenit paulò post uillicus, et negligenter ad boues respicit, atq; abit. Lætus ceruus se omne discrimen euitasse sperat, sed cognoscit à bobus, mox affuturum ipsum uillæ & agrorum dominum, cuius diligentiam & inspectionem si euaserit, tum sibi certo salutem posse policeri. Venit igitur paterfamilias, & ob male curatos boues indignatur, & quo quidq; conditum ac repositum loco sit, cognoscit & aspicit, ad pleraq; etiam manus ipse admouet. Inter hanc curam & attentionem, apparent cornua cerui, & ipse latens intra stramenta, & à gaudente patrefamilias cæditur.

Fabula docet, qui ad alienos confugiant, si seruentur, singulari hoc fortunæ beneficio fieri, itaq; malum haud ferè euadere. Docet etiam, diligentem curam & considerationem rerum suarum unicuiq; esse fructuosam, & nisi aspectu heri domus illustretur, omnia esse in caligine & tenebris, secundum hanc Aeschyli sententiam: Est domus oculus, aßidua heri in domo præsentia. Et præclare Plinius hoc scripsit; Ita est profectò, opera

non

non impensa cultura constat. Et ideo maiores, fertilißimum in agro oculum domini esse, dixerunt, eademq́; sententia ex Aristotele citatur.

224 Leo & Simius.

INgressus in regnum leo, quo maiore esset in gratia apud bestias, statuit corporibus illarum parcere. In hoc proposito cum aliquantisper perseuerasset, mox illius pœnitere eum cœpit, & tamen non aperte corripere ausus bestias, singilatim quasdam seducens, fœteretne os suum, ab illis quærit. Quarum alias simpliciter respondentes, sane anhelitum esse grauem, ut contumeliosas erga se, alias bene olere affirmantes, ut mendaces & irridentes se, alias etiam prorsus tacentes, ut superbas & contemtrices, discerpere & uorare omnes. Tandem simius interrogatus: Cinamomum & unguentum nardinum olere ait, & thus ac flores uernos: & longa oratione leoni ita mirifice assentatur, ut pudore tum prohiberetur, quo minus simium dilaniaret, & tamen statuit parcere huic nolle. Simulat igitur morbum, tum medici accersiti uenam tentant, & signa morbi uestigant, sed cum nihil periculi uideretur, bono esse regem animo iubent: non enim esse morbum, qui medicamenta requirat, sed languorem, qui facile uictu exquisito curari poßit: Diceret igitur, quo cibo se potißimum delectatum iri consideret. Simiorum, inquit leo, carnes nunquam gustaui, & comesse uelim nunc, si salubres sint. Attrahitur ergo statim misellus simiolus, & obijcitur

tur

tur famelico leoni, à quo discerpitur & deuoratur.

Fabula docet, contra prauitatem & crudelitatem potentiorum, nullam interdum neq; innocentiam, neque prudentiam ualere.

Pauo. 225

Conquestum grauiter apud Iunonem, auem illius propriam, pauonem accepimus, quod in tanta formositate & splendore pennarum uocis suauitate deficeretur, cum luscinia tam nihili uolucris illa abundaret. Cui Iuno: Recte, inquit, non enim omnia in unum bona conferri oportuit.

Fabula nos admonet sententiæ Homericæ: Non datur ut rebus præcellat in omnibus unus.

Panthera. 226

In fossam delapsa panthera, accurrentibus rusticis supplicat, ne se innocentem, & quæ nulli ipsorũ unquam damnum dederit, affligant. Hoc alij fieri oportere censent, alij insuper miserati illam, cibum offerunt. Neq; defuere tamen, qui fustibus & saxis male illam multarent, & pro mortua semianimem relinquerent. Noctu panthera cum uires suas recollegisset, saltu è fossa euasit, & in syluas se recepit. Postea in illius loci rusticos hostiliter grassabatur, ac metuentibus iratæ impetum uniuersis: Ego scio & noui, inquit, quibus meus casus dolori fuerit, qui mihi cibos proiecerint, sed neq; illi à me ignorantur, à quibus pulsata & icta uulnerataq; sum.

Fabula

Fabula monet, ut miseris & in mala præcipitatis parcere uelimus, ne fortuna instaurata, accepta damna & contumelias ulciscantur.

227 Verueces & Lanius.

VErueces, cum lanius accederet ad ipsos, facile passi sunt, etiam æquo animo tulere, unum atq; alterum arripi de numero suo, & mactari. Quisq; enim alterius malum negligebat, & se præteritum esse gaudebat. Tandem cæsis uniuersis, relictus unus, cum & ipse inuaderetur: O stultos nos, inquit, & infelices, qui singilatim perpeti uim & cædem, quam communiter propulsare maluimus?

Fabula ostendit, neglectionem communis salutis etiam priuatam & singulorum salutem labefactare.

228 Auceps lippus.

DVm arundines construit, & spargit escam auceps lippientibus & stillantibus oculis, auiculæ, ita illum erga se animum gerere clementem & mansuetum, ratæ, aduolant propius, & aliquæ uisco inhærentes capiuntur. Quas uidentes reliquæ aucupis morsu præfocari, & in sportellam coniici, auolantes: Heu quàm fallaces lacrimæ sunt istæ, inquiunt, quæ mortem attulere socijs nostris.

Fabula monet, ut caueamus, ne composita specie & ficta bonitate decipiamur.

229 Simiorum regnum.

Vanm

VAnus & uerax, una iter facientes, in simiorum regnum uenere. Capti statim adducuntur ad regem: ille ut in solio consederat, astantibus undiq; purpuratis simiolis: Quis ego tibi, conuersus ad uanum, inquit, uideor? Cui ille: Rex uidere mihi esse, inquit. Qui uero hi, à quibus stipatur solium meum? Proceres, inquit ille, regni tui. Delectatus simius assentatione hominis, bene eum accipi & præmijs affici imperat. Tum & alterum interrogat, quem se, & quos eos, qui circumstent, esse putet. Ille sperans ob ueritatem maiora etiam præmia, quàm mendacem esse consecutum uidebat: Simius profecto & tu, inquit, es, & isti tui populares sunt omnes. Offensus hac libertate ille regius simius, unguibus & dentibus suorum conscindi hominem & abigi iubet.

Imago proponitur peruersitatis aulicæ, & prauitatis malorum principum.

Vultur. 230

VVltur inuitatis auiculis ad conuiuium, quod illis daturus esset die natali suo, postquam hæ affuere ad tempus, clausis foribus domus, capere & occidere singilatim omnes, & de inuitatis epulas sibi instruere cœpit.

Fabula monet, uoluptatis sectatores non prouisum in exitium incidere solere.

Asina febricitans. 231

FEbri correptam & grauiter laborantem asinam, cum morbus sæuiret, inuisit lupus, & tangens æstuans

aus corpus illius, ubi doleret potissimum, interrogat: Ibi, inquit asina, uel tantum uel maxime dolet, ubi tu me contingis.

Refutat fabula simulata improborum officia, & odiosas interpellationes maleuolorum.

232 Hirci.

TRes hirci, unum grandem, qui leonem fugeret, procul conspicati, eum irridere & formidinem exprobrare. Quibus ille: Si quem fugio uos sciatis, & idem adeatis periculum, non reprehenderitis fugam meam.

Fabula narratur contra temerariam ostentationem audaciæ.

233 Gladius & Viator.

REpertum ensem in uia interrogat, qui repererat, cui excidisset? &, quisnam te perdidit? inquit. Huic gladius: Vnus quidem, qui proxime gestauit, me perdidit, sed ego permultos.

Fabula docet, facinorosos interdum ad interitum per exitia multorum peruenire.

234 Vulpes & Gallus.

COnspectum prope uillam gallum gallinaceum adoritur callide uulpecula: Et tuum, inquit, patrem noueram, atque illius suauissima uoce sæpe admodum sum delectata, neque te inferiorem eo esse uideo, nisi forte uox deterior sit. Gallus probaturus, & illam parem uel maiorem in se esse, clausis oculis altissime exclamare

cœpit.

cœpit. Irruit igitur in hunc subito uulpes, & comprehensum asportat. Re cognita, uillicus cum fuste insectatur uulpem, & familiam aduocat, clamans suum gallum à uulpe asportari. Tum gallus: Audin' tu hunc, inquit, quàm loquitur de tua præda contumeliose? Quin igitur refellis superbum mendacium illius. Vulpes inflata sermone galli: Mentire, inquit, & addere uolebat: tuum esse gallum quem ego cepi. At laxatis dentibus amissus gallus, in arborem subuolat, & irridet uulpem, quam captus decepisset.

Docet fabula, loquacitatem semper esse detrimentosam.

Mulus & Lupus. 235

DEuoraturus mulum lupus, quis uocaris tu? inquit. Egóne? inquit mulus. Ita aio, inquit lupus. At enim, inquit mulus, nescio: nam oppido pusillus parentes amisi meos, audisse tamen quasi per nebulam memini de matre, insculptum nomen meum esse in posterioris pedis dextri ungula. Si uidetur igitur leges, & ad lupum posteriores pedes conuertit. Cui, quasi inspecturo scripturam nominis, ictu uehemente caput affligit, & effracto ungulam illisit in ossa cerebro. Ille humi sternitur, at uulpes, quæ omnia fieri cognouerat, irridet iacentem, ac: Heus tu literate, istic nunc ludum aperies scilicet, inquit, & multorum nomina recognosces?

Narratur fabula contra arrogantiam indoctorum.

Verres & Lupus. 236

VErres ægre ferebat se non metui à suo genere, ita-

que deserere hoc statuit, & concedere ad oues. Vbi, cum agnos admodum terreri grunnitu & uibratione capitis sui cerneret, ibi, se facile honorem & dignitatem consecuturum sperans, remansit. Paulò post deprehensus extra caulam, & comprehensus à lupo, Me miserum, inquit, quanto salutem quàm dignitatem quærere satius fuisset.

Ostendit fabula, æquabilitatem uitæ respuendā non esse.

237 Serpens vinctus.

SErpentes in aquis degunt, qui hydri uocantur, & alicubi traduntur maximi esse, uicenosq; cubitos excedere longitudine. Huius generis unum quondam detulerant exundantes aquæ longè extra alueum fluuij, in quo degebat, & postea subsidentes, reliquerant in arenis, ubi sole & æstu cum torreretur, prætereuntem agasonem cum equuleo orat, ut impositum se in iumentum reuehat ad cauernam suam, & pro illo officio summam gratiam repromittit. Agaso motus commoda serpentis oratione, alligat spiras illius, & in equum suum uinctum imponit, & reducit ad fluuium. Ibi demtis uinculis, cum expectaret promissam gratiam, & speraret amplam mercedem, aggredi ad se infestis oculis & hostili ui serpentem uidit. Tum ille exclamans: Hæccine igitur gratia referetur maximo beneficio meo? Vulpes autem, quæ non longe aberat, clamore audito accurrit, & rem totam sciscitata de agasone cognoscit, qui conquereretur insuper apud uulpem sceleratam iniuriam,

quam

quam sibi allatum iret serpens. Hic tamen, ne opinionem tam iniusti facinoris sustineret: Iure se, inquit, sæuire in agasonem, à quo uehementissime constrictus fuisset. At fuisse hoc faciendum, agaso aiebat, siquidem auehere uellet de loco. Non laudo, inquit uulpes, cupiens periculo hominem liberare, quòd hunc colligasti, cognoscere tamen uelim, quàm arcte colligaueris. Licet, inquit serpens, ac agasonem similiter, ut dudum fecisset, uincula nectere iubet. Hic uero cum fecisset, itáne tandem uincierat? interrogat uulpes. Imò multo, multo arctius & durius, inquit serpens. Iubet igitur uires maiores adhibere agasonem uulpes. Ille ualens & robustus ita astrinxit funes, ut serpens penè strangularetur: atq; sic quidem, improbus iste, inquit, et tam uehementer colligauerat me prius quoq;. Tum uulpes: Heus tu nunc, inquit, ita colligatum reuehe eum in locum serpentem, unde sustulisti, & ibi depositum relinque. Paruit sententiæ agaso, & periculum euasit.

Docet fabula, ingratos, atq; eos maxime, qui mala pro bonis rependant, ipsos quoq; tandem similem mercedem recipere.

Ictis & Vulpes. 238

Ictis est è mustelarum genere siluestris quadrupedes, cuius pelle obduci quondam galeas solitas tradunt. Quodam tempore cum uulpe igitur ictis iter per patentem campum faciebat. Eam uulpes interrogabat: Quid rerum aut artium didicisset? Illa, nihil quidem se

tenere, respondit, præter mediocrem saltandi rationem. At ego, inquit uulpes, centũ artibus instructa sum, quarum quæuis, & ad necessaria uictui paranda, & ad uim atq; contraria omnia propulsanda, satis esse poßit. Ictis igitur uenerari, & beatam prædicare uulpem: se uero futilem & uita indignam animantẽ perhibere. Inter hos sermones exaudiri canum latratus, itaq; adesse uenatorem ictis conijciens: In fugam, inquit, nos demus. Audio enim hostium nostrorum uocem. Placide, inquit uulpes, Nondum enim necesse est accelerare fugam. Cum aũt clarior fieret latratus, fugiamus igitur, inquit uulpes. Cui ictis: Neq; mihi, confirmatæ uerbis tuis, nimis festinandum uidetur, sed iam conspectis canibus, fugiamus sane, ait. Atq; ipsa in proceram statim arborem saltu euasit. Vulpes uero in aperto campo facile à canibus deprehensa fuit. Quam illa irridens, ut unam promat hortatur, de centum salutaribus artibus suis, nunc enim necesse esse. Ita misera uulpecula & derisa & dilacerata fuit.

Fabula narratur contra gloriatores uanos, & ostentatores mendaces.

239 Lupus & Hircus.

Hircus euaserat lupum insequentem in rupem, in quam peruenire ille non posset. Vbi aliquantisper lupus cum obsedisset eum, tandem fame depulsus, sitienti tum hirco ad fluuium uicinum descendendi facultatem dedit. In fluuio autem cornua procera, & crura leuia

uia contemplatus hircus, placere sibi, & se incusare, qui lupum fugisset. Lupus stultum immorantem in fluuio, & aspectantem imaginem suam, clanculum adortus comprabendit, & iam frustra deplorantem suam uanitatem asportat atq; deuorat.

Contra stulticiam superborum fabula narratur.

Asinus & Lupus. 240

Conspicatus asinum lupus, in eum irruit, ac: Nunc tu famelicum, inquit, uentrem saturabis meum. Cupio, inquit asinus: nam sæpe mortem exoptaui, quippe qui sempiternis laboribus conficiar, oneribus ferendis & plagis patiendis. Ego enim de lacu musta, ex area frumentum, ex sylua ligna, de montibus saxa, de granarijs triticum ad pistrinum deportare cogor. Sed si uidetur, de uia me deductũ in istam uallem, mactato, ac uinctum quidem. Assentitur lupus, itaq; reste connectuntur. Tum asinus iter uersus uillam, ubi seruiebat, facere, & lupum admodum quidem renitentem ad conspectum hominum attrahere, quibus ferramentis eum impetentibus, cum unus incerto ictu restim, qua illi inter se alligati fuerant, dissecuisset, male mulctatus lupus in syluã fuga euasit. Asinus autem gaudio et lætitia exultare, & clarum rudere. Quo audito: Quantum uis, inquit lupus, clamoris ede, nunquam tamen efficies, ut ad te iterum annectar.

Docet fabula, consilijs inimicorum & maleuolorum non esse parendum. Et: Sapere stultos damno accepto.

241 Canis in præsepi.

FRendens canis dentibus, & allatrans nonnunquam in præsepi iacebat, à quo boues terrebantur, neq; admittebantur ad pabula. Cui unus: Quanta ista, inquit, inuidia est, non pati te, ut eo cibo uescamur, quem tu capere nec uelis nec poßis?

Fabula de prouerbio composita est, quo notatur inuidentiæ malignitas.

242 De mendace Puero.

PVer custos ouium crebro per lusum magnis clamoribus opem rusticorum implorabat, contra incursiones luporum. Sæpe autem frustratus eos, qui auxilium illi laturi aduenerant, tandem lupo irruente cum lacrimis clamare, & orare miserabili uoce, ut subueniretur sibi & gregi. Qui audiebant, ludere illum pariter ut ante, arbitrati, neglexerunt preces & implorationem uani pueri, ita libere in oues grassatus lupus fuit.

Fabula docet, hoc consequi mendaces, ut uerum etiam dicentibus nemo credat. Hanc de nugatore et plano, qui se crus simularat fregisse, Horatius exposuit.

243 Apicula & Iuppiter.

QVòd suos labores ab hominibus compilari apicula ægre ferret, elegantißime constructos fauos Ioui obtulit, & ab illo petijt, letiferam ut aculeo suo uim adderet. Iuppiter immanitate bestiolæ offensus: Imò

potius

potius uitalem uim tribuam, inquit, ut unà cum illo tibi uita relinquenda sit.

Fabula ad sententiam Herodoti est composita: Immodicas pœnas Dijs non probari.

Pulex captus. 244

QVid tu, inquit, es animantis? qui pulicem noctu ceperat. Qui se respondit eum esse, qui, ut à natura ad exugendum de humano corpore sanguinē procreatus sit, ita noceat nemini, præterquàm quòd cutem leuiter pungat. Quare non debere illum insontis cæde polluere manus. Interrogatus autem: Bonine aliquid facere posset? Neq; boni neq; mali ferè quicquam, respondit. Moriere igitur, inquit ille, quippe qui molestus mihi fueris, cum nec lædere magnopere, neq; prodesse omnino poßis.

Docet fabula, praui, quanquam non magna damna poßint dare, tamen melius esse ut remoueantur.

Cancri. 245

MI nate, grandior cancer paruulo dicebat, quin recta uia incedis, neq; obliquos intorques gressus? Faciam, inquit ille, mi pappule, si te idem facientem prius uidero.

Docet fabula, adolescentiam domesticis malis exemplorum maxime corrumpi.

Canis mordax. 246

CAni mordaci, ut omnes cauere illum possent, pater-

familias iusserat tintinnabulum appendi ex ære paruulum. Hoc ille, quasi præmio uirtutis suæ, admodum superbire, & alios canes præ se contemnere. Cui unus senior: Heus tu, inquit, an nescis indicari prauitatem morum tuorum tinnitu isto, non ornari ære corpus?

Coercet fabula stultitiam uulgi, quod sæpe placet sibi notis & insignibus flagitiorum suorum.

247 Vrsi præceptum.

MAgnus erat inter duos familiaritatis & necessitudinis usus, ut in summa coniunctione uoluntatum atq; studiorum uiuere uiderentur, operasq; darent inter se mutuas, & alter alteri gratificaretur. Accidit, iter ut quodam tempore communiter ambobus faciendum esset, cumq; transirent quasdam solitudines, in ursum ingentem inciderunt, quo uiso, unus celeriter in arborem euasit, alter ab urso oppressus, cum audisset, illam feram cadauera non attingere, in terram se prostrauit, & attractam animam, quàm potuit uehementissime continuit, ut uestigium nullum uitæ appareret. Vrsus omnibus partibus corporis pertentatis, & ore suo crebro ad illius os auresq; admoto, cum pro mortuo reliquisset, abijt. Tum metu ambo liberati, prosequuntur inceptum iter. Inter eundum autem interrogat is, qui arborem conscenderat, alterum, quidnam in aurem ursus iacenti immurmurasset? Multa, inquit ille, quæ nunc memorare nihil attinet, sed inprimis hoc præceptum dedit: Ne amicum esse quenquam mihi unquam persuadeam,

suadeam, cuius fidem aduerso tempore meo non fuerim expertus.

Docemur uerum esse, quod Cicero scripsit præclare, ut omnia, Pæto: Non facile dijudicatur amor uerus & fictus, nisi aliquod incidat eiusmodi tempus, ut quasi aurum igne, sic beneuolentia fidelis periculo aliquo perspici poßit, cætera sunt signa communia.

Olla natans. 248

LEbetem abeneum, & ollam fictilem undæ uis abstulerat. Tum olla magnopere uitare concursum abeni, & formidare ac tremere. Cui lebes: Quid metuis? inquit, non ego tibi nocebo. Respondit olla, in tali iactatione se non posse securo esse animo, cui non sua specta ipsius uoluntas erga se, sed fortuitus concursus timori esset.

Docet fabula, periculosas omnibus modis esse coniunctiones potentum & impotentum.

Simia. 249

COnuocatis uniuersis animantibus cognoscere Iupiter uolebat, cuiusnam omnium formosißima esset soboles. Tum simia simiolum paruulum præferens, & Ioui ostendens: Quid quæris Iuppiter? inquit, nullum hoc formoso formosiorem inuenies. Cui Iuppiter: Ideo nudas, inquit, nates scilicet habet.

Docet fabula, de illius ore, qui se ipsum aut sua prædicet, laudes & sordidas & ridiculas fieri.

250 Grus & Pauo.

PAuo contra gruem aßistens, explicatis pennis suis: Quanta est, inquit, formositas mea & deformitas tua? At grus subuolans: Quanta est, inquit, leuitas mea & tua tarditas?

Monet fabula, non esse ob aliquod bonum naturale superbiendum, neq; contemnendum alterum, cui fortasse multo maiora collata sint.

251 Abies & Dumeta.

COntemnebat propinquos dumos abies alta. Cui ille: Quanto tu nobis es præstantior, tanto tua est conditio deterior, quòd magis omnis generis iniurijs exposita sis, & tibi à dijs & hominibus pericula impendeant.

Docet fabula, non oportere excellentes ullorum paruitatem despicere. Nam multos, ut ille ait, fortuna tollit in altum, ut lapsu grauiore ruant.

252 Inuidus.

VOlens explorare sensus hominum Iuppiter, misit Apollinem in terras, qui uoluntates humanas cognosceret. Hic primum incidit in auarum unum, & alterum inuidum. Quibus cum collocutus, copiam illis fecit petendi quod uellent. Id enim, quod uterq; petijsset, ratum se habiturum, sed ea lege, ut, quod sibi alter petijsset, alteri præstaretur duplum. Nullo igitur pacto induci potuit auarus, quicquam sibi ut peteret: At inuidus

uidus erui unum oculum sibi petijt, ut auarus ambos amitteret.

Describitur hac fabula auariciæ & inuidiæ pessimum & teterrimum uitium.

Puer Fallax. 253

PLorabat ad puteum residens et queritabatur puer, ad quem accedens auarus, interrogat quid acciderit ei? Me miserum, inquit puer, cum multo largioribus lacrimis: ô miserum me. Cur miserum se prædicaret, interroganti auaro, respondet, auream situlam sibi in puteum modo delapsam. Ille cupiditate cæcus, neque unde puer auream situlam afferre potuisset, neque haud uerisimile hunc dicere cogitans, positis uestibus se in puteum demittit, quibus puer interea, dum ille reuertitur, sublatis, in syluas aufugit.

Qui aliena appetunt, eos sua etiam amittere sæpe solere, fabula docet.

Capra & Lupus. 254

COnspicatus in alta rupe stantem capram: Quin tu, inquit lupus, huc in herbidos campos, & ad lætas frondes descendis, & ista sterilia & nuda loca relinquis? Cui respondit capra, senserat enim fraudulente locutum: Non esse in animo sibi, dulcia præponere salutaribus.

Fabula docet, uoluptatum studium interdum esse exitiale.

Cornix.

255 Cornix.

Sitiens cornix reperit in urna grandiuscula aquæ non multum. Quam cum attingere arido rostro non posset, lapillos quàm plurimos in urnam deijcit, quibus fundum occupantibus, ad labrum urnæ aqua subijt, & potandum se cornici præbuit.

Docet fabula, multas res arte obtineri, quas nullæ uires assequi potuissent.

256 Simia.

MAgnum esse amorem erga natos simiarum accepimus, sed duobus partu editis, alterum mirifice diligere matrem, & gestare manibus, et frequenti complexu sæpenumero necare. Quæ igitur fugiebat canes cum gemino fœtu, chariorem manibus comprehensum, alterum de ceruice pendentem gestabat. Cursu autem fatigatæ lassatis è manibus elapsus simiolus, cum urgente ui canum tolli non posset, perijt: alter, qui collum matris arctißime astrinxerat lacertulis suis, conseruatur. Hunc postea illa solum ita uehementer, ut prius alterum, amauit.

Fabula ostendit, unius sæpe damna alteri prodesse.

257 Olla.

EXpositam sub dio ollam fictilem, ut lutum prius aresceret, quàm in fornace torreretur, interrogat imber: Quidnam rei sit? Illa uero, se dolium esse, superbe respondit. Dolium, inquit imber, in quo uinum

condi

condi solet, quod nos aquæ odimus? Peribis igitur, & illam disiecit.

Contra superbiam & fastum, & stultas elationes animorum, hæc fabula narratur. Sæpe enim fit, ut magnarum rerum professiones, & arrogantia dignitatis, homines imperitiores euertat & perdat. Itaque Vlysses ad tantarum rerum effectionem non extollitur, neq; splendescit, sed abijcitur & deformatur, idq; diuinitus.

Hœdus & Lupus. 258

Cum lupum euasisset hœdus, & confugisset in caulam ouium: Quid tu stulte, inquit ille, hic te saluum futurum speras, ubi uideas quotidie ad cædem rapi pecudes, & mactari Dijs? Non curo, inquit hœdus, Nam si moriendum sit, quanto præclarius mihi fuerit, meo cruore respergi aras Deorum immortalium, quàm irrigari siccas lupi fauces?

Significat fabula, mortem communem & paratam omnibus cum honestate & laude coniungi oportere, si fieri ullo modo poßit. Pertinetq; huc memorabilis sententia, quæ est posita in defensione Ctesiphontis: Finem & exitum uitæ mortem uniuersis esse propositam, neq; si in cauea inclusus aliquis asseruari se curet, ideo latere illum mortem posse. Bonos autem & fortes uiros uirtutem colere debere, in optima quidem spe euentuum, sic tamen paratos, ut ferant fortiter, quæcunq; Deus immiserit.

Somniatores. 259

FAciebant iter unà tres communiter, & cum per loca inculta & deserta aliquot dies pergendum esset, cibos mercati secum tulêre. Hi in uia, quæ opinione illorum longior fuerat, defecere. Itaq; duo contra tertium simpliciorem, ut credebant, consilium ineunt, quo sua illum portione fraudent: & cibus, inquiunt, qui adhuc superest, non satis est futurus uniuersis, placet igitur nobis, eum potiri hoc solum, qui maxime admirabile somnium uiderit, si tibi idem uidetur. Probata re uniuersis, ad somnum capiendum componunt corpora sua. Cum dormirent duo illi astuti, surgit tertius, & quicquid cibi reperit, id esuriens absumit totum. Senserat enim eos dolum machinari. Cum autem esset medium fermè noctis, experrecti illi, narrare inter se somnia sua. Atq; unus: Quàm mirum, inquit, somnium uidi. Quodnam? alter, obsecro edissere, inquit. Visus mihi sum uidere, inquit, arripi magna quadam ui ueluti procellæ, & ante Iouis solium sisti. Cui alter: Non minus admirabile referam, contrarium quidem tuo, somnium. Nam ego uidi me similiter impetu quodam uenti & turbinis deferri ad hiatum ingentem terræ, & in Ditis regia constitui. Quin igitur, inquiunt, referimus socio hæc, quæ oblata nobis per quietem fuêre? Itaq; excitare illum, qui fingeret se profundißimo in somno iacere, & uerbis inclamare. Qui cum audißet illas fabulas: Quis me uocat? inquit. Cui illi: Nos scilicet socij, inquiunt, tui. Quomodo, inquit, obsecro, reuersi? Quomodo, inquiunt hi, qui nusquam discesserimus? At ego, inquit iste,

iste, mihi uisus sum uidere unum uestrum raptari in cœlum, alterum ad inferos deferri. Nunquam igitur redituros uos esse ratus, cibum comedi totum.

Hoc dicit fabula, quod Lucretius:

Circumrepit uis ac iniuria quemq;,
Atq; unde exorta est, ad eum plerunq; reuertit.

Auiculæ præcepta. 260

Captam auiculam aiunt policitam aucupi, si se amisisset, daturam illi præcepta tria, quibus si uti uellet, beatam uitam uiuere posset. Cum auceps hac spe & conditione illam auolare passus fuisset, de arbore hæc accinuisse auicula traditur:

Crede parum. Tua serua. Et quæ periêre relinque.

Postea: Gratias ago tibi magne (inquit) Iuppiter, qui me de istius manu liberaris. Nam in uisceribus meis latet smaragdus uncialis, quem si ille abditum intra me sciret, nunquam uiuam amitteret. Hoc audito, mirificus dolor aucupem inuasit, & pœnitere eum credulitatis suæ, qui tam facile auiculam dimisisset. Ibi illa: Nisi sequaris præcepta mea, inquit, nihil illa tibi profuerint. Nam cur tu nunc obsecro mihi credis, quæ uncialem gemmam mihi inesse dixi, cum uix semunciæ pondus habeam? Quod si uerũ sit, cur non seruabas tuum? Sed cum & hoc neglexeris, restat scilicet, ne amissa, quæ recuperari nequeant, frustra requiras, aut desiderio illorum consumaris. Atq; his dictis, relicto aucupe, auolauit.

Explicat fabula utiles maximè sensus, ad uitam cum quiete degendam. Et hoc etiam ostendit, præcepta bona multos audire, paucos sequi.

261 Vulpes & Gallus gallinaceus.

COnsederat cum suis gallinis super arbore gallus, hunc uulpecula esuriens ad sese allicere cupiens: Quid tu, inquit, istuc subuolasti, quin plana loca frequentas? Nam non est, quod quenquam metuas, ita nuper in conuentu omnium animantium pax & concordia firmata est, & edictum propositum, ne quisquam alterum lædere, aut damno afficere ausit, neu ui aut clam in corpus aut res alterius ullus inuadat. Gallus intellecta uulpis sententia: Magnum, inquit, gaudium nuncias. Atq; inter hæc caput altè extollere, & ceruicem extendere, quasi aliquid à longinquo specularetur. Interrogatus igitur, quid cerneret, aut quid rei esset: Egóne? inquit, canes duos accurrentes aspicio, patulo rictu, festinabundos cursu incitato. Valete igitur, inquit uulpes: nam mihi, ut uideo, diutius hic morari nequaquam expedierit. Quid ita uerò, inquit gallus, Non tu pacem factam inter animantes dixeras? Ita est, inquit Vulpes, sed quid si istis res adhuc ignota sit, neque ad eos nuncius pacis peruenerit? Mea scilicet pellis præclarè distrahatur.

Hoc dicit fabula, quod prouerbium: Clauum clauo pelli oportere.

Coruus

Coruus & Vulpes. 262

ESVriens uulpes, ut aliquam simplicem auem fallere posset, abiecit se in uiam, quasi mortua esset, ne uererentur illæ aduolare ad sese. Coruus autem intuitus illam diligentius, spirare uulpem animaduertit, itaq; circumuolitans: Non meus, inquit, oculus minus est subdolus, quàm cor tuum.

Fabula prouerbij sententiam innuit, quo dicitur, furi rem esse furi manifestum, & lupum lupo.

Vulpes & Formica. 263

QVærens materiam uulpes ad domum extruendam, ubi habitaret in luce & aperto aëre, redarguitur à formica, quæ quidem, perquàm esse iucundum aspectum lucis, fateretur, sed uulpi tamen cogitandum quid ageret, quæ esset in tanto odio rusticorum propter rapinas, & cuius pelles magnopere ad uestitus hyemales expeterentur.

Fabula docet, rem nullam inconsulte aggrediendam esse.

Asinus & Leo. 264

CVm quodam tempore coniuncti fœdere & amicitia unà iter faciebant leo & asinus, conspecta hic luporum caterua, procurrit audacius, & clamorem quàm maximum erudit. Tum lupi, qui leonem etiam animaduertissent adesse, asinum quidem illi deriserunt, sed celeriter se fuga subduxere. Asinus autem interro-

ganti leoni, quænam tanti clamoris causa, & quid factum esset? respondit: Se lupos conspectos absterrere uoluisse, à quibus derisus fuisset, cum tamen ipsum leonem uisum statim fugissent. Recte, inquit leo, non enim clamores, sed uim metuit lupus.

Fabula indicat, fortes & constantes uiros non uerbis, sed factis animum attendere.

265 Vulpes & Anguis.

FAmelica uulpes, cibum quærens sibi, discurrebat per syluas & campos, ac forte calcauit anguem, à quo icta cum esset, magno dolore & indignatione concitata, morsu illum sauciat, atq; ita læsi ambo, tum quidem discedunt, medicinam quæsituri uulneribus suis. Post annos aliquot obuiam factus anguis uulpi, animo memori & cupido uindictæ, callide uulpem uerbis aggreditur, &, quàntam, inquit, tristitiam cepi de dißidio nostro, neque quicquam ex illo tempore, quo simultas inter nos extitit, maiori mihi curæ fuit, quàm ut gratia nostra reconciliaretur, ac post illa te quidem nunc uideo primum. Quare, si uidetur, obliuiscamur priorum, & amicitiam renouemus, interq; nos amanter complectamur, qui pridem hostiliter appetijmus. Quid enim magis omnibus mortalibus, cuiuscunq; generis ac conditionis, expetendum, quàm pax & concordia? Quæ alia res melior, utilior, iucundior esse poßit? Hæc omnia & conseruat præstatq; incolumia ac salua, & auget atq; bonis multiplicibus complet. Hæc ferè illa est,

quæ

quæ opes, diuitias, uitam deniq; ipsam & parit & nutrit atq; educat. Et quid multis opus? Nullum est bonum in terris, pacis bono præstantius neq; optabilius. Atq; hæc locutus ad osculum se erigere anguis, & uulpi oculis abblandiri. Illa uero angui non credidit, quem sciret natura esse implacabilem, & cum sæuum tum etiam malitiosum. Itaq; eum auersata: Sic, ut loquere, est, inquit. Sed ut pace uera nihil melius, ita ficta deterrima res est rerum omnium. Hoc enim uenenum, quadam dulcedine opinionis pacificæ conditum, & non uitatur, & haustum subito necat. Neq; ullæ possunt inimicitiæ & bellum tam nocere, quàm simulata beneuolentia & pax. Hæc publicas & priuatas res, hæc salutem, dignitatem, uitam, fortunasq; euertit ac pessundat, nihil metuentium & securorum. Nam inimico & hosti nemo credit, ideoq; ab his non fallitur neq; decipitur quisquam. Sed illa fucata uerba, & species honestissima bonitatis, ea in fraudem imperitiores impellunt, ea simplices inducunt in errorem atq; miseriam. Ac tibi quidem laudatori pacis tantum esse responsum uolo. Ad reconciliationem autem gratiæ & amicitiæ nostræ quod attinet, ita habeto, neq; me post ea, quæ accidere memini, tibi unquam ex animo credituram esse, neq; arbitrari, te, mihi ut fidem habeas, facere posse.

Fabula monet, incertam & dubiam esse uoluntatem eorum, inter quos magnæ inimicitiæ & graues simultates intercesserint, maxime si unus etiam ab altero læsus, & damnis affectus fuerit.

266 Terra foeta.

CVpida foetus terra uentum intra se concepit, cuius ui concussa & mota, tremere & agitari. Tandem illa liberata, & flatibus eiectis: Cur igitur, inquit, cum toties uidissem parturientium labores, etiam ipsa grauida fieri uolui?

Fabula notat eos, qui suo malo potius quàm alieno sapiunt, id quod à stolidis fieri solet, secundum hoc:

παθὼν δέ τε νήπιος ἔγνω.

267 Hircus & Erinaceus.

COntemplans cornua sua & crura in aqua renitentia hircus, dignum se magnis honoribus esse arbitrabatur, sibiq; admodum placebat. Cui erinaceus, qui forte & factum hirci & uerba audierat: Si, inquit, oculatum etiam tergum haberes, aut tua mutila cauda, & extantes coxæ in aquis apparerent, sic te satis honoratum esse crederes.

Fabula hoc dicit: Non uidemus manticæ quod in tergo est.

268 Struthocamelus volans.

STruthocamelus alas quidem habet, quibus in cursu ad pernicitatem adiuuatur, sed in sublime uolando non extollitur. Hæc siue bestia seu auis, cum forte in ardua rupe constitisset, incitare sese ad uolatum, & imitare uelle reliquas uolucres. Cui gallina, quæ hoc conantem uiderat: Caue, inquit, ne uolandi cupiditate

etiam

etiam ingrediendi facultatem amittas. Qua derisa, deiecit se paßis alis de rupe, atq; ad terram pondere suo afflicta crura fregit.

Fabula docet, contra naturam niti oportere neminem.

Lupus & Vrsus. 269

QVærebat ex urso lupus, qua de causa caput semper demissum gereret. Quia enim, inquit ursus, debile illud est & infirmum. At tu, inquit lupus, cornibus armato, quemadmodum armata esse capita taurorum cernis. Quis hoc, inquit ursus, præstare mihi poterit? Multa, inquit lupus, homines norunt, quos natura singulari ingenio et industria instruxit. Inter eos igitur huius rei artificem quæres. Vrsus paruit monitis lupi, & inuento tandem, qui cornua se additurum ipsi profiteretur, de mercede sciscitari ac pacisci cœpit. Cui artifex: Da sanè mihi dimidiatas aures tuas, inquit. Quid enim præter has aut poßis aut uelis persoluere, nihil uideo. Fiat, inquit ursus lætus, si pro acuminibus aurium aciem cornuum habiturus esset, ac truncari illas patitur. Tum artifex: Nunc perforabo, inquit, eam capitis partem, cui tu potißimum inseri cornua uolueris. Minime, inquit ursus: desiperem enim, si hoc fieri permitterem. At ego aliter, inquit artifex, cornutum te reddere non potero. Carebo igitur, inquit ursus, potius cornibus, quorũ cupiditas utinam non aures mutilasset meas.

Docet fabula, incogitantium & stultorum affectationes detrimentosas ipsis esse.

270 Talpa & Mus.

CAecum quidem esse animal talpam, uidetur minime incertum esse, sed habet tamen quiddam oculorum simile, uel etiam oculos fortasse, quibus tenuissima membrana prætenditur. Huius generis unum gloriatum de oculorum pulcritudine contra murem accepimus. Cui mus respondisse fertur: O bellos oculos, qui nihil aspiciant.

Reprahendit fabula arrogantiam & inanes ostentationes.

271 Ficus & Spina.

CVm ficus grossis esset grauis, florebat spina. Hæc igitur ad ficum: Vbi flores tui sunt? ait. Cui ficus: Vbi fructus tui, inquit, sunt? At mihi, inquit spina, fructus natura negauit. Quare tu igitur, inquit ficus, flores in me requiris, cum floribus multo præstantiores fructus uideas?

Nunquam quidem abesse, intelligendum, à uirtute decus, sed minus interdum conspici. At uitiosa & futilia nonnulla sæpe admodum nitent.

272 Simius & Vulpes.

SImius contemplans bene habitam & curata pelle ac nitidis pilis uulpem: O quanta, inquit, benignitate erga te maiore usa est natura, quàm erga me, quem exquisita quadam deformitate affecit. Cuius errorem ut refelleret: Venito mecum, inquit uulpes. Faciam, inquit

quit ille, ut iubes, etsi pudet me strigosum & nudum tecum incedere per uiam, quæ ita quasi pexa & uestita es. Cum non multum itineris confecissent, obuiam fit illis Elephas, cui essent dentes fracti. Hunc uulpes interrogat: Quæ uis dentes tantæ bestiæ frangere potuerit? Cupiditas, inquit ille, hominum, qui cum prædæ huius auidi me pertinacius oppugnarent, ipse impactos arborum truncis excußi, & impenso eo, quod tantopere expetebatur, redemi uitam meam. Progreßi longius aspiciunt cruentum fibrum, cui adempta essent uirilia. De quo & ipso causam eius mali percontata uulpes cognoscit, quòd ipse sibi præmordisset, cum ob ea se peti & captari sciret. Digreßi ab hoc uident pauonem, cui essent pennæ & de cauda & de alis reuulsæ. Rogat uulpes, à quo ita deformatus & spoliatus sit decore suo? Cui respondit pauo, hominem pulcritudine & luculentia illarum captum, rapuisse eas sibi. Hoc relicto, incidunt in uulturem, cui de pectore pellicula esset detracta, quem miserata uulpes: Quid te in hoc, inquit, tantum malum impulit? Cui uultur: Plumarum laneam quandam molliciem delicati concupiuêre, & repertam in me adimentes, ita, ut cernis, denudarunt. Vix à conspectu huius abierant, cum obuiam habent hominem onustum sarcinis, et trahentem secum paruulos liberos, pone sequente uxore. Hunc uulpes salutat, & unde ueniat, quoq; proficiscatur, percontatur. At ille: Quo quidem eam, nescio: sed de urbe capta uenio, quæ quondam omnium rerum copia affluens, uim hostilem in se

 poten-

potentiorum concitauit, & nunc direpta ac diruta, me quoq; miserum perdidit. Tum uulpes: Viden', inquit, diuitias, & copiam eorum, quæ magnifieri & placere solent, non reddere beatos possessores suos. Quapropter sic tuæ paupertatis neq; pudeat te, neq; pigeat.

Docet fabula, in opulentia & abundantia plus esse plerunq; mali, semper quidem maiora pericula, quàm in paupertate & egestate.

273 Vulpes & Mustela.

VVlpes irrepserat in frumenti cameram per angustam rimam, quòd ualde macilenta esset, & corpore attenuato fame. Repleta autem, cum eadem se recipere & egredi uellet, non magis patuit exitus distentæ cibo. Tum nitentem & urgentem fugam conspicata mustela monet, ut sic exire studeat, quemadmodum intrauerit. Macie enim pristina recuperata, tum demum euasuram illa, qua subierit.

Horatius ad Mecœnatem fabula utitur hac significatione: Qui à diuitibus & potentibus locupletentur, eos intelligendum se in carcerem includere obsequij illorum, neq; inde, nisi partorum commodorum amißione, liberari ferè posse.

274 Cucurbita & Palma.

CVcurbita consita ad palmæ radicem, cum largis imbribus irrigata esset, stirpi palmæ innitens, ad illius se cacumina extulit. Tum interrogare palmam, quot

quot annis ad tantam granditatem peruenisset? Cui respondit palma: Non minus centum annis. Tum cucurbita: Quanto te ego sum melior, inquit, quæ non dies totidem crescendo confeci, & tuam exæquaui altitudinem. Paulo post præmatura, & ipsa flaccescere, & radix amisso succo non magis uegetare illam. Ergo quàm temere de successu incrementi sui gloriata esset intelligens, & suam granditatem contemnens, futilitatem confessa fuit.

Fabula docet, quæ citò oriantur, etiam cito occidere, ut de solstitiali herba Plautus ait. Et, subita incrementa fructuosa non esse. Huc pertinet & hortorum Midæ & Adonidos prouerbium.

Viperæ. 275

Vipera non parere fœtus suos, sed ab his perrodi traditur, quod uerum esse multi negant. Sed quæ morsus illos grauida quondam sentiebat, accusasse impietatem suorum fertur, & multum questa fuisse de immanitate erga se illorum. Quibus responderint hi: Ferendum esse ipsi à se, quod ab ipsa tulerit mater. Quin etiam se patris sui interitum ulcisci. Traditur enim ab hac maris caput mordicus auferri. Feram igitur, mater, sed & uos feretis, inquit.

Fabula scelerum uindictas, & delictorum supplicia congruentia esse docet.

Porcus & Vulpes. 276

PInguis & obesus aßiduo pastu, & diligenti fagina-tione porcus, interrogatus à uulpe, unde nam ipsi tanta corpulentia, & ille, quem animaduerteret, copiosus adeps contigisset? Cui porcus respondit, curam hoc efficere domini, à quo omnia præberentur abundè, & etiam ingererentur. Quo nomine porcus dicere beatum se putandum, qui tantopere hominibus placeret. Vulpes non potuit se continere, quin fatuam & insulsam, nisi animam pro sale haberet, bestiam redargueret, atq; illum abducit intra uillam, ante quã forte conuenerat, iubetq; sursum aspicere. Hoc ille uix potuit, cum difficulter ceruicem reflecteret. Sed sublatis oculis, succidiam uidet, laridum, pernas, farta. Tum uulpes: Hæc, inquit, omnia suilla sunt, & ad tales fructus tendit cultura tua.

Fabula docet, uitandas uoluptates. Et hoc, quod Græci dicunt: In uentre pingui non inesse sapientiam.

277 Canis Senex.

BOna & laudabili opera canis perstrenui usus aliquantisper uenator fuerat. Deficientibus autem iam uiribus, & debilitatis membris, nihilo secius ille tamen ab hoc alacritatem & cursus pristinos requirebat, & uerbis atq; uerberibus cessantem urgebat. Cui canis: Quàm cito oblitus meritorum meorum, inquit, ita in me sæuis? Neq; mihi prodest quicquam, quòd benefecerim, cum facere posse desierim.

Fabula reprehendit hominum prauitatem in benefi-

ciis obliuiscendis. Dicitq; *idem, quod uersus* Homericus: ὀυκ-ἔςι χάρις μετόπιϑεν ἐυεργέων. Id est: *Benefacti gratia rara est.*

Mustela. 278

I*Mbecillis iam & annis grauis mustela mures assequi non magis poterat.* Hanc *igitur excogitat fraudem:* In *frumenti manipulos se implicat, eodem ueniunt & mures, fruges ut erodant, hos illa sine labore & defatigatione capit, atq; deuorat.*

Fabula docet, uiribus deficientibus magnum in prudentia subsidium esse positum.

Tigris. 279

V*Enator iaculis & sagittis feras persequebatur, quibus fugitantibus,* Tigris *se bellum solam sustenturam esse profitetur.* In *huius, de latebris suis, femur, sagittam uenator conijcit. Tum illa grauiter ingemiscere, & circumspicere, ac quærere autorem uulneris.* Cui *obuiam facta uulpecula:* Quis *te læsit, ô fortißima (inquit) ferarum?* Nescio, *inquit illa, sed sentio uiri robusti adhibitam manum fuisse.*

Refutat *fabula temeritatem audacium.* Qui *autem uiribus præstant, plærunq; incautiores esse consueuêre.* Docemur *igitur hoc, ut intelligamus, uictoriam non tam uirium esse, quàm prudentiæ.*

Bos & Mus 280

O*Pimum bouem, resupinatum in stramento, arrodere*

dere mus cœpit, & dentibus obesum femur impetere. At bos primum caput quassare, et mouere cornua, mox etiam exilire, & circumspicere ac uestigare hostem. Cui mus de cauernula sua caput exerens: Quantilla, inquit, ego bestiola quantum animal excitare potui?

Fabula docet, sæpe nihili & contemtos homines impune illudere potentioribus & magnis.

281 Bos & Iuuencus.

Ante bouem arantem, quem ætate confectum, etiam quotidianæ aratri et plaustri trahendi operæ senitum & squalidum reddiderant: ante hunc igitur exultare nitidus & petulans iuuencus, atq; illius scabram & depilatam cutem irridere. Paulò pòst arripitur ad immolationem iuuencus, qui cum præter bouem duceretur, demisso capite, & lento passu ingrediebatur. Tum bos: Etsi, inquit, nolim has te pœnas dare lasciuiæ & insolentiæ tuæ, tamen cum ita ceciderit, delector id me cognoscere uerum esse, quod audire etiam de meis parentibus memini: In maximis periculis uersari petulantem iuuentutem. Ac esse quidem ætatem hanc per se uitijs obnoxiam, sed tum maxime, cum accedat iniuriarum & improbitatis usurpatio.

Præceptum & admonitio fabulæ narratione comprehenduntur.

282 Simiæ.

Simiæ purpuratæ instituebantur ad saltationes. Quarum cum peritæ uiderentur esse, productæ fuêre ad specta-

spectaculum. Saltantibus autem immisit quidam nuces, quibus uisis, omnibus posthabitis & neglectis, ad nuces illæ discurrere, & de his inter se luctari ac depugnare.

Fabula hoc dicit: Naturam expellas furca, tamen usq; recurret.

Asinus Controuersus. 253

DVo, qui unà iter faciebant, asinum oberrantem in solitudine conspicati, accurrunt læti, ac uterq; sibi illum uendicare, quòd ipse prior conspexisset. Dum contendunt & rixantur, neq; à iurgijs abstinent, asinus aufugit, & subducit se oculis illorum. Ita dum uterq; nondum præhensum suum esse uult, neuter illo potitur.

Fabula docet, inter altercandum multa, quæ placido consensu retineri potuissent, solere amitti. Nota enim est sententia, quæ uulgo fertur:

Nimium altercando ueritas amittitur.

Piscatores & Testudines. 254

AD nauseam usq; saturi testudinum carne piscatores, cum etiam multum adhuc illis superesset, prætereuntem forte Mercurium ad suas epulas inuitant. Qui non ignarus, quippe Deus, quo animo uocaretur, iußit suas ipsas testudines uel edere uel uomere, neque post sua demum fastidia conuiuas quærere.

Prodigorum stultitia notatur, qui ea alijs tribuunt, quæ ipsi despiciunt & paruipendunt, etiam ea, quæ quantiuis interdum precij sunt.

Coruus

285 Coruus & Lupi.

PEtebat à lupis partem prædæ coruus, quos totum diem sectatus fuisset. Cui illi: Non tu nos quidem, sed prædam sectatus es, eo quidem animo, ut ne corporibus quidem nostris uelles parcere, si exanimarentur.

Fabula docet, spectari in actionibus non tantum quid fiat, sed etiam quo animo & uoluntate fiat.

286 Mus.

MVs natus & educatus intra cistam, refertam nucibus, forte delatus in pauimentum, dum in suam domunculam redire properat, & circum illam assultat, attingit hunc odor suauißimus ciborum, qui essent in propinquo de reliquijs agitati conuiuij repositi, quibus gustatis: Hæc, inquit, ut uideo, iucundior uita futura est illa, quàm intra cistam uixi.

Fabula imperitiam notat eorum, qui nunquam suum oppidulum egreßi, illius uitam & mores optimos & laudatißimos esse statuunt. Dici et hac sententia potest, quam adducit scribens Trebatio de Medea Cicero:

Multi suam rem bene gessere & publicam patria procul,
Multi, qui domi ætatem agerent, propterea sunt improbati.

287 Agricola.

ASsiduus Cereris cultor agricola exorauerat Deam, ut sibi frumenta sua absq; aristis produceret. Ita enim rebatur minori cum labore exculpi posse. Sed

ima

indefensa grana, de maturescente tum segete, auiculæ excussere rostris, & deglutiuere.

Fabula narratur contra uotorum stultitiam, & ostendit, imprudentes spe parui commodi in magnum sæpe malum deferri.

Accipiter & Columba. 288

COncitatißimo impetu columbam insequens accipiter, intra uillam unà cum fugiente aue defertur, & capitur à uillico. Hunc orat, ut si demittere uelit: Neq; enim te, inquit, læsi unquam. Cui respondit uillicus: Neq;, ut opinor, mei te unquam læsêre. Atq; fracta illum gula interemit.

Fabula docet, uindicandas à Principibus non minus subditorum iniurias, quàm si sibijpsis allatæ essent.

Aranea & Hirundo. 289

COnspicata aranea capientem muscas hirundinem, contra illius uolatus explicat retiola sua, per quæ facile lata hirundo celeriter totũ opus disturbauit. Tum aranea: Ista, inquit, muscarias plagas non moratur.

Ostendit fabula, imbecilles frustra se potentioribus opponere, & hoc subijcit: Vana est sine uiribus ira.

Amnium silentia. 290

RVsticus transiturus flumen, uadum uestigabat. Ac primum quadam parte se reperturum sperabat, qua defluebat illud placide & cũ silentio, sed à tentante reperitur magna ibi profunditas. Facit igitur alibi periculum.

periculum, ubi quidem reperit uadum, aqua uero cum strepitu & impetu decurrebat. Tum ille hæc secum: Non, ut uideo, inquit, amnium murmura et fremitus, sed silentium & leues sibili metuendi sunt.

Non esse periculum, fabula docet, à clamatoribus & minacibus, sed à mußitantibus & taciturnis. Cæsarem etiam dicere solitum accepimus, non metui à se Antonium & Dolobellam corpulentos & rubicundos, sed Cassij & Bruti maciem & pallorem.

291 Columba & Pica.

CVr tu, inquit pica columbæ, semper eodem in loco deponis oua tua, atq; pullos excludis, neq; redderis prudentior continuis rapinis hominum? Huic columba: Non sinit, inquit, simplicitas me, neq; male suspicari de alijs, neq; meos ab illorum iniurijs eripere.

Ostendit fabula, simplicitatem esse iniuriæ & fraudi expositam.

292 Cuculus & Accipiter.

CVculo & rostrum aduncum & acuti sunt ungues, itaq; generis accipitrum esse creditur. Huic aiunt esse cibum uermiculos, quos de materia & arborum quoq; ramis colligere soleat. Atq; talem illi uictum exprobrasse, ut uilem & contemnendum, accipitrem ferunt. Quin tu me, inquit, spectas, qui auium carnibus uescor, & cum generis nostri esse uidearis, etiam facta imitaris? Hæc oratio cum mouisset cuculi animum, uidet

det

det ille paulò pòst captum accipitrem, alligatum cõllo, pendere de tecto alti columbaris, in terrorem aliorum accipitrum. Tum igitur ita cuculum locutum accepimus: Nunc mihi etiam suauiores mei uermiculi, & gratior illa esca futura est, sine periculo parabilis. Neq; ego lautitias moror, quæ tanto discrimine petuntur.

Docet fabula, mediocritatem tutam optabiliorem esse, quàm sit periculosa excellentia.

Asinus & Vitulus. 293

In uno prato pascebantur asinus & uitulus. Cum autem signum auditum esset aduentus hostium, quod de more solebat dari pulsato ære: Fugiamus, inquit uitulus, ne in potestatem hostium deueniamus. Cui asinus: Fuge sane, inquit, cui cædes & mactatio ab istis impendet: mihi periculum nouum nullum obijcitur, quem seruiendi & ferendorum onerum conditio eadem manet, tam apud ciues, quàm apud hostes.

Fabula docet, certæ & exploratæ miseriæ cum alia miseria commutationem non esse pertimescendam.

Capi. 294

Gallinacei castrari solent, ita celerius pinguescere existimantur. Horum magnus numerus in uilla alebatur, cumq; omnes opimi redderentur cibo largo, & curatione diligenti, in uno tantummodo nihil proficiebat sagina, huius macilentiam irridebant cæteri. Mox cum audissent imperium heri, pinguißimi quiq; ut

iugularentur ad cœnam, affuturos enim hospites, intellexêre stulti; quantopere sibi & uitæ suæ obesitas, qua dudum superbijssent, contraria & nocens esset.

Consolatur fabula tenues & pauperes, illorumq; uitam docet esse multo tutiorem, quàm sit locupletum, &, ut Græci loquuntur, τῶν παχέων

295 Boues & Ilex.

TRabem iligneam trahebant boues, adiuncti ad illam. Hæc autem indignari & queri, atq; boues accusare ut ingratos, à quibus ita raptaretur, cum frondibus suis sæpe illos pauisset. Cui boues: Cum nos in hac opera extimulari uideas, & gemitus atq; anhelitus audias, debet profecto in mentem tibi uenire, nos te inuitos trahere.

Docet fabula, quemq; iniuriæ & damni sui autores, non quoslibet temere accusare debere.

296 Arbores grandes & Pusilla.

INter proceras, & grandes, & aspectu pulcras aliquot arbores, unà enata fuerat humilis & contorta, deformisq; quasi quibusdam gibbis. Ergo hanc illæ despicere atq; deridere. Mox cum ad ædificium quoddam materia quæreretur, cæsis alijs omnibus, hæc pusilla & deformis arbuscula sola relicta fuit: Tum quidem illa statura atq; facie sua admodum gaudens, quæ sæpè dolori inter aliarum contemtum & risus ipsi fuerat, intelligebat enim se beneficio huius retinere incolumitatem suam.

Monet

Monet fabula, ne nimis iniquo animo feramus, deesse nobis bona illa corporis atq; fortunæ, quorum, si quis omnia colligat, sæpius nocuisse affluentiam, quàm profuisse comperietur.

Cygnus. 297

CYgnus, qui latine olor dicitur, edens ante mortem (ut fertur) suauißimum carmen, interrogatur à ciconia, quæ illud forte exaudierat: Quæ res illo tempore faceret, ut cantare et gaudere liberet. Huic respondit Olor: Spe fieri bona uitæ melioris, & animi quodã præsagio futuræ felicitatis, in quam ex hac uita migrare se intelligeret. Quænam illa esse posset, interrogante stulta aue, ut eam absolueret: An tibi illa parua uidetur, inquit, quòd tum neq; quærendi uictus, neq; insidiarum metu afficiar, neq; excruciabor?

Docet fabula, mortem non esse extimescendam, quæ cum ad meliorem nos uitam quasi transferat, tum à multis miserijs abducat.

Anguilla & Anguis. 298

CVr, inquit anguilla quondam angui, me captant, te tangere nolunt homines, cum & forma tibi non absimilis sim, et nomine etiam formidabiliore? Respondit anguis: Quia me non facile quisquam sine malo attingit suo.

Narratur fabula contra abiectionem & humilitatem animorum.

299 De Asino, Simia & Talpa.

ME miserum, inquit, & infelicem, asinus, cui nihil natura tribuit, quod ulli animanti metuendum esse uideatur, atq; utinam cornua illa mihi esset largita. Hæc audiens simia: Non tamen tanta, inquit, turpitudo tua, quanta mea est, quæ nudis uiuo natibus, & sine cauda. Cognouerat querelam amborum talpa, ut illo forte in loco solum egerere cœperat. Fertur autem hæc bestiola solertißimi esse auditus. Prolato igitur capitulo suo: Quid, inquit, queritmini, cum sciatis me captum oculis, & sempiternas in tenebras à natura procreatum esse.

Fabula ostendit, eos, qui se infelicißimos esse existiment, comparatione aliorum beatos interdum uideri posse. Et scripsit perquàm eleganter etiam hoc Herodotus: Si omnia omnium mala unum in aceruum congererentur, ut æqualibus partibus factis, quisq; unam secum auferret, arbitrari se futurum neminem, qui non sua referre secum, quàm alterius capere mallet.

300 Pisces.

PIsces coniecti in sartaginem, cum æstum flammæ fugerent, in medium ignem exilientes inciderunt. Deplorantes igitur calamitatem, & sero tum damnantes consilium suum: Quanto, inquiunt, sæuior hæc & crudelior mors futura est, quàm in sartagine obita fuisset?

Docet fabula, ita esse uitanda impendentia pericula, ne in

ne in maiora nos ipsa fuga coniiciat: & ,ut dicitur, ne Scyllam declinantes in Charybdin deferamur.

Auium & Piscium fœdus. 301

SVscepto bello cum quadrupedibus, fecerant fœdus cum piscibus aues, inter cuius conditiones & hæc erat, certi numeri ut auxilia alteri alteris mittere deberent, quoties peteretur. Sed à piscibus cum ex pacto auxilia postularentur, negant illi terra mittere se ea posse.

Instruit ad prudentiam fabula eos, qui se cum aliis coniungere statuerunt, & docet cauere, ne societatem ineant cum iis, quorum sibi opera suo tempore præsto aut utilis esse nequeat.

Aquila & Pica. 302

ORasse quodam tempore pica dicitur aquilam, ut sibi quoq; locum inter eos esse pateretur, quorum opera in regni administratione uteretur. Neq; enim ulli se facile cedere, uel corporis agilitate, uel specie, uel promta lingua. Cui aquila respondisse fertur: Fortasse illius se operam non repudiaturam fuisse, nisi tanta linguæ celeritate atq; agilitate præditam esse sciret.

Docet fabula, loquacium & garrulorum familiaritatem à prudentioribus respui solere.

Turdus & Hirundo. 303

DIcebat ad matrem hirundo: O mea mater, quàm elegantem & commodum amatorem mihi reperi?

Quemnam, mea filiola? inquit illa. Turdum, inquit hirundo. Tum mater: Mea filia, inquit, non bene illi tecum conueniet, cum tu frigus ferre nequeas, ille calorem, & tu uer sequaris, ille brumam appetat.

Monet fabula, ut in amicitia iungenda uoluntatem & studiorum atq; uitæ similitudinem spectemus.

304 Rusticus Canis & Vrbani.

FVgientem canem rusticum urbani cum ingentibus latratibus insequebantur, qui tandem confidentia capta substitit, & contra illos dentibus infrendens sese conuertit. Tum urbani, cohibito cursu, substitêre et ipsi, neq; ulterius procurrerunt.

Fabula dicit id, quod teutonica lingua tritum prouerbium: Agitari fugientes. Nam fortis animus plerunq; in periculis maximo præsidio esse consueuit.

305 Testudo & Ranæ.

TEstudo cum uideret leuitatem & agilitatem ranarum esse maximam, deplorabat inertiam ponderis sui, & testæ grauitatem. Mox cum cerneret easdem capi, & deuorari & ab auibus & à piscibus: Quanto, inquit, satius est uiuere tardam, quàm expeditam mori?

Docet fabula, accusari per inscitiam sæpe naturæ salutaria dona.

306 Glires & Quercus.

NE conscendere cum frequenti labore quercum ad glan-

glandes rodendas cogerentur glires, conuenisse dicuntur ad hanc effodiendam, ut per otium glandibus, illa euersa, uescerentur. Tum unus natu grandior, & ætate peritior; Sed si nunc eradicauerimus, inquit, nutricem nostram, quamuis in præsentia copiosus uictus nobis suppeditatus sit, in posterum tamen fame & inedia nos confici necesse fuerit.

Monet fabula, ne spe præsentis commodi, & futura bona euertamus, & mala nobis accersamus.

Canis fugitiuus. 307

HAbebat quidam in delicijs canem, quem ipse pascere & palpare solebat, insolentiorem autem castigari uerberibus sæpe iubebat à seruo. Quodam tempore aufugit canis, cum quo retracto expostulare ille, quòd diceret erga se fuisse canem ingratum & immemorem, quippe quem ipse curasset diligentißime, neq; digitulo unquam attigisset durius. Tum canis: At seruus, inquit, quoties tuo iussu, quàm atrociter me uerberauit?

Docet fabula, non solum manibus & factis iniuriam fieri, sed etiam consilio & subornatione.

Scarabei & Aues. 308

MAgnus timor incesserat aues, ne scarabei fundis se prosternerent, à quibus cernerent tantam uim pilarum de sterquilinio conglobari. Tum passerem (aiunt) consolatum genus suum, & iußisse habere bonum animum, quòd uolucribus à scarabeorum pilis ni-

hil esset periculi, quas illi tanto molimine & conatu ægre per terram inuoluerent.

Fabula monet, ne temere aduersariorum apparatu territi, uictoriam, quæ in fortitudine nostra fuisset, illis concedamus ignauia.

309 Vrsus & Apes.

Ictus ab apicula ursus, ira incensus, in apiarium irruit, & aluearia populatur. Tunc apes impetu facto totis examinibus in illum irruunt, de quorum uix elapsus aculeis: Quanto, inquit, unum apiculæ uulnus perpeti me satius fuerat, quàm tantas copias harum excitare iracundia mea?

Narratur fabula contra impotentiam iracundiæ.

310 Auceps & Fringilla.

Explicatis retibus, & sparsa esca, assedit in insidijs auceps, aues ut præhenderet, sed quotquot aduolassent, paucæ illæ uidebantur, itaq; saturatas auolare de area patiebatur, expectans aduentum plurium. Qua in spe & cupiditate toto die consumto, unam uesperi miseram fringillam, quæ sola ad escam aduolarat, capit.

Docet fabula, auaritiæ infinitas cupiditates etiam parta sæpe amittere.

311 Equus nouitius.

Mercatus quidam equum, cum prius haberet ualde strenuum, aliquanto cum maiore cura illum aluit

quàm

quàm alterum. Hoc mirari ipse quoq;, atq; de socio causam exquirere. Quid enim, inquit, est, cur me impensius curet herus, multis nominibus te inferiorem? Neq; enim forma, neq; uelocitas, neq; uires meæ cum tuis comparandæ sunt. Cui ille: Nihil, inquit, nouum, neq; mirum herus facit, sed hominum more prioribus posteriora, & recentia usitatis præfert.

Fabula leuitatem uulgi notat, & nouarum rerum studium.

Canis & Sus. 312

AD aucupia canes diligenti & exquisita cura atque ratione erudiri & institui solent, & ad silentia uerberum minis & aurium uellicatione assuefiunt. Certæ autem nationis hi deliguntur, quorum imprimis bona sagaxq; natura sit. Huius generis uni istam seruilitatem exprobrasse obesum & pinguem suem aiunt. Cui ille: Se non pœnitere breuis molestiæ, responderit, qua uitam sibi comparaturus sit delicatam, neq; pigere in præsentia tædij aliquantulum deuorare, ut lautissimis diu postea cibis perfruatur.

Fabula hortatur discipulos bonarum artium & uirtutis, ad labores, qui in discendo exhauriendi sint, perferendos, spe maximorum commodorum, & iucundissimæ uitæ.

Trabs & Boues. 313

QVi trabem boues trahebant, unde tignum fieret,

 incre-

increpabantur ab illa, quòd anhelantés in pigritia lento gradu incederent. Cui unus de bobus: Nos tamen, inquit, hoc mox onere liberati acquiescemus, cum tibi paulò pòst imponendum usq; ad cariem sit sustinendum.

Subijcit fabula præceptum humanitatis, ut uereamur insultare miseris, cum fieri poßit, ut nos multo maior calamitas maneat.

314 Carduelis.

AVolarat carduelis, quam diu puer in delicijs cicuratam habuerat. Hanc ille gestu & uoce reuocare, & dare operam, ut blanditia uerborum pelliceret ad reuersionem. Nam cur, inquit, mea tu, fugis? aut quid tibi triste aut contrariũ, dum mecum fuisti, unquam accidit? uel quid potius ad beatam uitam defuit? Nihil enim, inquit illa, sed meo arbitratu uiuere mihi maxime libet.

Docet fabula, nullum bonum libertatis bono melius aut præstantius esse.

315 Gulæ deditus.

GVlæ deditus quidam ad epulas inuitatus ad rus, quod abesset paulò ab urbe longius, dum proficiscitur spe singularium lautitiarum, & opipare instructarum dapum, in itinere pyra reperta ita spreuit, ut etiam per derisionem lotio suo aspergeret. Cum autem riuus, qua transeundum fuerat, subito ea nocte ad altitudinem excreuisset tantam, ut cum manifesto discrimine ingressurum se ille aquas intelligeret, redire tristis,

atq;

atq; post ereptam spem copiosi cibi, accerrime etiam esurire cœpit. Itaq; cum ad pyra, quæ dudum comminxerat, uenisset, detersa illa arrosit, & hanc escam obiecit ieiunis & latrantibus intestinis.

Fabula docet, contemtus & fastidij sæpe has pœnas dari, ut quæ paulò ante homines spreuerint, & abiecerint, ea mox appetant & amplectantur.

Equus & Porcus. 316

ALacriter ad pugnam equus & armatus ipse, & armatum equitem uehens, proficiscebatur. Hunc conspicatus porcus de luto, in quo uolutabatur: Heus tu, inquit, quô properas, ignarus an uitam in prælio amissurus sis? Cui equus: Etiam tibi, inquit, mors impendet, & quidem oppetenda sine laude, ubi tuo domino satis pinguis factus esse uideberis, ac mihi quidem animã, si ita cadat, uiri fortis, tibi lanij manus erepturа est.

Fabula, honestam mortem non nimium pertimescendam, docet, cum etiam in summa ignauia illa euitari non poßit.

Venator & Cerdo. 317

CErdo ad uenatorem quodam tempore deuenisse dicitur, & petijsse ab eo, sibi ursi pellem ut uenderet. Venator sibi illo tempore ursi pellem non esse respondit, sed si uellet pecuniam numerare, curaturum se post dies paucos ut haberet, cum ursum cepisset, cuius lustrum iam sibi exploratum esset. Itáne, inquit cerdo, facile

facile est ursum capere? Mihi quidem, inquit uenator, nequaquam difficile hoc fuerit, inter feras & in syluis penè à puero uersato. Licet ne, inquit cerdo, te comitari? nam mihi libet spectare ursi capturam. Licet, inquit uenator, mecum perendie in syluam abeas. Quò cum esset uentum, apparuit statim ursus, belua ingens et horribilis. Cerdo tum celeriter arborem ascendit. Venator adortus feram fortiter, cum tamen hæc excußisset ictum, recordans quod audijsset, non solere ursos cadauera morsu attingere, in terram se, quasi mortuus esset, abiecit. Vrsus autem naribus ad os et aures illius admotis, captare anhelitum, & tentare an spiraret. Sed illo animam continente, ursus mox discesßit. Tum igitur & uenator se erexit, & cerdo de arbore descendit, atq; iam animis receptis, inter alios sermones, percontari cerdo de uenatore, quid in aures ipsius fera insusurrasset? Cui uenator respondit: Monuisse illum diligenter, ne posthac unquam ursi pellem, nondum capto & confecto ipso, uendendam existimaret.

Fabula hoc, quod Græcum prouerbium, Non esse ante uictoriam exultandum, admonet, ne securitate & temerarijs animis dubia pro certis habeamus.

315 Leo & Mus.

LEo captus laqueo orat murem, se ut corrosis plagis liberet de impendente interitu, promittitq; se accepti beneficij nunquam esse obliturum. Mus facile, quod leo flagitarat, cum effecisset, petijt ab illo, ut filiam sibi collocaret

collocaret in matrimonium suam. Leo, quamuis res ea sibi uideretur indigna & absurda, noluit tamen autori uitæ & salutis suæ, quod postulauerat, denegare. Spondet igitur filiã, sed hoc tamen illi subijcit, ut cogitet, uix fieri posse, in tanta inæqualitate, nuptiæ ut fœlices sint. Sed mus in sententia permansit. Cum igitur noua nupta leæna iuuencula & ferox ad maritum deduceretur, obuium eum non uisum neq; animaduersum, pede calcatum obtriuit.

Fabula ostendit, amicitias potentum esse periculosas, etiam non raro damnosas humilibus, & paruorum sodalium esse expetendum usum paruis. Sed & hoc monet, quod prouerbium Græcum, translatum de turbinis ludo, agitandum aptum & conuenientem. Vnde hoc factum:

Quæ cupis egregie nubere, nube pari.

Cera. 319

CEra inuidebat lateribus duriciem, quam de igne consequi illos uidebat. Abiecit igitur & sese in flammam, futurum sperans, ut & ipsa indure sceret, sed contra accidit, celeriter ut difflueret, & liquefacta ab igne consumeretur.

Docemur, non esse appetenda ea, quæ sint à natura nobis denegata.

Agricola. 320

CVm esset pertæsum agricolam sempiterni laboris

in ter-

in terra fodienda & aranda, inq; uaria & difficili cultura aruorum, animum ille ad militiam adiecit, quòd multos audisset rem & famam belli gloria quæsiuisse. Fundo igitur uendito, exornatus & instructus armis cæterisq; rebus necessarijs, militatum abit. Sed re mala gesta, uulneribusq; acceptis, uix seruatus de prælio mercaturas potius facere statuit, quòd & his locupletatos & auctos quàm plurimos animaduerteret. Nauem igitur conducit, & merces comparatas diuersorum generum in illam imponit, spe magna futuri lucri. Sed cum ueheretur in mari, de improuiso, ut fit, tempestas oritur, & naui fracta, ipse unà cum mercibus obruitur fluctibus atq; perit.

Fabula hoc dicit: Mutatores conditionum & sortis suæ, plerunq; quod fugerint relinquendo, alibi reperire duplicatum.

321 Amnis.

Contemsisse præ se amnis fontes suos fertur, cum & ipse piscibus abundaret, & flumine largo, nec non grato alicubi murmure delaberetur. Quinetiam, inquit, tu intra muscos istos tuos & herbulas delites, ego præter & amœnißima loca terrarum, & celeberrimas urbes, & populos ac gentes maximas feror. Fontibus offensis superbia & proteruitate alumni sui, placuit reprimere scaturiginem suam. Ita origine extincta, celeriter defecerunt undæ fluuij, et alueus desiccatus fuit.

Notat fabula eos, qui sibi arrogant autoribus ea bo-

na, quæ aliunde accepere, & docet ab ingratis teterrimi uitij grauißimas pœnas dari solere.

Cornicis consilium. 322

AVes deliberabant de creandis pluribus regibus, quòd sola aquila tam lati imperij habenas moderari posse non uideretur. Sed cornix hoc agendum non censuit: Nam & facilius, inquit, atq; citius unum dolium completur, quàm multa, & ad plura diuersaq; signa eodem momento oculos dirigere quis poßit?

Fabula & populis multitudinem imperantium onerosam esse, et non bene regere plures indicát, iuxta sententiam Homericam:

Non bene turba regit: Rex gentibus imperet unus,
Vnus & acceptas rerum moderetur habenas,
Qui Saturnigenæ tenet istud numine donum,
Vt sceptro populos, & iure coërceat æquo.

Asinus ægrotans. 323

INcrebuerat fama, asinum iacentem in morbo, non procul à morte abesse. Veniunt igitur ad domum, in qua ille decumbebat, canes & lupi, & ostium aperiri, & se intromitti ad uisendum ægrotum postulant. Sed asellus paruulus per rimam ianuæ respondit: Nihil hoc officio opus esse patri suo, atq; eum melius etiam ualere, quàm ipsi uellent.

Simulata & fallacia officia hac fabula notantur.

Mulier & Nux. 324

MVlier nucẽ interrogasse dicitur, quare afflicta illa demum uberes fructus ferret? Quia enim & tu, inquit nux, uerberibus affecta melior reddi, & asinus plagis incitari solet.

Fabula docet, quod in alium dicatur, audiendum etiam esse, iuxta uersum Homericum:

ὁπποῖον κ' εἴπῃσθα ἔπος, τοῖον κ' ἐπακούσαις.

325 Asini vota.

CVm hyems asino ob frigus & arida pabula admodum grauis uideretur, expetebat ille ardentibus uotis uerni temporis uiriditatem & teporem. Sed illo tempore cum crebriore agitatione exerceretur, æstatem aduenire optauit. Quæ cum præter alios labores etiam onera frumenti ex area, & fructus ex hortis deportandos ipsi imponeret, reliquus erat autumnus, quem expectabat quietiorem. Sed per illum quoq; uindemiæ, & lignatus molestijs & defatigationibus pressus, ad hyemis reuersionem desiderium suum retulit.

Docet fabula, totam uitam in laborum tempora distribui. Notat & uulgarem leuitatem, quæ præsentem fortunam nunquam boni consulere solet, iuxta Horatianum hoc:

Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.

326 Mures & Feles.

MVres felem placide accubantem cum multum & diu contemplati fuissent, tum unus: Libet, inquit, cum

cum iſta mitißima, ut apparet, & manſuetißima animante familiaritatem contrahere. Atq; his dictis ad felem acceßit, & blandè compellauit, quæ illum ſtatim compræhenſum dilacerauit. Hoc *intuentes alij mures: Quantopere, inquiunt, noſtrũ popularẽ ſpecies fefellit?*

Fabula docet, de uultu & ſpecie animum atq; mores certò intelligi non poſſe. Nam impoſtores & inſidioſi ſimulant beneuolentiam, & odium atq; conſilia pernicioſa tegunt. Secundum hoc ὀδυσ. ρ.

ἔσθλ' ἀγορεύοντες, κακὰ δὲ φρεσὶ βυσσοδόμευον.

Et hoc ὀδυσ. σ.

οἵ τ' εὖ μὲν βάζουσι, κακῶς δ' ὄπιθεν φρονέουσι.

Aſini lapſus. 327

Asinus, poſt longam & probatam ſeruitutem ſuam & multas onerum atq; baiulationum egregias operas, quodam tempore ſub ualde graui onere, cum ad ſaxum improuiſum offendiſſet, in uia cecidit. Tum accurrit agitator, & inclementißimis uerbis, atq; uehementibus etiam plagis illum impetit. At aſinus ſecum & ſuam ſortem deplorare, & accuſare ingrati ſæuitiam domini, qui oblitus omnium priorum, ob unam fortuitam offenſam tam grauiter ſe affligeret.

Fabula ſignificat, ferè homines quid quoq; tempore fiat, non quid aliquando factum ſit, ſpectare, & unum ſæpe delictum memoriam multorum egregie factorum inducere ac delere.

Hyſtrix & Lupus. 328

HYstrix Africanum & Indianum esse animal perhibetur, non absimile erinaceo, sed longioribus aculeis armatum, & ijs quidem mißilibus, quos soleat eiaculari in persequentes. Huic insidians lupus, ut spicula ponat, neq; se illis sine causa perpetuò oneret, suadet. Cum autem opus sit, & res poscat, tum uti resumat. At illa: Nunc igitur, inquit, his opus. Nam lupo inermem occurrere periculosum est.

Fabula monet, ut aduersus hostium & inimicorum uim ac fraudes semper muniti & defensi esse studeamus.

329 Mus & Miluius.

IRretitus et implicitus laqueis miluius exorat musculum, se ut liberet. Hoc ille facile corrosis plagis efficit, tum miluius eum arripit & deuorat.

Ostendit fabula, quam gratiam pro beneficijs acceptis mali reddere soleant.

330 Testudo domigera.

ALiud alijs animantibus à Ioue donum petentibus, facultatem hanc petijsse testudo fertur, domum ut suam, absq; incommodo quolibet secum circumferre posset. Quid ad hoc petendum ipsam moueret, interrogata; respondit: Malorum uicinorum metum, in quos si forte incidisset, nihil esset negotij futurum, ut migratione sua declinaret, si domum portatilem haberet.

Infamat uicinitatem improborum fabula, rem peßimam et execrabilem, bonorum autem uicinitatem commen-

mens

mendat, iuxta Hesiodi uersum:
πῆμα κακὸς γείτων, ὅσσπερ τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειαρ.

Erinaceus & Vipera. 331

IMpetrauerat à uipera Erinaceus, per brumæ frigora in suam ipsum ut cauernam acciperet. Cum autem in angusto loco spinis hospitis pungeretur uipera, postulat ut suam domum sibi relinquat, & alio demigret, cum intelligat illam ambos capere non posse. Sed Erinaceus fertur respondisse: Si quis durare illic nequeat, ei sua causa ut exeat licere, sibi discedere in animo non esse. Si uipera habitatione offendatur, posse hanc mutare. Ita hospitis iniuria cauernam suam amisit.

Fabula monet, ne cum illis nos facile coniungamus, in quorum potestate nos aut res nostræ postea futuræ esse uideantur.

Lepus & Vulpes. 332

ANteponebat se uulpi lepus, cui pedum pernicitate præstaret. At uulpes dicere, se ingenio uincere, cuius esset multo & frequentior & præclarior usus quàm pedum.

Fabula incredibilem esse ait bonitatem prudentiæ, neq; corporis maximas dotes cum minimis animi dotibus comparari rectè posse. Itaq; & ab Apollonio introducitur præclarè Amphion, qui suo cantu bis tanto maiorem lapidem alliciat, quàm nitendo summis uiribus Zethus afferre potuisset.

333 Lupus.

INduerat pellem ouis lupus, atq; cum ita ignoraretur, aliquantisper impune in gregem fuit grassatus. Sed pastor mox animaduersa fraude, necatum hunc de arbore suspendit. Hoc qui pelle decipiebantur admirantibus: Pellis quidem est, pastor inquit, ouis, sed sub hac lupus latebat.

Habitus & uultus indicia non habenda pro certis, fabula docet, ideoq; facta & rem spectari oportere.

334 Canis & Pastor.

PAstor deprahensum canem, cui custodiam gregis commiserat, in cæde et deuoratione ouis, arripit interfecturus, sicut commeruerat. Cui canis: Cur tu, inquit, tuos uis perdere? Meos quidem, inquit ille, nocentes & sceleratos multo quàm externos magis, præsertim eos, à quibus fidelitatem & beneuolentiam sperauerim.

Fabula hoc subijcit, non mirandum neq; grauiter ferendum, si inimici nos lædant, qui profiteantur odia sua, ut nisi cauerimus, neminem nisi nos ipsos accusare debeamus: sed hoc esse indignum & animaduertendum, si amici & beneficijs à nobis affecti animum mutent, & fallant opinionem nostram, & insidientur capiti fortunisúe nostris.

335 Aries & Taurus.

ARies, qui inter pecora principatum teneret, superbia elatus, cum tauro congredi ausus fuit. Qui

ita

ita illum accepit, ut moribundum relinqueret in deploratione temeritatis & sera pœnitentia.

Fabula monet, non esse impetendos uiribus præstantiores.

Aquila & Cuniculus. 336

Aquila raptos pullos cuniculi detulerat in nidum suum, quem in altißima arbore fixerat. At mœsta mater, ut suis parcat, per omnes illam deos miserorum curatores obtestatur. Sed aquila cuniculi precibus contemtis, & despecta paruitate, dilacerat pullos cuniculi, & suis præbet discerpta membra. Hic uero dolore & ira commotus, suo cum genere conqueritur aquilæ uim, & ut quisq; sibi idem, quod ipse pertulerit, accidere posse cogitet, neq; illud facinus impune ferre aquilam sinant, hortatur. Ita unanimi illi studio ad eruendam arborem, super qua nidularetur aquila, conueniunt, & egesta à radicibus illius terra, omniq; circum eam solo specubus excauato, impulsa arbor leui flatu paulò pòst in terram prosternitur. At pulli aquilini partim ruina, partim raptu terrestrium ferarum interiêre, & orbitati cuniculi gratißimum spectaculum præbuere.

Docet fabula, ne quis, potentia aut uiribus fretus, alium quemlibet despiciat. Nam & infirmitatem sæpe acceptas iniurias ulcisci.

Lupus piscis. 337

Lvpus piscis robore & magnitudine eximia præditus,

tus, fluuij cuiusdam imperium tenebat. Hunc superbia & fastidium præsentis fortunæ ad cupiditatem extulit regni marini. De ostio igitur fluminis in pelagus enatat, atq; ibi Delphino regnatori occurrens, cum & forma & mole insueta terreretur, adoriente etiam hunc hostiliter Delphino, fuga se in amnem suum recepit, neque postea unquam extra ostium excurrere ausus fuit.

Hoc fabula docet, ne quis sibi neminem parem reperiri arroganti opinione persuadeat, ac potius ut cogitet id, quod Teutonico prouerbio fertur, etiam trans riuum homines inueniri.

338 Vulpes & Lepus.

ORabat uulpes Iouem, ut calliditatem ingenij sui uelocitate cursus ornare uellet. Lepus autem celeritati suæ adiungi uersutiam animi petebat. Iouem his ferunt respondisse: A se in animantes singulas liberaliter esse certa dona & beneficia collata, neq; uni se largiri omnia oportuisse. Hanc enim benignitatem erga unumquempiam, summam iniquitatem erga uniuersos alios futuram fuisse.

Hoc ait fabula:

Non uni dat cuncta Deus.

339 Senex & Adolescens.

COnspectum senex adolescentem, qui de sua arbore poma carperet, hortatur, ut aliena ne inuadat, neq; rapiat. Hunc adolescens de arbore irridere, et po-

ma-

ma, ut cœperat, decerpere. Tum ſenex: Herbas, inquit, audiui magna ui & efficacia pollere. Vellit igitur herbas, et contra adoleſcentem proijcit. Hic uero in cachinnos effundi, & ſenem delirare credere. Ibi ſenex: Nil quidem herbarum, inquit, ut intelligo, uires erga iſtum ualuere, ſed & lapides, de quibus ſæpe mira, quantum illi poßint, audire memini, experiar, atq; collecta ſaxa in furem coniecit, itaq; illum de ſuis pomis facile abegit.

Fabula Terentianam ſubijcit ſententiam:

Omnia prius experiri quàm armis, ſapientem decet.

Docet & hoc, ſenilem & prudentiæ, quæ huius ætatis propria eſt, eſſe impetum lentum, ſed uehementem.

Mus inter Caricas. 340

IN aceruulo caricarum depaſcens illas latitabat mus. Hunc dominus unà cum caricis, quas ſuſtulerat, manu forte comprehendit. Tum mus illius digitos morſu impetijt, at ipſe eum unà cum caricis abiecit. Et mox: Nihil, inquit, tam eſt puſillum, quin ſperanda illi ſalus ſit, contra aduerſarios ſi defendere ſe, & uim propulſare auſit.

Fabula docet, in periculis præſentem animum, plurimum adferre momenti ad ſalutis conſeruationem.

Luſcinia & Accipiter. 341

LVſcinia accipitrem, à quo compræhenſa fuerat, orabat, ſe ut amitteret, neq; id eum gratuito facturum eſſe aiebat. Precium quodnam futurum eſſet roganti ac-

cipitri respondit: suauißimi carminis sonos. At ego, inquit ille, non aures meas, sed uentrem explere cupio.

Fabula potest ad duos sensus, eosq; dißimiles accommodari. Primum, ut intelligamus, imperitos homines liberalibus studijs atq; artibus non capi. Alterum, necessaria iucundis anteferri oportere.

342 Culex & Apes.

BRumæ frigore, & insuper fame laborans culex, ab apibus petijt, intra ipsorum aluearia recepto sibi ut cibum impertirent, ob quod meritum se illorum filios canendi artem edocturum esse policebatur. Tum una de examine: Nihil, inquit, tua est arte opus liberis nostris, qui à nobis multo meliorem, & magis salutarem discere poterunt.

Monet fabula, ita instituendos liberos, & eiusmodi artibus instruendos, ut sua opera ipsi uictum sibi quærere sciant.

343 Leo, Asinus, Lepus.

LEo cum bello contra uolucres suscepto copias suas recenseret, prætereunte asino & lepore, quásnam ad res uti se posse speraret, urso interroganti respondit: Asino tubicine, & lepore tabellario.

Fabula docet, neminem esse tam paruum aut humilem, cuius non aliqua in re opera utilis esse poßit.

344 Accipitrum pax.

Accipitres

Accipitres quodam tempore inter se acerrime belligerabantur. Hos columbæ in gratiam reducere, & à dimicatione mutuisq; cædibus abducere conatæ, perfecêre ut pacem illi inter se facerent. Qua firmata, tam in columbas, quàm reliquas minutas auiculas ipsi concordes uim & ungulas suas conuertere.

Fabula docet, utiles esse saluti bonorum discordias malorum. Vt ferunt Melanthium, siue ioco seu serio, dicere solitum: Rempub: Atheniensium seruari dißidijs oratorum. Quod, cum non incumbant uniuersi quasi in unum latus nauigij, fiat, ut ab altera parte ueluti pondere opposito administratio libretur.

Canis & Adolescens. 345

Canis rapta carne fugiens adolescentem, qui illum cum fuste persequeretur, ita ut perfugium proximum oblatum fuit, in culinam se recepit. Adolescens ira concitus, intorquet fustem, coniecturus in canem: sed ille modica declinatione uitauit telum, quod in nouercam adolescentis illatum, quæ fortè ad focum sederet, talos illi fregit. Tum adolescens: Bene, inquit, factum, nam ne sic quidem erratum est.

Fabula docet, quacunq; occasione malis mala dentur, nihil illis indignum accidere posse.

De Mula. 346

Sequentem fabulam, narratam in expositione uitæ Aesopicæ, iterum uisum est memorare.

MVla Lydia, cum in flumine suam imaginem conspexisset, forma & strenuitate equis se cedere negabat. Caput igitur quassans & iubas iactans, incitabat sese ad cursuram. Aderat & asinus illis in locis, qui forte tum rudere cœpit, quo sonitu audito atq; agnito, mula: Profectò, inquit, pater meam castigat superbiam.

Fabula, non solum bona & uirtutes, sed & mala ac uitia nostra ut consideremus, docet. Et Euripideam sententiam quoq; subijcit, quam superius quidem, sed & hoc loco iterum factam latine ascribere uoluimus:

Humilem facere quamuis uirum fortem solet
Matris patrisúe turpitudo cognita.

347 Pardus & Vulpes.

PArdus fera est uarijs colorum distincta maculis, eam cum uulpe de forma certasse accepimus. Disceptatum fuit coram erinaceo. Pardus commemorare cœpit, forma eos facile præstare reliquis, quorum aspectu plurimi delectarentur, sed uarietatem habere iucunditatis plurimum, sicut prata quoq; conspicua diuersis floribus maxima oculos uoluptate perfunderent. Iussa ad hæc dicere uulpecula: Intus me, inquit, de animo, non de pelle noscito, atq; ita uarietatem contra me ostenta tuam.

Hoc indicat fabula, certißima esse iudicia, quæ à specie externa quàm longißime abducta sint.

348 Pastores.

Hanc

Hanc etiam ipsam fabulam prius expositam iterum placuit referre, paulò quidem aliter.

PAstores cæsa oue conuiuium intra tabernaculum agitabant. Quod cum lupus, qui prædandi causa caulas circuibat, fieri cerneret: Ego, inquit, si agnum rapuissem, quantum tumultus excitaretur? At isti impune parentem uorant. Tum unus his auditis: Nostra enim, inquit, scelerate, non aliena oue epulamur.

Docemur hac fabula, & potentes impune peccare, et horum delicta non facile repræhendi à quouis debere.

Lupus saltans.

HYeme quærebat escam lupus, & anserem nactus, in syluas deuoraturus hunc asportauit. Qui uidens de se esse actum, nisi consilium callidum excogitaret, quo eriperetur è dentibus sæuißimæ bestiæ, ualde orat lupum, quoniam sibi moriendum esset, mediocriter se delectari, sine quidem incommodo ipsius ac molestia, pateretur, minus postea grauiter mortem ut ferret. Lupus iubet petere, quid concedi sibi uelit. Tum ille respondit, choream se cupere agitare, quam ipse ducat. Lupus, qui nihil fraudis metueret: Age, inquit, fiat, & læuæ alæ pennam eminentiorem præbendens, cum ansere saltare cœpit. At hic occasione fugæ oblata, relicta penna in ore lupi, auolauit. Lupus cum gemitu auolantem prosequens: Me miserum, inquit, non oportuit saltare ieiunum.

Fabula monet, nihil recte alieno tempore fieri.

350 Adolescens & Equus.

Conscenderat adolescens equum furibundum & effrenem, illoq́;, qua uia quaq; nulla uia esset, auferente miserum, non enim uires adolescentis ad cohibendum impetum equi satis, neq; in hoc desiliendi potestas erat. Plorare igitur ille & lamentari. Tum fortè obuiam huic notus & familiaris factus: Quonam abis? inquit. Cui respondit infelix eques: Quò quidem isti, equum demonstrans, lubuerit.

Similiter uehuntur ij, in cupiditates qui suas sese imposuêre.

351 Oscines.

Proficiscebatur ad bellum homo sanè timidus, qui oppidum egressus, coruos circum se crocitantes cum audiret atque cerneret, domum rediјt auspicio territus. Postero die idem repetenti iter, ijdem cantus atq; uolatus oscinum impedimento fuêre. Tum ille indignabundus: Vos, inquit, quantum quidem uultis clamoris hic edite, sic tamen ne carnes etiam meas distrahatis.

Hanc fabulam, cum munus flagitaret à Phocione populus Atheniensis, narrasse illum Plutarchus scribit ciuibus suis. Cum quidem prius negasset simpliciter, à se donum posci oportere, à quo trapezitæ non cessarent debita exigere. Atq; ab hoc refutatos fuisse apparet Athenienses, qui uellent ultra uires ac facultates ipsum liberalem & munificum esse erga se: Et ostendisse illis, quod alijs obsequentibus uulgi studio & plebeiæ auræ

captæ

captatoribus accideret plurimis, ut rem seq; perderent, id ne sibi usu ueniret, prouisurum se esse. Quo sensu & à nobis fabula hæc legetur.

De Philosopho timido. 352

FVisse aiunt apud ueteres ex eorum quendam numero, qui sapientiæ singulare quoddam studium & usum profiterentur, unum, qui magnopere iactitaret fortitudinem & altitudinem animi sui in despiciendis non modò ijs rebus, quas alij admirarentur et præclaras ducerent, uerumetiam ijs, à quibus omnes abhorrerent & refugerent. Prædicare autem solebat, quàm minime mala & metuenda esset mors. Accidit, ut ipse in grauissimos dolores morborum incideret, & audiret quendam sibi notum & amicum hominem, & eisdem studijs deditum, miserijs & malis uitæ eripuisse se uoluntario interitu, cum uenenum hausisset. Ibi recordatus sermonum suorum, Date igitur mihi quoq;, inquit. Percontantibus qui aderant, quid peteret? ille mortis cogitatione perculsus, & ad cupiditatem uitæ relapsus: Mulsum, inquit, afferte, neq; enim naturæ debeo ipse opus perssundare, quæ quod condidit etiam euertet, ubi uisum fuerit.

Docetur hac fabula, facile esse ante periculum, &, ut Græci aiunt, extra telorum iactus, fortiter loqui.

Rusticus adolescens & Fluuius. 353

MIserat cum caseolis paucis & butyro ad oppidum Manus rustica filium suum, quem ad illud usq; tempus

pus in pagana casula secum continuisset. Ille profectus cum ad amnem uenisset, quo uadum esset & transiri soleret, stolidus adolescens cernens defluere aquas, ratusq; futurum, ut mox alueus undis euacuaretur, totum in ripa expectans diem astitit. Ac nocte demum profunda ad solicitam materculam reuersus, retulit omnia quæ acceperat. Cui illa: Mi pupule, inquit, tam serò, & merces reportas? Nam ego, inquit, mea mammula, scelesti amnis defluuium operiens ad ripam totum diem, dum animaduertere licuit, mansi, neq; nunc etiam, defeceritne an labi pergat, scio. Cui mater: Mi fili, ille quidem (inquit) ut Horatius fecit:

Labitur & labetur in omne uolubilis æuum.

Dici potest fabula in procrastinatores & fastidiosos, quibus, cum semper labor contrarius sit, cunctando & expectando omnes occasiones rerum agendarum elabuntur.

354 Lunæ Preces.

Luna matrem quondam fertur orasse suam, ut sibi uestem texeret conuenientem corpori suo. Cui illa responderit, peti à se rem, quam præstare nequeat, quòd nulla uestis eius corpori conuenire posse uideatur, quæ modo plena esset & globosa, modò uelut in orbem dimidiari, modò quasi in circulum extenuari, postremò etiam excauari & euanescere soleat.

Fabula hoc docet, homini improbo nullum conuenire præceptum uirtutis.

Lepo-

Leporum concio. 355

Quodam tempore uisum est omnibus bestijs conuentum & cœtum habere, quòd aliorum de alijs frequentissimæ querelæ essent. Vbi dictis ultro citroq; sententijs, lepores ita concionatos perhibent: Videre sibi æquum, omnium ut bestiarum eadem sit dignitas & par potestas, neq; oportere alias tanto plus, alias minus ualere. Hoc enim pacto fieri, ut inferiores præstantibus direptioni & prædæ non sint. Quibus dictis oblocutos leones accepimus, orationi leporinæ deesse ungues & dentes.

Fabula docet, fortem orationem, nisi etiam uiribus sit fulta, à potentioribus derideri. Similiter & Plutarchus, cum Megarensis quidam coram Lysandro oratione uteretur libera & magnifica, scribit hoc tantum respondisse illum: Defici illa uerba ciuitate.

Aquila. 356

EA auis, quam Latini aquilam uocant à colore, Græci ἀετὸρ à uelocitate, homo fuisse aliquando perhibetur, & quidem locuples multisq; diuitijs abundans, sed omnium mortalium inhumanissimus & inhospitalitate execrabili. Quare irati Dij, quibus hoc scelus est in primis inuisum, eam in illam quam dixi auem conuerterunt, hoc insuper supplicio addito, ut postquàm consenuisset, ita ei rostrum incurvaretur, ut cibo sumendo non magis idoneum, cum non permitteret alimentis uitam sustentari, ipsa fœdissima morte fame interiret.

Fabula

Fabula hoc ait, meritis pœnis Deum hominum scelera ulcisci, esseq́;, ut ait Herodotus Μελπομένῃ:

τῶν μεγάλων ἀδικημάτων καὶ μεγάλας τὰς τιμωρίας παρὰ τῶν θεῶν.

357 Lunæ Nuptiæ.

LVnam narrant uoluisse aliquando maritum habere Luciferum, Iouem autem ueritum, ne, si liberos sui generis procreassent, rerum cœlestium perturbatio existeret, annuisse quidem, sed ea lege, ut, cuius animantis maximus in terris usus esset, ea de ipsorum concubitu nasceretur. Illo tempore proximè sequuto Deucalioneas aquas, ex terra innumerabiles mures prodierant, ita ut reliqua animalia bello impeterent, quando & cum ranis prælio decertarunt, quod carmine postea suo complexus est Homerus. Horum igitur furorem & superbiam compesci necesse fuit. Itaq; felem gigni placuit Ioui & reliquis Dijs, quæ ferocibus muribus opponeretur: qua cum nequaquam diutius carendum uideretur, feles tres primo puerperio enisa Luna dicitur, quæ in terras dimissæ, breui tempore mures attriuere, inq; suos specus & cauernulas redegerunt. Originis autem suæ hæc indicia retinet hoc genus, ut simul cum crescente Luna pinguescant feles, cum euanescente attenuentur, & macilentæ reddantur.

Fabula docet, stultorum uotorum similes exitus esse solere.

Canum

Canum erga feras odium. 358

MAgnum esse canum odium erga feras, omnes sciunt, sed causa odij plerisq; ignota est. Ea traditur esse hæc: Quo tempore magna fuit omnium animantium concordia, uixêre apud homines (ut nunc quoq;) canes familiarius. Accidit autem, ut, nescio quam ob causam, homo cani uehementer iratus, os prope aram de sacrificio relictum arriperet, & iacularetur in canem. Hanc iniuriam, ut ipse credidit, iniquißimo animo tulit canis, & cupiditate uindictæ incensus, cum uideret humanum genus potentius esse, quàm ut illos ulcisci posset, intelligeret autem telum contra se à bestia suppeditatum, de qua os illud fuisset relictum, cum hominibus pacem firmiorem & fœdus arctius facere statuit, & horum ope atq; auxilio contra reliquas animantes uti. Hoc ne hominibus quidem contrarium fuit, excepêre tamen cicures, quorum usus esset hominibus concessus peculiaris. His canes parcere se uelle promisere, ne hostiliter in eas grassarentur, atq; ita omnis irarum impetus & manifestæ inimicitiæ in feras deuolutæ fuerunt.

Fabula indicat, quod ij, qui alios lædere cupiant, uel alienißimas causas irarum prætendere soleant.

Bubulcus. 359

BVbulcus onustum lignis plaustrum domum agebat, quod cum in lutosa & salebrosa uia hæreret, & retineretur, cœpit ille ociosè astans deos deasq; in auxilium aduocare, præq; cæteris, quem maximè propter ce-

lebratum uulgo robur colebat, Herculem. Tum illi se Herculem conspiciendum obtulisse ferunt, & his uerbis corripuisse stoliditatem & ignauiam ipsius: Rotis manus, ô bubulce, admoue, et stimulum bobus subde, & deorum deinde opem poscito, ne, si tu cesses, Dij frustra inuocentur. Vnde & prouerbium natum:

Manum admouentes inuocate numina. Et hoc:

Aliquid & ipse agens, fac inuoces Deos.

Fabula narratur contra desidiam & pigritiam, & cessationem, in quibus plerunq; ignauum uulgus uota facit, & precibus fatigat Deos. Itaq; & Terentianus Mitio quærit de adolescente: An crediderit speratas nuptias dormienti sibi confecturos Deos? Et apud Apollonium Hercules: οὐδέ τι πῶ δὴ κε, inquit, αὐτόματον δώσει τις ἑλὼν θεὸς εὐξαμένοισι.

360 Sol & Aquilo.

Solem & Aquilonem de robore uiribusq; quondam disceptasse ferunt, conuenisseq; inter eos, ut, uter uiatori uestem eriperet facilius, is ualidior haberetur. Priores igitur sortitus Aquilo, uentus acer & uehemens, omnem uim flatus sui in conspectum forte uiatorem immisit, uerum ille, quo magis uentus in se ferebatur, hoc arctius uestimenta continere circumq; se conuoluere. At Sol æstus & calorem effundens, facile efficit ut uiator se uestibus nudaret, non solum pallio posito, sed etiam refibulata tunica.

Fabula dicit, cedere robur ingenio, iuxta Sophocleam sententiam:

Non

Non pectore amplo qui sunt humerisq; arduis,
Sese tuentur, proteguntq; maximè:
Sed consilij sapientia superat omnia.

Serpentum renouatio. 361

VEnisse olim humanum genus ad Iouem ferunt, & petijsse ab illo, aliquod ut remedium repellendæ senectæ sibi impertiret. Nimis enim paucos annos ualere atq; uigere homines, neq; illis spacium uel ad uirtutis cursum perficiendum, uel errata et delicta uitæ corrigenda suppetere. Quòd si senibus instauraretur adolescentia, futurum, multo ut melioribus & probioribus hominibus uteretur. Annuit Iuppitur precibus, et quandam medicinam confecit illis senectæ, ac in utre conditam tribuit. Hanc discedentes asino sarcinam imponunt, & læti reuertuntur. Tempus erat æstiuum, & omnia solis ardore flagrabant. Magna igitur atq; intolerabili siti corripitur asinus, et forte nemus opacum præteriens statuit in illud deflectere iter, & paululum acquiescere. Ingressus, fontē ibi inuenit. Qua re mirificè delectatus, siccas fauces aquæ cupidißime intendere, & refrigerare uelle guttur aridū atq; feruens. At serpens, custos fontis, immani corpore prouoluitur, & os sæuum oculosq; infestos in asinum intendens, micante lingua se illi copiam undarum factурū gratuito negat. Asinus ita erat siti enectus, ut corij particulam non uideretur recusaturus impendere pro potu. Rogat igitur, quid precij poscat? Sarcinam, inquit serpens, tradito. Cāpe sane, inquit asinus,

nus, ita enim & onere me insuper liberabis. Senectæ igitur medicinam nactus serpens, in consilium & conuentum ciuium defert. Asinus redit uacuus ad homines. Illi sarcinam requirunt, hic amissam esse narrat. Tum ingens dolor omnes corripuit, neq; Iuppiter largiri denuò medicinam uelle, neq; ipsi recuperare à serpentibus posse. Itaq; nunc exuuijs ueteribus positis iuuentam induunt serpentes, noxiæ hominibus bestiæ. Homines memores accepti mali & damni dati ab asino, delicias faciunt uerberando & onerando miserum animal.

Docet fabula, inuerecundas preces, si maxime exauditas esse homines putent, ferè tamen in ipsorum perniciem conuertere.

362 Luctus præmia.

QVo tempore Dijs Iuppiter honores & cultus distribuit, forte luctus abfuisse dicitur. Re igitur peracta & ille aduenit, & se præteritum grauißime questus, à Ioue petit, sui tum etiam uti ratio habeatur. Iuppiter cum nihil superesse sciret, quærebat quid illi attribueret, quem solum non uellet inhonoratum dimittere. Tandem omnia animo uersanti subijt, quid omnes in luctu ob interitum & mortem suorum facere consueuissent. Tum igitur: Cape, inquit, lacrimas mœroremq; & querimonias atq; lamenta. Itaq; nunc fieri uidemus, ut eos luctus non ferè deserat, qui his indulgeant, tanquam cultui illius proprio. Contrà uerò, qui hæc supprimere & celeriter omittere uoluerint, tanquam contemto-

temtores hunc sui & ipsos deserere atq; missos facere.

Moderate esse ferendos aduersus casus fabula docet: quam Plutarchus scribit Reginam Arsinoën in luctu filij admodum fuisse consolatam, hoc consilio narratam à quodam Philosopho.

Fluctuum numerator. 363

HOmo quispiam in littore assedit numeraturus fluctus, cum uentis mare agitaretur. Sed crebritate horum perturbatus animo angebatur, & afflictabatur. Ad hunc accedens uulpecula: Quid mœres? inquit. Huic ille respondit, fluctus se numerare cupientem præterlatos innumeros, quos non potuisse comprehendi doleret. Tum uulpecula: Præteritos, inquit, omitte, & numerare si uis, uel ab hoc iam nunc ordire, & qui abiêre, eos missos facito.

Docet fabula, nõ ad præterita, sed ad ea, quæ restent, in uita hac respiciendum esse.

Hirundines & Olores. 364

HIrundines oloribus conuitia faciebant, & exprobrabant illis obscuritatem Musicæ illorum. Quid enim inquiunt, prodest uobis concessa à Dijs singularis canendi facultas, qua primum rarißime utamini, deinde per loca deserta in audientia fluminum ac pratorum abuti uideamini? Ipsi scilicet inter uos suauißimos modos, ut fertur, cietis. Pudétne igitur, cum celatis, aut inuidetis hanc uoluptatem hominibus? Nos quidem

non solum urbes, sed domos ipsas & tecta atq; conclauia ædium cantu replemus. Quid quæritis argumentum carminis? Proprium enim est et uetus & Atticum: Pandion, Athenæ, Tereus, Thracia, Barbarorum affinitas, contumelia, linguæ exectio, mirifica indicatio literarum. His accedit Itys et forma nostra mutata. Vix responsione dignatas stolidas auiculas, unus tandem ex agmine olorum sic alloquitur: Nostra causa, si hominibus notum sit tempus, quo ad fauonij flatus pandimus alas, & illum suauitatis modulatorem spiritum admittimus, plurimi in hæc deserta loca uenturi sint. Sed nobis uulgare sanctißimam scientiam turpe uisum. Neq; in copia ac multitudine, neq; temere, sed exquisita & absoluta illa omnibus numeris uti pulcrum: corrumpere autem quasi prostitutione quadam sceleratum ducimus. At uos à tectis & sedibus suis repellunt homines, & uestros cantus auersantur, neque immeritò, quippe quæ silere ne excisis quidem linguis sciatis, in illa ipsa deploratione mali uestri loquaciores, quàm illi, qui uoce & lingua famam & gloriam quærunt. Vos quidem abite, & ingrata Musica uestra molestæ, ut hactenus, estote mortalibus. Nos neq; ingeremus ultro carmina nostra, neq; sæpe tractando profanabimus Musarum sacra, non prius in urbibus cantaturi, quàm non modo hirundines, sed etiam monedulæ his excesserint.

Hoc innuit fabula, præstantiam artium, neq; locum dignitatis habere, neq; ullo in precio esse uulgo et apud imperitos. Canere igitur eruditos sibi & Musis.

Fatui

Fatui Cribrum. 365

FAtuus cum cribrum reperisset, arbitratus uitiosum redditum neglectione, cœpit obturare foramina, ut aptum usui, quemadmodum putabat, redderetur. Sed cum in opere sentiret deniq; foraminum crebritatem, parumq; succederet inceptum, abiecit cribrum indignabundus. Neq; enim, inquit, uideo, qua parte obturare, quáue pertusum relinquere debeam.

Docemur, incogitantes in ipso demum opere difficultatem sentire, non prospicere animis suis, itaq; & in agendo defatigari plurimũ, & aggredi sæpe, quæ absolui nequeant. Docemur & hoc, satius esse extreme uitiosa non attingere, quàm frustra emendare uelle. Quo sensu fabulæ uel huius uel similis mentionem fecit Galenus, quandam definitionem Olympici plenam erroribus irridens: τοιούτων, inquit, ἐστὶν ἁμαρτημάτων μεστὴ, ὥστε μοι παρίστασθαι τοῦ μωροῦ πρὸς κόσκινον εἰπόντος, οὐχ εὑρίσκειν, ὅπου βύσειεν ἢ μὴ βύσειεν αὐτό.

Aquila & Testudo. 366

TEstudo spacij cuiusdam conficiendi certamen cum aquila susceperat: propositus erat locus, ad quem prior ex ipsis uter die tertio peruenisset, uictor haberetur. Aquila contemta tarditate testudinis prouolare cœpit, & desidere sæpiusculè, & alias res agere, deniq; noctem totam acquiescere, & non admodũ mane euolare. Persuaserat enim sibi, uno impetu omnes conatus testudinis

testudinis facile se esse anteuersuram. At hæc nihil re-mittere, dies noctesq; in itinere uersari, rectaq; conten-dere ad designatum locum. Itaq; sedulitate sua uelocis-simam uolucrem uicit, & cum adhuc abesse longißimè crederetur, designatum locum tenuit.

Significatur Socraticum dictum: Melius esse festina-re studio & animi motu, quàm corporis incitatione. Et de huiusmodi fabula prouerbium natum uidetur, quo Achæus Poëta usus traditur in Satyrico quodam dra-mate, ut Laertius in Menedemo ait:

ἡλίσκετ᾽ ἄρα καὶ πρὸς ἀσθενῶν ταχὺς,
καὶ πρὸς χελώνης αἰετὸς βραχεῖ χρόνῳ.

367 Seruus fugitiuus & Pistrinum.

FVgitiuum seruum aliquantisper quæsitum conspe-xit quodam tempore dominus, quem dum insequi-tur, ut retraheret ad se, ille pœnæ metu & conscientia delicti territus fugere, atq; in pistrinum, quod proxi-mum esset, sese abdere. Ibi dominus illo inuento: Quo-nam, inquit, in loco deprehendi magis idoneo poteras?

Fabula indicat, diuinam ultionem sceleratos & tem-pore & loco suo manere.

368 Canis domicilium.

HYeme contractus & implicitis membris cubans canis, quo minus frigori expositum esset corpus, spacium illud ad domum faciendam, in qua uiueret, de-

signauit.

signauit. Postea in æstate membra expandens & corpus extendens, animaduertit notatum spacium non magis conuenire, neq; se capere posse, itaq; nec necesse, nec facile sibi esse, tantas ædes extruere.

Contra uarietatem & inconstantiam fabula narratur.

Gallinaceus & Vulpes. 369

ACcepto nuncio ægrotare gallinaceum, uisere illum uulpes, quasi beneuolentia inducta, & interrogare, quomodo se haberet? Cui gallinaceus: Sic mediocriter, inquit, sed multo habiturus melius, & rectius ualiturus, si tu discesseris.

Officia simulata & dolosa improborum fabula hac notantur.

Feriæ & Postridiana dies. 370

CVm ferijs altercatam postridianam diem, quæ græcis est ὑστέρα, accepimus, quòd diceret illas plenas esse negocij, & cuiusdam molestiæ operandorum sacrorum, epulis autem ad ferias instructis postridie demum homines placidè & iucundè frui solere. Tum respondisse ferias aiunt: Ita quidem esse, ut illa narraret, sed quæsiuisse, ubinam, ferijs sublatis, postridiana futura sit?

Fabula memoratur contra gloriosos & uanitatem.

Amicus fallax. 371

FRumentum emerant duo longo amicitiæ usu famili-

ares, id æqualiter diuisum, inq; aceruos duos congestū, separatim relinquunt, curaturi postridie ad se deferendum. Horum alter animo peruerso & infido, cum surripere amico ipsius partem statuisset, ne falleretur in tenebris, uesperæ crepusculo, palliolū suum expandit super aceruo amici. Is uerò paulò pòst cum uenisset inspecturus frumentum, ut diligentem hominem decebat, uidens contectum esse frumentum, primum mirari, mox agnito amici pallio, nihil etiam fraudis suspicans, secum cogitare, non esse æquum pati, ut proprio pallio alterius frumentum intectum sit, ac: Quanta, inquit, ista est beneuolentiæ uis atq; magnitudo? Atqui fieri non oportet, imò ipsius protegi rectius est: & simul de suo aceruo pallium detractum super amici aceruo explicat. His peractis, cùm iam caligo noctis omnia oppleret, aderat ille fur in tenebris, & manu prætentans quærebat pallium. Quo contrectato, suum frumentum festinata opera ad se deportat, in opinione & spe furti, nihil lucratus, nisi uigilias & solicitudinem nocturnam.

Fabula docet, fraudes & fallacias sæpenumero seipsas circumuenire.

372 Fur & Paterfamilias.

Valde exercitatus fur, egregiam & quæstuosam operam quadam nocte nauarat, compilatis aliquot diuitum arculis. Itaq; auro argentoq; refertum sacculum portans, etiam in pauperis ædes deuenit, quas scrutans, cum nihil inueniret rerum preciosarum, in farina-

rium

rium tandem uasculum incidit. Ne uacuus autem contra disciplinam suam discederet, ponit sacculum, in illũ congesturus farinam. At paterfamilias strepitu excitatus de somno, & timens uictui suo, in furem telo arrepto cum clamoribus irruit. Ille territus ex ædibus sacculo relicto fuga euadit. At paterfamilias excusso igne, & lumine illato, magnas præter spem opes reperit: ille, qui farinam relinquere noluisset, auro & argento caruit.

Infinitum quærendi studium euadere, docet fabula, in damna. Itemq; hoc subijcit: Male parta male dilabuntur.

Rusticus & Simia.

Rusticus cum sacculo, in quo legumina essent, iter faciens, dum sub arbore acquiescit, forte obdormierat, somno obrepente, ut fit, defatigato. Videt simia sacculum, & quid inesset cognoscendi cupida, accedit, et aperit sacculum, leguminibusq; repertis manum unam complet, & arborem conscendit. Inter ascendendum, unum forte granulum exciderat, hoc illa dum non uult relinquere neq; amittere, redit in solum & granulum tollit: mox repetit arborem paulo quam prius maiore cum festinatione, in qua rursum granum elabitur unum & alterum. Quæ dum & ipsa recolligit, excitatus de somno forte fortuna rusticus, clamoribus & saxis illam insectatur. At hæc trepida & perterrita, abiectis omnibus leguminibus fugæ studere, & manus expedire: ita quæ nihil amittere noluisset, nihil retinuit.

Ad superioris fabulæ sensum referri & huius poterit, & eodem apponi id quoque, quod Terentianus ait Syrus: Pecuniam in loco negligere maximum esse interdum lucrum.

374 Amatorum altercatio.

Nupta mulier formosa & adolescentula cum uiro, qui sæpe abesset domo in mercaturis, amabat alterum. Qui cum forte apud se esset, nunciatur subito aduenire maritus. Illa iubet amatorem celeriter decurrere ad puteum, & quærere cuniculos, per quos facile euasurus esse uideatur. Redit hic, & negat puteum se reperire potuisse, sed uestigia animaduertisse, ubi quondam puteum fuisse arbitretur. Quid id tua refert? inquit mulier, per cuniculos, uide, ut te subducas appropinquanti uiro meo. Quin igitur, inquit ille, uerè recteq; monstras? Nugator, inquit illa, quin consulis saluti tuæ, neq; enim nunc uerbis locus? At ille non cessauit litigare, donec à marito oppressus pro mœcho arriperetur, & pœnas stolidæ & intempestiuæ loquacitatis grauißimas rei leuißimæ persolueret.

Docet fabula, garrulitatis finem esse infortunium, ut ait Euripides:

ἀχαλίνων στομάτων τὸ τέλος δυστυχία.

375 Pauper Nugator.

Iverat pauper in siluam, ligna ut colligeret. Is, quicquid forte repererat contemnens, progrediebatur

querendo ulterius, neq; finem faciebat mutationis & electionis. Tandem pergendo incidit in cateruam luporum, eos fugiens deuenit ad flumen, cuius ripæ cum neq; ponte coniunctæ, neq; nauicula eo in loco esset, demittit se in flumen, urgebant enim à tergo lupi. In illo autem iactatus aliquantisper, cum non procul abesset, quin suffocaretur, aduehuntur piscatores, qui extractum reclinant ad proximam maceriam, & relicto illo semianimo discedunt. Paulò pòst recreatus, dum prætereuntibus narrat casum suum, & de aduersitate sua multa uerba facit, ruit maceria, & nugatorem inter sermocinationes opprimit.

Fabula ostendit, qui exitus fastidia & stoliditatem maneat. Indicat & hoc, maximis sæpe periculis ereptos minimo momento extingui.

Simius & Fabri. 376

Simiolus contemplabatur de arbore fabri artificium: ille forte cuneis arborem findebat. Erat autem prandij tempus, ad quod faber discedens relinquit impactum in trunco ferrum. Simiolus, ut uiderat fabrum facere, supra arborem insilit, & cruribus diuaricatis arripit securim, sed pedes terram non attingebant. Itaq; illius super arbore insidentis pudendula, in fissura, quam cuneus efficiebat, dependere: ipse, nihil cogitans quid accidere posset, cuneũ excutere, iterum impacturus quemadmodum fecerat faber. Sed cum robur, ut natura ferebat, coiret, pudendaq; simioli arrepta angerentur, clamans

mans ille & eiulans hærebat captus: at fabri excitati cum risu, re cognita, male illum uerberibus insuper mul tatum dimittunt.

Fabula Græci uersus sententiam subijcit, quam Cicero ita expreßit:

Quam quisq; nouit artem, in ea se exerceat.

Est autem in Vespis Aristophanis:

ἔρδοι τις ἣν ἕκαστος εἰδείη τέχνην.

377 Vulpecula & Tintinnabulum.

VVlpecula habitabat iuxta flumen, non procul inde alligatum arbori tintinnabulum erat, quo uentis impulso omnia circum loca resonabant. Vulpecula, cui ignota uox illa esset, metuebat ne quid feræ & immanis bestiæ tales sonos ederet. Tandem sensim & placide arrepens, perspectaq; tintinnabuli inanitate, cuius strepitibus nihil subesset uirium: Nunc deinceps non facile, inquit, specie & opinione percelli animum meum patiar.

Multa opinione magni fiunt, quibus præsentibus nihil contemtibilius.

378 Cerui dimicantes & Vupes.

ORta inter duos ceruos pugna iam eo usq; processerat, ut saucijs sanguis in terram flueret. Viderat hoc uulpecula, & cupida lingendi illius, subrepit dimicantibus, et incautius auiditate liguriēdi subiens, à ceruis attrita, conquassatis costis, semiuiua in sanguine relinquitur.

Fabula

Fabula docet, auaros quærendi infinito studio urgere ipsos exitium suum.

Lena & Amator. 379

LEna mulierculæ proprio peculiariq; amatori infesta, qui imminueret quæstum suum, dormientem illum ueneno necare constituerat. Id uenenum indiderat in arundinem, quam hinc ad nares sopiti, illinc ad os applicat suum, simul hic ut attraheret, simul ut ipsa afflaret. Forte tum ille contra, ut fit, ubi dormientes aliquid sensere, multum emisit uehementis animæ, qua in apertum lenæ os uenenatus puluis illatus, continuo illam exanimat.

Malum consilium consultori pessimum.

Testudo volatica. 380

IVnxerat testudo societatem cum duabus auibus. Accidit quodam anno, ut æstu syderis & cœli ardore omnia squalerent, riuulusq; ubi illa manebat funditus exiccaretur. Nec non & auibus eo in loco consistere graue erat, uiciniæ locis omnibus situ squaloreq; laborantibus. Placuit igitur migrare aliò, sed obstabat desertio sociæ & amicæ testudinis. Tandem hanc ineunt rationem: Bacillum transuersum rostris capessunt, & medium tenere mordicus testudinem iubent, ita se sublatam in aëra secum asportaturas in loca irrigua, & ad scaturigines perennes aquarum policentur. Sed hoc iterum atq; iterum monent, semel prehensum bacillum ut teneat.

at, neue committat, ut os aperiat suum. Ita cum illa subuolarunt. Aliquantisper processerant, cum uident aliæ testudines rem admirabilem sibi, seq; mutuo inclamant, & demonstrat una alteri uolantem sororem. Tum illa oblita salutis suæ, & præceptorum salutarium: Etiam, inquit, dicere uolebat, se uolare inuitis omnibus, & amisso hiatione bacillo, delapsaq; in saxum testa fracta interijt.

Res est noxia garrulitas. Itaq; secundum ueterum præcepta ad taciturnitatem nos exercere studebimus, ne futiliores simus Homerica anu, quæ se profitetur:

ἕξω, ὡς ὅτε τι στερεὴν λίθον ἠὲ σίδηρον.

Tacere enim non solum contra sitim prodest, iuxta Hippocratem, sed multa etiam silentio mala & infelices euentus auerti solent.

381 Origo Murorum.

EA tempestate, qua dij & homines unà promiscueq; in terris uixere, ut tradit Hesiodus, humanum genus defensum & tutum ope præsidioq; Deorum, neq; intra mœnia sese includebat, neq; aliam protectionem quærebat. Pulsis Dijs hominum scelere, muris & fossis hi circundati, nunquam tamen muniti satis esse potuere. Ita quantum boni à præsentibus dijs accepissent recordati, mœnia sancta, de memoria Deorum, & nominarunt, & haberi uoluerunt, ac ritus insuper ceremoniasq; uarias cultus diuini instituerunt. Non tamen ita placatos reddere potuerunt, ut tam benignis uterentur, quàm antea usi fuissent.

Fabu-

Fabula docet, quod sine impensa interdum bonum obtineatur, id amissum nullarum rerum impendio recuperari posse.

Simij & Auicula. 382

GElidiuscula quadam nocte magna multitudo simiorum sub arbore conuenerat, ubi forte unus conspicatus uermiculum, ex eorum genere, qui noctu lucent, Latini rustici cicindelas, Græci λαμπουρίδας & πυγολαμπίδας dixere, clamat se ignem conspexisse, et socijs ostendit. Illi rati igneam esse scintillã, congestis lignis incumbunt, ut spiritu flammam excitent. Videbat hoc auicula de arbore, & errorem simijs demonstrabat, sed illi tamen fauebant spei suæ. Auicula rata se non exaudiri, deuolat in terram, & accedit propius, monetq; ut tandem operam & laborem perdere desinant. Ibi unus reliquis ingeniosior, non moueri socios cum uideret, ad auiculam conuersus: In cribrum, inquit, aquam ne ingeras, neue consilia des salutaria respuentibus. Sed auicula non desinebat inculcare monitiones suas, donec ab uno arrepta interficeretur.

Fabula ostendit stulticiam esse, stultis & auersantibus doctrinam præcipere.

Medicus & Mulier. 383

ÆGrotantis cuiusdam uxor amabat medicum. Dederat huic uir aliquantulum pecuniæ, qua demonstratum morbo suo remedium compararet. Illa ad me-

dictum amatorem suum defert, qui iubet puerum medicamentum conficere, & ipse cum muliere confabulatur. Puer ignarus artis, ne nihil faceret, collectos puluisculos & arenulam illigat scitè in linteolum mundum. Cum autem, illis dulcedine colloquij longius progreßis, mulieri iam discedendi tempus uideretur esse, ait se domum ire, & petit medicamentum. Medicus quærit de puero, an sit confectum? Ille respondit esse, & linteolum tradit mulieri. Cum rediisset tandem ad maritum, de mora hic questus, quid attulisti? inquit. Illa linteolum porrigit, quo explicato, inuenitur arena & pulueres. Tum illa, quid accidisset intelligens, mox accurrit cum cribello, & huc, inquit, mi uir, conijce omnia. Quid huc, inquit ille, aut quid est? Dum propero, inquit mulier, ad medicum currere, incidi in turbam promiscuam equestrem & pedestrem, ubi dum iactor atq; impellor, pecunia de manibus excidit. Ego, quæ non possem ociose colligere, corripio quicquid subito licuit pulueris & arenæ ex eo loco, in quem pecuniam delatam credidi. Vir cribratis pulueribus nihil reperit nummorum ille quidem, sed quòd fidem haberet sermonibus mulieris, alia pecunia numerata ad medicinam emendam iterum hanc ablegat.

Fabula docet, nihil esse utilius tempestiuo consilio.

354 Depositum æs.

DEposuerat mercator apud hospitem suum magnū pondus æris. Venit aliquando & repetit. Ille mures

res erosisse dicit. Quid? mures, inquit mercator, homo intelligens, Dij boni, quid narras? nunquam audiui illos cibo hoc uti. Vtuntur, inquit ille, & hic et in insula Gyaro: an tu obsecro non audisti? Non equidem, inquit mercator, quod sciam: sed bene habet, quòd tu euasisti uoracitatem ipsorum. Placebat hospiti commentum suum, quo tam facile imposuisset mercatori. Sed dum discedit mercator, puerum perquàm scitum, filium hospitis sui, ante ædes discurrentem absq; custode, abducit ad alium suum hospitem. Postero die offert se conspectui ueteris hospitis, qui apud illum conqueri & deplorare amißionem filij sui. Tum mercator: Ego heri, inquit, non procul ab ædibus tuis puerum uidi raptum à coruo auferri. A coruo, exclamat ille, puerum tantum? Quis tam ualidus coruus esse potuit? Ibi mercator: Qua in terra, inquit, mures æs erodunt, in ea uerisimile est reperiri coruos, qui pueros rapiant. At hospes se suis artibus petitum sentiens, pollicetur se precium æris persoluturum, rogatq; mercatorem, puerum sibi ut restituat.

Fabula subijcit prouerbij sententiam: Clauum clauo pelli oportere.

De Vulpe & Gallo diuino. 385

FAmelica uulpes ad arborem, super qua gallinaceus consederat, accedens, exquisitis laudibus illum extollit, & diuinationis atq; prædictionum nomine inprimis: Atq; utinam, inquit, ea felicitas sit mea, tam

eximij uatis caput ut osculari mihi concedatur. Gallinaceus hanc laudatori suo gratiā referre uolens, & præbere caput illi osculandum suum, de arbore deuolat ad uulpem, quæ illum præhensum asportare in syluas, & deridere, quòd uate isto et diuino nihil insipientius neq; uecordius unquam se uidisse diceret.

Fabula ostendit, leuium hominum animos laudationibus & assentatione facilime peruerti.

356 Vrsus, Venator, Lupus.

VEnator capreolum ceperat, eumq; portans incidit in ursum; qui illi contemtum arcum balistarem sagitta imposita, e manibus extorsit, moribundumq;, ipse tamen letaliter sauciatus, prostrauit. Non diu post aduenit lupus, & tanta tamq; insperata præda reperta lætus: Quis, inquit, Deus tantum boni obtulit mihi? Sed nunc famē sedauero arrosione arcus istius, reliqua comparcam. Dum uero contra telum arcum rodit incautius, excutitur sagitta, & transfixum lupum interimit.

Fabula narratur contra auaritiam & sordes.

357 Senex & Vxor adolescentula.

DVxerat annis quidam grauis senecta in ætate adolescentem mulierem, quæ illum auersabatur, neq; delectabatur consuetudine ipsius. Quadam nocte fures in domum huius intrauerant, & audiebatur pedum sonitus, neq; illi procul à conclaui, in qua cum uxore uir

cuba-

cubabat, abesse sentiebantur. Ibi mulier formidans ad uirum se applicat, & illum etiam, quod nunquam antea fecerat, complectitur. Hic uero, ea re lætus, furibus gratias agere, & iubere impune auferre quicquid libuisset, quòd ipsorum beneficio complexu frueretur uxoris suæ.

Fabula docet, amorem sæpe metu excitari.

Asinus excors. 355

LEo ægrotans & infirmus, uulpeculam orat sibi cibum ut inueniat. Illa abit, & ad asinum solum in quodam prato oberrantem deuenit, ac, quid tu hic solus agis? inquit. Quin mecum te confers ad tui generis animalia, quæ plurima intra istud nemus conuenere. Asinus oratione uulpeculæ motus, illam se ait sequi. Hæc eum ad Leonem deducit, qui ita fuerat morbo debilitatus, ut asinum retinere non posset. Ille igitur elapsus in suum pratũ reuertitur. Leo iterum atq; iterũ orare uulpem, ad se illum ut reducere studeret. Hoc uix posse fieri uulpecula dicebat. Nam sibi asinum nihil iam crediturum esse, sed promisit se tentaturam. Redit igitur ad asinum, & cum illo expostulat, & uere asinum esse ait, pecus agreste & rusticum, qui maximorum amatorum complexus fugerit. Nam illos gaudio non apud se fuisse, ideoq; illatos in eum uehementius. Asinus credit uulpi, & iterum cum ipsa ad leonem accedit, qui tum uiribus annisus omnibus, eum prosternit ac iugulat. Tum iubet uulpem carnem eluere & apparare, ut illis iu-

eunde uescatur. Vulpecula, ut iussa fuerat, facit, sed exemtum cor et præmorsas aures ipsa deuorat. Requirenti autem leoni dicit, illum asinum neq; cor, neq; aures habuisse. Hoc leo mirari, et incredibile esse dicere. Tum uulpes: An tu putas, inquit, iterum ad te ut ueniret, adduci hunc potuisse, si uel aures uel cor haberet?

Narratur fabula in stolidos, & his, quod prouerbio reprehenditur, ad eundem offendentibus.

389 Canis & Paterfamilias.

Erat cuidam perquam fidelis canis. Hic quodam tempore solus relictus apud paruulum filium illius, iacentem adhuc in cunis, uidet serpentem ad puerum interimendum arrepere. Ille igitur in serpentem, qui iam ad cunas peruenisset, irruit, & eum non sine difficultate interimit; itaq; inter luctandum euertuntur cunæ, & supra serpentem reclinantur. Reuersus autem paterfamilias cernensq; cunas euersas, & cruentum os canis, quod suspicaretur ab hoc puerum interfectum esse, neq; prioris fidelitatis recordatus, neq; spacio capto ad rem cognoscendam, ense arrepto canem occidit. Postea tollit cunas, et puero uiuo reperto, et serpente conscisso, quid factum esset intelligit, & suum erga canem perpetratum scelus deplorat.

Fabula docet, nihil esse in ira & perturbatione animi per incogitantiam committendum, ne festinationem nostram sempiternus dolor sequatur. Itaq; Xenophontis & hoc egregium: ἀπεζονόντομ ἡ ὀργὴ, ὥστε πολλάκις

λαὶκις ἐξεργάζεσθαι, ἃ μεταμελέσθαι ἀνάγκη.

Vulpes & Testudo. 390

SVscepto cursus certamine inter uulpem & testudinem, dicitur testudo se caudæ uulpinæ implicuisse, & ita hanc à currente uulpe raptatam fuisse ad locum præfinitum, à quo cum proxime abesset uulpes, respexisse fertur, & per iocum dixisse, non se putasse tam celerem esse testudinem, cum illa de cauda ad signum conuersa prorepsit, &, non animaduertente uulpecula, illud tenuit.

Docet fabula, ingenium uiribus præstare.

Merces Anguina. 391

SVbierat cauernam montis spaciosiorem intus anguis, in qua dum circumreptans longe lateq; moraretur diutius, præteriens forte uiator, cui locus idoneus ad acquiescendum uisus esset, obijcit saxum faucibus cauernæ, siue quòd metueret, ne qua inde uenenata bestia proserpens, si obdormijsset, neq; prouidere posset, se læderet, seu quia ita aptum erat, ut ibi in radice montis saxum apponeret & accumberet. Anguis de extremis cauernæ partibus reuersus, cum inuenisset obturatum ostium, uehementer perturbatus miserias suas secum queri, & antrum complere lacrimabili sibilo. Quo excitatus de somno uiator: Deum immortalem, quid ego quiritationis, inquit, audio? Anguis hominis uoce perrcepta, maximis precibus obsecrare illum, quisquis esset,

ut patefacta cauerna sese liberet de interitu, qui oppetendus in illo sibi carcere sit, inopia cibi, potus, lucis atque aëris, & se anguem fateri innocentem, nisi irritatam bestiam. Quem enim, inquit, unquam mortalium nostrum genus læsit, nisi accepta iniuria & malo prius affectum? Orare igitur & obsecrare, sibi ut infelici & capto subueniat, & opituletur. Sed quoniam sciret, homines non facile in quenquam beneficia conferre gratuito, ideo si emissus sit, polliceri gratiam, quæ inter mortales pro summis atq; eximijs meritis rependi consueuisset, ne, qui angui salutis fuisset autor, nullum se præmium recepisse, queri posset. Hac commoditate orationis captus uiator, cum recordaretur, anguino generi singularem prudentiam omnium opinione tribui solere, & ingens precium operæ suæ expectaret, amouet de faucibus cauernæ saxum. Ibi uero horribilis prouoluitur, &

Asper, acerba tuens, immani corpore serpens,

& longa explicatis gyris uolumina trahit, inq; illum territum, quemq; pœniteret iam benignitatis, ardentibus ac trucibus oculis, & lingua sulcata atq; micante, sese infert, tanquam interfecturus liberatorem suum. Itaq; oblitus mercedis salutem ab angue ille deprecans, eane fides esset & ueritas generi anguino, rogitat, sibiq; ut uitam saltem concedat orat: ea pro beneficio dato se gratia contentum fore. Cui anguis: Imò ego tibi, inquit, quæ pollicitus sum, præstare paro, nempe eam gratiam ut referam benefactori, quæ inter mortales

summis

summis beneficijs, ut dictum est, rependi consueuit. Hoc ne fit igitur? inquit uiator. Neq; ego uidi, neq; fando audiui, pro maximis meritis malum atque mortem retribui solere. Age, inquit serpens, nisi tu ita esse fatearis, uiceris & uiuas. Ac mox progrediamur, inquit, aliquo, ubi cognoscamus, num ita se res habeat, ut dico. Tum profecti uident in prato equum strigosum & macilentum pasci: accedunt ergo, ita uolente angue, propius, atq; hic quid rerum ille gerat, & quæ ipsum fortuna in eum locum detulerit, rogant. Méne, inquit equus, miserum? Qui quondam, dum uires erant integræ, nauaui præclaram & gratam operam domino meo, nunc illis ætate consumtis, huc emissus, expecto scilicet in horas singulas percussorem, qui iugulati carnibus feras bestias inescet. Hæc refertur gratia meritis erga dominum meis. Audin' tu istum, inquit anguis, quæ loquitur? Audio, inquit ille, sed egóne testimonio unius in causa capitali condemnabor? Minime, inquit, Nam ego te tua confeßione uinci uolo. Ita progreßi aspiciunt canem uinctum reste, & collo de arbore suspensum, anhelantem, semianimum, cum minus arcte nexus restis adductus fuisset. Quem interrogat anguis, quid in hoc illum exitium impulerit? At ille, se, qui in iuuenta celerrimus & strenuißimus fuerit, nunc senio confectum strangulari ait, atq; hoc sibi gratiæ pro meritis suis retribui. Tum uiator pene exanimatus metu: Tertio, inquit, teste sententiæ tuæ te probasse causam confitebor, & patiar quæ me ferre necesse fuerit. Fiat ita, anguis, ut uis, in-

 quit.

quit. Nec longe inde digreßi, uulpem obuiam habuere, quæ salutato utroq;, quo pergerent, rogat. Tum uiator: quonam? inquit, nisi ubi ego pœnas dem stultæ credulitatis, qui hostem hunc uitæ meæ in me ipse immiserim. Vulpecula sciscitari quid rei sit, & tota ordine de homine cognita, cum & multa bestia interloqueretur, neque uulpem iudicem reijceret: Profecto causa grauis est, inquit, & difficilis: sed heus tu, seducto uiator ait, quid daturum te mihi promittis, si te imminenti exitio eripuero? Omnia quæ uellet & posceret promittente uiatore, dimidium auium, quas domi in corte aleret, uulpecula paciscitur. Et ad anguem conuersa: Ego audiui istius, inquit, querimoniam miserabilem, & grauem accusationem immanitatis tuæ, neq; dijudicatura sum litem, nisi omnibus inspectis & consideratis, etiam deducta in rem præsentem, ne temere de hominis capite sententiam feram. Quare, si placet, eamus omnes illò, ubi controuersia orta fuit, atq; ibi, si uidebitur, disceptabitis coram me iudice. Assentitur anguis, & uulpes ad cauernam deducta: Haeccine, inquit, illa est, in qua te periculum uitæ adijsse dudum aiebas? Ea est, inquit anguis. Interius etiam perspiciamus, inquit uulpes. Licet, inquit anguis. Ducito igitur, inquit uulpes. Atque ita intro in cauernam repente angue, conuersa ad uiatorem: Heus tu, inquit uulpecula, nunc tu ipsum te metu libera, & saxum ad cauernam reuolue. Paruit uiator, & iam lætus, animoq; securo, iubet sub noctem adesse ad mercedem auferendam uulpem. Ac domum cum uenisset,

nisset, percontanti uxori ubi tam diu moratus, quid rerum egisset, & quanto in discrimine fuisset, & quid uulpi liberatrici suæ mercedis promisisset, commemorat. Tum mulier: Vel tu uiuas, inquit, uel moriare, ego meas aues uulpi, ut tu scias, nulli datura sum omnium. Atqui illa, inquit uir, ueniet petitum. Quid tua, inquit, stulte, refert? An tu uero uulpes etiam in perniciem uicinorum saginaturus es? Quin fustem capis ualidum, & illi aduentanti cerebrum dispergis, ac pellem detractam in oppidum deportas, qua denario uendita dimidium precij calceamentorum iam confeceris. Dicere aliquid mulier uisa uiro, cuius iam longe mutatus animus esset ab illo, qui paulo ante in formidine mortis trepidus, & nihil recusare paratus fuerat. Itaque uulpeculam, quæ adesset, ut conuenerat, ad mercedem ferendam, nihil etiam metuentem, impacto in caput, per rimam parietis illatum, fuste interimit. Atq; illius interitu, cuius ipse mortem beneficio euaserat, hoc gratiæ solere inter mortales rependi summis meritis, comprobauit, ut beneficijs affecti mala retribuant.

Fabula cum alia quædam, tum præcipue hoc docet, quod dicitur in clausula illius.

Musculus, Feles & Gallus. 392

EDucauerat mater musculũ cum maxima cura, unicum natum suum, & ad illum usq; diem, sollicita ac metuens uitæ ipsius, de cauernula non emiserat. Sed iam ætate corpusculo confirmato, ipse & gestire alacris, & exire

exire uelle, neq; pati se diutius in cauernulæ angustijs inclusum retineri. Itaq; assiduis precibus filij mota genitrix, potestatem hanc illi facit, hac tamen lege, ne ulterius quàm in conclaue proximum procurrat, atq;, ibi ut caute uersetur, monet, & lucem uitare, ac angulos & tenebras quærere iubet. Gaudet musculus se quasi de carcere emissum, & matris tamen præceptorum memor, in proximo conclaui, animaduerso iuxta focum angulo & rimula, latebras occupat. Ibi uidet placido & molli gressu candidam felem sensim ad focum accedere, & in illo assidentem, pedibus prioribus quasi manibus aures & caput demulcere atq; destringere, atq; ita demum accubare. Musculus illam aspicere, & forma delectari, & probare animo suo honestatem illius, compositosq; ac placidos mores. Dum autē intuens eam, quadam uoluptate illectus, accedere propius cogitat, inuolat in idem conclaue gallus gallinaceus, & alarum strepitu cantuq; subito ita perculit musculi animum, ut oblitus omnium, & sui quoq; immemor, pauens & tremens ad matrem repente recurreret. Quæ complexa illum anhelantem & timidum: Mi nate, quid rei est? inquit. O mea mater, ô mea matercula, inquit ille, quid ego uidi? quid uidi igitur? Quid uidisti, inquit illa, mi nate, mi filiole? O mea matercula, immanem, inquit ille, bestiam uidi, cristato capite, cornutis pedibus, quæ me clamore suo ac strepitu ita perterruit, ut me etiam mirer uiuere. Vbi illam obsecro, inquit mater, conspexisti, mi fili? In proximo, inquit ille, conclaui, cum inbiarem

rem

rem intentis & oculis & cogitationibus pulcerrimæ fœminæ, quæ uelleribus albis tecta, mollißimo incessu, uix tum primum aduenerat, & coma compositaque bellißimè manibus facie, in foco accubuerat. Cuius aspectu, dum licuit, dumque animo securo fui, iucundißimo fruentem, ista bestia, quam dixi, inuolans et de loco editiore horrendam uocem edens, ita me formidine compleuit, ut uides. Mater iam intelligens, quid formosæ fœminæ, & quid immanis bestiæ diceret filius: Mi fili, inquit, ille quidem clamor & hæc tumultuatio istius bestiæ, caue posthac unquam tibi metum incutiat. At uero silentium & mollitudinem, & blandos gestus atque comtam speciem fœminæ illius, sic fugito, ut præsentem mortem. Neque tu uultum ipsius ferre, neque in ea iterum loca, ubi semel conspexeris, uenire, denique totas domus, odio & fuga huius generis, uitare ac declinare uelis, si tua uita & salus tibi curæ est.

Docemur, non feroces istos & clamatores & grandes, sed taciturnos & lenes & contractos metuere.

Vulpes grauedinosa. 393

LEo cum graui morbo laboraret, quo fœtor animæ illius auctus totum specum tetrum redderet, accersit ad se bestias, quasi ad officium uisendi regem. Atque ut quæque introgressa fuerat, accedere eam propius iubet, quasi orationis altiorem sonum neque ipse ferre, neque usurpare posset. Post initia autem quædam querelarum morbi sui, rogat quasi fortuito, ecquid fœtoris sentiat?

Cum

Cum alia simplex sentire se diceret, & pessime olere, ita se suamq; regiam contemni & infamari indignabundus clamitans, statim illam obtruncat. Aliam, quæ ei assentari uellet, neq; se offendi, uel etiam bene olere antrum diceret, ipse mendacio se irrideri causatus, similiter interficit. Tandem aduenit & uulpes, hæc uero ambigua in interrogatione hæsitans, & periculum responsionis utranq; in partem præuidens: Nihil etiam, inquit, sentio, mi rex. Ac ne tu mirere, scito hoc me die, densissima cum nebula esset, progressam de cauernula mea, & in illo aëre crasso ac humido, grauedine & destillatione correptam esse, ita ut odoratus sensum me penitus amisisse intelligam. Quare quicquid est odoris, nihil me uel iuuat uel lædit.

Fabula docet, nihil esse in consuetudine potentum factu utilius, quàm res & statum & consilia illorum nolle intelligere.

Et celebratur dictum Philippidis comici. Hic enim, ut fertur, cum Lysimacho regi gratus esset, & quodam ab illo tempore liberalissime tractaretur, interrogatus: Quam omnium fortunarum regiarum partem peteret secum communicari? Licet, inquit, ô rex, participem me facias, quorumcunq; uolueris, modo ne secreti alicuius atq; arcani consilij.

394 Vulpes & Erinaceus.

Cum unà forte iter facerent uulpes & erinaceus, gloriari illa, & ostentare ingenij sui calliditatem,

& se

& se plurimarum artium noticia instructam esse superbe prædicare, & rogare quid erinaceus sciret? Nihil enim, inquit erinaceus, nisi me in globulum conuertere. Hoc enim uero irridere illa, & contemnendum ducere. Paulò pòst incidunt in canes, qui cum omnibus artibus uulpem capiunt & discerpunt, spinis autem suis tectus & defensus erinaceus omne periculum euasit. Vnde & prouerbium postea natum, quod Græci senario iambico ita protulere:

πολλ' οἶδ' ἀλώπηξ, ἀλλ' ἐχῖνος ἓν μέγα.

Fabula narratur contra gloriatores.

Poma & Sterquilinium. 395

Fortè sublatum cum pomis sterquilinium subita aquarum exundatione, fluitabat eo in loco, ubi dudum iacuerat. Tum se illud & in aquis uehi, & ferri cum pomis præclarum existimans: Quàm scite nos, inquit, poma natamus? Sed paulò pòst humiditate dissolutum in aquis euanuit.

Fabula narratur contra gloriationis uanitatem.

Hircus & Statua ahenea. 396

Conspicatus aheneam statuam hircus, qui sibi magnitudine cornuum admodum placebat, in illam magno impetu se intulit, quasi prima incursione euersurus: sed tantum abfuit ut illam prosterneret, ut ipse fractis cornibus collabens animo linqueretur.

Fabula dicitur ijs, qui cũ potentioribus contendunt.

Vtitur prouerbio, ut uidetur, de tali fabula composito apud Herodotum Cleomenes.

397 Vulpes & Erinaceus.

CVm uulpecula fluuium transire uellet, delata fuit in undarum in crepidinem, unde euadere non posset. Cumq; admodum affligeretur, magnaq; copia muscarum iam ad illam conuolasset, aiunt forte prætereuntem erinaceum, misertum illius, muscas abigere uoluisse, sed uulpeculam non esse passam, causamq; exposuisse miranti erinaceo, quòd ab illis iam saturis mitius cruciaretur. Quæ si essent abactæ, esurientes mox aliæ adhæsuræ sibi, & quicquid adhuc restaret sanguinis eductura uiderentur.

Fabula docet, satius esse respublicas committi peculatoribus opulentis quàm egentibus. Quo sensu & Aristoteles Aesopum quondam Samijs hanc narrasse scribit, cum aduocatus esset prætori Samio peculatus reo. Et simili consideratione præsides prouinciarum non facile mutasse Tiberium imperatorem accepimus.

398 Ouis & Canis.

QVo tempore animalia & pecudes sermone utebantur, aiunt ouem dixisse hero suo: Per mihi mirum uidetur, nihil nobis à te præberi, cogiq; è terra nos uictum quærere, de quibus tamen tu & lanam capis & caseos & agnos. At canibus, unde nihil horum tibi redit, impertis panem quo ipse uesceris. Tum canem, qui

hoc

hoc audisset, ferunt sic loquutum: Merito hercle meo fit: Nam ego is sum, qui uos ipsas etiam custodio atq; seruo, ne uel hominũ furto, uel luporum raptu pereatis. Quòd si ego uestram custodiam negligerem, iam ne ad pabula quidem exire auderetis præ formidine interitus. Atq; ita etiam oues ipsas facile passas fuisse accepimus, ut se canes potiores, & maiore in honore haberentur.

Hæc fabula narratur uulgo imperitorum, qui sapientum ocio irascũtur, et illos in tanto honore uitam de suis laboribus degere molestè ferunt. Nisi enim ipsos doctrina & sapientia defenderet atque tegeret, neque salutem, neque fortunas suas saluas et integras conseruare possent. Xenophon iubet referre hanc sororibus fratrem, quem de suis laboribus illæ uiuere iniquo animo ferre uiderentur.

Voluptatis & doloris affinitas. 399

Voluptatem aiunt ac dolorẽ quodam tempore, coram Ioue, se mutuo grauiter accusauisse, cumq; ille nihil non tentaret atq; experiretur, quo in gratiam litigantes redigeret, frustra omnia conatum, ipsos tandem adamantina quadam catena inter se copulasse atq; deuinxisse. Itaq; durante nihilominus dißidio & uoluntate contraria, necessario coniuncti & sociati manserunt. Quare aliter fieri nequit, quàm iucunda & aduersa inter se quidem semper ut pugnent, sed unum tamen alterum immutabili serie excipiat ac sequatur.

Hanc fabulam de naturali quodam sensu Socrates

apud Platonem componit. Sed et ad moralem trahi poterit talem: Non oportere homines in labore & rebus aduersis nimium deijci animis, & de meliore fortuna penitus desperare, ac contra potius certa persuasione expectare meliora, cogitantes hoc, quod ille canit:

Venit post multos una serena dies.

400 Noctua & Sol.

GRauiter querebatur noctua ob lucis & diei ortum, & cum sole expostulabat. Cui sol: Non meum opus, inquit, sed oculi tui culpandi sunt.

Fabula docet, improbos irasci uirtuti, quæ illorum facinoribus obsistere soleat.

401 Cicadæ Platonicæ.

CVm carmina primum proferentibus Musis cognita ab hominibus fuissent, erant qui tam incredibili & infinito studio illorum tenerentur, ut præ his non modo nihil rerum necessariarum curarent, ac respicerent, sed ne uacarent quidem cibo sumendo. Quos Deorum aliquis miseratus, attenuatos fame & uigilijs atq; aßidua occupatione carminum, in cicadas fertur mutasse, ut cupiditati illorum nihil unquam deesset, cum præter uocem nihil fermè, quo uita intelligi posset, haberent: corpus autem eiusmodi, ut minimo cibo duraret, itaq; rore pasci ac uiuere cicadæ putantur.

Hac fabula monemur, in leuitate & incogitantia exitus esse conuenientes factorum & uitæ ante actæ.

Accipiter & Luſcinia. 402

COmprehenſam luſciniam accipiter, & miſerabiliter uociferantem, increpat ſæuis uerbis: &, quid tu, inquit, rere tui clamoris gratia te amiſſum iri? Nihil ego iſtum moror aut curo, neque, niſi forte animo meo placuerit, tua quiritatio te de unguLis eripiet meis.

Fabula, ut Heſiodus ait, docet, ſtultè facere eum, qui nitatur contra potentiores. Nam neq; ſuperiorem illum eſſe poſſe, & ad miſeriam ſibi deriſionem adiungere. ἄφρων δ' ὅς κ' ἐθέλῃ πρὸς κρείσσονας ἀντιφερίζειν, νίκης τε στέρεται, πρός τ' αἴσχεσιν ἄλγεα πάσχει.

De Satyro & Igne. 403

ALlato igne in terras, quem Heſiodus ſcribit Prometheum Ioui furto ſubtractum apportaſſe mortalibus, tum igitur Satyrum delectatum ſplendore & claritate flammæ, uoluiſſe aiunt amplecti ignem, & oſculari: Sed Promethea monuiſſe, futurum hoc cum detrimento barbæ ipſius: aduret enim hanc, inquit, & cum cruciatu exulcerabit mentum. Ibi ferunt Satyrum reprehendiſſe factum Promethei, qui malum ſplendidum mortalibus attuliſſet. Prometheum uerò docuiſſe malum non eſſe. Nam urere quidem ignem, ſed lucem etiam atque calorem ſuppeditare, cum ad uitæ iucunditatem, tum omnium artium uſum & opificia, ſi quis illo uti rectè ſciat.

Fabula docet, exquirendum uſum uerum in rebus omnibus, ne peruerſa uſurpatione damna nobis accerſamus.

De Columbis.

404

OPpressa columbarum cohorte, quæ ab una quasi regina & domina candidissima columba ducebatur, reti aucupis, singulæ strepere, & alis plaudere, & ferire rete, si qua erumpere possent. Tum non solum albam, sed etiam sapientem reginam ferunt illum impetum promiscuum & temerarium suarum columbarum uerbis compescuisse, & hortatam esse, ut unanimi & consentiente ui atque opera erumpere studerent. Nam singulas non aliter seruari posse, quàm seruatis uniuersis. Cum autem subditæ parerent ductrici suæ, & pariter subuolare impetu concordi omnes conarentur, sustulerunt rete, & in syluas aufugientes abstulere, ubi super arboribus laqueis relictis, ipsæ omne periculum euaserunt.

Fabula docet, communi salute singulorum salutem compræhendi, & obedientia subditorum, quæ πειθαρχία uocatur à Græcis, non solum publica, sed priuata etiam bona procurari.

De Plaustro recenti & vetere.

405

PLaustrum recens stridentibus rotis fertur obuiam quondam factum alteri, quod & uetustius, & cuius rotæ detritiores essent. Hoc igitur illud interrogat, quid queratur, aut quæ res ad ista ipsum lamenta adigat? Cui recens & stridulum plaustrum: Cur tu obsecro tanto, inquit, silentio inueheris, & raros etiam gemitus edis sub oneribus? Sentio enim, inquit hoc, dolorem, & ferenda

renda intelligo, quæ imposita mihi sunt, itaq; ferre quàm deplorare malo.

Docet fabula, clamores & uociferationes non ferè à uanitate & incogitantia abesse: & dicunt Franci, Cachinnos sonantes in ore nasci. Etiam docet, quantum in laboribus perferendis exercitati nouitijs & rudibus præstent.

De Vulpe & Passere. 406

PAlumbium nidus erat super arbore, quo prius pulli quàm euolarent uenire consueuerat uulpes, & postulare mercedem, quasiq; pensionem habitationis illius, quòd diceret, suam esse arborem, & à maioribus suis possessam, ac auibus quoquo tempore ad nidulandum elocatam fuisse. Petebat autem pullum unum: qui nisi daretur, totum nidum se uastaturam, & illam palumbium familiam deleturam esse minabatur. Grandiores igitur palumbes, sermonibus illius territi, pullum à se annis pluribus exigi paßi fuerant. Itaque incubans ouis mater semper mœsta erat cogitatione & dolore amittendi pulli. Hanc tristem conspicatus præteruolans passer, rogat quid rei sit, aut cur perturbetur eo tempore, quo lætari in spe fœtus deberet. Cui palumbes, quem casum metuat, & qua anxietate teneatur, exponit, uulpisq; iniurias & totam rem edisserit. Hic enimuero palumbis simplicitatem irridere, & castigare stoliditatem uerbis. Quid enim tu censes, inquit, uulpino generi ullam arborem à natura peculiariter procreatam esse?

Minime hoc factum est, mihi crede, neq; si quid proprium attribuere uellet natura rerum uulpibus, arbores, ut opinor, quas non possent illæ conscendere, sed specus & dumeta contulisset. Sed etiam tu cogita, an recordari posis à matre tua audiuisse, mercedem uulpi, ut huic arbori insidere tuto liceret, datam esse. Verum sit ita, & uulpes iure utatur suo, quin tu tamen minas illius spernis, quippe quæ uolucris sis, & quam assequi uulpes omnes, quotquot sunt, nequeant. Quare ita facies, cum exclusi pulli fuerint, & uulpes ad pensionem auferendam affuerit, negato te illi quicquam debere, cumq; solitas minas usurpârit, hoc modo respondeto, non te uereri, ne uulpes arbores ascendant cum tam ponderosis caudis. Paruit consilio palumbes, & uulpem paulò pòst cum superbia & fastu aduenientem ad mercedem sumendam ita ablegare, & ea oratione refutare cœpit, qua fuerat à passere instructa. Tum uulpes dolos patefactos sentiens, cum tamen palumbis ingenium ad talia explicanda non esse idoneum sciret, & alium fuisse architectum intelligeret, remittere se palumbi quicquid debeat sibi, & omni metu à se illam liberare, deq; suo iure decedere ait, modo indicet, à quo talem responsionem edocta, & isto consilio instructa fuerit. Palumbes nihil cunctata, passerem sibi præmonstratorem & suasorem fuisse dicit. Venit igitur ad passerem, ut fortè in terra constiterat, uulpes, dißimulans se quicquam comperisse, &: Sæpe, inquit, mecum admiror ac suspicio genus uestrum, cui natura tantam agilitatem tribuerit, ut in sub-

in sublime alte euolare, & celeriter quocunq; libuerit deferri, atq; amnes & maria transire poßitis? Sed una uidetur res, uentorum & procellarum uis, contraria & molesta esse uobis, capitulis tam paruis & subtilibus præditis. Nihil, inquit passer, illa uis, quam memoras, nocere nobis poteſt. Nam ingruente hac sub alas reclinata capita ita abdimus & protegimus. Ac simul recondit sub ala caput. Tum uulpes irruens de improuiso illum corripit, atq; discerpens ulciscitur contra se subiecta palumbi consilia.

Fabula notat eos, qui alijs cauere & consulere soleant, sibijpsis nesciant.

Pastoris memoria. 407

PRofecturum uillæ cuiusdam dominum in urbem opulentam longius, negociorum suorum gratia, orabat uxor, monile sibi ut aureolum afferret. Orabat filia, ut uestem apportaret: etiam ancillulæ, ut reticula emeret. Tum pastor accedit, numosq; in crumenula tradit hero, & ut fistulam sibi mercetur rogat. Rebus perfectis, quas ob res in urbem illam uentum erat, cum reditum iste ad suos appararet, dum sarcinas inſpicit, forte crumenulam acceptam à pastore reperit. Ibi recordatus petitionis huius, fistulam emit, & pastori paulò poſt reuersus domum eam dari iubet. Vxor igitur & filia inprimis, sed & ancillulæ ſperare atq; poscere sua. Cum uerò diceret hic, sibi excidisse, quid quæq; uoluisset curari sibi, & omnino illarum emtionum oblitum fuisse:

indignari mulieres, & moleſte ferre, paſtoris mandata potiora eum habuiſſe ſuis. Tum paterfamilias: Nolite mirari neq; iraſci, inquit, Paſtoris enim memoria me in crumenula proſecuta fuit.

Fabula docet, gratuitò operam qui dent alijs, nonnullos: ſed largiri qui uelint, & de ſua etiam pecunia eſſe liberales, paucos reperiri. Itaq; & Sueuicum prouerbium eſt, Paſtoris memoria, cum impendia recuſantur.

FINIS.

ETſi ſtatueramus, fabulas hoc tempore illas tantum emittere, quæ à nobis deſcriptæ eſſent, cuius conſilij rationem ſuprà etiam expoſuimus: tamen, ne quid præteritum, quod factu opus eſſet, à nobis uideretur, curauimus & alias quaſdam ueterum potiſsimum autorum narratiunculas Aeſopicas his à nobis expoſitis adiungi.

NARRATIONES ÆSOPICÆ, AB ALIIS AVTORIBVS descriptæ.

Narratio Platonica ex Dialogo, qui inscribitur πρωταγόρας ἢ σοφισταί.

FVit tempus, cum Dij quidem essent, sed mortale genus nullum adhuc extaret. Quorum cum tandem fatale tempus aduenisset, fingunt animalia Dij infra terram, terra commista cum igne alijsq́;, quæ terræ et ignis temperationẽ recipiunt: cumq́; producturi hæc in lucem essent, Promethea iubent & Epimethea exornare illa, & aptas quibusq; uirtutes attribuere. Tum Promethea exorat Epimetheus, hoc se ut exequi patiatur: ipse autem consideret & inspiciat opus. Itaq; Epimetheus ad rem aggreditur, diuiditq́; uirtutes inter animantes sic, uni robur celeritate deficiens ut tribueret, alijs autem imbecillioribus celeritatem suppeditaret. Quædam quasi armis instruxit, aliorum nuditatem ratione incolumem præstitit. Parua enim quæ erant, ea uolucria aut subterranea faciebat: quæ autem grandia, ea mole sua uidebantur defendi. Et ad hunc modum pariter diuidebat singulis singula, atq; hæc ita dispensabat, quòd uereretur, ne quod forte genus pessundaretur. Posteaquam

 uerò

uerò hoc præstiterat, ne ipsa mutuis exitijs consumerentur, contra cœlestes tempestates etiam protegere studuit, partim densitate pilorum, partim cutis duritia muniens, quæ & hyemem perferre, & sustinere æstus possent, & stratorum essent instar, conuenientia quibusq;, & propria illorum, si quando recubare uellent. Præterea pedibus aliorum ungulas, aliorum pilos, aliorum duram & exanguem cutem subdidit. Post hæc alijs alia nutrimenta parauit. Quibusdam herbas è terra nascentes, quibusdam arborum fructus, nonnullis radices, neq; non aliquibus escas esse diuersas animantes uoluit. Tum deinde quædam gignere paucos fœtus, alia uerò quæ ab his conficerentur perfœcunda fecit. Inter hæc Epimetheus, qui non admodum sapiens esset, non animaduertit, omnes se uirtutes distribuendo animantibus expertibus rationis consumsisse. Relinquebatur igitur genus humanum inornatum, cumq; dubius animi quid faceret cogitaret, aduenit Prometheus, inspecturus diuisionem illius, uidetq; animantes cunctas præclare omnibus rebus conuenientibus instructas esse, solumq; humanum genus oberrare nudum, calceamentisq; & stragulis carens, & inerme, ac aderat iam fatalis dies, quo in lucem etiam hominem prodire oportebat. Anxiè igitur quærens Prometheus, quid ad salutem conseruandam homini conferret, tandem suffuratur artificiosam sapientiam Vulcani & Mineruæ unà cum igne (nam sine hoc neq; teneri illa, neq; prodesse potuisset) illamq; homini largitur. Ac hominis quidem hæc fuit constitutio, quòd

ad sa-

ad sapientiam uitæ attineret. Deerat autem scientia ciuilis, quæ penes Iouem erat, cuius in arcem atq; domicilium accessio Prometheo non esset, terrebatur etiam Iouis custodia. Itaque in Vulcani ac Mineruæ officinam communem, ubi artificijs operam dabant illa numina, clanculum irrepit, subductumq; tam Vulcani quàm Mineruæ ignitum artificium, attribuit homini: atque hoc pacto uictus abundans contigit hominibus. Promethea autem, ut fertur, postea furti Epimetheus postulauit. Sed homo particeps diuinitatis factus, primum quidem de cognatione Deorum solus animantum omnium Deos esse censuit, aggressusq; fuit cum aras extruere, tum simulacra statuere illorum, postea uocem & nomina rerum celeriter arte sua perfecit atq; distinxit. Tum domicilia, uestes, calceamenta, strata, & cibum, quem terra ederet, sibi parauit atque reperit. In hoc primo statu homines degebant promiscuè & sparsim, nam oppida nondum erant: interimebantur ergo à feris, quippe qui illis undiq; essent infirmiores. Ac opificiorum artes alimoniæ quidem illæ parandæ sufficiebant, sed contra uim ferarum non sufficiebant. Non enim aderat scientia adhuc ciuilis, cui belligerandi scientia subijcitur. Homines tamen congregationibus, & saluti suæ studebant, & oppida condebant, at ipsi tamen in suis cœtibus sese mutuo iniurijs afficere: deficiebantur enim scientia ciuili, & ita rursum dispergi atq; interire. Ibi Iuppiter metuens generi nostro, ne penitus extingueretur, mittit in terras Mercurium, qui adduceret Verecundiam

cundiam & Iustitiam, quibus simul & ornarentur & continerentur ciuitates, in amicitiæ coniunctione. Petijt autem Mercurius doceri se, quonam pacto conferre deberet illas hominibus. Vtrumne, inquit, ita diuidere me oportebit, ut artificia diuisa sunt? Sic autem illa sunt diuisa, nempe ut unus, qui medicinam sortitus est, multis alijs huius imperitis usui esse soleat, similiter & aliarum artium opifices. Ergo iustitiam atq; uerecundiam itáne hominibus tradi uis, an proponi uniuersis? Vniuersis, inquit Iuppiter, proponi, & copiam fieri harum uolo. Non enim stare ciuitates possent, si his pauci potirentur, ut fit de alijs artibus. Quin etiam hanc à me illis legem feres, uti quicunq; à iustitia & uerecundia alienus repertus fuerit, is tanquam pestis ciuitatis suæ interficiatur.

Ex Liuio.

409 Dissidium ventris & membrorum corporis humani. Ex Lib: 2.

AGrippa intromissus in castra, prisco illo dicendi & horrido modo, nihil aliud quàm hoc narrasse fertur. Tempore, quo in homine non ut nunc omnia in unum consentiebant, sed singulis membris suum cuique consilium, suus sermo fuerat, indignatas reliquas partes, sua cura, suo labore ac ministerio uentri omnia quæri, uentrem in medio quietum nihil aliud quam datis

uolupta-

uoluptatibus frui: conspirasse inde, ne manus ad os cibum ferrent, nec os acciperet datum, nec dentes conficerent. Hac ira dum uentrem fame domare uellent; ipsa unà membra totumq; corpus ad extremam tabem uenisse. Inde apparuisse, uentris quoque haud segne ministerium esse, nec magis aliquam alere eum, reddentem in omnes corporis partes hunc, quo uiuimus uigemusq;, diuisum pariter in uenas, maturum confecto cibo sanguinem. Comparando hinc, quàm intestina corporis seditio similis esset iræ plebis in patres, flexisse mentes hominum.

Carnes Suillæ. 410

NArrat apud eundem autorem libro 35. bellam fabulam Quintius. Est, inquit, res simillima cœnæ Chalcidensis hospitis mei, hominis & boni & sciti conuiuatoris: apud quem solstitiali tempore comiter accepti cum miraremur, unde illi eo tempore anni tam uaria & tam multa uenatio? homo, non (quàm isti sunt) gloriosus, renidens condimentis ait uarietatem illam & speciem ferinæ carnis ex mansueto sue factam. Hoc dici apte in copias regis, quæ paulò antè iactatæ sunt, posse, & in uaria genera armorum & multa nomina gentium inauditarum, Dacos enim, & Medos, & Cadusios, & Elimæos uiros omnes esse haud paulò mancipiorum melius, propter seruilia ingenia, quàm militum genus.

Hoc in copias regis Antiochi apte tum Quintius intorsit.

torsit, sed dici in omnem uanam gloriationem & iactantiam potest, ita ut Teutones *simili ferme intellectu aiunt,* Non *esse corium seu cutem diuersam.*

Ex Gellio.

411 De Cassita, ex libro illius 2. Cap. 29.

Æ Sopus ille è Phrygia *fabulator haud immerito sapiens existimatus est, cum, quæ utilia monitu suasuq; erant, non seuerè, non imperiose præcepit & censuit, ut* Philosophis *mos est, sed festiuos delectabilesq; apologos commentus, res salubriter ac prospicienter animaduersas, in mentes animosq; hominum cum audiendi quadam illecebra induit, uelut hæc eius fabula de auiculæ nidulo lepide atq; iucunde præmonet, spem fiduciamq; rerum, quas efficere quis posit, haud unquam in alio, sed in semetipso habendam.* Auicula, *inquit, est parua, nomen est* Caßita, *habitat nidulaturq; in segetibus, id fermè temporis, ut appetat meßis, pullis iamiam plumantibus.* Ea *Caßita in sementes forte conceßerat tempestiuiores, propterea frumentis flauescentibus, pulli etiam tunc inuolucres erant. Cum igitur ipsa iret cibum pullis quæsitum, monet eos, ut, si quid ibi rei nouæ fieret diceretúrue, animaduerterent, idq; uti sibi, ubi redisset, nunciarent. Dominus postea segetum illarum filium adolescentem uocat, &,* Videsne, *inquit, hæc ematuruisse & manus iam postulare?* Idcirco *die crasti-*

no; ubi primum diluculabit, fac amicos adeas, & roges ueniant, operamq́; mutuam dent, & messem hanc nobis adiuuent. Hæc ille ubi dixit discessit: atq; ubi rediit Cassita, pulli trepiduli circumstrepere, orareq́; matrem, ut statim iam properet, atq; alium in locum sese asportet. Nam dominus, inquiunt, misit, qui amicos rogaret, ut luce oriente ueniant, & metant. Mater iubet eos à metu ociosos esse. Si enim dominus, inquit, messem ad amicos reiicit, crastino seges non metetur: neq; necesse est hodie uti uos auferam. Die igitur postero mater in pabulum uolat: dominus quos rogauerat operitur: sol feruet, & fit nihil, & amici nulli erant. Tum ille rursum ad filium: Amici isti, inquit, magnam in partem cessatores sunt, quin potius imus, & cognatos, affines, uicinosq́; nostros oramus, ut adsint cras tempori ad metendũ? Itidem hoc pulli pauefacti matri nunciant. Mater hortatur, ut tum quoq; sine metu ac sine cura sint: cognatos affinesq́; nullos fermè tam esse obsequibiles ait, ut ad laborem capessendum nihil cunctentur, & statim dicto obediant. Vos modo, inquit, aduertite, si modo quid denuo dicetur. Alia luce orta, auis in pastum profecta est, cognati & affines operam, quam dare rogati sunt, supersedent. Ad postremum igitur dominus filio: Valeant, inquit, amici, cum propinquis. Afferes prima luce falces duas, unam egomet mihi, & tu tibi capies alteram, & frumentum nosmetipsi manibus nostris cras metemus. Id ubi ex pullis dixisse dominum mater audiuit: Tempus, inquit, est cedendi & abeundi,

fiet

fiet nunc dubio procul, quod futurum dixit. In ipso enim uertitur, cuia est res, non alio, unde petitur. Atque ita caßita nidum migrauit, & seges à Domino demessa est. Hæc quidem est Aesopi fabula de amicorum & propinquorum leui & inani fiducia. Sed quid aliud sanctiores libri Philosophorum monent, quàm ut in nobis tantum ipsis nitamur, alia autem omnia, quæ extra nos, extráq; animum nostrum sunt, neq; pro nostris, neq; pro nobis ducamus? Hanc Aesopi apologum Q. Ennius in Satyris, scite admodum & uenuste uersibus quadratis composuit: quorum duo postremi isti sunt, quos habere cordi & memoriæ operæ precium esse hercle puto:

Hoc erit tibi argumentum semper in promtu situm,
Ne quid expectes amicos, quod tute agere poßis.

412 Leo hospes hominis, & homo medicus leonis. Ex libro 5. Cap: 14.

Appion, qui Polyhistor appellatus est, literis homo multis præditus, rerumq; græcarum plurima atq; uaria scientia fuit. Eius libri non incelebres feruntur, quibus omnibus fermè, quæ mirifica in Aegypto uisuntur audiunturq;, historia compræhendit. Sed in ijs, quæ audisse, uel legisse sese dicit, fortasse à uitio studioq; ostentationis fit loquacior: est enim sane quàm in prædicandis doctrinis suis uenditator. Hoc autem, quod in libro Aegyptiacorum quinto scripsit, neq; audisse, neq; legisse,

legiſſe, ſed ipſum ſeſe in urbe Roma uidiſſe oculis ſuis confirmat. In circo maximo, inquit, uenationis ampliſsimæ pugna populo dabatur. Eius rei, Romæ cum forte eſſem, ſpectator, inquit, fui. Multæ ibi ſæuientes feræ magnitudine beſtiarum excellentes, omniumq́; inuſitata aut forma erat, aut ferocia. Sed præter alia omnia leonum, inquit, immanitas admirationi fuit, præterq́; omneis cæteros, unius. Is unus leo corporis impetu, uaſtitudine, terrificoq́; fremitu & ſonoro, toris comisq́; ceruicum fluctuantibus, animos oculosq́; omnium in ſe conuerterat. Introductus erat inter complureis cæteros, ad pugnam beſtiarum, Dacus ſeruus uiri conſularis. Ei ſeruo Androdus nomen fuit. Hunc ille leo ubi uidit procul, repente, inquit, quaſi admirans ſtetit: ac deinde ſenſim atq; placide, tanquam noſcitabundus, ad hominem accedit. Tum caudam more atq; ritu adulantium canum clementer & blandè mouet, hominisq́; ſeſe corpori adiungit, cruraq́; eius et manus prope iam exanimati metu, lingua leniter demulcet. Homo Androdus inter illa tam atrocis feræ blandimenta amiſſum animum recuperat, paulatimq́; oculos ad contuendum leonem refert. Tum quaſi mutua recognitione facta, lætos, inquit, & gratulabundos uideres hominem et leonem. Ea re prorſus tam admirabili, maximos populi clamores excitatos dicit: accerſitumq́; à Cæſare Androdum, quæſitamq́; cauſam, cur ille atrociſsimus leonum uni parſiſſet? Androdus rem mirificam narrat atq; admirandam: Cum prouinciam, inquit, Africam pro conſulari

imperio meus dominus obtineret, ego ibi iniquis eius & quotidianis uerberibus ad fugam sum coactus, & ut mihi à Domino, terræ illius Præside, tutiores latebræ forent, in camporum & arenarum solitudines concessi: ac si defuisset cibus, consilium fuit, mortem aliquo pacto quærere. Tum sole, inquit, medio, rapido & flagranti, specum quandam nactus remotam, latebrosámque, in eam me penetro & recondo, atq; multo post ad eandem specum uenit hic leo debili uno & cruento pede, gemitus edens & murmura, dolorem cruciatumq; uulneris commiserantia: atque illic primo quidem conspectu aduenientis leonis territum sibi & pauefactum animum dixit, sed postquam introgressus, inquit, leo, uti re ipsa apparuit, in habitaculum illud suum, uidet me procul delitescentem, mitis & mansuetus accessit, & sublatum pedem ostendere mihi, & porrigere, quasi opis petendæ gratia, uisus est. Ibi, inquit, ego stirpem ingentem uestigio pedis eius hærentem reuulsi, conceptamq; saniem uulnere intimo expreßi, accuratiusq; sine magna iam formidine siccaui penitus, atque detersi cruorem. Ille tunc mea opera & medela leuatus, pede in manibus meis posito recubuit, & requieuit. Atque ex eo die triennium totum ego & leo in eadem specu, eodemq; uictu uiximus. Nam quas uenabatur feras, membra opimiora ad specum mihi suggerebat, quæ ego, ignis copiam non habens, sole meridiano torrens edebam. Sed ubi me, inquit, uitæ illius ferinæ iam pertæsum est, leone in uenatum profecto, reliqui specum, & uiam fer-

me

me tridui permensus à militibus uisus apprehensusq; sum, & ad dominum ex Africa Romam deductus. Is me statim rei capitalis damnandum, dandumq; ad bestias curauit. Intelligo autem, inquit, hunc quoq; leonem me tunc separato captum, gratiam nunc mihi beneficij & medicinæ referre. Hæc Appion dixisse Androdum tradit, eaq; omnia scripta circumlataq; tabella populo declarat. Atq; ideo cunctis petentibus dimissum Androdum, & pœna solutum, Leonemq; ei suffragijs populi donatum. Postea, inquit, uidebamus Androdum & Leonem loro tenui reuinctum, urbe tota circum tabernas ire, donari ære Androdum, floribus spargi leonem, omnesq; ferè ubiq; obuios dicere: Hic est leo hospes hominis, hic est homo medicus leonis.

De Arione & Delphino Historia, translata ex primo libro Herodoti, exposita ab eodem autore, Libro 16. Capite 19.

Celeri admodum & cohibili oratione, uocumq; filo tereti & candido, fabulam scripsit Herodotus super fidicine illo Arione. Vetus, inquit, & nobilis Arion cantator fidibus fuit. Is loco & oppido Methymnæus, terra atq; insula omni Lesbius fuit. Eum Arionem Rex Corinthi Periander, amicum, amatumq; habuit artis gratia. Is inde à Rege proficiscitur, terras inclytas Siciliam atq; Italiam uisere. Vbi eò uenit, auresq; omni-

um mentesq; in utrisq; terræ partibus demulsit, in quæsstu istic & uoluptatibus amoribusq; hominum fuit. Is tum postea grandi pecunia & re bona multa copiosus, Corinthum instituit redire. Nauem igitur & nautas, ut notiores, amicioresq; sibi, Corinthios delegit. Sed eo Corinthios homine accepto, nauiq; in altum prouecta, prædæ pecuniæq; cupidos cepisse consilium de necando Arione. Tum illum ibi pernicie intellecta, pecuniam, cæteraq; suá ut haberent, dedisse, uitam modo sibi ut parcerent, orauisse. Nautas precum eius harum commiseratum esse illatenus, ut ei necem adferre per uim suis manibus temperarent, sed imperauisse, ut iam statim coram desiliret præceps in mare. Homo, inquit, ibi territus, spe omni uitæ perdita: id unũ postea orauit, ut prius quàm mortem oppeteret, induere permitterent sua sibi indumenta, & fides capere, & canere carmen, casus illius sui consolabile. Feros & immanes nauitas prolubium tamen audiendi subit. Quod orauerat, impetrat, atq; ibi mox de more cinctus, amictus, ornatus, stansq; in summæ puppis foro, carmen, quod Orthium dicitur, uoce sublatißima cantauit: ad postrema cantus cum fidibus, ornatuq; omni, sicut stabat canebatq;, eiecit se procul in profundum. Nautæ haudquaquam dubitantes quin perisset, cursum, quem facere cœperant, tenuerunt. Sed nouum et mirum, & pium facinus contigit. Delphinum repente inter undas adnauisse, & dorso super fluctus edito uectauisse, incolumiq; cum corpore & ornatu, Tænarum in terram Laconicam deuexisse. Tum Arionem

uem prorsus ex eo loco Corinthum petiuisse, talemq; Periandro Regi, qualis Delphino uectus fuerat, sese obtulisse, eiq; rem, sicut acciderat, narrauisse. Regem isthæc parum credidisse, Arionem, quasi falleret, custodire iussisse. Nautas requisitos, ablegato Arione, dissimulanter interrogasse, ecquid audissent in ijs locis, unde uenissent, super Arione? Eos dixisse, hominē cum inde irent in terra Italia fuisse, eumq; illic bene agitare, & studijs delectationibusq; urbiū florere, atq; in gratia, pecuniaque magna fortunatum esse. Tum inter hæc eorum uerba Arionem cum fidibus & indumentis, cum quibus se in salum eiaculauerat, extitisse. Nautas stupefactos conuictosq;, ire inficias non quisse. Eam fabulam dicere Lesbios, & Corinthios, atq; esse fabulæ argumentum, quòd simulacra duo ahenea ad Tænarum uiserentur, Delphinus uehens, & homo insidens.

Ex Lamia Politiani.

De Auibus & Noctua. 414

AVes olim prope uniuersæ noctuam adierunt, rogaruntq; eam, ne posthac in ædium cauis nidificaret, sed in arborum potius ramis, atq; inter frondes, ibi enim uernari suauius. Quin eidem quercum modò enatam, pusillam, tenellamq; adhuc ostendebant: in qua scilicet molliter, ut aiebant, & sidere ipsa aliquando noctua, & suum sibi construere nidum posset. At illa facturam se negauit. Quin inuicem consilium dedit ijs,

ut arbuscula illi se crederent: Haturam enim quandoq; esse uiscum, pestem uidelicet auium. Contemsere illæ (ut sunt leue genus et uolaticũ) sapientis unius noctuæ consiliũ. Iam quercus adoleuerat, iam patula, iam frondosa erat. Ecce ibi aues illæ omnes gregatim ramis inuolitant, lasciuiunt, subsultát, colludunt, cantillant. Interea quercus ea uiscum protulerat, atq; id homines animaduerterãt. Implicitæ ergo repentẽ omnes ibi pariter misellæ, ac frustra eas sera pœnitentia subijt, quòd salubre illud consilium spreuissent. Atq; hoc esse aiunt, cur nunc aues omnes, ubiubi noctuam uiderint, frequentes eam quasi salutant, deducunt, sectantur, circumsidunt, circumuolitant. Etenim consilij illius memores, admirantur eam nunc, ut sapientem, stipantq; densa caterua, ut uidelicet ab ea sapere aliquando discant. Sed opinor frustra, immò uerò etiam interdum cum magno ipsarum malo. Nam ueteres illæ noctuæ reuera sapientes erant. Nunc multæ noctuæ sunt, quæ noctuarum quidem plumas habent, & oculos, & rostrum, sapientiam uero non habent.

Bene monentis consilia ne spernas, hæc fabula docet.

De Aranea & Podagra, Nicolai Gerbelij elegantissima fabula.

415

ARanea paululum à texendo opere quietior, animi relaxandi gratia commodum deambulabat. Huic se obuiam præbuit podagra, tametsi paßibus ambiguis admodum ægre illam assequeretur. Eius diei itinere

nere utcunq; emenso, non longe aberant ab oppidulo, cui regionis eius incolæ Tiobæ nomen indiderant. Utrique consilium fuit, conditionis suæ hospitem peruestigare. Aranea non maximopere data opera, in opulenti cuiusdam ciuis ædes diuertit. Inibi quaquauersum telas suas præpandebat, prætendebatq; retia, aderant illico nescio qui trygodæmones, qui textrinam illius demoliebantur. Momentaneum itaque erat ipsius, quò etiamnum cunq; se uerteret, ædificium. Nusquam enim scopariorum oculatas scopas poterat effugere. Misera plane, quæ in tanta rerum omnium affluentia sola egebat, proturbabaturq;. Podagra uero mendicabuli instar uix tandem egestosi cuiuspiam tuguriolum intrarat. In id loci cum decubuisset, nihil non experiebatur miseriarũ. Apponebatur cœnaturienti panis cibarius, aridis uix faucibus bianti hydropoterium. Iamq; diurno itinere lassescenti, thorus ligneus, nullis frondibus, nullo gramine, sed prætenuibus paleis insternebatur. Atqui dicere non est huius instituti, quàm conuenerint male membris mollibus, cuticulæ (ut ita dixerim) bolosericæ stragula tam dura, tam barbari uilli. Oriente igitur uix tandem illo augusto sydere, quod exaudit, quod intuetur omnia, conuenere rursum aranea simul et podagra. Prior aranea præteritæ noctis molestias, tot locorum commutationes denarrat. Nunc heri exprobrans mundiciem, nunc nimiam scopariorum obseruantiam. Podagra contra de hospitis sui egestate complura comminiscitur, nec ocium habet demonstrare araneæ li-

 nidas

liuidas uibices, quas adamantina fulcra tenellæ cuticulæ impresserant. Consilium ineunt, araneam deinceps pauperum tuguria, podagram uero diuitum aulas debere subingredi. In hanc aranea pedibus, podagra animis uadit sententiam. Veruntamen tenebris iamiam increscentibus, urbi cuipiam sese approximant: podagra instituti non immemor, pedetentim se in numosi cuiusdam domum illatebrauit. Qua commodum ab hero conspecta, dij boni, qua beneuolentia, qua humanitate, quibus nominibus excipitur. Supponuntur substruunturq; olorinæ culcitræ, thoralia perdicum subalaribus plumis referta. Taceo uinum dulce, uinum nigrum, Lesbium, Surrentinum. Taceo ficedulas, phasianos, atq; eas auiculas, quæ binis superbiunt cordibus. In summa, nihil deliciarum, nihil uoluptatum non exhauriebat. Aranea pauperis casam ingressa, telas orditur, quaquauorsum parietes interpatent, retia suspendit. Orbiculari operi manibus pedibusq; incumbit. Reficit abrupta, perficit intercepta, et, ut dicam breuiter, uacua dominatur in aula. Nullas insidias, nullius formidat insultus: imo uero etiam iam scopis superior omnibus. Non multo post podagra araneam conuenit, delicias suas, felicitatem, fortunas ampliter exornat. Aranea miris laudibus extollit imperium suum, ædificandi texendiq; libertatem. Placuit tandem hæc utrisq; sententia: Quorsumcunq; proficiscerentur, podagram in diuitũ domos, araneam in pauperum tuguria debere diuertere.

Apologus hic, tametsi ad usus uarios accommodari

queat,

queat, id tamen inprimis declarat, alium alio loco fortunatiorem esse. Praeterea morborum domicilium esse diuitum aulas. Ad ultimum, nusquàm libertatem maiorem, quàm ubi diuitiarum minus.

ERASMI FABVLÆ.

De Vulpecula & Pardale. 416

CVm aliquando pardalis uulpem præ se contemneret, quòd ipsa pellem haberet omnigenis colorum maculis uariegatam, respondit uulpes: Sibi id decoris in animo esse, quod illi esset in cute.

Neq; uerò paulò satius est, ingenio præditum esse uafro, quàm cute uersicolore.

De Vulpe & Fele. 417

CVm aliquando uulpes in colloquio, quod illi erat cum fele, iactaret, sibi uarias esse technas, adeo ut uel peram haberet dolis refertam. Feles autem responderet, sibi unicam duntaxat artem esse, cui fideret, si quid esset discriminis. Inter confabulandum repente canum accurrentium tumultus auditur. Ibi feles in ar-

borem altißimam subsilijt, cum uulpes interim, à canum agmine cincta, capitur.

Innuit fabula, præstabilius esse nonnunquam unicum consilium, modo id sit uerum & efficax, quàm plures dolos consiliaq; friuola.

418 De Rege & Simijs.

REx quidam Aegyptius aliquot Simias instituit, ut saltandi rationem perdiscerent. Vt enim nullum animal ad figuram hominis propius accedit: ita nec aliud actus humanos, aut melius aut libentius imitatur. Artem itaq; saltandi protinus edoctæ, saltare cœperunt insignibus indutæ purpuris, ac personatæ. Multoq; iam tempore maiorem in modum placebat spectaculum, donec è spectatoribus facetus quispiam, nuces, quas clanculum in sinu gestabat, in medium abiecit. Ibi statim simiæ simul atq; nuces uidissent, oblitæ choreæ, id esse cœperunt, quod antea fuerant, ac repente è saltatricibus in simias redierunt. Contritisq; personis, dilaceratis uestibus, pro nucibus inter se depugnabant, non sine maximo spectatorum risu.

Admonet hæc fabula, fortunæ ornamenta non mutare hominis ingenium

419 De Asino & Viatoribus.

DVo quidam cum in desertis asinum quempiam forte fortuna nacti essent, contendere inter se cœperunt, uter eorum, uti suum, domum abduceret. Nam

utriq; pariter à fortuna uidebatur obiectus. Hac interim de re illis inuicem altercantibus, asinus sese subduxit, ac neuter eo potitus est.

Quidam à præsentibus commodis, quibus ob inscitiam uti nesciunt, excidunt.

De Piscatoribus. 420

Piscatores aliquot iacto reti testudines eduxerunt, eas cum essent inter sese partiti, neque sufficerent omnibus comedendis, Mercurium forte accedentem inuitarunt ad conuiuium. At is intelligens, se neutiquam humanitatis gratia uocari, sed ut eos fastidito cibo subleuaret, recusauit, iußitq; ut ipsi suas testudines ederēt, quas cepissent.

Nonnulli posteaquam inconsulte quippiam adorti sunt, aliorum implorant auxilium, quos suo negocio admisceant.

De Asino. 421

Apud Cumanos asinus quispiam pertæsus seruitutem, abrupto loro in syluam aufugerat. Illic forte repertum Leonis exuuium, corpori applicabat suo, atq; ita pro Leone sese gerebat, homines pariter ac feras uoce caudaq; territans. Nam Cumani leonem ignorant. Ad hunc igitur modum regnabat aliquandiu personatus hic asinus, pro leone immani habitus ac formidatus, donec hospes quispiam Cumas profectus, qui sæpenumero uiderat & leonem & Asinum: atque ob id

non

non erat difficile dignoscere aurium prominentium indicio, neque non alijs quibusdam conjecturis asinum esse deprœhendit, ac probè fustigatum reduxit, domino que agnoscenti reddidit. Interim autem risum non mediocrem concitabat omnibus Cumanis asinus iam agnitus, quos dudum creditus leo metu propemodum exanimauerat.

Haud facile tegimus uitia, quæ à puero nobiscum adoleuerunt.

422 De Scarabeo & Aquila.

SCarabeus aliquando spretus ab aquila, cœpit de uindicta quoquo pacto sumenda cogitare. Peruestigauit, ubinam aquila nidum collocasset, arrepsit scarabeus, & oua simili dolo deiecit. Aquila, cum sæpius domicilium commutasset, neque quicquam proficeret, Iouem patronum adijt, exponit calamitatem suam: is iubet, ut suo in gremio ponat oua, uel isthic in tuto futura. Et huc per uestis lacinias sinumque prorepsit pertinax scarabeus, haud quaquam sentiente Ioue. Deinde ubi uidet oua commoueri Iuppiter, neque satis animaduerterit, unde, territus rei nouitate, excusso gremio, in terram deiecit.

Monet hæc fabula, neminem quantumuis pusillum contemnendum esse.

423 De Simijs & Pardale.

IN Marusia simiarum ingens copia. Pardalis autem

animal

animal est natura simijs infestißimum: quas tamen uiribus assequi non potest, nimirum illis in summas arbores subuolantibus. His itaq; dolis in eas utitur: Sternit se supinam sub ramis, ac porrectis cruribus emori fingit sese. Gaudent eo spectaculo Simiæ considentes in arbore: deinde ubi iam mortuam arbitrantur, unam aliquam emittunt exploraturam, num uere mortuus sit hostis. Illa cautim ac pedetentim accedens, ubi nullum uitæ uidet argumentum, pardale nimirum modis omnibus cadauer imitante, demum audet etiam conscendere. Quod simul ac reliquæ simiæ conspexerint, iam deposito omni metu descendunt, & pardalim omnia ferentem circumsultant. Postremo conculcant insultantes ludibrij causa, donec sentiens illas iam saltando defatigatas, de repente reuiuiscens, aliam dentibus, aliam unguibus corripit, dilaniat ac deuorat.

Hostem simulantem uires deficere, summopere fugiendum esse.

De Satyro & Rustico Aniani fabula, Erasmo quoque interprete. 424

SAtyrus quidam, cum uehementer algeret, hyberno gelu supra modum sæuiente, à rustico quodam inductus est in hospitium. Admiratus autem, cur homo inflaret in manus ori admotas, rogauit cur ita faceret. Is respondet: Vt frigidas manus halitus tepore calefaceret. Deinde ubi extructo foco, apposita mensa, in pultem

feruidam rursum inflaret, magis etiam admiratus, sciscitatus est, quid hoc sibi uellet? Vti pultem, inquit ille, nimium feruentem halitu refrigerem. Tum Satyrus surgens à mensa: Quid ego audio, inquit, tun' eodem ex ore pariter & calidum & frigidum efflas? Valebis, neq; enim mihi ratio est, cum huiusmodi homine commune habere hospitium.

Notantur bilingues, qui eundem modo laudant, modo uituperant.

FABVLARVM ET NARRATIONVM AESOPICARVM FINIS.

INDEX OMNIUM FABULARUM,

QUAE IN HOC OPERE continentur.

A

Arionis

Canis

Hircus

Pastor

Viato-

Indicis fabularum finis.

CAPITA PRÆCEPTORVM, AD QVÆ SINGVLAE FABVLAE REFERENDAE,

siue quid illę docent, seu monent & indicant, seu subijciunt: siue etiam commendant & laudant, aut contra repræhendunt & culpant. Itemq; eorum ad quæ hortantur, & à quibus deterrent, & quorũ euentus proponunt cognoscendos, ad iudicij conformationem & prudentiam.

Mutæ

Seruus

CAPITA LOCORVM.

Catalogi capitum & locorum præcipuorum Finis.

LECTORI
PE: ÆG:

QVíſquis noſcere fabulas iocoſas
Æſopi cupis, hunc nouum libellum
Limatum, nitidum, eruditulumq;
Exili tibi compara moneta,
Quo nec terſior eſt uenuſtiorq;,
Nec iucundior eſt facetiorue:
Seu purum inſpicias ſtylum Latinum,
Seu tu beſtiolas legas loquentes.
Quin & ſenſiculis ſcatens amœnis,
Vt vita inſtituenda, cuiq; monſtrat.
Hunc nec barbarus ore Zoilæo
Pinſet, deprimet atq; lancinabit.
Hunc vel religioſuli probabunt,
Qui fracti piceo caput cucullo
Ipſis ſunt Cynicis ſeueriores.
Nullos quippe docet feros amores,
Vel, quæ lædere teſtulam iuuentæ
Poſſent, illecebras licentiores.
Sed quid plura moror? libellus iſte
Prorſus nobilis, elegans, latinus.
Horarum eſt ſimul omnium libellus.

NORIBERGÆ,

In Officina Typographica Kathari-
næ Gerlachin, & Hæredum Io
hannis Montani.

ANNO

---

cIↃ. IↃ. LXXVII.